

Әбдішүкіров Р. С. Мырзалиев Б. С.

БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП

Оқу құралы

2 кітап

**Алматы
2009**

ББК 65.052я7

Ә 14

Қ. А. Ясауи атындағы Халықаралық Қазақ-Түрік университетінің ғылыми кеңесімен қаралып, баспаға ұсынылған

РЕЦЕНЗЕНТТЕР:

Ш. Көпешов, экономика ғылымдарының докторы, профессор;

М. Өскенов, экономика ғылымдарының кандидаты, доцент.

Ә 14 Әбдішүкіров Р. С., Мырзалиев Б. С.

Бухгалтерлік есеп. Оқу құралы. 2 кітап.— Алматы:

Нұр-пресс, 2009.— 506 б.

ISBN 9965-830-07-X

Бұл оқу құралы бухгалтерлік есепті оқитын жоғарғы оқу орнының студенттеріне арналған. Ол бухгалтерлік есеп шоттары Типтік және Жоспарларының қазіргі заманғы талаптарымен сәйкес жазылған. Онда оқып жатқан көпшілік үшін бухгалтерлік есепті білу мен шұғыл бухгалтерлік жұмыс бойынша тәжірибелі дағдыларын алудың ең оңай және түсінерлік әдістері қолданылған.

Оқу құралының 2 кітабындағы I тарауда кәсіпорындар мен ұйымдарда бухгалтерлік есеп жүргізудің техникасы, II тарауда бухгалтерлік есеп жүргізуді ұйымдастыру мәселелері, III тарауда бухгалтерлік есепті жүргізудің қазіргі әдістері қарастырылған.

Шоттардың Жұмыс жоспары 2006 жылдың 6 қаңтарына олар бейнеленетін құжаттарды көрсетуімен қоса шоттардың корреспонденциясы беріледі.

Кешен шұғыл бухгалтерлік жұмыстың қойылуы және техникасымен қызығатын барлық бұл саладағы өзінің құзыретінің деңгейінен тәуелсіз кәсіпкерлерге, сондай-ақ басшылар, бухгалтерлер мен қаржыгерлерге бағытталған.

Ә 0605010205
00(05)-08

ББК 65.052я7

ISBN 9965-830-07-X — (2-кітап)

ISBN 9965-830-05-3

© Авторлық ұжым, 2009.

© Нұр-пресс, 2009.

КІРІСПЕ

Қазіргі уақытта бухгалтерлік есепті жүргізу және үйрету әдістемесі күрделі кезеңге ұшырап отыр деп айтуға болады. Себебі, біз оның ескі механизмін бұзып, бірақ жаңасын әлі құрып болмағандығымыздан тұрады. Сонымен бірге мына төмендегі маңызды проблемалар бойынша пайда болған мәселелерді шешуді қажет деп есептейміз:

1) бухгалтерлік есеп шоттарының Бас, одан соң Типтік жоспары;

2) қаржылық есеп беру мен салықтық есеп бойынша жиынтық табысты анықтау және салыстыру;

3) экономиканы мемлекет тарапынан реттеудің салықтық тәртібін енгізу.

Оқытушы мен мамандарға бухгалтерлік есепті үйрету мәселесі әлдеқайда қиын жағдайда қалғаны күнделікті өмірден көрініп тұр.

Ал біздерге, педагогтарға өзекті болып табылатын мәселе: оқыту кезінде әрбір студенттің дербес мүмкіндіктері мен қабілеттілігін есепке алу. Өйткені бүгінгі студенттен ертеңгі экономист-бухгалтер шығады.

Бұл жағдай осы пәнді оқуды қалайтын әрбір адамға қажетті негізгі түсініктерді және оңай меңгерілетін материалдарды көрсететін оқу құралдарының жаңа бағыттарын даярлау қажеттілігінің уақыты жеткенін дәлелдейді.

Қазіргі уақытта көптеген әдістемелік нұсқаулар шығып жатыр, бірақ олар таза кәсіби сипатқа ие болғандықтан студенттер үшін түсініксіз болып келеді.

Өкінішке орай, студенттердің арасында кейде: «Бухгалтерлік есепті біз бұл жерде (яғни ЖОО-да) ешқашан да үйрене алмаймыз, оны кейінірек өндірісте үйренеміз, сондықтан аса күш салудың қажеті жоқ» деген теріс пікір пайда болып жүр. Онымен біз келіспейміз және оларды: «Бухгалтерлік есепті сіздер бұл жерде үйренуге тиістісіздер, ал өндірісте өздеріңіздің білімдеріңіз бен дағдыларыңызды жетілдіресіздер» деп сендіреміз.

Осы ой-пікір авторларды бұл оқу-әдістемелік кешенді жазуға түрткі болды. Ол, өз кезегінде, тиісті тараулар, бөлімдер мен бөлімшелерге бөлінетін 3 тараудан тұрады. Материалдарды оқудың қолайлылығы үшін бөлімдер бірізді түрде нөмірленген, көлемі бойынша тиімді мөлшерленген.

Бірінші тарауда нақты мысалдарда экономиканың негізгі салаларында жылдық бухгалтерлік баланс құру және жылдық салықтық декларацияны толтыру бойынша жұмыс орнында бухгалтердің тәжірибелік әрекеттері көрнекі түрде көрсетілген.

Кітаптың екінші тарауында бухгалтерлік есеп жүргізуді дұрыс ұйымдастыру әдістемесі бойынша тәжірибелік ақпарат пен нақты ұсыныстар берілген.

Үшінші қорытындылаушы тарауда ХҚЕС шоттарына көшу бойынша нақты ұсыныстар белгіленген, салыстырмалы кесте, сондай-ақ бухгалтерлік есептің Типтік және Жұмыс жоспарлары арасында көшу кестесі берілген. Айтарлықтай, экономиканың барлық салаларындағы технологиялық процестерді көрнекі түрде оқытудың сызбалары зерттеліп дайындалған.

Оқу құралында негізгі құжаттар мен күнделікті бухгалтерлік тәжірибеде қажет болатын басқа түсіндіруші материалдар елеулі орын алады.

Құрал бухгалтерлік есептің егжей-тегжейін үйренуді қалаған әрбір студент пен курстардың оқушысы үшін түсінікті, қарапайым тілмен жазылған.

Ұсынылып отырған кешен — бұл бухгалтерлік есеп бойынша мамандар даярлау процесінде авторлар тарапынан сынақтан өткен тәжірибенің тұжырымы. Осы пәннің студенттер тарапынан игерілуі олардың алдағы қызметінде өздерінің жоғары деңгейдегі біліммен қалыптасқан жұмысының іскер және шығармашылық өзегінің нығаюына мүмкіндік туғызады.

Бұл кітаптағы материалдар төменде аталған: «Салық және салық салу», «Шығындарды басқару», «Еңбекке ақы төлеу», «Шаруашылық қызметті талдау», «Басқарушылық есеп», «Кәсіпкерлік негіздері», «Кәсіпорындар экономикасы» пәндерін оқыту кезінде пайдаланылуы мүмкін.

Авторлар, бұл жұмыстың жаңашылдығы мен толық қамту сипатына үміттенбей, оны әрбір студент үшін түсінерліктей ететін құралдың белгілі құрылымын жасау үшін барлық мүмкіндіктерін іске асыруға бағыттады. Материалдар 2006 жылдың 6 қаңтарына берілген.

Оқу құралы Қ. А. Ясауи атындағы ХҚТУ экономика факультетінің деканы, экономика ғылымдарының докторы, профессор Б.С.Мырзалиевтің басшылығында (кіріспе, жалпы редакция), «Қаржы және бухгалтерлік есеп» кафедрасының аға оқытушысы Р.С.Әбдішүкіров (I тараудың III бөлімі, III тарау), сондай-ақ тәжіри-

белі мемлекеттік қызметшілер мен менеджерлер — «АЖБ құрылыс» ЖШС-нің бас директоры М. А. Мұзрапов (I тараудың I-II бөлімдері), «Гелиос» ЖШС-і Шымкент филиалының директоры Э. А. Мұзрапов (I тараудың IV бөлімі), «Дарын» колледжінің аға оқытушысы С. С. Әбдішүкіров (I тараудың V бөлімі), «Филип Моррис Қазақстан» компаниясының менеджері Ф. Б. Мырзалиев (II тараудың I бөлімі) дайындаған.

Авторлар бұл кітаптың мазмұны және оны жетілдіру бойынша өздерінің пікірлері мен ескертулерін айтуға мүмкіндік тапқандардың барлығына ізгі тілектері мен ризалығын білдіреді.

I ТАРАУ. КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҰЙЫМДАРДА БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП ЖҮРГІЗУДІҢ ТЕХНИКАСЫ

Әдістемелік көрсетулер

Оқырмандардың назарына ұсынылатын курс ЖОО экономикалық мамандықтардағы студенттеріне, колледж және бухгалтерлік есеп бойынша арнайы курстар оқушыларына арналған. Авторлар курсты ұйымдастыру кезінде студенттер бухгалтерлік есеп теориясымен тыңғылықты танысқаннан соң, экономиканың әртүрлі салаларының бухгалтерлік есеп жүйесін оқып, білді деген ойға негізделді.

Бір оқу құралында бухгалтерлік есептің барлық салаларындағы ерекшеліктерді түсіндіру киын. Сондықтан, авторлар кейбір мәселелерді жеңілдеу, ал кейбіреулерін уақыт талабына сай тереңдеу қарастырды. Сонымен, олар негізгі өндірістік процестер мен экономика салалары бойынша операцияларды тәжірибелік мысалдарда көрсетуге әрекет жасады.

Авторлар аталмыш сала бойынша өздерінің оқытушылық қызмет тәжірибесіне сүйеніп, осы оқу құралының есептік техникасы мен әдістемесіне ерекше көңіл аудармай (мысалы, бастапқы құжаттарды толық өңдеу мен барлық реквизиттерді толтыруды), салалар бойынша есептің негіздерін баяндаудың маңыздырақ екендігіне көз жеткізіп отыр.

Оқу құралында салалардың кейбір топтарының есеп регистрлері бойынша шығындарды есептеу ерекшеліктерін жазу техникасы толық ескерілмей көрсетілген. Мұндай тәсіл дұрыс болжамдалады, өйткені ол (жазу техникасы) тиісті оқу курстарында алдын ала оқытылып, үйретілген.

Нағыз салалық құбылыстың көп бөлшектері, сондай-ақ шаруашылық субъектінің өндірісті ұйымдастыру мен технологиясының ерекшеліктері оқу материалында әрбір нақты сала бойынша қарастырылады.

Есептердегі санды және басқа да мысалдар шартты түрде келтірілген, өйткені бұл курс статистикалық зерттеуге жатпайды. Онда авторлар оқырмандарға бухгалтерлік есеп шоттары типтік жоспарының синтетикалық шоттарында кәсіпорынның (мекеменің) қаржы-шаруашылық қызметін, есепті кезеңдегі корпоративтік табыс салығының есептелген жиынтығын анықтаумен қоса, қаржылық есептілік пен салық есебі бойынша табыстың (залалдың) есептеуін көрнектілеу және толық көрсетуге тырысып бақты.

Бұл операциялардың шешуін төмендегі кезеңдерге (бастапқы бухгалтерлік құжаттардың өңделіп және бекітілгенін есепке ала отырып) бөлеміз:

- 1) бастапқы мәліметтер бойынша кіріспе баланс құрастыру;
- 2) бухгалтерлік есеп шоттарының корреспонденциясы бойынша шаруашылық операциялардың журналын толтыру;
- 3) синтетикалық шоттар бойынша есеп регистрлерін құру (проводкалар жазу);
- 4) айналым ведомостарын құру және талдау;
- 5) бас кітапты толтыру;
- 6) жиынтық жылдық табысты (негізгі қызмет бойынша) анықтау;
- 7) өткізілген өнім, жұмыстар, қызметтер бойынша шығындарды анықтау;
- 8) салық салынатын табыстың мөлшерін анықтау;
- 9) корпорациялық табыс салығының мөлшерлемесін (ставкасын) анықтау;
- 10) есептелген салықтың сомасын белгілеу;
- 11) қаржылық есептіліктің мәліметтері бойынша таза табыстың (залалдың) мөлшерін анықтау;
- 12) қаржылық есеп беру бойынша кірісті (залалды) декларация бойынша кіріспен (залалмен) салыстыру;
- 13) бөлінбеген пайданың (жабылмаған залалдың) сомасын есептеу;
- 14) бухгалтерлік балансты құрастыру;
- 15) жылдық декларацияны толтыру.

Оқу құралындағы материалдар 2006 жылдың 6 қаңтарына берілген. Оның ішінде тәжірибеде қолданылып жүрген реквизиттер көрсетілген. (Сонымен қатар, қосымша күн салығының мөлшерлемесі 14 %-ға тең деп алынған).

I. БӨЛІМ ҚҰРЫЛЫС ЖӘНЕ ӨНЕРКӘСІПТЕГІ БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП

«Бұлақ» өндірістік кооперативінің реквизиттері

Кәсіпорын сантехникалық, құрылыс-жөндеу жұмыстары, сондай-ақ батырмалы насостарды шығарумен айналысады. СТТН № 582000031768. Түркістандағы «ТұранӘлем» банкісінде 002608421 нөмірлі есеп айырысу шоты бар. Кәсіпорын мына мекен-жайға жайғасқан: Түркістан қ., Қазыбек би көшесі № 138 үй.

Төрағаның аты-жөні — Қ. А. Ырысбеков

Бас бухгалтердің аты-жөні — А. Ө. Ходжаева

I. Кәсіпорында 2007 жылдың 1 қаңтарына мүліктің төмендегі түрлері мен олардың көздері бар:

- 1) Үйлер мен ғимараттардың бастапқы құны бойынша сомасы — 1000000 теңге;
- 2) Олардың тозуы 300000 теңгені құрайды;
- 3) Материалды жауапты тұлғалар мен қоймалардың қалдықтарында 200000 теңгелік құрылыс материалдары бар;
- 4) Кәсіпорын кассасында 20000 теңге қолма-қол ақша бар;
- 5) Есеп айырысу шотында 80000 теңге бар;
- 6) Кәсіпорын материалдарды алғанмен, жеткізушімен толық есеп айырысқан жоқ. Оның қарызы 340000 теңгені құрайды;
- 7) 100000 теңге мөлшерде еңбекақы есептеліп, бірақ берілген жоқ;
- 8) Кәсіпорында алдыңғы жылдардың 180000 теңге мөлшердегі бөлінбеген табысы бар;
- 9) Банктен 100000 теңге мөлшерде қысқа мерзімді несиені алып, әлі қайтарылған жоқ;
- 10) Негізгі өндіріс сол кезде 120000 теңге мөлшерді құраған;
- 11) Кәсіпорында 400000 теңге мөлшерде жарғылық капитал қалыптастырылған.

I. Осы мәліметтер бойынша біз кәсіпорынның 2007 жылдың 1 қаңтарындағы жағдайға кіріспе балансын құрастыруымыз қажет.

Бірінші операция: үйлер мен ғимараттар активке жатады және бастапқы сальдо Сб № 2412 шоттың дебеті бойынша бейнеленеді;

Екінші операция: үйлер мен ғимараттардың тозуы пассивке жатады және бастапқы сальдо Сб №2421 шоттың кредиті бойынша бейнеленеді;

Үшінші операция: құрылыс материалдары активке жатады және бастапқы сальдо Сб № 1317 шоттың дебеті бойынша бейнеленеді;
Төртінші операция: кассадағы қолма-қол ақша активке жатады және бастапқы сальдо Сб № 1010 шоттың дебеті бойынша бейнеленеді;

Бесінші операция: есеп айырысу шотындағы ақша активке жатады және бастапқы сальдо Сб № 1040 шоттың дебеті бойынша бейнеленеді;

Алтыншы операция: жеткізушілермен есеп айырысу пассивке жатады және бастапқы сальдо Сб № 3310 шоттың кредиті бойынша бейнеленеді;

Жетінші операция: еңбекке ақы төлеу бойынша есеп айырысу пассивке жатады және бастапқы сальдо Сб № 3350 шоттың кредиті бойынша бейнеленеді;

Сегізінші операция: алдыңғы жылдардың бөлінбеген табыстары пассивке жатады және бастапқы сальдо Сб № 5430 шоттың кредиті бойынша бейнеленеді;

Тоғызыншы операция: банктердің несиелері пассивке жатады және бастапқы сальдо Сб № 3010 шоттың кредиті бойынша бейнеленеді;

Оныншы операция: негізгі өндіріс активке жатады және бастапқы сальдо Сб № 8010 шоттың дебеті бойынша бейнеленеді;

Он бірінші операция: жарғылық капитал пассивке жатады және бастапқы сальдо Сб № 5010 шоттың кредиті бойынша бейнеленеді.

Нөмірлер сандарының өсу тәртібімен бухгалтерлік шоттарды бейнелеу арқылы кіріспе баланстың кестесін құраймыз.

2007 жылдың 1 қаңтарына «Бұлақ» ӨК-нің кіріспе балансы

№	Шоттардың аталуы	1.01.2007 ж. сальдо	
		Дт	Кт
1.	1010 Кассадағы теңгемен ақшалар	20000	—
2.	1040 Банктік шоттағы ақшалар	80000	—
3.	1317 Құрылыс материалдары	200000	—
4.	2412 Үйлер мен ғимараттар	1000000	—
5.	2421 Үйлер мен ғимараттардың тозуы	—	300000
6.	3010 Банктердің несиелері	—	100000
7.	3310 Жеткізушілермен есеп айырысулар	—	340000

1	2	3	4
8.	3350 Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	—	100000
9.	5010 Салымдар мен пайлар	—	400000
10.	5430 Өткен жылдардағы пайда (залал)	—	180000
11.	8010 Негізгі өндіріс	120000	—
	Жиынтығы	1420000	1420000

Активтердің дебет бойынша сомасының пассивтердің кредит бойынша сомасына тең болуына назар аударайық. Бұл — кіріспе баланстың дұрыс құрастырылғанының белгісі.

II. 2006 жыл бойы кәсіпорында төмендегі қаржы және шаруашылық операциялары жүргізілді:

1. Жеткізушілерден 2000000 теңгеге құрылыс материалдары келіп түсті (шот-фактуралар бойынша);

2. Алынған құрылыс материалдары бойынша өтелуге тиіс ҚҚС 280000 тенгені құрайды (шот-фактуралар бойынша);

3. Құрылыс материалдары 2100000 теңге мөлшерде негізгі өндіріске жұмсалды (материалдық есептер бойынша);

4. Өндірістік жұмысшылар мен қызметтегі персоналдың еңбекақысы 600000 теңге мөлшерінде есептелді (жүктелімдер бойынша);

5. Әкімшілік-басқару персоналының еңбекақысы 60000 теңге мөлшерінде есептелді (табельдер бойынша);

6. Есеп айырысу шотынан банктің қызметі үшін 3000 теңге аударылды (төлем тапсырмасы бойынша);

7. Жеткізушіден өндірістік мұқтаждықтар үшін 40000 теңге мөлшерде электр қуаты қабылданды (шот-фактуралар бойынша);

8. Алынған құрылыс материалдары бойынша өтелуге тиіс ҚҚС 5600 тенгені құрайды (шот-фактуралар бойынша);

9. Электр қуаты негізгі өндірістің мұқтаждықтарына 40000 теңге мөлшерде жұмсалды (материалдық есептер бойынша);

10. Батырмалы насостарды орау үшін 18000 теңге мөлшерде материалдар келді (шот-фактуралар бойынша);

11. Алынған материалдар бойынша өтелуге тиіс ҚҚС 2520 тенгені құрайды (шот-фактуралар бойынша);

12. Өтелуге тиіс ҚҚС 288120 теңге мөлшерінде есепке алынды (шот-фактуралар мен декларациялар бойынша);

13. Орау, өнім, жұмыстар, қызметтерді өткізу бойынша шығындарға 18000 теңге мөлшерде апарылды (материалдық есептер бойынша);

14. Жеткізушілерге материалдар, қуат және т.б. үшін 2346120 теңге мөлшерінде ақша аударылды (төлем тапсырмалары бойынша);

15. Персоналдың еңбекақысынан 8000 теңге мөлшерде табыс салығы ұсталды (есептер бойынша);

16. Персоналдың еңбекақысынан 10 % мөлшерде жинақтаушы зейнетақы қорына жарналар 66000 теңге мөлшерінде ұсталды (есептер бойынша);

17. Жұмысшылардың еңбекақысынан 91800 теңге мөлшерінде әлеуметтік салық есептелді (есептер бойынша).

18. Әкімшілік-басқару персоналының еңбекақысы негізінде 9180 теңге мөлшерінде әлеуметтік салық есептелді (есептер бойынша);

19. Жұмысшылардың еңбекақысы негізінде әлеуметтік қамтамасыз етуге 3 % мөлшерінде 16200 теңге есептелді (есептер бойынша);

20. Әкімшілік-басқару персоналының еңбекақысы негізінде әлеуметтік қамтамасыз етуге 3 % мөлшерінде 1620 теңге қаржылар есептелді (есептер бойынша);

21. Жер салығы 45000 теңге мөлшерінде есептелді (салық органдарының есептері мен декларациялар бойынша);

22. Мүлік салығы 7000 теңге мөлшерінде есептелді (салық органдарының есептері мен декларациялар бойынша);

23. Көлік құралдарына 5000 теңге мөлшерде салық есептелді (салық органдарының есептері мен декларациялар бойынша);

24. Қоршаған ортаны ластағаны үшін 3000 теңге мөлшерінде төлемдер есептелді (экология басқармасының есептері мен декларациялар бойынша);

25. Тапсырысшыларға 3500000 теңге көлемде аяқталған құрылыс-құрастыру жұмыстары (бұдан былай — ҚҚЖ) өткізілді (қабылдау актілері мен Ф № 2 анықтамалар бойынша);

26. Өткізілген құрылыс-құрастыру жұмыстарына 490000 теңге мөлшерінде ҚҚС есептелді (шот-фактуралар бойынша);

27. Алушылардан (тапсырысшылардан) банктегі есеп айырысу шотына 3990000 теңге ақша түсті (төлем тапсырмасы);

28. Есеп айырысу шотынан кассаға 600000 теңге мөлшерде қолмақол ақша алынды (чек кітапшасы мен кіріс кассалық ордерлері бойынша);

29. Кассадан персоналға 576000 теңге мөлшерде еңбекақы берілді (есеп-төлеу ведомосы бойынша);

30. Қызметкерлерге шаруашылық мұқтаждықтар үшін 20000 теңге есепті ақша берілді (шығыс кассалық ордерлер бойынша);

31. Иссапар шығыстары 10000 теңге мөлшерінде негізгі өндірістің үстеме шығыстарына апарылды (аванстық есептер бойынша);

32. Жеке тұлғалардан (патенті жоқ) алынған кеңсе тауарларының құны 5000 теңге мөлшерінде негізгі өндіріске апарылды (акті және анықтамалар бойынша);

33. Төлем көзінен (5 % мөлшерде) 250 теңге жеке тұлғалардан табыс салығы есептелді (есептер бойынша);

34. Есеп айырысу шотынан 8250 теңге мөлшерінде жеке тұлғалардың табыс салығы төленді (төлем тапсырмалары);

35. Жинақтаушы зейнетақы қорына еңбекақидан 10 %-дық төлемдер 66000 теңге мөлшерінде аударылды (төлем тапсырмалары бойынша);

36. Есеп айырысу шотынан 281880 теңге мөлшерінде ҚҚС төленді (төлем тапсырмалары бойынша);

37. Есеп айырысу шотынан 100000 теңге мөлшерде әлеуметтік салық төленді (төлем тапсырмалары бойынша);

38. Есеп айырысу шотынан 65000 теңге мөлшерінде жер салығы төленді (төлем тапсырмалары бойынша);

39. Есеп айырысу шотынан 7000 теңге мөлшерінде мүлік салығы төленді (төлем тапсырмалары бойынша);

40. Есеп айырысу шотынан 3000 теңге мөлшерінде көлік құралдарына салынатын салық төленді (төлем тапсырмалары бойынша);

41. Негізгі құралдарды жөндеуге 50000 теңге мөлшерінде құрылыс материалдары жұмсалды (материалдық есептер бойынша);

42. Салық инспекциясына 18400 теңге мөлшерінде айыппұл төленді (салық инспекциясының ұйғарымы мен төлем тапсырмасы бойынша);

43. Жергілікті мектеп-интернатқа 30000 теңге мөлшерінде қайырымдылық жәрдем берілді (төлем тапсырмасы);

44. Орындалған құрылыс-құрастыру жұмыстарының өзіндік құны 2827400 теңгеге тең болып анықталды (есептер бойынша);

45. Материалдар бойынша шығындар негізгі өндіріске 2145000 теңге мөлшерінде апарылды (калькуляция бойынша);

46. Еңбекақы бойынша шығындар негізгі өндіріске 600000 теңге мөлшерінде апарылды (калькуляция бойынша);

47. Еңбекақидан бөлінген қаржылар бойынша шығындар негізгі өндіріске 122400 теңге мөлшерінде апарылды (калькуляция бойынша);

48. Үстеме шығыстар негізгі өндіріске 10000 теңге мөлшерінде апарылды (калькуляция бойынша);

49. Жыл соңында кірістердің шоттары 3500000 теңге мөлшерінде 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабылады (есептер бойынша);

50. Жыл соңында жұмыстардың өзіндік құны шоты 2827400 теңге мөлшерінде 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабылады (есептер бойынша);

51. Жыл соңында жұмыстарды өткізуден болған шығыстар шоты 18000 теңге мөлшерінде 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабылады (есептер бойынша);

52. Жыл соңында әкімшілік шығыстардың шоттары 135240 теңге мөлшерінде 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабылады (есептер бойынша);

53. Жыл соңында айыппұл шығыстарының шоттары 18400 теңге мөлшерінде 571 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабылады (есептер бойынша);

54. Жыл соңында қайырымдылық жәрдем беру шығыстарының шоттары 30000 теңге мөлшерінде 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабылады (есептер бойынша);

55. Жыл соңында корпорациялық табыс салығы 155808 теңге мөлшерінде есептелді (есептер бойынша);

56. Жыл соңында корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстардың шоттары 155808 теңге мөлшерінде 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабылады (есептер бойынша);

57. Жыл соңында кірістердің қалдық сомасын 5430 «Өткен жылдардағы пайда (залал)» шотына 315152 теңге мөлшерінде өткізу (есептер бойынша);

58. Банктің несиелері 100000 теңге мөлшерінде қайтарылды (төлем тапсырмалары).

Қаржы-шаруашылық операциялардың журналын толтыру

Шаруаш. операциялардың нөмірлері	Сомасы	Шоттардың корреспонденциясы		Шаруашылық операциялардың нөмірлері	Сомасы	Шоттардың корреспонденциясы	
		Дт	Кт			Дт	Кт
1	2	3	4	5	6	7	8
№1	2000000	1317	3310	№30	20000	1250	1010
№2	280000	1420	3310	№31	10000	8014	1250
№3	2100000	8011	1317	№32	5000	8011	1250
№4	600000	8012	3350	№33	250	1250	3120
№5	60000	7210	3350	№34	8250	3120	1040
№6	3000	7210	1040	№35	66000	3220	1040
№7	40000	1311	3310	№36	281880	3130	1040
№8	5600	1420	3310	№37	100000	3150	1040
№9	40000	8011	1311	№38	65000	3160	1040
№10	18000	1310	3310	№39	7000	3180	1040
№11	2520	1420	3310	№40	3000	3170	1040
№12	288120	3130	1420	№41	50000	2412	1317
№13	18000	7110	1310	№42	18400	7210 айп	1040
№14	2346120	3310	1040	№43	30000	7210 қай	1040
№15	8000	3350	3120	№44	2827400	701 құр	8010
№16	66000	3350	3220	№45	2145000	7010	8011
№17	91800	8013	3150	№46	600 000	7010	8012
№18	9180	7210	3150	№47	108000	7010	8013
№19	16200	8013	3210	№48	10000	7010	8014
№20	1620	7210	3210	№49	3500000	6010 құр	5410
№21	45000	7210	3160	№50	2827400	5410	7010
№22	7000	7210	3180	№51	18000	5410	құр
№23	5000	7210	3170	№52	133800	5410	7110
№24	3000	7210	3230	№53	18400	5410	7210
№25	3500000	1210	6010	№54	30000	5410	7210
№26	490000	1210	құр	№55	156240	7710	айп
№27	3990000	1040	3130	№56	156240	5410	7210
№28	600000	1010	1210	№57	316160	5410	қай
№29	576000	3350	1040	№58	100000	3010	3110
			1010				7710
							5430
							1040
Барлығы:					30821580		

Қаржы-шаруашылық операциялар сомасының бұл жиынтығы есепті кезеңдегі дебет пен кредит бойынша айналымдар сомаларының жиынтықтарына тең болуы тиіс.

III. Келесі кезең синтетикалық шоттар (проводкалар) бойынша есеп регистрларын құруға көшейік.

Есепті регистрлар (мемориалды — ордерлі түрі бойынша) нөмірлерінің өсу тәртібімен құрамыз.

1) № 1010 шот «Кассадағы теңгемен ақша қаражаттары»

Дт 1010 Кт

C=20000	
28) 600000	29) 576000
	30) 20000
Ай=600000	Ай=596000
C=24000	

28-ші операцияда бұл шот дебет бойынша 600000 теңге мөлшерінде, ал 29-шы, 30-шы операцияларда кредит бойынша 596000 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

2) № 1040 шот «Ағымдағы банктік шоттағы теңгемен ақшалар»

Дт 1040 Кт

C = 80000	
27) 3990000	6) 3000
	14) 2346120
	28) 600000
	34) 8250
	35) 66000
	36) 281880
	37)100000
	38) 65000
	39) 7000
	40) 3000
	42) 18400
	43) 30000
	58)100000
Ай = 3990000	Ай = 3628650
C = 441350	

27-ші операцияда бұл шот дебет бойынша 3990000 теңге мөлшерінде, ал 6-шы, 14-ші, 28-ші, 34-ші, 35-ші, 36-шы, 37-ші, 38-ші, 39-шы, 40-шы, 42-ші, 43-ші, 59-шы операцияларда кредит бойынша 3628650 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

3) № 1210 шот «Алуға тиіс шоттар»

Дт	1210	Кт
C=0		
25) 3500000		27) 3990000
26) 490000		
Ай=3990000		Ай= 39900000
C=0		

25-ші, 26-шы операцияларда бұл шот дебет бойынша 3990000 теңге мөлшерінде, ал 27-ші операцияда кредит бойынша да 3990000 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

4) № 1250 шот «Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық қарыздары»

Дт	1250	Кт
C=0		
30) 20000		31) 10000
33) 250		32) 5000
Ай =20250		Ай =15000
C=5250		

30-шы, 33-ші операцияларда бұл шот дебет бойынша 20250 теңге мөлшерінде, ал 31-ші, 32-ші операцияларда кредит бойынша 15000 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз.

5) № 1310 шот «Материалдар»

Дт	1310	Кт
C=0		
10) 18000		13) 18000
Ай=18000		Ай=18000
C=0		

10-шы операцияда бұл шот дебет бойынша 18000 теңге мөлшерінде, ал 13-ші операцияда кредит бойынша да 18000 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

6) № 1311 шот «Электр қуаты»

Дт	1311	Кт
C=0		
7) 40000		9) 40000
Ай = 40000		Ай = 40000
C=0		

7-ші операцияда бұл шот дебет бойынша 40000 теңге мөлшерінде, ал 9-шы операцияда кредит бойынша да 40000 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

7) № 1317 шот «Құрылыс материалдары»

Дт	1317	Кт
C=200000		
1) 2000000		3) 2100000
		41)50000
Ай = 2000000		Ай = 2150000
C=50000		

1-ші операцияда бұл шот дебет бойынша 2000000 теңге мөлшерінде, ал 3-ші, 41-ші операцияларда кредит бойынша 2150000 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

8) № 1420 шот «Өтелуге тиіс ҚҚС»

Дт	1420	Кт
C=0		
2) 280000		12) 288120
8) 5600		
11) 2520		
Ай = 288120		Ай = 288120
C=0		

2-ші, 8-ші, 11-ші операцияларда бұл шот дебет бойынша 288120 теңге мөлшерінде, ал 12-ші операцияда кредит бойынша да 288120 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

9) № 2412 шот «Үйлер мен ғимараттар»

Дт	2412	Кт
		С=1000000
41) 50000		—
Ай=50000		Ай=0
С=1050000		

41-ші операцияда бұл шот тек қана дебет бойынша 50000 теңге мөлшерінде өтеді. Оны проводкада бейнелейміз;

10) № 2421 шот «Үйлер мен ғимараттардың тозуы»

Дт	2421	Кт
		С=300000
—		—
Ай= 0		Ай=0
		С=300000

Бұл шот бойынша қозғалыс жоқ, сондықтан оны өзгеріссіз қалдырамыз;

11) № 3010 шот «Қысқа мерзімді банктік қарыз»

Дт	3010	Кт
		С=100000
58) 100000		—
Ай =100000		С=0

58-ші операцияда бұл шот дебет бойынша 100000 теңге мөлшерінде өтеді, ал кредит бойынша қозғалыс жоқ. Оларды проводкада бейнелейміз;

12) № 3110 шот «Төлеуге тиісті ағымдағы корпорациялық табыс салығы»

Дт	3110	Кт
		С=0
—		55) 156240
Ай =0		Ай =156240
		С=156240

Бұл шот дебет бойынша өтпейді, ал 55-ші операцияда кредит бойынша 155808 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

13) № 3120 шот «Жеке табыс салығы»

Дт	3120	Кт
		С=0
34)8250		15)8000
		33)250
Ай=8250		Ай=8250
		С=0

34-ші операцияда бұл шот дебет бойынша 8250 теңге мөлшерінде, ал 15-ші, 33-ші операцияларда кредит бойынша да 8250 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

14) № 3130 шот «Қосылған күн салығы»

Дт	3130	Кт
		С=0
12)288120		26)490000
36)281880		
Ай=570000		Ай=490000
С=80000		

12-ші, 36-шы операцияларда бұл шот дебет бойынша 570000 теңге мөлшерінде, ал 26-шы операцияда кредит бойынша 490000 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

15) № 3150 шот «Әлеуметтік салық»

Дт	3150	Кт
—		С=0
37)100000		17)91800
		18)9180
Ай=100000		Ай=100980
		С=980

37-ші операцияда бұл шот дебет бойынша 100000 теңге мөлшерінде, ал 17-ші, 18-ші операцияларда кредит бойынша 100980 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

16) № 3160 шот «Жер салығы»

Дт	3160	Кт
		С=0
38)65000		21)45000
Ай=65000		Ай=45000
С=20000		

38-ші операцияда бұл шот дебет бойынша 65000 теңге мөлшерінде, ал 21-ші операцияда кредит бойынша 45000 теңге мөлшерінде өтеді. Сальдо дебеттік болып қалды. Бұл төлемнің артықтығын білдіреді. Оларды проводкада бейнелеймі;

17) № 3170 шот «Көлік құралдарына салық»

Дт	3170	Кт
		С=0
40)3000		23) 5000
Ай= 3000		Ай=5000
		С=2000

40-шы операцияда бұл шот дебет бойынша 3000 теңге мөлшерінде, ал 23-ші операцияда кредит бойынша 5000 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

18) № 3180 шот «Мүлік салығы»

Дт	3180	Кт
		С=0
1)7000		22)7000
Ай=7000		Ай =7000
		С=0

39-шы операцияда бұл шот дебет бойынша 7000 теңге мөлшерінде, ал 22-ші операцияда кредит бойынша 7000 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

19) № 3210 шот «Әлеуметтік сақтандыру бойынша міндеттемелер»

Дт	3210	Кт
		С= 0
—		19) 16200
		20) 1620
Ай = 0		Ай= 17820
		С= 17820

Бұл шот дебет бойынша өтпейді, ал 19-шы, 20-шы операцияларда кредит бойынша 17820 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

20) № 3220 шот «Зейнетақы аударымдары бойынша міндеттемелер»

Дт	3220	Кт
		С= 0
35) 66000		16) 66000
Ай= 66000		Ай= 66000
		С= 0

35-ші операцияда бұл шот дебет бойынша 66000 теңге мөлшерінде, ал 16-шы операцияда — кредит бойынша да 66000 теңге мөлшерінде өтеді. Ол еңбекақыны есептеу мөлшерінің 10 %-ын құрауы тиіс. Оларды проводкада бейнелейміз;

21) № 3230 қо. Шоты «Қоршаған ортаны қорғау»

Дт	3230 қо.	Кт
		С=0
—		24) 3000
		Ай = 3000
		С=3000

Бұл шот дебет бойынша өтпейді, ал 24-ші операцияда кредит бойынша 3000 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

22) № 3310 шот «Жеткізушілермен есеп айырысулар»

Дт	3310	Кт
		С= 340000
14)2346120		1) 2000000
		2) 280000
		7) 40000
		8) 5600
		10) 18000
		11) 2520
Ай= 2346120		Ай=2346120
		С= 340000

14-ші операцияда бұл шот дебет бойынша 2346120 теңге мөлшерінде, ал 1-ші, 2-ші, 7-ші, 8-ші, 10-шы, 11-ші операцияларда кредит бойынша да 2346120 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

23) № 3350 шот «Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді бөресек»

Дт	3350	Кт
		С= 100000
15) 8000		4) 600000
16) 66000		5) 60000
29) 576000		
Ай= 650000		Ай= 660000
		С= 110000

15-ші, 16-шы, 29-шы операцияларда бұл шот дебет бойынша 650000 теңге мөлшерінде, ал 4-ші, 5-ші операцияларда кредит бойынша 660000 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

24) № 5010 шот «Жарияланған капитал»

Дт	5010	Кт
—		С=400000
—		—
		С=400000

Бұл шот бойынша қозғалыс жоқ, сондықтан оны өзгеріссіз қалдырамыз;

25) № 5410 шот «Есептік жылдың пайдасы (залалы)»

Дт	5410	Кт
50)2827400		49)3500000
51)18000		
52)133800		
53)18400		
54)30000		
56)156240		
57)316160		
Ай =3500000		Ай =3500000

50-ші, 51-ші, 52-ші, 53-ші, 54-ші, 56-шы, 57-ші операцияларда бұл шот дебет бойынша 3500000 теңге мөлшерінде, ал 49-шы операцияда да кредит бойынша 3500000 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

26) № 5430 шот «Өткен жылдардағы пайда (залал)»

Дт	5430	Кт
		С= 180000
—		57) 316160
		Ай=316160
		С=496160

Бұл шот дебет бойынша өтпейді, ал 57-ші операцияда кредит бойынша 315152 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

27) 6010 құр. Шот «ҚҚЖ-ды өткізуден алынатын кіріс»

Дт	6010құр.	Кт
		С=0
49) 3500000		25)3500000
Ай= 3500000		Ай= 3500000
		С=0

49-шы операцияда бұл шот дебет бойынша 3500000 теңге мөлшерінде, ал 25-шы операцияда кредит бойынша да 3500000 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

28) № 7010 құр. Шот «Орындалған ҚҚЖ-дың өзіндік құны»

Дт	7010құр.	Кт
С=0		
44) 2827400		50) 2827400
Ай = 2827400		Ай = 2827400
С = 0		

44-ші операцияда бұл шот дебет бойынша 2827400 теңге мөлшерінде, ал 50-ші операцияда кредит бойынша да 2827400 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

29) № 7110 шот «Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар»

Дт	7110	Кт
С=0		
13) 18000		51) 18000
Ай = 18000		Ай = 18000
С=0		

13-ші операцияда бұл шот дебет бойынша 18000 теңге мөлшерінде, ал 51-ші операцияда кредит бойынша да 18000 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

30) № 7210 шот «Әкімшілік шығыстар»

Дт	7210	Кт
С=0		
5) 60000		52) 133800
6) 3000		
18) 9180		
20) 1620		
21)45000		
22)7000		
23)5000		
24)3000		
Ай=133800		Ай=133800
С = 0		

5-ші, 6-шы, 18-ші, 20-шы, 21-ші, 22-ші, 23-ші, 24-ші операцияларда бұл шот дебет бойынша 135240 теңге мөлшерінде, ал 52-ші операцияда кредит бойынша да 135240 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

31) № 7210 айп. Шоты «Айыппұл»

Дт	7210айп.	Кт
С = 0		
42) 18400		53) 18400
Ай = 18400		Ай = 18400
С=0		

42-ші операцияда бұл шот дебет бойынша 18400 теңге мөлшерінде, ал 53-ші операцияда кредит бойынша да 18400 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

32) № 7210 қай. Шоты «Қайырымдылық мақсаттар»

Дт	7210қай.	Кт
С=0		
43) 30000		54) 30000
Ай= 30000		Ай= 30000
С = 0		

43-ші операцияда бұл шот дебет бойынша 30000 теңге мөлшерінде, ал 54-ші операцияда кредит бойынша да 30000 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

33) № 7710 шот «Корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстар»

Дт	7710	Кт
С=0		
55)156240		56)156240
Ай=156240		Ай=156240
С=0		

55-ші операцияда бұл шот дебет бойынша 155808 теңге мөлшерінде, ал 56-шы операцияда кредит бойынша да 155808 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

34) № 8010 шот «Негізгі өндіріс»

Дт	8010	Кт
С= 120000		
45) 2145000		44) 2827400
46) 600000		
47) 108000		
48) 10000		
Ай =2863000		Ай =2827400
С = 155600		

45-ші, 46-шы, 47-ші, 48-ші операцияларда бұл шот дебет бойынша 2863000 теңге мөлшерде, ал 44-ші операцияда кредит бойынша 2827400 теңге мөлшерде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

35) № 8011 шот «Материалдар»

Дт	8011	Кт
С = 0		
3) 2100000		45) 2145000
9) 40000		
32) 5000		
Ай = 2145000		Ай = 2145000
С = 0		

3-ші, 9-шы, 32-ші операцияларда бұл шот дебет бойынша 2145000 теңге мөлшерінде, ал 45-ші операцияда кредит бойынша да 2145000 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

36) № 8012 шот «Өндірістік жұмысшылардың еңбекақысы»

Дт	8012	Кт
С = 0		
4) 600000		46) 600000
Ай = 600000		Ай = 600000
С = 0		

4-ші операцияда бұл шот дебет бойынша 600000 теңге мөлшерінде, ал 46-шы операцияда кредит бойынша да 600000 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

37) № 8013 шот «Еңбекақы қорынан аударымдар»

Дт	8013	Кт
С = 0		
17) 91800		47) 108000
19) 16200		
Ай = 108000		Ай = 108000
С = 0		

17-ші, 19-шы операцияларда бұл шот дебет бойынша 108000 теңге мөлшерінде, ал 47-ші операцияда кредит бойынша да 108000 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

38) № 8014 шот «Үстеме шығыстар»

Дт	8014	Кт
С = 0		
31) 10000		48) 10000
Ай = 10000		Ай = 10000
С = 0		

31-ші операцияда бұл шот дебет бойынша 10000 теңге мөлшерінде, ал 48-ші операцияда кредит бойынша да 10000 теңге мөлшерінде өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз.

IV. Есеп регистрларының мәліметтері бойынша айналым ведомосын құру

(мың теңге)

№	Шоттардың атауы	Кезеңнің басына салыдо		Есепті кезеңдегі айналымдар		Кезеңнің соңына салыдо	
		Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаттары	20000	-	600000	596000	24000	-
1040	Ағымдағы банктік шоттағы теңгемен ақша қаражаттары	80000	-	3990000	3628650	441350	-
1210	Алуға тиіс шоттар	-	-	3990000	3990000	-	-
1250	Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық қарыздары	-	-	20250	15000	5250	-
1310	Материалдар	-	-	18000	18000	-	-
1311	Электр қуаты	-	-	40000	40000	-	-
1317	Құрылыс материалдары	200000	-	2000000	2150000	50000	-
1420	Өтелуге тиіс ҚҚС	-	-	288120	288120	-	-
2412	Үйлер мен ғимараттар	1000000	-	50000	-	1050000	-
2421	Үйлер мен ғимараттардың тозуы	-	300000	-	-	-	300000
3010	Қысқа мерзімді банктік қарыз	-	100000	100000	-	-	-
3110	Төлеуге тиісті ағымдағы корпорациялық табыс салығы	-	-	-	156240	-	156240

1	2	3	4	5	6	7	8
3130	Қосылған құн салығы	-	-	570000	490000	80000	-
3150	Әлеуметтік салық	-	-	100000	100980	-	980
3160	Жер салығы	-	-	65000	45000	20000	-
3170	Көлік құралдарына салық	-	-	3000	5000	-	2000
3180	Мүлік салығы	-	-	7000	7000	-	-
3210	Әлеуметтік сақтандыру бойынша міндеттемелер	-	-	-	17820	-	17820
3220	Зейнетақы аударымдары бойынша міндеттемелер	-	-	66000	66000	-	-
3230ко	Қоршаған ортаны қорғау	-	-	-	3000	-	3000
3310	Жеткізушілермен есеп айырысулар	-	340000	2346120	2346120	-	340000
3350	Еңбек акы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	-	100000	650000	660000	-	110000
5010	Жарияланған капитал	-	400000	-	-	-	400000
5410	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	-	-	3500000	3500000	-	-
5430	Өткен жылдардағы пайда (залал)	-	180000	-	316160	-	496160

1	2	3	4	5	6	7	8
6010кұр	ҚҚЖ-ды өткізуден алынатын кіріс	-	-	3500000	3500000	-	-
7010кұр	ҚҚЖ-дың өзіндік құны	-	-	2827400	2827400	-	-
7110	Жұмыстарды өткізу бойынша шығыстар	-	-	18000	18000	-	-
7210	Әкімшілік шығыстар	-	-	133800	133800	-	-
7210айп	Айыппұлдар мен өсімдер	-	-	18400	18400	-	-
7210қай	Қайырымдылық мақсаттар	-	-	30000	30000	-	-
7710	Корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстар	-	-	156240	156240	-	-
8010	Негізгі өндіріс	120000	-	2863000	2827400	155600	-
8011	Материалдар	-	-	2145000	2145000	-	-
8012	Өндірістік жұмысшылардың еңбек ақысы	-	-	600000	600000	-	-
8013	Еңбекақы қорынан аударымдар	-	-	108000	108000	-	-
8014	Үстеме шығыстар	-	-	10000	10000	-	-
	Барлығы:	1420000	1420000	30821580	30821580	1826200	1826200

Дебет бойынша активтердің сомалары кредит бойынша пассивтердің сомаларына барлық жағдайда тең болуы мен одан басқа олардың есепті кезеңдегі айналымдар бойынша жиынтығы шаруашылық операциялардың сомасына (30821580 теңге) тең болуына назар аударыңыз. Бұл жағдай шаруашылық операциялар мен проводкалар дұрыс жасалғанын дәлелдейді.

V. Енді бас кітапты толтырумен айналысамыз. Бухгалтерлік есептің ерекшеліктерін есіңізге салайық. Есеп регистрлары болып синтетикалық есептің карточкалары, жинақтаушы ведомостар, сондай-ақ көбінесе өзінің құрамында аналитикалық және синтетикалық есепті үйлестіретін журнал-ордерлер де саналады. Бас кітап синтетикалық есепті алып жүреді, ал есеп регистрлары болса (карточкалардан басқа), байланысатын (корреспонденциялық қатынаста болатын) шоттардың қиылысында, шаруашылық операциялардың сомаларын бір жұмыс тәсілімен жазуға мүмкіндік беретін, сызудың шахмат тәрізінде жасалған.

Бас кітап кредиттік нысан бойынша, яғни журнал-ордерлердің нөмірлерін қоса, шоттардың кредитінен әрбір шоттың дебеті бойынша айналымның мағынасын түсіндіру жолымен құрылған. Одан басқа, бас кітапта есепті кезеңнің басы мен соңына сальдо (қалдық) және кредит бойынша жалпы сома жазылады. Кезеңнің соңындағы сомалардың жиынтықтары мен журнал-ордерлердің көрсеткіштері балансты толтыру үшін негіз болып табылады.

Бас кітапті, № 1040, 3310, 7210 шоттар бойынша толтыру мысалын зерттейік (№ 1 қосымшаға қараңыз).

VI. Бас кітапты толтырып болғаннан соң, біз жылдық есепті толтыру мен салық инспекциясына жылдық декларацияны тапсыруға кірісуіміз мүмкін. Кәсіпорынның жылдық жиынтық табысының көлемін анықтаймыз. Ол үшін № 6010 шоттың (негізгі қызмет бойынша) кредиті бойынша проводкаларды жинаймыз.

Бізде тек қана бір вариант: 25-ші операцияда 6010 құр. шоттың кредиті бойынша 3500000 теңгелік сома бар. Демек, кәсіпорын бойынша жиынтық жылдық табыс **3500000 теңгені** құрайды. Оны жылдық декларацияның № 16 жолына жазамыз.

VII. Өткізілген өнім, жұмыстар бойынша (салық есебі) шығындарды анықтауға өтейік. Ол мақсат үшін жылдық декларацияның № 5, 6 қосымшалары арналады.

№ 5 қосымша. Еңбекке ақы төлеу бойынша шығыстар.

Еңбекақы, барлығы — **660000 теңге**, оның ішінде өндірістік жұмысшылардікі 3350 шоттың проводкасынан 4-ші операцияның кредиті бойынша 600000 теңгеге тең, әкімшілік персоналдікі 5-ші операцияның кредиті бойынша 60000 теңгеге тең екенін анықтаймыз. № 5 қосымшаның кестесін толтырамыз.

Салық төлеушінің аталуы — «Бұлақ» ӨК
СТТН 582000031768

100-ші үлгі
5-ші қосымша

Еңбекақы төлеу бойынша шығыстар

(мың теңге)

1	Персоналдың еңбекақысы, барлығы оның ішінде:	1	660,0
	— өндірістік жұмысшылардың.....		600,0
	— жалпы және әкімшілік персонал, өнімді (жұмыстар, қызметтер) өткізумен айналысатын және өндіріске қатыспайтын қызметкерлердің.....		60,0
2	Табыс салығы салынатын қызметкерлердің материалдық және әлеуметтік жәрдемақылары, барлығы оның ішінде:	2	
	— өндірістік жұмысшылардың.....		
	— жалпы және әкімшілік персонал, өнімді (жұмыстар, қызметтер) өткізумен айналысатын және өндіріске қатыспайтын қызметкерлердің.....		
3	Еңбекақы төлеу жөніндегі басқа шығыстар, барлығы оның ішінде:	3	
	— өндірістік жұмысшылардың.....		
	— жалпы және әкімшілік персонал, өнімді (жұмыстар, қызметтер) өткізумен айналысатын және өндіріске қатыспайтын қызметкерлердің.....		
4	Еңбекақы төлеу жөніндегі шығыстардың жиынтығы, барлығы оның ішінде:	4	660,0
	— өндірістік жұмысшылардың.....		600, 0
	— жалпы және әкімшілік персонал, өнімді (жұмыстар, қызметтер) өткізумен айналысатын және өндіріске қатыспайтын қызметкерлердің.....		60, 0
5	Негізгі құралдарды жөндеу жөнінен жұмысшылардың еңбекақысы бойынша шығыстар	5	-
6	Еңбекақысы бойынша шегеруге жататын барлық шығыстар (№ 6 қосымшаның 4-ші жолына енгізіңіз)	6	660,0
7	Анықтама түрінде: Қазақстан Республикасының «Салық және бюджетке төленетін басқа міндетті төлемдер туралы» 2001 жылғы 12 маусымдағы №209 — II кодексі (Салық кодексі) бойынша салық салынатын қызметкерлердің табыстары	7	

№ 6 қосымша. Өткізілген өнім, жұмыстар, қызметтер бойынша шығындар.

1. Жылдың басындағы тауар-материалдық қорлар	— 320000 теңге
а) өндірістік материалдар (кіріспе баланстан)	
— 208 шоттың дебеті бойынша	— 200000 теңге
б) аяқталмаған өндіріс (кіріспе баланстан)	
— 900 шоттың дебеті бойынша	— 120000 теңге
в) дайын өнім, таурлар	— жоқ
2. Жылдың соңындағы тауар-материалдық қорлар	— 220000 теңге
а) өндірістік материалдар (айналым ведомосынан)	
— 208 шоттың дебеті бойынша	— 50000 теңге
б) аяқталмаған өндіріс (айналым ведомосынан)	
— 900 шоттың дебеті бойынша	— 170000 теңге
в) дайын өнім, таурлар	— жоқ
3. Сатып алынған тауарлар, жұмыстар, қызметтер;	
барлығы	— 2066000 теңге
а) материалдары	— 2023000 теңге
(1310, 1317, 1250 шоттардың дебеті бойынша:	
материалдар	— 18000 теңге,
құрылыс материалдар	— 2000000 теңге,
кеңсе туарлары	— 5000 теңге.
Барлығы	— 2023000 теңге)
г) электр қуаты	— 40000 теңге
(1311 шоттың дебеті бойынша)	
к) басқа шығыстар	— 3000 теңге
(банктің қызметтері, 7210 шоттың кредиті бойынша)	— 3000 теңге)
4. Еңбекақы төлеу бойынша шығыстар	
(№ 5 қосымшаның мәліметтері)	— 660000 теңге
6. Өткізілген өнім, жұмыстар, қызметтердің өзіндік құнына енгізілетін басқа шығыстар	— 10000 теңге
а) нормалар шегіндегі іссапар шығыстары	— 10000 теңге
7. Жиынтық (1 жол — 2 жол) + 3-тен 6-жолдарды қоса сомасы	— 2836000 теңге.
8. Негізгі құралдарды жөндеуге жұмсалған тауар-материалдық қорлардың құны	— 50000 теңге
(операция 1317 шоттың кредиті бойынша 41-ші операцияда)	— 50000 теңге
9. Кәсіпкерлік қызметтен тыс мақсаттарға пайдаланылған тауар-материалдық қорлардың құны	— жоқ

10. Өткізілген өнім (жұмыстар, қызметтер) бойынша шығындар,
(7-жол — 8-жол — 9-жол) — **2786000** теңге.
(декларацияның 19-шы жолына көшіріңіз)

№ 6 қосымшаның кестесін толтырамыз.

Салық төлеушінің аталуы — «Бұлақ» ӨК
СТТН 582000031768

100-ші үлгі
6-ші қосымша

Өткізілген өнім, (жұмыстар, қызметтер) бойынша шығындар

	(мың теңге)	
1. Жылдың басындағы тауар-материалдық қорлар:	1	320,0
а) өндірістік материалдар.....		200,0
б) аяқталмаған өндіріс.....		120,0
в) дайын өнім, тауарлар.....		
2. Жылдың соңындағы тауар-материалдық қорлар:	2	220,0
а) өндірістік материалдар.....		50,0
б) аяқталмаған өндіріс.....		170,0
в) дайын өнім, тауарлар.....		
3. Сатып алынған тауарлар, жұмыстар, қызметтер; барлығы оның ішінде:	3	2066,0
а) шикізат, материалдар, сатып алынған бұйымдар мен жартылай фабрикаттар.....		2023,0
б) кейін сатылуға арналған тауарлар.....		
в) отын мен жылу қуаты.....		
г) электр қуаты.....		40,0
д) көлік шығыстары.....		
е) байланыс бойынша шығыстар.....		
ж) аудиторлық қызметтер бойынша шығыстар.....		
з) маркетинг бойынша шығыстар.....		
и) жал ақысы бойынша шығыстар.....		
к) басқа шығыстар.....		3,0
4. Еңбекақы төлеу бойынша шығыстар.....	4	660,0
6. Өткізілген өнімнің өзіндік құнына енгізілетін басқа шығыстар, оның ішінде:	6	10,0
а) нормалар шегіндегі іссапар шығыстары.....		10,0
б) нормалар шегіндегі өкілдік шығыстар.....		
в) осы есепті кезеңде шығыс егілетін алдағы кезеңдердің шығыстары.....		
7. Жиынтық (1-жол — 2-жол) + 3-ден 6-жолдарды қоса сомасы	7	2836,0
8. Негізгі құралдарды жөндеуге жұмсалған тауар- материалдық қорлардың құны.....	8	50,0
9. Кәсіпкерлік қызметтен тыс мақсаттарға пайдаланылған тауар-материалдық қорлардың құны.....	9	-
10. Өткізілген өнім (жұмыстар, қызметтер) бойынша шығындар (7-жол — 8-жол — 9-жол) (декларацияның 19 жолына алып өтіңіз)	10	2786,0

Бұл соманы декларацияның № 19 жолына жазамыз. Одан соң, № 29 «Салықтар, айыппұлдар мен орны толтырылатын шығыстар» жолын толтырамыз.

(Бұл жолға өзіндік құнға енгізілетін салықтардың төленген сомаларын жазамыз, бірақ салықты төлеудің мөлшері оның есептелуінен артылған жағдайда, салықтың жылдық есептелу мөлшері жазылды).

Біздің жағдайда 37-ші операцияда дебет бойынша әлеуметтік салықтың төленуі 100000 теңге мөлшерінде өтеді; 38-ші операцияда дебет бойынша жер салығының төленуі 65000 теңге мөлшерде өтеді (20000 теңге артық төленіп отыр); бірақ біз назарға 45000 теңгелік санды аламыз; 39-шы операцияда дебет бойынша мүлік салығының төленуі 7000 теңге мөлшерде өтеді; 40-шы операцияда дебет бойынша көлік құралдарына салықтың төленуі 3000 теңге мөлшерінде өтеді. Қоршаған ортаны ластағаны үшін төлемдер жасалған жоқ. Сонымен, № 29 жол бойынша 155000 теңге = (100000 + 45000 + 7000 + 3000) мөлшерінде өтеді.

Барлық шегерулер: 2786000 + 155000 = **2941000** теңгені құрайды.

VIII. Салық салынатын табыс жылдық жиынтық кіріс пен шегерулердің жалпы сомасы арасындағы айырмашылығына тең болады.

3500000 теңге — 2941000 теңге = 559000 теңге

Біздің жағдайда ол **559000** теңгені құрайды. Бұл декларацияның № 32 жолына сәйкес келеді.

IX. Корпорациялық табыс салығының мөлшерлемесін анықтаймыз. Ережелерге сәйкес оның мөлшерлемесі — **30 %**-ға тең болады.

X. Есептелген табыс салығының сомасын анықтаймыз (559000 x 30 %) = 168100 теңге.

Оның сомасы **168,1 мың. теңгеге** тең болады. № 100 үлгінің кестесін толтырамыз.

№ 100 үлгі

2006 жылдың жылдық жиынтық табысы
мен жасалған шегерулер туралы
ДЕКЛАРАЦИЯ

Аталуы — «Бұлақ» ӨК
Мекен жайы: Түркістан қ.
Қазыбек би көш. № 138 үйі

СТТН 582000031768
«Тұран Әлем» банкі
шоттың № 002608421

(мың теңге)

№	Көрсеткіштер	Код	Төлеушінің мәліметтері бойынша
1	2	3	4
	ЖИЫНТЫҚ ЖЫЛДЫҚ ТАБЫС		
1	Өнім (жұмыстар, қызметтер) өткізуден түскен табыс	1	3500,0
2	Үйлер мен ғимараттар, сондай-ақ амортизацияға жатпайтын активтердің құнының өсімінен түскен табыс	2	
3	Сыйақы түрінде түскен табыс	3	
3-1	Күдікті міндеттемелер бойынша табыстар	3-1	
4	Дивидендтер	4	
5	Ұтыстар	5	
6	Ақысыз алынған мүлік пен ақшалар	6	
7	Мүлікті жалға беруден түскен табыстар	7	
8	Роялти	8	
9	Мемлекеттік бюджеттен алынған субсидиялардан басқа, заңды тұлғалар тарапынан алынған субсидиялар	9	
10	Кәсіпкерлік қызметті шектеу немесе кәсіпорынды жабу келісімі үшін алынған табыстар	10	
11	Банктер тарапынан жасалған провизиялардың төмендеуінен түскен табыстар	11	
11-1	Сақтандыру резервтерінің төмендеуінен түскен табыстар	11-1	
12	Міндеттемелердің жойылуынан түскен табыстар	12	

1	2	3	4
13	20-4 баптың 3 тарауы, 20-6 баптың 1 тарауы және 47 бапқа сәйкес келген табыс	13	
14	44 бапқа сәйкес орны толтырылатын шегерулер	14	
14-1	138 баптың 1 тарауына сәйкес бағаларды түзетуден болған табыстар	14-1	
14-2	Айыппұлдар, өсімдер, айыптар мен санкциялардың басқа түрлері бойынша табыстар	14-2	
14-3	Кәсіпкерлік қызметте қолданылмайтын объектілерді пайдалану кезінде болған шығыстардан табыстардың артығы	14-3	
15	Басқа табыстар	15	
16	Жылдық жиынтық табыс (1-ден 15-жолдардың сомасы)	16	3500,0
17	Жылдық жиынтық табысты түзету	17	
	1) дивидендтер	17-1	
	2) заңды тұлғамен алынған және оның кәсіпкерлік қызметімен байланысты жағымды бағамдық айырма	17-2	
	3) ашық акционерлік қоғамдардың бағалы қағаздарын өткізу кезінде құнының өсімінен болған табыстар	17-3	
	4) зейнетақымен қамтамасыз ету туралы заңға сәйкес алынған жеке жинақтаушы зейнетақы шоттарына жіберілген инвестициялық табыстар	17-4	
	5) эмитент тарапынан бағалы қағаздарды олардың нарығында алғашқы орналастыру кезінде алынған меншікті акциялар құнының олардың номиналды құнынан артығы	17-5	
	6) мемлекеттік мекемелердің мемлекеттік кәсіпорындардан ақысыз негізде, сондай-ақ ҚР-ның заңдарына сәйкес алынған негізгі құралдардың құны	17-6	
18	Түзетуден соң жылдық жиынтық табыс (16-жол — 17-жол)	18	3500,0
	ШЕГЕРУЛЕР		
19	Өткізілген өнім (жұмыстар, қызметтер) бойынша шығындар	19	2786,0
20	Алынған несиелер үшін сыйақылар	20	
21	Күдікті талаптар	21	
22	Резервтік қорларға аударымдар	22	
23	Ғылыми-зерттеу, жоба және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға шығыстар	23	

1	2	3	4
24	Белгіленген активтер бойынша амортизациялық есептеулер мен басқа шегерулер	24	
	а) негізгі құралдардың амортизациялық есептеулері	24а	
	б) оның ішінде қосымша бағалаудың сомасынан	24б	
	в) 20-4 баптың 3 тарауына сәйкес есептелген амортизациялық есептеулері	24в	
	г) топ бөлігінің барлық белгіленген активтердің шығыс етілу кезіндегі топ бөлігінің баланс құнының мөлшері	24г	
	д) 20-6 баптың 3 тарауына сәйкес белгіленген активтердің қалдық құны	24д	
	е) материалдық емес активтердің амортизациялық есептеулері	24е	
25	Жөндеуге жұмсалатын шығыстар	25	
26	Сақтандыру сыйақылары бойынша шығыстар	26	
27	Әлеуметтік төлемдердің шығыстары	27	
28	Геологиялық зерттеу мен табиғи ресурстарды қазып алу үшін дайындық жұмыстарына шығыстар	28	
29	Салықтар, айыппұлдар мен орны толтырылатын шығыстар	29	155,0
	а) 25 баптың 1 тарауына сәйкес төленген салықтар	29а	
	б) бюджетке енетіннен тыс, айыппұлдар мен өсімдерін қоса төленген айыптар	29б	
	в) мемлекеттік әлеуметтік саланы ұстау үшін шығыстар	29в	
	г) 26 баптың 4 тарауына сәйкес жер қойнауын пайдаланушылардың шығыстары	29г	
30	26 баптың 11 тарауына сәйкес құрылыстарды өткізуден болған залалдар	30	
31	Шегерулердің барлығы (19-жолдан 30-жолды қоса сомасы)	31	2941,0
32	Салық салынатын табыс (18-жол — 31-жол)	32	559,0
32-1	20-8 баптың 4 тарауына сәйкес алып өтуге жатпайтын залал	32-1	-
32-2	Алып өтуге жататын залал	32-2	-
33	27 бапқа сәйкес алып өткізілген кәсіпкерлік қызметтен болған залалдар	33	-
34	34 бапқа сәйкес салық салудан босатылатын табыстар	34	-

1	2	3	4
	1) тағайындау бойынша төтенше жағдайлар кезінде пайдаланылған гуманитарлық жәрдем		
	2) мүгедектердің еңбекақысы, сондай-ақ мүгедектерге әлеуметтік салықтың сомасының 50%-ын төлеу бойынша шығыстардың екі есе сомасы		
	3) мемлекеттік бағалы қағаздар бойынша сыйақылар		
	4) коммерциялық емес ұйымдарға қайырымдылық жарналар		
	5) қайырымдылық қорларға банктердің ақысыз аударымдары		
	6) ерікті зейнетақы жарналардың сомасы		
	7) негізгі құралдардың қаржы лизингі бойынша алынған сыйақылар		
	8) 34 баптың 8 тарауына сәйкес салық салынатын табыстың босатылатын өсімі		
	9) _____		
35	Алып өткізілген залалдар мен берілген жеңілдіктердің есебінен салық салынатын табыс (32-жол — 34-жол)	35	559,0
36	Есептелген салықтың сомасы	36	168,1
36а	Таза табысқа салынатын салықтың сомасы	36а	
36б	20-8 баптың 3 тарауына сәйкес негізгі құралдардың қосымша бағалануынан болған салықтың сомасы	36б	
36в	Барлық есептелген салық (36-жол — 36а жол + 36б жол)	36в	168,1
37	Барлық жасалған аванстық төлемдер мен есепке жатқызулар	37	
38	Артық төлемнің сомасы	38	
39	Төленуге тиіс барлық салық	39	168,1
40	Айып санкциялары	40	
41	Барлық салық пен айып санкциялары	41	
42	Алдағы төлемдер есебінің артық төлеу сомасы	42	
43	Қайтарылуға тиіс артық төлемнің сомасы	43	

XI. Салыстыру үшін қаржылық есеп бойынша таза пайданың (залалдың) мөлшерін анықтаймыз. Ол үшін 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотының проводкасы бойынша нәтижелерін талдаймыз.

а) оның кіріс жағы **3500000 теңгені** құрады, (49-шы операцияның кредиті бойынша);

б) шығыс жағын анықтау үшін төмендегі сомаларды қолданамыз: 50-ші операцияның дебеті бойынша — 2827400 теңге; 51-ші операцияның дебеті бойынша — 18000 теңге; 52-ші операцияның дебеті бойынша — 133800 теңге. Барлығы — **2979200 теңге**.

Кіріс және шығыс жақтардың арасындағы айырма жылдық жиынтық пайда болып саналады.

3500000 теңге — 2979200 теңге = **520800 теңге**

30%-дық мөлшерлеме кезінде көрсетілген сомадан корпоративтік табыс салығының тиесілі мөлшерін анықтаймыз.
520800 теңге x 30% = **156240 теңге**.

Енді таза пайданы есептеуіміз қажет. Ол жиынтық кіріс пен корпорациялық табыс салығы арасындағы айырмаға тең болады.

520800 теңге — 156240 теңге = 364560 теңге = **364,6 мың теңге**
№ 100 үлгі № 15-2 қосымшасының кестесін толтырамыз.

Салық төлеушінің аталуы — «Бұлақ» ӨК
СТТН 582000031768

100-ші үлгі
15-2-ші қосымша

2006 жылдың ҚАРЖЫ-ШАРУАШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНІҢ НӘТИЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ ЕСЕП

(мың теңге)

Көрсеткіштердің аталуы		Сомасы	
		та-быстар	шы-ғыстар
Өнім (жұмыстар, қызметтер) өткізуден түскен табыс	01	3500,0	-
Өткізілген өнімнің (жұмыстар, қызметтер) өзіндік құны	02	-	2827,4
Жалпы табыс (01-02)	03	672,6	-
Кезең шығыстарының барлығы	04	-	151,8
оның ішінде:		-	-
Жалпы және әкімшілік шығыстар	05	-	133,8
Өткізу бойынша шығыстар	06	-	18,0
Сыйақы түріндегі шығыстар	07	-	-
Негізгі қызметтен түскен табыс (залал) (03-04)	08	520,8	-
Негізгі емес қызметтен түскен табыс (залал)	09	-	-
Салық салынуға дейінгі дағдылы негізгі қызметтен түскен табыс (залал)	10	520,8	-
Табыс салығы бойынша шығыстар	11	-	156,2

1	2	3	4
Салық салынғаннан кейінгі дағдылы негізгі қызметтен түскен табыс (залал) (10-жол — 11-жол)	12	364,6	-
Төтенше жағдайлардан болған залал	13	-	-
Таза пайда (залал) (12-жол + (-) 13-жол)	14	364,6	-

XII. Қаржылық есептегі жоспарлы табысты (залалды) декларация бойынша нақты табыспен салыстырамыз. Ол үшін жылдық декларацияның № 15а қосымшасының кестесін пайдаланамыз.

Жұмысты ынғайластыру үшін көрсеткіштердің барлық сомаларын қысқартылған түрде бір ондық таңбасын қоса мыңдық мөлшерде көрсетіп отырамыз.

1) Қаржылық есеп бойынша таза пайданы (залалды) біз анықтап қойғанбыз және ол тең болады — 364,6 мың теңгеге;

2) Корпоративтік табыс салығының (салық есебі бойынша) мөлшерін де анықтағанбыз және ол тең болады — 168,1 мың теңгеге;

4) Бухгалтерлік есепте көрсетіліп, бірақ декларацияның шегерулеріне енгізілмеген шығыстарды есептейміз:

а) корпоративтік салықтың мөлшеріне, яғни 30%-ға кемітілген екі жағдайдағы табыстардың сомалары арасындағы айырма (есептелу тәсілі):

$$(559,0 — 520,8) \times 0,7 \text{ (яғни } 70\%) = 26,34 = 26,3$$

0,7 коэффициенті табыстан 0,3, яғни 30%-ы шегерілгенін білдіреді.

4-жол бойынша жиынтығы тең болады — 26,3 мың теңгеге

5) 1-жолдан 4-жолды қоса сомасы тең болады — 559,0 мың теңгеге

9) Салық салынатын табыс (5-жол — 8-жол)

(Нәтижесі декларацияның 32-жолына тең болуы тиіс)

және ол тең болады — **559,0 мың теңгеге**

15 а қосымшасының кестесін толтырамыз.

Салық төлеушінің аталуы — «Бұлақ» ӨК
СТТН 582000031768

**Қаржылық есеп бойынша табысты (залалды)
декларация бойынша табыспен салыстыру**

(мың теңге)

1	Қаржылық есеп бойынша таза пайда (залал)	364,6
2	Корпоративтік табыс салығы	168,1
3	Салық салынуға жататын, бірақ бухгалтерлік есепте биылғы жылы бейнеленбеген табыс	
	а	
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	3а, 3б, 3в, 3г, 3д, 3е жолдары бойынша жиынтық	-
4	Бухгалтерлік есепте көрсетіліп, бірақ бұл декларацияға енгізілмеген шығыстар	
	а Табыстар сомаларының арасындағы айырма	26,3
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	4а, 4б, 4в, 4г, 4е жолдары бойынша жиынтық	26,3
5	1-ден 4-жолды қоса жиынтықтың сомасы	559,0
6	Бухгалтерлік есепте есепке алынған, бірақ декларацияға енгізілмеген табыс	
	а	
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	ж	
	6а, 6б, 6в, 6г, 6д, 6е, 6ж жолдары бойынша жиынтық	-
7	Бухгалтерлік есеп бойынша шығыстарға апарылмаған бұл декларацияның шегерулері	
	а	
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	ж	
	7а, 7б, 7в, 7г, 7д, 7е, 7ж жолдары бойынша жиынтық	-
8	6 мен 7-жолдардың сомасы	-
9	Салық салынатын табыс (5-жол — 8-жол). (нәтижесі декларацияның 32-жолындағы мөлшерге тең болуы тиіс)	559,0

XIII. Бөлінбеген пайданың (жабылмаған залалдың) сомасын есептейміз. Ол үшін жылдық декларацияның № 15б қосымшасының кестесін пайдаланамыз.

1) Жылдың басындағы сальдо (жылдың басына № 15 қосымшаның 26 жолынан өткізіледі).

Біздің жағдайда ол тең болады — 180,0 мың теңге;

1) Қаржылық есеп бойынша таза табыс;

3) Біздің жағдайда ол тең болады — 364,6 мың теңге

4) Жиынтығы (1, 2, 3-жолдардың сомасы) — 544,6 мың теңге

6) Бөлінбеген пайданың басқа кемулері:

а) айыппұлдар (42 операция бойынша) — 18,4 мың теңге

б) қайырымдылық (43 операция бойынша) — 30,0 мың теңге

7) жиынтығы (5,6 жолдардың сомасы) — 48,4 мың теңге

8) Жылдың соңындағы сальдо (4-жол — 7-жол) — **496,2 мың теңге**

Анықталған сома жылдың соңында № 15 қосымшаның 26 жолдың сомасымен сәйкес келуі тиіс. Одан басқа бұл сома 5430 «Өткен жылдардағы пайда (залал)» шотының соңғы сальдосында көрсетілген.

№ 15б қосымшасының кестесін толтырамыз.

№ 15б қосымшасы

Салық төлеушінің аталуы — «Бұлақ» ӨК
СТТН 582000031768

Бөлінбеген пайданың (жабылмаған залалдың)

сомалары мен оның қозғалысы туралы

ЕСЕП

(мың теңге)

1	Жылдың басындағы сальдо (жылдың басына 15 қосымшаның 26-жолынан өткізіледі)	180,0
2	Қаржылық есеп бойынша таза табыс (залал)	364,6
3	Бөлінбеген пайданың басқа көбеюлері	
	а	
	б	
	в	
4	1-ден 3-жолды қоса сомалардың жиынтығы	544,6
5	Төлеуге бағытталған дивидендтер	
6	Бөлінбеген пайданың басқа кемулері	
	а Айыппұлдар	18,4
	б Қайырымдылық	30,0
	в	
7	5-пен 6-жолдардың жиынтығы	48,4
8	Жылдың соңына сальдо. (4-жол — 7-жол). (Табыстардың анықталған сомасы жылдың соңына 15 қосымшаның 26-жолының сомасымен сәйкес келуі тиіс)	496,2

XIV. Жыл соңында біз 2006 жылдың бухгалтерлік балансын құрастырамыз (жылдық декларацияның № 15 қосымшасы бойынша). Ол үшін айналым ведомосының жәрдеміне сүйенеміз. Жылдың басы мен соңына сальдо төмендегіше болады:

АКТИВТЕР	Салық салынатын жылдың басына	Салық салынатын жылдың соңына
Негізгі құралдар	1000000	1050000
5) Үйлер мен ғимараттар (кіріспе баланстың сальдосы 41-ші операцияның дебети бойынша + 50000 теңге)		
8) Жиынтық тозу (кіріспе баланстың сальдосы)	300000	300000
9) Қалдық құны (баланстық құн мен тозудың сомасы арасындағы айырмаға тең болады)	700000	750000
Жиынтығы	700000	750000
Тауар-материалдық қорлар		
14) Материалдар (1310, 1311, 1317 шоттар бойынша сальдо)	200000	50000
15) Аяқталмаған құрылыс (өндіріс) 8010 шоттың сальдосы	120000	155600
17) Дебиторлық қарыздар (№1250, 3130, 3160 шоттар бойынша сальдо)	-	105250
18) Ақша қаражаттары (№ 1010, 1040 шоттар бойынша сальдо)	100000	465350
Жиынтығы	420000	776200
Активтердің барлығы	1120000	1526200
ПАССИВТЕР		
Меншікті капитал		
22) Жарияланған капитал (№ 5010 шот бойынша сальдо)	400000	400000
26) Бөлінбеген табыс (жабылмаған залал) (№ 5430 шот бойынша сальдо)	180000	496160
Жиынтығы	580000	896160
Ағымдағы міндеттемелер		
29) Қысқа мерзімді несиелер (№ 3010 шот бойынша сальдо)	100000	-

1	2	3
31) Кредиторлық қарыз (№ 3310, 3350, 3210, 3220, 3230қо. шоттары бойынша сальдо)	440000	470820
32) Салықтар бойынша қарыздар (№ 3110, 3150, 3170 шоттар бойынша сальдо)	-	159220
Жиынтығы	540000	630040
Пассивтердің барлығы	1120000	1526200

Бұл мәліметтер бойынша есепті кезеңнің бухгалтерлік балансының № 15 қосымшасының кестесін толтырамыз.

№ 15 үлгі
Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің
2005 жылғы 22 желтоқсандағы №427
бұйрығымен бекітілген

Салық төлеушінің аталуы — «Бұлақ» ӨК
СТГН 582000031768

2006 жылдың бухгалтерлік балансы (1-нысан)

(мың теңге)

АКТИВТЕР	Жол коды	Есептік кезеңнің соңында	Есептік кезеңнің басында
1. Қысқа мерзімді активтер			
Ақша қаражаты және оның эквиваленттері	010	465,4	100,0
Қысқа мерзімді қаржылық инвестициялар	011	-	-
Қысқа мерзімді дебиторлық берешек	012	5,2	-
Қорлар	013	205,6	320,0
Ағымдағы салықтық активтер	014	100,0	-
Сағуға арналған ұзақ мерзімді активтер	015	-	-
Өзге де қысқа мерзімді активтер	016	-	-
Қысқа мерзімді активтердің жиыны	100	776,2	420,0
2. Ұзақ мерзімді активтер			
Ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар	020	-	-
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	021	-	-
Үлес қосу әдісімен есептелінетін инвестициялар	022	-	-
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	023	-	-

1	2	3	4
Негізгі құралдар	024	750,0	700,0
Биологиялық активтер	025	-	-
Барлау және бағалау активтері	026	-	-
Материалдық емес активтер	027	-	-
Кейінге қалдырылған салықтық активтер	028	-	-
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	029	-	-
Ұзақ мерзімді активтердің жиыны	200	750,0	700,0
Баланс (100-жол + 200-жол)		1526,2	1120,0

ПАССИВТЕР	Жол коды	Есептік кезеңнің соңында	Есептік кезеңнің басында
3. Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	030	-	100,0
Салықтар бойынша міндеттемелер	031	159,2	-
Басқа да міндетті және ерікті төлемдер бойынша міндеттемелер	032	20,8	-
Қысқа мерзімді кредиторлық берешек	033	450,0	440,0
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері	034	-	-
Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер	035	-	-
Қысқа мерзімді міндеттемелердің жиыны	300	630,0	540,0
4. Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	040	-	-
Ұзақ мерзімді кредиторлық берешек	041	-	-
Ұзақ мерзімді бағалау міндеттемелері	042	-	-
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	043	-	-
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	044	-	-
Ұзақ мерзімді міндеттемелердің жиыны	400	-	-
5. Капитал			
Шығарылған капитал	050	400,0	400,0
Эмиссиялық кіріс	051	-	-
Сатып алынған жеке меншік үлестік аспаптар	052	-	-
Резервтер	053	-	-
Бөлінбеген пайда (жабылмаған залал)	054	-	-
Аздық үлесі	055	-	-
Капитал жиыны	500	896,2	580,0
Баланс (300-жол + 400-жол + 500-жол)		1526,2	1120,0

Енді кәсіпорынның залалдық жағдайдағы нәтижесін қарауды ұсынамыз. Ол үшін бұрынғы көрсеткіштерді шамалы өзгертеміз.

САЛЫҚ ЕСЕБІ БОЙЫНША:

Жылдық жиынтық табыс — 2800000 теңге.

Онда жиынтық залал жылдық жиынтық табыс пен барлық шегерулердің айырма сомасына тең болады:

$2800000 - 2941000 = 141000$ теңге залал = **141,0 мың теңге**

Бұл жағдайда корпорациялық табыс салығы салынбайды.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БОЙЫНША:

Жылдық жиынтық табыстан шығындарды (бухгалтерлік есеп бойынша) алып тастағанда ол залалға тең болады:

2800000 теңге — 2980240 теңге = -180240 теңге залал

Бұл жағдайда табыс салығы есептелмейді. Демек, залал = — 180240 теңге = **-180,2 мың теңгеге** тең болады.

№ 15-2 қосымшаның кестесін толтырамыз.

№ 15-2 қосымша

Салық төлеушінің аталуы — «Бұлақ» ӨК
СТТН 582000031768

Зиянды вариант

**2006 жылдың қаржы-шаруашылық қызметінің нәтижелері туралы
ЕСЕП**

(мың теңге)

Көрсеткіштердің аталуы		Сомасы	
		та-быстар	шы-ғыстар
Өнім (жұмыстар, қызметтер) өткізуден түскен табыс	01	2800,0	-
Өткізілген өнімнің (жұмыстар, қызметтер) өзіндік құны	02	-	2827,4
Жалпы табыс (01-02)	03	-	27,4
Кезең шығыстарының барлығы	04	-	153,1
оның ішінде:		-	-
Жалпы және әкімшілік шығыстар	05	-	135,1
Өткізу бойынша шығыстар	06	-	18,0
Сыйақы түріндегі шығыстар	07	-	-

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Негізгі қызметтен түскен табыс (залал) (03-04)	08	-	180,5
Негізгі емес қызметтен түскен табыс (залал)	09	-	-
Салық салынуға дейінгі дағдылы негізгі қызметтен түскен табыс (залал)	10	-	180,5
Табыс салығы бойынша шығыстар	11	-	-
Салық салынғаннан кейінгі дағдылы негізгі қызметтен түскен табыс (залал) (10-жол — 11-жол)	12	-	180,5
Төтенше жағдайлардан болған залал	13	-	-
Таза табыс (залал) (12-жол + (-) 13-жол)	14	-	180,5

Қаржылық есеп бойынша залалдың мөлшерін декларация бойынша көрсетілген залалмен салыстырамыз. Ол үшін жылдық декларацияның №15а қосымшасының кестесін пайдаланамыз.

1) Қаржылық есеп бойынша залал — (-180,5) мың теңге
2) Корпоративтік табыс салығы — жоқ
4) Бухгалтерлік есепте көрсетіліп, бұл декларацияның шегерулеріне енгізілмеген шығыстар:

а) залалдардың арасындағы айырма (қаржылық және салық есебі бойынша) — 39,5 мың теңге

Оның есептелу тәсілі:

$(180,5 - 141,0) = 39,5$ мың теңге

5) 1-ден 4-жолды қоса сомасы — 141,0 мың теңге

9) Салық салынатын табыс (залал) (5-жол — 8-жол) (Нәтижесі декларацияның 32-жолындағы мөлшерге тең болуы тиіс) тең болады — 141,0 мың теңге

№ 15а қосымшасының кестесін толтырамыз

№ 15а қосымшасы

Салық төлеушінің аталуы — «Бұлақ» ӨК
СТТН 582000031768

Қаржылық есеп бойынша табысты (залалды) декларация бойынша табыспен салыстыру (мың теңге)

1	Қаржылық есеп бойынша таза табыс (залал)	(-180,5)
2	Корпоративтік табыс салығы	-
3	Салық салынуға жататын, бірақ бухгалтерлік есепте биылғы жылы бейнеленбеген табыс	-
а		

	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	3а, 3б, 3в, 3г, 3д, 3е жолдары бойынша жиынтық	-
4	Бухгалтерлік есепте көрсетіліп, бірақ бұл декларацияға енгізілмеген шығыстар	
	а <i>Залалдар сомаларының арасындағы айырма</i>	39,5
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	4а, 4б, 4в, 4г, 4е жолдары бойынша жиынтық	39,5
5	1-ден 4-жолды қоса жиынтықтың сомасы	(-141,0)
6	Бухгалтерлік есепте есепке алынған, бірақ декларацияға енгізілмеген табыс	
	а	
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	ж	
	6а, 6б, 6в, 6г, 6д, 6е, 6ж жолдары бойынша жиынтық	-
7	Бухгалтерлік есеп бойынша шығыстарға апарылмаған бұл декларацияның шегерулері	
	а	
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	ж	
	7а, 7б, 7в, 7г, 7д, 7е, 7ж жолдары бойынша жиынтық	-
8	6-мен 7-жолдардың сомасы	-
9	Салық салынатын табыс (залал) (5-жол — 8-жол). (нәтижесі декларацияның 32-жолындағы мөлшерге тең болуы тиіс)	(-141,0)

Енді жабылмаған залалдың сомасын есептейміз. Ол үшін жылдық декларацияның № 15б қосымшасының кестесін пайдаланамыз.

- 1) Жылдың басындағы сальдо (жылдың басындағы № 15 қосымшаның 26-жолынан алып жазылады). Біздің жағдайда ол — жоқ
- 2) Қаржылық есеп бойынша залал — (-180,5) мың теңге
- 4) Жиынтығы (1-ден 3-жолды қоса сомасы — (-180,5) мың теңге
- 6) Бөлінбеген пайданың басқа кемулері:
- а) айыппұлдар төленуі (42-ші операция бойынша) — 18,4 мың теңге
- б) қайырымдылық (43-ші операция бойынша) — 30,0 мың теңге
- 7) Жиынтығы (5, 6-жолдардың) — 48,4 мың теңге
- 8) Жылдың соңындағы сальдо (4-жол — 7-жол) — (-228,9 мың теңге)

№ 15б қосымшасының кестесін толтырамыз

№ 15б қосымша

Салық төлеушінің аталуы — «Бұлақ» ӨК
СТТН 582000031768

**Бөлінбеген пайданың(жабылмаған залалдың)
сомалары мен оның қозғалысы туралы**

ЕСЕП (мың теңге)

1	Жылдың басындағы сальдо (жылдың басына 15 қосымшаның 26-жолынан алып өтіледі)	-
2	Қаржылық есеп бойынша таза табыс (залал)	(-180,5)
3	Бөлінбеген пайданың басқа көбеюлері	
	а	
	б	
	в	
4	1-ден 3-жолды қоса сомалардың жиынтығы	(-180,5)
5	Төлеуге бағытталған дивидендтер	
6	Бөлінбеген пайданың басқа кемулері	
	а Айыппұлдар	18,4
	б Қайырымдылық	30,0
	в	
7	5-пен 6-жолдардың жиынтығы	48,4
8	Жылдың соңындағы сальдо. (4-жол — 7-жол). (Табыстардың анықталған сомасы жылдың соңына 15 қосымшаның 26-жолының сомасымен сәйкес келуі тиіс)	(-228,9)

Сонымен, біз нақты мысалдарда операциялар арқылы өнеркәсіп немесе құрылыс кәсіпорындарының қаржы-шаруашылық қызметінің толық циклын көрсеттік.

Енді студенттерге бұл саладағы бухгалтерлік және салық есептері бойынша өз білімдерін тексеру мен дағдылығын баянды етуге мүмкіндік береміз.

Есептер технологиялық бірізділік немесе қисын бойынша беріледі.

№ 1 есеп

Кәсіпорында 2006 жылдың 1 қаңтарына құралдар мен олардың көздерінің төмендегі түрлері бар:

Үйлер мен ғимараттардың бастапқы құны 1506850 теңге, олардың тозуы 501360 теңгеге тең. 436274 теңгелік материалдар бар. Кәсіпорынның кассасында 35860 теңге қолма-қол ақша бар. Банктегі есеп айырысу шотында 142270 теңге ақша бар. Жеткізушілердің алдында материалдар үшін 367103 теңге мөлшерде борышты.

Еңбекақы бойынша персоналдың алдында 109470 теңге қарызы бар. Алдыңғы жылдардың 140369 теңге бөлінбеген табысы бар. Банктердің несиелері бойынша 346170 теңге қарызы бар. Аяқталмаған өндірістің көлемі 222380 теңгені құрайды. Кәсіпорынның жарғылық капиталы 879162 теңге мөлшерде қалыптасқан.

Осы мәліметтер бойынша кәсіпорынның кіріспе балансын құрастырыңыз.

№ 2 есеп

Банктегі есеп айырысу шотында 184766 теңге ақша бар.

Алушылардан есеп айырысу шотына 5806396 теңге мөлшерінде ақша келіп түсті.

Есеп айырысу шотынан төмендегі төлемдер жасалды: банктің қызметіне — 893 теңге; алынған тауарлар, атқарылған қызметтер, орындалған жұмыстар үшін жеткізушілерге 3746870 теңге аударылды; кәсіпорынның кассасына банктен 604900 теңге қолма-қол ақша алынды; МСИ-на қызметкерлердің еңбекақысынан 16329 теңге табыс салығы төленді; жинақтаушы зейнетақы қорына жарналар аударылды — 121080 теңге; МСИ-на 634012 теңге ҚҚС төленді; банктің 476836 теңге несиесі төленді; әлеуметтік салық 138716 теңге төленді; жер салығы 21348 теңге төленді; мүлік салығы 8759 теңге төленді; қоршаған ортаны ластағаны үшін 13076 теңге төлем төленді; МСИ-на 3247 теңге айыппұл төленді; жергілікті мектеп-интернатқа қайырымдылық жәрдем ретінде 30000 теңге берілді.

Есеп регистрін құрып және көрсетілген өзара есеп айырысулардан соң есеп айырысу шотындағы ақша қаражаттарының қалдығын дұрыс есептеңіз.

№ 3 есеп

Жауапкершілігі шектеулі серіктестікте 32476 теңгеге әкімшілік-басқару персоналының еңбекақысы есептелді; есеп айырысу шотынан банктің қызметі үшін 1870 теңге ақша төленді; әкімшілік-басқару персоналының еңбекақысы негізінде 6138 теңге мөлшерде әлеуметтік салық есептелді; әкімшілік-басқару персоналының еңбекақысы негізінде әлеуметтік қамсыздандыруға 487 теңгеге қаржылар есептелді; 18386 теңгеге жер салығы есептелді; 7228 теңгеге мүлік салығы есептелді.

3745 теңге мөлшерінде көлік құралдарына салық есептелді. Қоршаған ортаны ластағаны үшін 2234 теңге мөлшерінде төлемдер есептелді.

Бұл шығыстар шығындардың қай түріне жататынын анықтап, тиісті шот бойынша есеп регистрін құрыңыз және ол жылдың соңында № 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шоты бойынша қандай сомаға жабылатынын есептеңіз.

№ 4 есеп

Кәсіпорынның 2847376 теңге мөлшерінде жылдық жиынтық табысы бар.

Қаржылық есеп бойынша шығындардың сомасы 2686458 теңгеге тең. Салық есебі бойынша шегерулердің сомасы — 2597562 теңге.

Кәсіпорын бір жыл ішінде МСИ-на 68406 теңге мөлшерде айыппұл мен өсім төледі.

Қаржылық есеп пен салықтық есептер бойынша жиынтық табыстың мөлшерін есептеңіз, ал одан соң оларды салыстырыңыз және бөлінбеген пайданың (жабылмаған залалдың) мөлшерін анықтаңыз.

II. БӨЛІМ САУДА ЖӘНЕ КОММЕРЦИЯЛЫҚ-ДЕЛДАЛДЫҚ ҚЫЗМЕТТЕГІ БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП

«Молшылық» ЖШС-нің реквизиттері:

СТТН № 582000027863. Түркістандағы «Наурыз» банкіде № 002609819 есеп айырысу шоты бар. Кәсіпорынның мекен жайы: Түркістан қаласы, Тәуке-хан көшесі № 78 үй.

Директордың аты-жөні — Б. Т. Сәрсенбаев

Бас бухгалтердің аты-жөні — А. С. Нақипова

Кәсіпорын сауда және коммерциялық-делдалдық қызметпен айналысады. Биыл ұйымдастырылып, өзінің жұмысын бастады.

I. Кәсіпорын биыл ұйымдастырылып, жұмысын бастағандықтан, жылдың 1 қаңтарына кіріспе балансы нөлге тең болады.

II. 2006 жылы кәсіпорында төмендегі қаржылық және шаруашылық операциялар жасалды:

1) Кәсіпорынның жарияланған капиталына салымдар мен пайлар ретінде қалдық бағасы 400000 теңге мөлшерінде көлік құралдары қосылды (құрылтай құжаттары мен актілер бойынша);

2) Кәсіпорынның жарияланған капиталына салымдар мен пайлар ретінде 300000 теңге ақша қаражаттары қосылды (құрылтай құжаттары мен актілер бойынша);

3) Кеңсені жалға алу үшін айына 3000 теңге есебінен, жылына — 36000 теңгеге келісім шарт жасалды (жалға алу келісім шарты бойынша);

4) Банктен 800000 теңге мөлшерінде қысқа мерзімді несие алынды (банктің келісім шарты бойынша);

5) Кассадан есеп айырысу шотына 200000 теңге қолма-қол ақша өткізілді (банктің квитанциясы бойынша);

6) Жеткізушіге есеп айырысу шотынан 912000 теңге ақша аударылды (жеткізіп берудің келісім шарты мен төлем тапсырмасы бойынша);

7) Жеткізушіден 800000 теңгеге тауарлар келіп түсті (шот-фактура мен жүкқұжаттар бойынша);

8) Алынған тауарлар бойынша өтелуге тиіс ҚҚС 112000 теңгені құрады (шот-фактура мен жүкқұжаттар бойынша);

9) Сату үшін жауапты тұлғаларға (сатушыларға, дүкен меңгерушілеріне) 750000 теңгеге тауарлар босатылды (ішкі жүкқұжаттар бойынша);

10) Сатылатын тауарларға олардың құнының 40 % мөлшерінде 300000 теңге үстеме баға қойылды (есептеулер мен тауар-ақша есептері бойынша);

11) 147000 теңге мөлшеріндегі ҚҚС-ның сомасына сатылатын тауарлардың құны өсірілді (есептеулер бойынша);

12) Тауарларды сатудан 950000 теңге қолма-қол ақша түсті (сатушылардың тауар-ақша есептері бойынша);

13) Сатылған тауарлардың құнын (сатып алынған құны бойынша) сауданың өзіндік құнына 678572 теңге мөлшерінде шығыс ету (сатушылардың тауар-ақша есептері бойынша);

14) Тауарлардың өткізілуіне 133000 теңге мөлшерінде ҚҚС есептелді (есептеулер мен декларациялар бойынша);

15) 113120 теңге мөлшерінде ҚҚС-ның сомасы есепке жатқызылды (шот-фактуралар, есептеулер мен декларациялар бойынша);

16) Сатылған тауарлардың бағасындағы үстеме бағаның сомасы 271428 теңгені құрады (сатушылардың тауар-ақша есептері);

17) Сатылған тауарлардың бағасындағы ҚҚС сомасы 133000 теңгені құрады (сатушылардың тауар-ақша есептері);

18) Персоналға 100000 теңге мөлшерде еңбек ақы есептелді (табельдер бойынша);

19) Еңбекақыдан 2800 теңге мөлшерінде табыс салығы есептелді (есептеулер бойынша);

20) Еңбекақыдан жинақтаушы зейнетақы қорына 10000 теңге мөлшерінде салым ұсталды (еңбекақыдан 10 %);

21) Персоналдың еңбекақысынан 15300 теңге мөлшерінде әлеуметтік салық есептелді (есептеу бойынша);

22) Әлеуметтік қамсыздандырудың мұқтаждықтарына 2700 теңге мөлшерінде еңбекақыдан төлемдер есептелді (еңбекақыдан 3 %);

23) Агенттіктен тауарларды өткізу бойынша атқарылған жарнамалық қызметтері үшін 8000 теңгеге шот қабылданды (шот-фактура бойынша);

24) Жарнамалар бойынша пайдаланған қызметтер үшін ҚҚС-ның сомасы 1120 теңгені құрады (шот-фактура бойынша);

25) Ағымдағы банктік шоттан жарнама агенттігіне 9120 теңге төленді (төлем тапсырмасы бойынша);

26) Жинақтаушы зейнетақы қорына 10000 теңге мөлшерде төлемдер аударылды (төлем тапсырмасы бойынша);

27) Персоналға 87200 теңге мөлшерде еңбекақы төленді (ведомость бойынша);

28) Ағымдағы банктік шоттан 540000 теңге қолма-қол ақша салынды (банктің квитанциясы бойынша);

29) Ағымдағы банктік шоттан МСИ-на 3000 теңге мөлшерінде жеке тұлғалардың табыс салығы төленді (төлем тапсырысы бойынша);

30) Ағымдағы банктік шоттан МСИ-на 12000 теңге мөлшерінде әлеуметтік салық төленді (төлем тапсырысы бойынша);

31) Ағымдағы банктік шоттан МСИ-на 30000 теңге мөлшерінде ҚҚС төленді (төлем тапсырысы бойынша);

32) Уақытша жұмысқа жарамсыздықтың парағы (бюллетень) бойынша 1200 теңге қолма-қол ақша төленді (шығыс кассалық ордер бойынша);

33) Қызметкерлерге іссапар және басқа шаруашылық мұқтаждықтарға 20000 теңге мөлшерінде қолма-қол есепті ақша берілді (шығыс кассалық ордерлер бойынша);

34) Есепті сомаға жеке (патенті жоқ) тұлғалардан қолма-қол ақшаға кеңсе тауарлары алынып, өткізудің өзіндік құнына 4000 теңге мөлшерінде шығыс етілді (акті бойынша);

35) Төлем көзінен 200 теңге мөлшерінде жеке тұлғалардың табыс салығы есептелді (есептер бойынша);

36) Банктің несиелері бойынша 400000 теңге қарыз төленді (келісім шарт пен төлем тапсырысы бойынша);

37) Банктің несиесін пайдаланғаны үшін банкке (жылдық 8% мөлшерде) 32000 теңге сыйақы есептелді (есептер бойынша);

38) Банктің сыйақысы 32000 теңге сомада есеп айырысу шотынан ұсталды (есептер мен банктің ұйғарымы бойынша);

39) Іссапар шығыстары 18600 теңге сомада өткізудің өзіндік құнына апарылды (аванстық есеп бойынша);

40) Кеңсенің жайы үшін 20000 теңге сомада жалға алу ақысы қолма-қол төленді (квитанция бойынша);

41) Сауда үйінен қызметтік пайдалану үшін 450000 теңгеге жеңіл машина сатып алынды (сауда үйінің шот-фактурасы бойынша);

42) Жеткізушіден алынған негізгі құрал үшін ҚҚС-ның сомасы 63000 теңгені құрады (сауда үйінің шот-фактурасы бойынша);

43) Жеңіл автомашинаны сатып алу үшін 513000 теңге қолма-қол ақша төленді (жеткізушінің квитанциясы бойынша);

44) МСИ-на есеп айырысу шотынан 8500 теңге мөлшерде ақша төленді (МСИ-ның ұйғарымы бойынша);

45) Кәсіпорын қалалық балалар ауруханасына 20000 теңгеге қайырымдылық жәрдем етті (акті мен төлем тапсырысы бойынша);

46) Автомашинаның бағасындағы ҚҚС-ның сомасы 63000 теңге мөлшерінде көлік құралының баланстық құнына апарылды (жүккүжат бойынша);

47) Көлік құралын сатып алғаны үшін 6500 теңге мөлшерінде көлік құралының салығы есептелді (МСИ-ның есебі бойынша);

48) Жылдың соңында тауарларды өткізу бойынша шығыстардың шотын 8000 теңге сомада № 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу (есептер мен ереже бойынша);

49) Жылдың соңында сыйақылар бойынша шығыстардың шотын 32000 теңге сомада № 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу (есептер мен ереже бойынша);

50) Жылдың соңында өткізудің өзіндік құны бойынша шығыстардың шотын 861672 теңге сомада № 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу (есептер мен ереже бойынша);

51) Жылдың соңында айыппұлдар бойынша шығыстардың шотын 8500 теңге сомада № 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу (есептер мен ереже бойынша);

52) Жылдың соңында қайырымдылық жәрдем бойынша шығыстардың шотын 20000 теңге сомада № 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу (есептер мен ереже бойынша);

53) Жылдың соңында тауарларды өткізу бойынша табыстардың шотын 950000 теңге сомада № 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу (есептер мен ереже бойынша);

54) Корпорациялық табыс салығын 14498 теңге мөлшерде есептеп шығару (есептер бойынша);

55) Жылдың соңында корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстардың шотын 14498 теңге сомада № 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу (есептер мен ереже бойынша);

56) Есепті жылдың бөлінбеген табысы қалдығының сомасын 5330 теңге мөлшерінде № 5430 «Өткен жылдардағы пайда (залал)» шотына өткізу (есептер бойынша).

Қаржы-шаруашылық операциялардың журналын толтыру

Шаруашылық операциялардың нөмірі	Сомасы	Шоттардың байланыстары		Шаруашылық операциялардың нөмірі	Сомасы	Шоттардың байланыстары	
		Дт	Кт			Дт	Кт
1	2	3	4	5	6	7	8
№1	400000	2414	5010	№30	12000	3150	1040
№2	300000	1010	5010	№31	30000	3130	1040

1	2	3	4	5	6	7	8
№3	36000	7010к	3360	№32	1200	3210	1010
№4	800000	1040	3010	№33	20000	1250	1010
№5	200000	1040	1010	№34	4000	7010к	1250
№6	912000	3310	1040	№35	200	1250	3120
№7	800000	1331	3310	№36	400000	3010	1040
№8	112000	1420	3310	№37	32000	7310	3380
№9	750000	1332	1331	№38	32000	3380	1040
№10	300000	1332	1333	№39	18600	7010к	1250
№11	147000	1332	1334	№40	20000	3360	1010
№12	950000	1010	6010к	№41	450000	2414	3310
№13	678572	7010к	1332	№42	63000	1420	3310
№14	133000	1010	3130	№43	513000	3310	1010
№15	113120	3130	1420	№44	8500	7210ай	1040
№16	271428	1332	1333	№ 45	20000	7210кж	1040
№17	133000	1332	1334	№46	63000	2414	1420
№18	100000	7010к	3350	№47	6500	7010к	3170
№19	2800	3350	3120	№48	8000	5410	7110
№20	10000	3350	3220	№49	32000	5410	7310
№21	15300	7010к	3150	№50	861672	5410	7010к
№22	2700	7010к	3210	№51	8500	5410	7210ай
№23	8000	7110	3310	№52	20000	5410	7210кж
№24	1120	1420	3310	№53	950000	6010к	5410
№25	9120	3310	1040	№54	14498	7710	3110
№26	10000	3220	1040	№55	14498	5410	7710
№27	87200	3350	1010	№56	5330	5410	5430
№28	540000	1040	1010				
№29	3000	3120	1040	Жиынтығы:	10625002		

Қаржы-шаруашылық операциялардың бұл жиынтығы есепті кезеңдегі дебет пен кредит бойынша сомалардың жиынтықтарына тең болуы тиіс.

III. Енді синтетикалық шоттар (проводкалар) бойынша есепті регистрларды құруға көшеміз.

Есеп регистрларын нөмірлерінің өсу тәртібінде құрамыз (мемориалды-ордерлі түр бойынша).

№ 1010 шот «Кассадағы теңгемен ақша»

Дт	1010	Кт
С=0		
2) 300000.		5) 200000
12) 950000		27) 87200
14) 133000		28) 540000
		32) 1200
		33) 20000
		40) 20000
		43) 513000
<u>Ай=1383000</u>		<u>Ай=1381400</u>
С=1600		

Бұл шот 2-ші, 12-ші, 14-ші операцияларда дебет бойынша 1383000 теңге, ал 5-ші, 27-ші, 28-ші, 32-ші, 33-ші, 40-шы, 43-ші операцияларда кредит бойынша 1381400 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 1040 шот «Ағымдағы банктік шоттағы ақшалар»

Дт	1040	Кт
С=0		
4) 800000		6) 912000
5) 200000		25) 9120
28) 540000		26) 10000
		29) 3000
		30) 12000
		31) 30000
		36) 400000
		38) 32000
		44) 8500
		45) 20000
<u>Ай=1540000</u>		<u>Ай=1436620</u>
С=103380		

Бұл шот 4-ші, 5-ші, 28-ші операцияларда дебет бойынша 1540000 теңге, ал 6-шы, 25-ші, 26-шы, 29-шы, 30-шы, 31-ші, 36-шы, 38-ші, 44-ші, 45-ші операцияларда кредит бойынша 1436620 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 1250 шот «Қызметкерлердің дебиторлық берешегі»

Дт	1250	Кт
С=0		
33) 20000		34) 4000
35) 200		39) 18600
<u>Ай=20200</u>		<u>Ай=22600</u>
		С=2400

Бұл шот 33-ші, 35-ші операцияларда дебет бойынша 20200 теңге, ал 34-ші, 39-шы операцияларда кредит бойынша 22600 теңге өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 1331 шот «Тауарлар (қоймадағы)»

Дт	1331	Кт
С=0		
7) 800000		9) 750000
<u>Ай=800000</u>		<u>Ай=750000</u>
С=50000		

7-ші операцияда шот дебет бойынша 800000 теңгеге өтеді, ал 9-шы операцияда кредит бойынша 750000 теңгеге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз.

Бұл жағдай қоймада 50000 теңгеге тауарлардың қалдығы бар екендігін білдіреді;

№ 1332 шот «Саудадағы тауарлар»

Дт	1332	Кт
С=0		
9) 750000		13) 678572
10) 300000		
11) 147000		
16) 271428		
17) 133000		
<u>Ай=792572</u>		<u>Ай=678572</u>
С=114000		

9-шы, 10-шы, 11-ші, 16-шы, 17-ші операцияларда (өткізу) шот дебет бойынша 792572 теңге сомда, ал 13-ші операцияда кредит бойынша 678572 теңгеде өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз.

Бұл жағдай сауда орындарында үстеме баға мен ҚҚС-ын қоса 116000 теңгелік тауардың қалдығы бар екендігін білдіреді;

№ 1333 шот «Үстеме баға»

Дт	1333	Кт
		С=0
—		10) 300000
		16) 271428
Ай=0		Ай=28572
		С=28572

Бұл шот дебет бойынша өтпейді, ал кредит бойынша 10-шы, 16-шы (өткізу) операцияларда 28572 теңгеге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз.

Бұл жағдай қалған тауарларда есептелген үстеме бағаның сальдосы бар екендігін білдіреді.

№ 1334 шоты «Тауардың бағасындағы ҚҚС-ның сомасы»

Дт	1334	Кт
		С=0
—		11) 147000
		17) 133000
Ай=0		Ай=14000
		С=14000

Бұл шот дебет бойынша өтпейді, ал кредит бойынша 11-ші, 17-ші (өткізу) операцияларда 14000 теңгеге өтеді. Оларды проводкада бейнелейміз.

Бұл жағдай қалған тауарларда есептелген ҚҚС-ның сальдосы бар екендігін білдіреді;

«Тауарлар» ұғымы төрт субшоттан: 1331, 1332, 1333, 1334 тұратындығына назар аударайық. Саудада тауарды белгілеудің бұл позициясының қолайлылығын атап кеткен орынды болады:

а) 1331 «Тауарлар (қоймада)» субшоты кәсіпорынның қоймасындағы тауардың есебін жүргізу үшін арналған;

б) 1332 «Саудадағы тауарлар» субшоты сауда үшін сатушыға берілген тауарды есептеу үшін арналған;

в) 1333 «Үстеме баға» субшоты сатылған тауарлардағы үстеме бағаның есептелуі мен өткізілуін есептеу үшін арналған;

г) 1334 «Тауардың бағасындағы ҚҚС-ның сомасы» субшоты сатылған тауарлардағы есептеліп және өткізілген ҚҚС-ның сомасын есептеу үшін арналған.

Тауарлар өткізілген кезде оларға үстеме баға және ҚҚС сомалары сторноланады (шегеріледі) және тор көзге (рамочкаға) алынады.

Сөйтіп, бұл әдіс бухгалтерге тауарларды өткізудің әрбір кезеңінде оған дұрыс және уақытылы есеп жүргізуге мүмкіндік береді. Бұл бухгалтерлік есеп шоттары Бас жоспарының бұрынғы бірыңғай жоспарынан артықшылығының бірі болып саналады.

Ұсақ сауда жағдайында № 1210 «Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі» шоты болмайды, өйткені тауарларды өткізу дәл бір адамға емес, жалпы алушыға бағытталады. Сондықтан, әрбір алушыға шот жазып отырудың қажеті жоқ.

№ 1420 шот «Өтелуге тиіс ҚҚС»

Дт	1420	Кт
		С=0
8) 112000		15) 113120
24) 1120		46) 63000
42) 63000		
Ай=176120		Ай=176120
		С=0

Бұл шот 8-ші, 24-ші, 42-ші операцияларда дебет бойынша 176120 теңге, ал 15-ші, 46-шы операцияларда кредит бойынша да 176120 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 2414 шот «Көлік құралдары»

Дт	2414	Кт
С=0		
1) 400000		
41) 450000		—
46) 63000		
Ай=913000		—
С=913000		

1-ші, 41-ші, 46-шы операцияларда шот дебет бойынша 913000 теңгеге өтеді, ал кредит бойынша өтпейді.

Оларды проводкада бейнелейміз.

Ескерту: айлық есептік көрсеткіштің (2006 жылы АЕК 872 теңгеге тең болған) 40 реттік мөлшерінен құны асқан негізгі құрал немесе материалдық емес актив сатып алынған кезде, оның ҚҚС өтелуге алынбайды және негізгі құралдың баланстық құнына қосылады;

№ 3010 шот «Қысқа мерзімді банктік қарыз»

Дт	3010	Кт
		С=0
36) 400000		4) 800000
Ай=400000		Ай=800000
		С=400000

Бұл шот 36-шы операцияда дебет бойынша 400000 теңге, ал 4-ші операцияда кредит бойынша 800000 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 3110 шот «Корпорациялық табыс салығы»

Дт	3110	Кт
		С=0
—		54) 14498
Ай=0		Ай=14498
		С=14498

Бұл шот операцияларда дебет бойынша өтпейді, ал 54-ші операцияда кредит бойынша 14498 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 3120 шот «Жеке табыс салығы»

Дт	3120	Кт
		С=0
29) 3000		19) 2800
		35) 200
Ай=3000		Ай=3000
		С=0

Бұл шот 29-шы операцияда дебет бойынша 3000 теңге, ал 19-шы, 35-ші операцияларда кредит бойынша да 3000 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 3130 шот «Төленуге тиіс ҚҚС»

Дт	3130	Кт
		С=0
15) 113120		14) 133000
31) 30000		
Ай=143120		Ай=133000
С=10120		

Бұл шот 15-ші, 31-ші операцияларда дебет бойынша 143120 теңге, ал 14-ші операцияда кредит бойынша 133000 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 3150 шот «Әлеуметтік салық»

Дт	3150	Кт
		С=0
30) 12000		21) 15300
Ай=12000		Ай=15300
		С=3300

Бұл шот 30-ші операцияда дебет бойынша 12000 теңге, ал 21-ші операцияда кредит бойынша 15300 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 3170 шот «Көлік салығы»

15)	Дт	3170	Кт
			С=0
	—		47) 6500
	Ай=0		Ай=6500
			С=6500

Бұл шот операцияларда дебет бойынша өтпейді, ал 47-ші операцияда кредит бойынша 6500 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз.

№ 3210 шот «Әлеуметтік сақтандыру бойынша міндеттемелер»

16)	Дт	3210	Кт
			С=0
	32) 1200		22) 2700
	Ай=1200		Ай=2700
			С=1500

Бұл шот 32-ші операцияда дебет бойынша 1200 теңге, ал 22-ші операцияда кредит бойынша 1500 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 3220 шот «Зейнетақы аударымдары бойынша міндеттемелер»

17)	Дт	3220	Кт
			С=0
	26) 10000		20) 10000
	Ай=10000		Ай=10000
			С=0

Бұл шот 26-шы операцияда дебет бойынша 10000 теңге, ал 20-шы операцияда кредит бойынша 10000 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 3310 шот «Жеткізушілерге кредиторлық берешек»

18)	Дт	3310	Кт
			С=0
	6) 912000		7) 800000
	25) 9120		8) 112000
	43) 513000		23) 8000
			24) 1120
			41) 450000
			42) 63000
	Ай=1434120		Ай=1434120
			С=0

Бұл шот 6-шы, 25-ші, 43-ші операцияларда дебет бойынша 1434120 теңге, ал 7-ші, 8-ші, 23-ші, 24-ші, 41-ші, 42-ші операцияларда кредит бойынша да 1434120 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 3350 шот «Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек»

19)	Дт	3350	Кт
			С=0
	19) 2800		18) 100000
	20) 10000		
	27) 87200		
	Ай=100000		Ай=100000
			С=0

Бұл шот 19-шы, 20-шы, 27-ші операцияларда дебет бойынша 100000 теңге, ал 18-ші операцияда кредит бойынша да 100000 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 3360 шоты «Жалдау бойынша қысқа мерзімді берешек»

20)	Дт	3360	Кт
			С=0
	40) 20000		3) 36000
	Ай=20000		Ай=36000
			С=16000

Бұл шот 40-шы операцияда дебет бойынша 20000 теңге, ал 3-ші операцияда кредит бойынша 36000 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 3380 шот «Төлеуге тиіс қысқа мерзімді сыйақылар»

21) Дт	3380	Кт
		С=0
38) 32000		37) 32000
Ай=32000		Ай=32000
		С=0

Бұл шот 38-ші операцияда дебет бойынша 32000 теңге, ал 37-ші операцияда кредит бойынша да 32000 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 5010 шот «Жарияланған капитал»

22) Дт	5010	Кт
		С=0
—		1) 400000
		2) 300000
Ай=0		Ай=700000
		С=700000

Бұл шот операцияларда дебет бойынша өтпейді, 1-ші, 2-ші операцияларда кредит бойынша 700000 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 5410 шот «Есептік жылдың пайдасы (залалы)»

23) Дт	5410	Кт
48) 8000		53) 950000
49) 32000		
50) 861672		
51) 8500		
52) 20000		
55) 14498		
56) 5330		
Ай=950000		Ай=950000

Бұл шот 48-ші, 49-шы, 50-ші, 51-ші, 52-ші, 55-ші, 56-шы операцияларда дебет бойынша 950000 теңге, ал 53-ші операцияда кредит бойынша да 950000 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 5430 шот «Өткен жылдардың бөлінбеген табысы (жабылмаған залалы)»

24) Дт	5430	Кт
		С=0
—		56) 5330
Ай=0		Ай=5330
		С=5330

Бұл шот операцияларда дебет бойынша өтпейді, ал 57-ші операцияда кредит бойынша 5330 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 6010к шоты «Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс»

25) Дт	6010к	Кт
		С=0
53) 950000		12) 950000
Ай=950000		Ай=950000
		С=0

Бұл шот 53-ші операцияда дебет бойынша 950000 теңге, ал 12-ші операцияда кредит бойынша да 950000 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 7010к шоты «Өткізілген өнімнің және көрселген қызметтердің өзіндік құны»

Дт	7010к	Кт
С=0		
3) 36000		50) 861672
13) 678572		
18) 100000		
21) 15300		
22) 2700		
34) 4000		
39) 18600		
47) 6500		
<u>Ай=861672</u>		<u>Ай=861672</u>
С=0		

Бұл шот 3-ші, 13-ші, 18-ші, 21-ші, 22-ші, 34-ші, 39-шы, 47-ші операцияларда дебет бойынша 861672 теңге, ал 50-ші операцияда кредит бойынша да 861672 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 7110 шот «Өнімді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар»

Дт	7110	Кт
С = 0		
23) 8000		48) 8000
<u>Ай=8000</u>		<u>Ай=8000</u>
С=0		

Бұл шот 23-ші операцияда дебет бойынша 8000 теңге, ал 48-ші операцияда кредит бойынша да 8000 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 7210ай. шоты «Айыппұлдар мен өсімдер»

Дт	7210ай	Кт
С = 0		
44) 8500		51) 8500
<u>Ай=8500</u>		<u>Ай=8500</u>
С=0		

Бұл шот 44-ші операцияда дебет бойынша 8500 теңге, ал 51-ші операцияда кредит бойынша да 8500 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 7210кк. шоты «Қайырымдылық мақсаттар»

Дт	7210кк	Кт
С=0		
45) 20000		52) 20000
<u>Ай=20000</u>		<u>Ай=20000</u>
С=0		

Бұл шот 45-ші операцияда дебет бойынша 20000 теңге, ал 52-ші операцияда кредит бойынша да 20000 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 7310 шот «Сыйақылар бойынша шығыстар»

Дт	7310	Кт
С=0		
49) 32000		37) 32000
<u>Ай=32000</u>		<u>Ай=32000</u>
С=0		

Бұл шот 49-шы операцияда дебет бойынша 32000 теңге, ал 37-ші операцияда кредит бойынша да 32000 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз;

№ 7710 шот «Корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстар»

Дт	7710	Кт
С=0		
54) 14498		55) 14498
<u>Ай=14498</u>		<u>Ай=14498</u>
С=0		

Бұл шот 54-ші операцияда дебет бойынша 14498 теңге, ал 55-ші операцияда кредит бойынша да 14498 теңге өтеді.

Оларды проводкада бейнелейміз.

Бұл салада өндірістік процестің болмауына байланысты өндірістік есептің шоттары қолданылмайтындығына назар аударайық.

Одан басқа, кәсіпорынның меншігінде үйлер мен басқа жылжымайтын мүлік, сондай-ақ өндірістік пайдаланатын жердің болмауына байланысты капиталдың бұл түрлеріне салық есептелінбейді.

IV. Есеп регистрларының мәліметтері бойынша айналым ведомосын жасаймыз.

№	Шоттардың атауы мен нөмірлері	Кезеңнің басына сальдо		Есепті кезеңдегі айналымдар		Кезеңнің соңына сальдо	
		Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1010 Кассадағы теңгемен ақша қаражаттары	-	-	1383000	1381400	1600	-
2.	1040 Ағымдағы банктік шоттағы ақшалар	-	-	1540000	1436620	103380	-
3.	1250 Қызметкерлердің дебиторлық берешегі	-	-	20200	22600	-	2400
4.	1331 Тауарлар (қоймада)	-	-	800000	750000	50000	-
5.	1332 Саудадағы тауарлар	-	-	792572	678572	114000	-
6.	1333 Үстеме баға	-	-	-	28572	-	28572
7.	1334 Тауардың бағасындағы ҚҚС-ның сомасы	-	-	-	14000	-	14000
8.	1420 Өтелуге тиіс ҚҚС	-	-	176120	176120	-	-
9.	2414 Көлік құралдары	-	-	913000	-	913000	-
10.	3010 Қысқа мерзімді банктік қарыз	-	-	400000	800000	-	400000
11.	3110 Корпорациялық табыс салығы	-	-	-	14498	-	14498
12.	3120 Жеке табыс салығы	-	-	3000	3000	-	-
13.	3130 Төленуге тиісті ҚҚС	-	-	143120	133000	10120	-

1	2	3	4	5	6	7	8
14.	3150 Әлеуметтік салық	-	-	12000	15300	-	3300
15.	3170 Көлік салығы	-	-	-	6500	-	6500
16.	3210 Әлеуметтік сақтандыру бойынша міндеттемелер	-	-	1200	2700	-	1500
17.	3220 Зейнетақы аударымдары бойынша міндеттемелер	-	-	10000	10000	-	-
18.	3310 Жеткізушілерге кредиторлық берешек	-	-	1434120	1434120	-	-
19.	3350 Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	-	-	100000	100000	-	-
20.	3360 Жалдау бойынша қысқа мерзімді берешек	-	-	20000	36000	-	16000
21.	3380 Төлеуге тиіс қысқа мерзімді сыйақылар	-	-	32000	32000	-	-
22.	5010 Жарияланған капитал	-	-	-	700000	-	700000
23.	5410 Есептік жылдың пайдасы (залалы)	-	-	950000	950000	-	-
24.	5430 Өткен жылдардағы пайда (залал)	-	-	-	5330	-	5330
25.	6010к Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс	-	-	950000	950000	-	-
26.	7010к Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	-	-	861672	861672	-	-
27.	7110 Өнімді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	-	-	8000	8000	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8
28.	7210ай Айып-пұлдар мен өсім	-	-	8500	8500	-	-
29.	7210кқ Қайырымдылық мақсаттар	-	-	20000	20000	-	-
30.	7310 Сыйақылар бойынша шығыстар	-	-	32000	32000	-	-
31.	7710 Корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстар	-	-	14498	14498	-	-
	ШЫҒЫСТАР:	-	-	10625002	10625002	1192100	1192100

Дебет бойынша активтердің сомасы кредит бойынша пассивтердің сомасына және одан басқа қаржы-шаруашылық операциялар сомаларының жиынтығына тең болғанын талдаудан көреміз. Бұл қаржы-шаруашылық операциялар олар бойынша проводкалар дұрыс жасалғаны туралы куәландырады.

V. Енді бас кітапты толтырумен айналысамыз. Бас кітапты толтыру тәртібі бұдан алдыңғы салада толық жазылған. Уақытты үнемдеу мақсатында бас кітапты толтыру мысалын тек қана №1010, №3310, №7010к шоттары бойынша қараймыз (№2 қосымша).

Бас кітапты толтыру кезінде №3310 «Жеткізушілерге кредиторлық берешек» шоты бойынша 6-шы және 25-ші операцияларда №1040 шоттың кредитінен 912000 теңге мен 9120 теңге сомалары өтті, сондықтан оларды 921120 теңге сомасына біріктіру қажет. №7010к «Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны» шоты бойынша да 1250 шоттың кредитінен 4000 теңге мен 18600 теңге сомалары өтті, сондықтан оларды бір 22600 теңге сомасына біріктіру қажет (мысалдар қоса көрсетілген).

VI. Бас кітаптың толтыруын бітірген соң, біз жылдық есепті толтыру мен салық инспекциясына жылдық декларация беруге кірісуіміз мүмкін. Кәсіпорынның жылдық жиынтық табысын анықтаймыз. Ол үшін №6010к (негізгі қызмет) шотының кредиті бойынша проводкаларды жинаймыз.

Бізге тек қана бір вариант: 12-ші операцияда №6010к шотының кредиті бойынша 950000 теңге сома бар. Демек, кәсіпорын бойынша

жиынтық жылдық кіріс 950,0 мың теңгені құрайды. Оны жылдық декларацияның №16 жолына жазамыз.

VII. Өткізілген өнім, жұмыстар және қызметтер бойынша (салық есебі бойынша) шығындарды анықтауға көшеміз. Ол үшін № 5, 6 қосымшалар арналған. Бұдан былай сомаларды бір ондық таңбасы бойынша мың теңге түрінде көрсетеміз.

№ 5 қосымша. Еңбекақы төлеу бойынша шығыстар.

Еңбекақы, барлығы — 100 мың теңге. Проводкаға сәйкес 18-ші операцияда №3350 шоттың кредиті бойынша **100,0 мың теңге** өтеді. № 5 қосымшаның кестесін толтырамыз.

Салық төлеушінің аталуы — «Молшылық» ЖШС
СТГН 582000027863

№ 5 қосымша

ЕҢБЕКАҚЫ ТӨЛЕУ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

(мың теңге)

1	2	3	4
1	Персоналдың еңбекақысы, барлығы оның ішінде: — өндірістік жұмысшылардың..... — жалпы және әкімшілік персонал, өнімді (жұмыстар, қызметтер) өткізумен айналысатын және өндіріске қатыспайтын қызметкерлердің.....	1	100,0
			100,0
2	Табыс салығы салынатын қызметкерлердің материалдық және әлеуметтік жәрдемақылары, барлығы оның ішінде: — өндірістік жұмысшылардың..... — жалпы және әкімшілік персонал, өнімді (жұмыстар, қызметтер) өткізумен айналысатын және өндіріске қатыспайтын қызметкерлердің.....	2	
3	Еңбекақы төлеу жөніндегі басқа шығыстар, барлығы оның ішінде: — өндірістік жұмысшылардың..... — жалпы және әкімшілік персонал, өнімді (жұмыстар, қызметтер) өткізумен айналысатын және өндіріске қатыспайтын қызметкерлердің.....	3	

4	Еңбекақы төлеу жөніндегі шығыстардың жиынтығы, барлығы оның ішінде: — өндірістік жұмысшылардың..... — жалпы және әкімшілік персонал, өнімді (жұмыстар, қызметтер) өткізумен айналысатын және өндіріске қатыспайтын қызметкерлердің.....	4	100,0
			100,0
			-
5	Негізгі құралдарды жөндеу жөнінен жұмысшылардың еңбекақысы бойынша шығыстар	5	-
6	Еңбекақысы бойынша шегеруге жататын барлық шығыстар (№6 қосымшаның 4-ші жолына енгізіңіз)	6	100,0
7	Анықтама түрінде: Қазақстан Республикасының «Салық және бюджетке төленетін басқа міндетті төлемдер туралы» 2001 жылғы 12 маусымдағы №209 — II кодексі (Салық кодексі) бойынша салық салынатын қызметкерлердің табыстары	7	

№ 6 қосымша

- 1) Жылдың басына тауар-материалдық қорлар — жоқ
(кіріспе баланс нөлге тең).
2) Жылдың соңына тауар-материалдық қорлар — 121,4 мың теңге
в) дайын өнім, тауарлар — 121,4 мың теңге

Тауарлардың қалдығы бойынша есептер:

- қоймадағы тауарлар — 50,0 мың теңге
— саудадағы тауарлар (сатып алу бағасы бойынша) — 71,4 мың теңге

114000 теңге : 1,14 = 100000 (ҚҚС-ысыз)

100000 теңге — 28752 теңге (үстеме баға) = 71428 теңге

- 3) Сатып алынған тауарлар, материалдар, жұмыстар мен қызметтер — 880,0 мың теңге
б) кейін өткізуге арналған тауарлар — 800,0 мың теңге
з) маркетинг бойынша шығыстар — 8,0 мың теңге
(8,0 мың теңге мөлшердегі жарнамалар бойынша шығыстар)
и) жалақы бойынша шығыстар — 36,0 мың теңге
к) басқа шығыстар — 36,0 мың теңге

(бұларға жеке тұлғалардан 4000 теңгеге (34-ші операция бойынша) кеңсе тауарларын сатып алу бойынша шығыстарға банктің несиесін

пайдаланғаны үшін 32000 теңгеге есептелген сыйақының сомасын қоса (38-ші операция бойынша) төлем — барлығы 36000 теңге).

- 4) Еңбекақы бойынша шығыстар (№ 5 қосымшаның мәліметтері) — 100,0 мың теңге
6) Өткізілген өнім, жұмыстар мен қызметтердің өзіндік құнына енгізілетін басқа шығыстар — 18,6 мың теңге
а) нормалар шегіндегі (39-шы операция бойынша) іссапар шығыстары өнімнің өзіндік құнына енгізілді — 18600 теңге.
7) Жиынтығы (1-жол — 2-жол + с 3-тен 6 қоса сомасы) — 877,2 мың теңге

8 бен 9 бөлімшелер бойынша шығыстар жоқ

- 10) Өткізілген өнім, жұмыстар мен қызметтер бойынша шығындар (7-жол — 8-жол — 9-жол) (декларацияның 19 жолына көшіріңіз) — **877,2 мың теңге**

№ 6 қосымшаның кестесін толтырамыз

Салық төлеушінің аталуы — «Молшылық» ЖШС
СТТН 582000027863

100-үлгі
№ 6 қосымша

ӨТКІЗІЛГЕН ӨНІМ, (ЖҰМЫСТАР, ҚЫЗМЕТТЕР) БОЙЫНША ШЫҒЫНДАР

	(мың теңге)	
1. Жылдың басындағы тауар-материалдық қорлар:	1	-
а) өндірістік материалдар.....		
б) аяқталмаған өндіріс.....		
в) дайын өнім, тауарлар.....		
2. Жылдың соңындағы тауар-материалдық қорлар:	2	121,4
а) өндірістік материалдар.....		
б) аяқталмаған өндіріс.....		
в) дайын өнім, тауарлар.....		121,4
3. Сатып алынған тауарлар, жұмыстар, қызметтер; барлығы оның ішінде:	3	880,0
а) шикізат, материалдар, сатып алынған бұйымдар мен жартылай фабрикаттар.....		800,0
б) кейін сатылуға арналған тауарлар.....		
в) отын мен жылу қуаты.....		
г) электр қуаты.....		
д) көлік шығыстары.....		
е) байланыс бойынша шығыстар.....		
ж) аудиторлық қызметтер бойынша шығыстар.....		
з) маркетинг бойынша шығыстар.....		8,0
и) жал ақы бойынша шығыстар.....		36,0
к) басқа шығыстар.....		36,0
4. Еңбекақы төлеу бойынша шығыстар.....	4	100,0
6. Өткізілген өнімнің өзіндік құнына енгізілетін басқа шығыстар, оның ішінде:	6	18,6
а) нормалар шегіндегі ыссапар шығыстары.....		18,6
б) нормалар шегіндегі өкілдік шығыстар.....		
в) осы есепті кезеңде шығыс етілетін алдағы кезеңдердің шығыстары.....		
7. Жиынтық (1-жол — 2-жол) + 3-тен 6-жолдарды қоса сомасы		877,2
8. Негізгі құралдарды жөндеуге жұмсалған тауар-материалдық қорлардың құны.....	7	-
9. Кәсіпкерлік қызметтен тыс мақсаттарға пайдаланылған тауар-материалдық қорлардың құны.....	8	-
10. Өткізілген өнім (жұмыстар, қызметтер) бойынша шығындар (7-жол — 8-жол — 9-жол) (декларацияның 19-жолына алып өтіңіз)	9	877,2
	10	

Бұл соманы декларацияның 19-жолына жазамыз.

Одан әрі 27 «Әлеуметтік төлемдер бойынша шығыстар» жолын толтырамыз. Олар 1, 2 мың теңгеге тең. (32-ші операция бойынша еңбекке уақытша жарамсыздықтың парағы (бюллетень) бойынша қолма-қол ақша төленген). Ол үшін декларацияның 12-1 қосымшасын толтырамыз.

Салық төлеушінің аталуы — «Молшылық» ЖШС
СТТН 582000027863

100-ші үлгі
№12-1 қосымша

Әлеуметтік төлемдер бойынша шығыстар

(мың теңге)			
1	Есепті кезеңдегі еңбекке уақытша жарамсыздық күндеріне төлеу және жүктілік пен босану жөнінен демалыс беру бойынша нақты шығыстар	1	1,2
2	Есепті кезеңде есептелген еңбекақы қоры	2	100,0
3	Рұқсат етілген, яғни еңбекақы қорының 3% мөлшері, шегерудің сомасы	3	3,0
4	Есепті кезеңдегі еңбекке уақытша жарамсыздық күндеріне төлеу және жүктілік пен босану жөнінен демалыс беру шығыстары бойынша рұқсат етілген шегерудің мөлшері	4	1,2
5	Есепті кезеңнің таза табысы есебіне жатқызылатын сол кезеңде еңбекке уақытша жарамсыздық күндеріне төлеу және жүктілік пен босану жөнінен демалыс беру бойынша шығыстар	5	-
6	Жұмысшыларға олардың жұмысымен байланысты зақымдану немесе денсаулықтың басқа мертігуі, сондай-ақ асыраушысын жоғалтумен байланысты келтірілген зиянды қалпына келтіру үшін нақты төленген сомалар	6	-
7	Жұмысшыларға олардың жұмысымен байланысты зақымдану немесе денсаулықтың басқа мертігуі, сондай-ақ асыраушысын жоғалтумен байланысты келтірілген зиянды қалпына келтіру үшін бағытталатын шығыстардың заңмен бекітілген мөлшері	7	-
8	Шегерулерге жататын жұмысшыларға олардың жұмысымен байланысты зақымдану немесе денсаулықтың басқа мертігуі, сондай-ақ асыраушысын жоғалтумен байланысты келтірілген зиянды қалпына келтіру үшін сомалар	8	-
9	Есепті кезеңнің таза табысы есебіне жатқызылатын жұмысшыларға олардың жұмысымен байланысты зақымдану немесе денсаулықтың басқа мертігуі, сондай-ақ асыраушысын жоғалтумен байланысты келтірілген зиянды қалпына келтіру үшін сомалар	9	-
10	Шегерулерге апарылатын шығыстардың жиынтығы	10	1,2

Енді декларацияның № 29 «Салықтар, айыппұлдар мен орны толтырылатын шығыстар» жолында өзіндік құнға енгізілетін салықтардың төленген сомалары көрсетіледі, ал салық төлемінің мөлшері оның есептелуінен асып кеткен жағдайда, салықтың жылдық есептелуінің мөлшері жазылады.

Біздің жағдайда 30-шы операцияда дебет бойынша әлеуметтік салықтың төлемі 12000 теңгемен өтеді, ал көлік салығы жалпы айтқанда төленген емес, сол себептен 29 жол бойынша жиынтық 12,0 мың теңгеге тең болады.

Барлық шегерулер: $877,2 + 1,2 + 12,0 = 890,4$ теңгеге тең болады.

VIII. Салық салынатын табыс жиынтық жылдық табыс пен шегерулердің жалпы сомалары арасындағы айырмаға тең:

950,0 мың теңге — 890,4 мың теңге = **59,6 мың теңге.**

(Жылдық декларацияның 32 жолына тең болуы тиіс).

IX. Корпоративтік табыс салығының мөлшерлемесін анықтаймыз. Ережелер бойынша оның мөлшерлемесі **30%** мөлшерде белгіленген.

X. Есептелген корпоративтік табыс салығының сомасын шығарамыз

(59,6 мың теңге x 30 % = 17,9 мың теңге).

Оның сомасы **17,9 мың теңгеге тең.**

№ 100 үлгінің кестесін толтырамыз

№ 100 үлгі

2006 жылдың жиынтық табысы мен жасалған шегерулер туралы

ДЕКЛАРАЦИЯ

Салық төлеушінің аталуы —

«Молшылық» ЖШС

Мекен-жайы: Төуке хан

даңғылы № 78 үй

Аудан: Түркістан

СТТН 582000027863

Банк аталуы: «Наурыз» банк

Есеп айырысу шоты: 002609819

№	Көрсеткіштер	Код	Төлеушінің мәліметтері бойынша
1	2	3	4
	ЖИЫНТЫҚ ЖЫЛДЫҚ ТАБЫС		
1	Өнім (жұмыстар, қызметтер) өткізуден түскен табыс	1	950,0

1	2	3	4
2	Үйлер мен ғимараттар, сондай-ақ амортизацияға жағпайтын активтердің құнының өсімінен түскен табыс	2	
3	Сыйақы түрінде түскен табыс	3	
3-1	Күдікті міндеттемелер бойынша табыстар	3-1	
4	Дивидендтер	4	
5	Ұтыстар	5	
6	Ақысыз алынған мүлік пен ақшалар	6	
7	Мүлкті жалға беруден түскен табыстар	7	
8	Роялти	8	
9	Мемлекеттік бюджеттен алынған субсидиялардан басқа заңды тұлғалар тарапынан алынған субсидиялар	9	
10	Кәсіпкерлік қызметті шектеу немесе кәсіп-орынды жабу келісімі үшін алынған табыстар	10	
11	Банктер тарапынан жасалған провизиялардың төмендеуінен түскен табыстар	11	
11-1	Сактандыру резервтерінің төмендеуінен түскен табыстар	11-1	
12	Міндеттемелердің жойылуынан түскен табыстар	12	
13	20-4 баптың 3 тарауы, 20-6 баптың 1 тарауы және 47 бапқа сәйкес келген табыс	13	
14	44 бапқа сәйкес орны толтырылатын шегерулер	14	
14-1	138 баптың 1 тарауына сәйкес бағаларды түзетуден болған табыстар	14-1	
14-2	Айыппұлдар, өсімдер, айыптар мен санкциялардың басқа түрлері бойынша табыстар	14-2	
14-3	Кәсіпкерлік қызметте қолданылмайтын объектілерді пайдалану кезінде болған шығыстардан табыстардың артығы	14-3	
15	Басқа табыстар	15	
16	Жылдық жиынтық табыс (1-ден 15-жолдардың сомасы)	16	950,0
17	Жылдық жиынтық табысты түзету	17	
	1) дивидендтер	17-1	
	2) заңды тұлғамен алынған және оның кәсіпкерлік қызметімен байланысты жағымды бағамдық айырма	17-2	
	3) ашық акционерлік қоғамдардың бағалы қағаздарын өткізу кезінде құнының өсімінен болған табыстар	17-3	
	4) зейнетақымен қамтамасыз ету туралы заңға сәйкес алынған жеке жинақтаушы зейнетақы шоттарына жіберілген инвестициялық табыстар	17-4	

1	2	3	4
	5) эмитент тарапынан бағалы қағаздарды олардың нарығында алғашқы орналастыру кезінде алынған меншікті акциялар құнының олардың номиналды құнынан артығы	17-5	
	6) мемлекеттік мекемелердің мемлекеттік кәсіпорындардан ақысыз негізде, сондай-ақ ҚР-ның заңдарына сәйкес алынған негізгі құралдардың құны	17-6	
18	Түзетуден соң жылдық жиынтық табыс (16-жол — 17-жол)	18	950,0
	ШЕГЕРУЛЕР		
19	Өткізілген өнім (жұмыстар, қызметтер) бойынша шығындар	19	877,2
20	Алынған несиелер үшін сыйақылар	20	
21	Күдікті талаптар	21	
22	Резервтік қорларға аударымдар	22	
23	Ғылыми-зерттеу, жоба және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға шығыстар	23	
24	Белгіленген активтер бойынша амортизациялық есептеулер мен басқа шегерулер	24	
	а) негізгі құралдардың амортизациялық есептеулері	24а	
	б) оның ішінде қосымша бағалаудың сомасынан	24б	
	в) 20-4 баптың 3 тарауына сәйкес есептелген амортизациялық есептеулері	24в	
	г) топ бөлігінің барлық белгіленген активтердің шығыс етілу кезіндегі топ бөлігінің баланс құнының мөлшері	24г	
	д) 20-6 баптың 3 тарауына сәйкес белгіленген активтердің қалдық құны	24д	
	е) материалдық емес активтердің амортизациялық есептеулері	24е	
25	Жөндеуге жұмсалатын шығыстар	25	
26	Сақтандыру сыйақылары бойынша шығыстар	26	
27	Әлеуметтік төлемдердің шығыстары	27	1,2
28	Геологиялық зерттеу мен табиғи ресурстарды қазып алу үшін дайындық жұмыстарына шығыстар	28	
29	Салықтар, айыппұлдар мен орны толтырылатын шығыстар	29	12,0
	а) 25 баптың 1 тарауына сәйкес төленген салықтар	29а	

1	2	3	4
	б) бюджетке енетіннен тыс, айыппұлдар мен өсімдерін қоса, төленген айыптар	29б	
	в) мемлекеттік әлеуметтік саланы ұстау үшін шығыстар	29в	
	г) 26 баптың 4 тарауына сәйкес жер қойнауын пайдаланушылардың шығыстары	29г	
30	26 баптың 11 тарауына сәйкес құрылыстарды өткізуден болған залалдар	30	
31	Шегерулердің барлығы (19-жолдан 30-жолды қоса сомасы)	31	890,4
32	Салық салынатын табыс (18-жол — 31-жол)	32	59,6
32-1	20-8 баптың 4 тарауына сәйкес алып өтуге жатпайтын залал	32-1	-
32-2	Алып өтуге жататын залал	32-2	-
33	27 бапқа сәйкес алып өткізілген кәсіпкерлік қызметтен болған залалдар	33	-
34	34 бапқа сәйкес салық салудан босатылатын табыстар	34	-
	1) тағайындау бойынша төтенше жағдайлар кезінде пайдаланылған гуманитарлық жәрдем		
	2) мүгедектердің еңбекақысы, сондай-ақ мүгедектерге әлеуметтік салықтың сомасының 50%-ын төлеу бойынша шығыстардың екі есе сомасы		
	3) мемлекеттік бағалы қағаздар бойынша сыйақылар		
	4) коммерциялық емес ұйымдарға қайырымдылық жарналар		
	5) қайырымдылық қорларға банктердің ақысыз аударымдары		
	6) ерікті зейнетақы жарналардың сомасы		
	7) негізгі құралдардың қаржы лизингі бойынша алынған сыйақылар		
	8) 34 баптың 8 тарауына сәйкес салық салынатын табыстың босатылатын өсімі		
	9) _____		
35	Алып өткізілген залалдар мен берілген жеңілдіктердің есебінен салық салынатын табыс (32-жол — 34-жол)	35	59,6
36	Есептелген салықтың сомасы	36	17,9
36а	Таза табысқа салынатын салықтың сомасы	36а	
36б	20-8 баптың 3 тарауына сәйкес негізгі құралдардың қосымша бағалануынан болған салықтың сомасы	36б	

1	2	3	4
36в	Барлық есептелген салық (36-жол — 36а жол + 36б жол)	36в	17,9
37	Барлық жасалған аванстық төлемдер мен есепке жатқызулар	37	
38	Артық төлемнің сомасы	38	
39	Төленуге тиіс барлық салық	39	17,9
40	Айып санкциялары	40	
41	Барлық салық пен айып санкциялары	41	
42	Алдағы төлемдер есебінің артық төлеу сомасы	42	
43	Қайтарылуға тиіс артық төлемнің сомасы	43	

XI. Салыстыру үшін қаржылық есеп бойынша таза табыстың (залалдың) мөлшерін анықтаймыз. Ол үшін № 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шоты бойынша нәтижелерін талдаймыз.

а) оның табыс жағы 950000 теңгеде соманы құрайды (12-ші операция бойынша);

б) шығыс жағын анықтау үшін төмендегі сомаларды қабылдаймыз: 48-ші операцияның дебеті бойынша — 8000 теңге; 49-шы операцияның дебеті бойынша — 32000 теңге; 50-ші операцияның дебеті бойынша — 861672 теңгеде сомаларды қабылдаймыз.

Жиынтығы: $8000 + 32000 + 861672 = 901672$ теңге

Табыс және шығыс жақтарының арасындағы айырма жылдық жиынтық табысты құрайды:

950000 теңге – 901672 теңге = **48328** теңге

Салықтың 30% мөлшерлемесі кезінде бұл сомадан тиесілі табыс салығының мөлшерін анықтаймыз.

48328 теңге x 30% = **14498** теңге

Енді таза табысты анықтауымыз қажет. Ол жиынтық табыс пен корпоративтік табыс салығы арасындағы айырмаға тең болады.

48328 теңге – 14498 теңге = 33830 теңге \approx **33,8** мың теңге

Декларацияның № 15-2 қосымшасының кестесін толтырамыз.

Салық төлеушінің аталуы — «Молшылық» ЖШС
СТТН 582000027863

№ 15-2 қосымша

2006 жылдың ҚАРЖЫ-ШАРУАШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНІҢ НӘТИЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ ЕСЕП

(мың теңге)

Көрсеткіштердің аталуы		Сомасы	
		Табыстар	Шығыстар
Өнім (жұмыстар, қызметтер) өткізуден түскен табыс	01	950,0	-
Өткізілген өнімнің (жұмыстар, қызметтер) өзіндік құны	02	-	901,7
Жалпы табыс (01-02)	03	48,3	-
Кезең шығыстарының барлығы	04	-	-
оның ішінде:		-	-
Жалпы және әкімшілік шығыстар	05	-	-
Өткізу бойынша шығыстар	06	-	-
Сыйақы түріндегі шығыстар	07	-	-
Негізгі қызметтен түскен табыс (залал) (03-04)	08	48,3	-
Негізгі емес қызметтен түскен табыс (залал)	09	-	-
Салық салынуға дейінгі дағдылы негізгі қызметтен түскен табыс (залал)	10	48,3	-
Табыс салығы бойынша шығыстар	11	-	14,5
Салық салынғаннан кейінгі дағдылы негізгі қызметтен түскен табыс (залал) (10-жол — 11-жол)	12	33,8	-
Төтенше жағдайлардан болған залал	13	-	-
Таза табыс (залал) (12-жол + (-) 13-жол)	14	33,8	-

XII. Қаржылық есеп бойынша пайданы (залалды) декларация бойынша табыспен (залалмен) салыстырамыз. Ол үшін жылдық декларацияның №15а қосымшасының кестесін пайдаланамыз.

1) Қаржылық есеп бойынша таза пайданы (залалды) анықтап қойғанбыз және ол тең болады — 33,8 мың теңге.

2) Корпорациялық табыс салығының (салық есебі бойынша) мөлшерін де біз анықтап қойғанбыз және ол тең болады — 17,9 мың теңге.

4) Бухгалтерлік есепте бейнеленген, бірақ бұл декларацияның шегерулеріне енгізілмейтін шығыстарды есептейміз.

а) Екі жағдайда, корпоративтік табыс салығының мөлшеріне, яғни 30%-ға, кемітілген табыстардың сомалары арасындағы айырма ($59,6 - 48,3$) x 0,7 (яғни 70%) — 7,9 мың теңге.

5) 1-ден 4-жолды қоса сомасы — 59,6 мың теңге.
 9) Салық салынатын табыс (5-жол — 8-жол) (бұл нәтиже декларацияның 32-ші жолының мөлшеріне тең болады және ол тең болады — **59,6 мың теңге**

№ 15а қосымшасының кестесін толтырамыз

№ 15а қосымшасы

Салық төлеушінің аталуы — «Молшылық» ЖШС
 СТТН 582000027863

Қаржылық есеп бойынша табысты (залалды) декларация бойынша табыспен салыстыру

(мың теңге)

1	Қаржылық есеп бойынша таза пайда (залал)	33,8
2	Корпоративтік табыс салығы	17,9
3	Салық салынуға жататын, бірақ бухгалтерлік есепте биылғы жылы бейнеленбеген табыс	
	а	
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	3а, 3б, 3в, 3г, 3д, 3е жолдары бойынша жиынтық	-
4	Бухгалтерлік есепте көрсетіліп, бірақ бұл декларацияға енгізілмеген шығыстар	
	а Табыстар сомаларының арасындағы айырма	7,9
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	4а, 4б, 4в, 4г, 4е жолдары бойынша жиынтық	7,9
5	1-ден 4-жолды қоса жиынтықтың сомасы	59,6
6	Бухгалтерлік есепте есепке алынған, бірақ декларацияға енгізілмеген табыс	
	а	
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	ж	

1	2	3
	ба, бб, бв, бг, бд, бе, бж жолдары бойынша жиынтық	-
7	Бухгалтерлік есеп бойынша шығыстарға апарылмаған бұл декларацияның шегерулері	
	а	
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	ж	
	7а, 7б, 7в, 7г, 7д, 7е, 7ж жолдары бойынша жиынтық	-
8	6 мен 7-жолдардың сомасы	-
9	Салық салынатын табыс (5-жол — 8-жол). (нәтижесі декларацияның 32-жолындағы мөлшерге тең болуы тиіс)	59,6

XIII. Кәсіпорынның бөлінбеген пайдасының сомасын есептейміз. Ол үшін біз жылдық декларацияның № 15б қосымшасының кестесін пайдаланамыз.

- 1) Жыл басына сальдо (жылдың басындағы №15 қосымшаның 26-шы жолынан өткізіледі). Біздің жағдайда ол — жоқ
- 2) Қаржылық есеп бойынша таза пайда — 33,8 мың теңге.
- 4) 1, 2, 3 жолдардың сомаларының жиынтығы — 33,8 мың теңге
- 1) Бөлінбеген пайданың басқа кемулері:
 - а) айыппұлдар төлеу (44-ші операцияда) — 8,5 мың теңге.
 - б) қайырымдылық қоры (45-ші операцияда) — 20,0 мың теңге.
 - 7) Жиынтығы (5, 6-жолдардың сомасы) — 28,5 мың теңге.
 - 8) Жылдың соңындағы сальдо (4-жол — 7-жол) — **5,3 мың теңге.**

(Анықталған сома жылдың соңындағы декларацияның №15 қосымшаның 26 жолдағы сомамен тең болуы тиіс). Одан басқа бұл сома шаруашылық операциялардың журналында 57-ші операцияда бейнеленеді.

№ 15б қосымшасының кестесін толтырамыз.

Салық төлеушінің аталуы — «Молшылық» ЖШС
СТТН 582000027863

100-ші үлгі
15б қосымшасы

**Бөлінбеген пайданың (жабылмаған залалдың)
сомалары мен оның қозғалысы туралы**

ЕСЕП (мың теңге)

1	Жылдың басындағы сальдо (жылдың басына 15 қосымшаның 26 жолынан алып өткізіледі)	-
2	Қаржылық есеп бойынша таза табыс (залал)	33,8
3	Бөлінбеген пайданың басқа көбеюлері	
	а	
	б	
	в	
4	1-ден 3-жолды қоса сомалардың жиынтығы	33,8
5	Төлеуге бағытталған дивидендтер	-
6	Бөлінбеген пайданың басқа кемулері	
	а Айыппұлдар	8,5
	б Қайырымдылық	20,0
	в	
7	5 пен 6-жолдардың жиынтығы	28,5
8	Жылдың соңындағы сальдо. (4-жол — 7-жол). (Табыстардың анықталған сомасы жылдың соңына 15 қосымшаның 26-жолының сомасымен сәйкес келуі тиіс)	5,3

XIV. Бөлімнің соңында 2006 жылдың бухгалтерлік балансын (жылдық декларацияның №15 қосымшасына сәйкес) құрастырамыз. Ол үшін айналым ведомосының жәрдеміне сүйенеміз. Жылдың басында сальдо болмаған, яғни нөлге тең болған.

Көрсеткіштердің аталуы	Жылдың басына	Жылдың соңына
Активтер		
Негізгі құралдар.		
6) Көлік құралдары (2414 шот бойынша сальдо)		913,0
Жиынтығы:		913,0
Тауар-материалдық қорлар		
16) Дайын өнім, тауарлар (1331, 1332 шот бойынша сальдо)	-	164,0
17) Дебиторлық қарыздар (3130 шот бойынша сальдо)	-	10,1
20) Ақша қаражаттары (1010, 1040 шоттар бойынша сальдо)	-	105,0
Жиынтығы:	-	279,1
Барлығы:	-	1192,1

1	2	3
Пассивтер		
Меншікті капитал.		
22) Жарияланған капитал (5010 шот бойынша сальдо)	-	700,0
26) Бөлінбеген пайда (5430 шот бойынша сальдо)	-	5,3
Жиынтығы:	-	705,3
Ағымдағы міндеттемелер.		
29) Қысқа мерзімді несиелер (3010 шот бойынша сальдо)	-	400,0
31) Кредиторлық қарыздар (1333, 1334, 1250, 3210, 3360 шоттары бойынша сальдо)	-	62,5
32) Салықтар бойынша қарыздар (3110, 3150, 3170 шоттар бойынша сальдо)	-	24,3
Жиынтығы:	-	486,8
Барлығы:	-	1192,1

Бухгалтерлік баланстың кестесін толтырамыз.

Салық төлеушінің аталуы — «Молшылық» ЖШС
СТТН 582000027863

100-ші үлгі
15 қосымша

Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің
2005 жылғы 22 желтоқсандағы №427
бұйрығымен бекітілген

2006 жылдың бухгалтерлік балансы

(мың теңге)

АКТИВТЕР	Жол коды	Есептік кезеңнің соңында	Есептік кезеңнің басында
1. Қысқа мерзімді активтер			
Ақша қаражаты және оның эквиваленттері	010	105,0	-
Қысқа мерзімді қаржылық инвестициялар	011	-	-
Қысқа мерзімді дебиторлық берешек	012	-	-
Қорлар	013	164,0	-
Ағымдағы салықтық активтер	014	10,1	-
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер	015	-	-
Өзге де қысқа мерзімді активтер	016	-	-
Қысқа мерзімді активтердің жиыны	100	279,1	-
2. Ұзақ мерзімді активтер			
Ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар	020	-	-
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	021	-	-
Үлес қосу әдісімен есептелінетін инвестициялар	022	-	-
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	023	-	-

1	2	3	4
Негізгі құралдар	024	913,0	-
Биологиялық активтер	025	-	-
Барлау және бағалау активтері	026	-	-
Материалдық емес активтер	027	-	-
Кейінге қалдырылған салықтық активтер	028	-	-
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	029	-	-
Ұзақ мерзімді активтердің жиыны	200	913,0	-
Баланс (100-жол + 200-жол)		1192,1	-

ПАССИВТЕР	Жол коды	Есептік кезеңнің соңында	Есептік кезеңнің басында
3. Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	030	400,0	-
Салықтар бойынша міндеттемелер	031	24,3	-
Басқа да міндетті және ерікті төлемдер бойынша міндеттемелер	032	1,5	-
Қысқа мерзімді кредиторлық берешек	033	61,0	-
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері	034	-	-
Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер	035	-	-
Қысқа мерзімді міндеттемелердің жиыны	300	486,8	-
4. Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	040	-	-
Ұзақ мерзімді кредиторлық берешек	041	-	-
Ұзақ мерзімді бағалау міндеттемелері	042	-	-
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	043	-	-
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	044	-	-
Ұзақ мерзімді міндеттемелердің жиыны	400	-	-
5. Капитал			
Шығарылған капитал	050	700,0	-
Эмиссиялық кіріс	051	-	-
Сатып алынған жеке меншік үлестік аспаптар	052	-	-
Резервтер	053	-	-
Бөлінбеген пайда (жабылмаған залал)	054	5,3	-
Аздық үлесі	055	-	-
Капитал жиыны	500	705,3	-
Баланс (300-жол + 400-жол + 500-жол)		1192,1	-

Енді кәсіпорынның залалдық жағдайындағы нәтиженің қарауын ұсынамыз. Ол үшін төмендегі көрсеткіштерді өзгертеміз:

САЛЫҚ ЕСЕБІ БОЙЫНША:

Жылдық жиынтық табыс — **850000 теңге.**

Бұл жағдайда жиынтық залал: жылдық жиынтық табыспен минус барлық шегерулердің айырмасына тең болады.

$850000 - 890400 = 40400$ теңге залал

Мұндай жағдайда корпоративтік табыс салығы есептелінбейді.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БОЙЫНША:

$850000 - 901720 = 51720$ теңге залал.

Корпоративтік табыс салығы және есептелінбейді. Демек, таза залал 51720 теңгеге тең болады.

Қаржылық есеп бойынша залалдың мөлшерін декларация бойынша көрсетілген залалмен салыстырамыз. Ол үшін және жылдық декларацияның №15а қосымшасының кестесін пайдаланамыз.

1) Қаржылық есеп бойынша залал — (-51,7) мың теңге

2) Корпорациялық табыс салығы — жоқ

4) Бухгалтерлік есепте бейнеленіп, бірақ бұл декларацияның шегерулеріне енгізілмеген шығыстар:

а) залалдар сомаларының арасындағы айырма (қаржылық және салық есептері бойынша) — 11,3 мың теңге

Олардың есептері: $(51720 - 40400) = 11320$ теңге.

5) 1-ден 4-жолды қоса сомасы — (-40,4) мың теңге

9) Салық салынатын табыс (5-жол — 8-жол) (бұл нәтиже декларацияның 32-жолындағы мөлшерге тең болуы тиіс) ол тең болады — **(-40,4) мың теңге**

№ 15а қосымшасының кестесін толтырамыз.

Салық төлеушінің аталуы — «Молшылық» ЖШС
СТТН 582000027863

100-ші үлгі
15а қосымшасы

Қаржылық есеп бойынша табысты (залалды) декларация бойынша табыспен салыстыру

(мың теңге)

1	Қаржылық есеп бойынша таза табыс (залал)	(-51,7)
2	Корпорациялық табыс салығы	-
3	Салық салынуға жататын, бірақ бухгалтерлік есепте биылғы жылы бейнеленбеген табыс	
	а	
	б	

1	2	3
	в	
	г	
	д	
	е	
	3а, 3б, 3в, 3г, 3д, 3е жолдары бойынша жиынтық	-
4	Бухгалтерлік есепте көрсетіліп, бірақ бұл декларацияға енгізілмеген шығыстар	
	а <i>Залалдар сомаларының арасындағы айырма</i>	11,3
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	4а, 4б, 4в, 4г, 4е жолдары бойынша жиынтық	11,3
5	1-ден 4-жолды қоса жиынтықтың сомасы	(-40,4)
6	Бухгалтерлік есепте есепке алынған, бірақ декларацияға енгізілмеген табыс	
	а	
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	ж	
	6а, 6б, 6в, 6г, 6д, 6е, 6ж жолдары бойынша жиынтық	-
7	Бухгалтерлік есеп бойынша шығыстарға апарылмаған бұл декларацияның шегерулері	
	а	
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	ж	
	7а, 7б, 7в, 7г, 7д, 7е, 7ж жолдары бойынша жиынтық	-
8	6-мен 7-жолдардың сомасы	-
9	Салық салынатын табыс (залал) (5-жол — 8-жол). (нәтижесі декларацияның 32-жолындағы мөлшерге тең болуы тиіс)	(-40,4)

Енді жабылмаған залалдың сомасын есептеп шығарамыз. Ол үшін жылдық декларацияның №15б қосымшасының кестесін пайдаланамыз.

1) Жыл басындағы сальдо (жылдың басындағы № 15 қосымшаның 26-шы жолынан көшіріледі)

Біздің жағдайда ол жоқ болған — жоқ

2) Қаржылық есеп бойынша залал — (-51,7) мың теңге

4) Жиынтығы (1-ден 3-жолды қоса сомасы) — (-51,7) мың теңге

6) Бөлінбеген пайданың басқа кемулері:

а) айыппұлдардың төленуі (44-ші операция бойынша)

— 8,5 мың теңге

б) қайырымдылық қорлар (45-ші операция бойынша)

— 20,0 мың теңге

7) Жиынтығы (5-пен 6-жолдардың сомасы) — 28,5 мың теңге

8) Жылдың соңындағы сальдо (4-жол — 7-жол)

— (-80,2) мың теңге

(Бұл сома декларациядағы № 15 қосымшадағы 26-жолдағы сомаға тең болуы тиіс)

№ 15б қосымшасының кестесін толтырамыз.

Салық төлеушінің аталуы — «Молшылық» ЖШС
СТГН 582000027863

100-ші үлгі 15б қосымшасы

**Бөлінбеген пайданың (жабылмаған залалдың)
сомалары мен оның қозғалысы туралы**

ЕСЕП

(мың теңге)

1	Жылдың басына сальдо (жылдың басына 15 қосымшаның 26-жолынан алып өткізіледі)	-
2	Қаржылық есеп бойынша таза табыс (залал)	(-51,7)
3	Бөлінбеген пайданың басқа көбеюлері	
	а	
	б	
	в	
4	1-ден 3-жолды қоса сомалардың жиынтығы	(-51,7)
5	Төлеуге бағытталған дивидендтер	-
6	Бөлінбеген пайданың басқа кемулері	
	а <i>Айыппұлдар төлеу</i>	8,5
	б <i>Қайырымдылық</i>	20,0
	в	
7	5-пен 6-жолдардың жиынтығы	28,5
8	Жылдың соңындағы сальдо. (4-жол — 7-жол). (Табыстардың анықталған сомасы жылдың соңына 15 қосымшаның 26-жолының сомасымен сәйкес келуі тиіс)	(-80,2)

Сонымен, біз нақты мысалдардағы операцияларда сауда немесе коммерциялық кәсіпорындардың қаржы-шаруашылық қызметінің толық жүру кезеңін көрсеттік.

Сауда-коммерциялық қызмет туралы айта отырып, біз теңбе-тең емес (неадекватный) операция келісім шарттары бойынша өткізілген тауарлар, материалдар, айналымнан тыс активтер және т.б. қайтару туралы тоқталып өтуіміз қажет. Аталмыш операция біздің қоғамда тек қана нарықтық экономикаға өтуге байланысты мүмкін болды. Бұл алушының өзінің мұқтаждықтары үшін тауарларды таңдау мен сатып алуда құқығын қорғайды, ал сатушының өткізілген тауары үшін жауапкершілік дәрежесін жоғарылатады.

Мысал келтіреміз (негізгі мысалдың жалғасы).

Келісім шарттар бойынша алушы 69600 теңге көлемінде тауарларды қайтарды. Тауарларды өткізудің қайта есептеуі мен өткізудің сомасын шығару қажет.

Біздің жағдайда 12-ші операция бойынша 950000 теңгеге тауарлардың өткізілуі көрсетілген. Одан соң, тауарлардың бұл көлеміне 14-ші операцияда 133000 теңгеге өткізілген тауарлар бойынша есептелген ҚҚС бейнеленген. 13-ші операцияда 678572 теңгеге сатып алынған баға бойынша өткізілген тауарлардың құны өткізудің өзіндік құнына шығыс етілді.

Одан кейін, қаржылық және салық есептері бойынша жиынтық кіріс анықталды.

Қайтарылған тауарлар мен оның салдары бойынша шаруашылық операцияларды бейнелеу

№	Операциялардың аталуы	Сомасы	Шоттардың байланысы	
			Дт	Кт
1	2	3	4	5
58	Өткізілген тауарлардың қайтарылуы	60000	6020	3390
59	Өткізілген тауарлар бойынша ҚҚС-ның сомаларын қайтару	8400	3130	3390
60	Есеп айырысу шотынан алушыға сатылымның сомасын аудару	68400	3390	1040
61	«Қызыл сторно» әдісімен сатып алынған баға бойынша қайтарылған тауарлардың өзіндік құнын анықтау	42857	7010к	1331
62	Қайтарылған тауарлардың шотын 5410 шотқа жабу	60000	5410	6020
63	Қайтарылған тауарлардың өзіндік құны бойынша шотын 5410 шотқа жабу	42857	5410	7010к
64	Есепті жылдың бөлінбеген табысының (залалының) сомасын анықтау	17143	5430	5410

Бұрынғы шаруашылық операцияларды есепке ала отырып, қызметтің қазіргі кезеңіне (өткізілген тауарларды қайтаруда) белгіленген шоттар бойынша есеп регистрларын құрамыз.

№ 1331 шот «Тауарлар (қоймада)»

Бұл шоттың дебеті бойынша операциялар өтпейді, ал 61-ші операцияда кредит бойынша 42857 теңгеді қайтарылып (сторноланып) өтеді.

Бұл жағдай осы шот бойынша қалдықтар сол сомаға көбейгенін білдіреді.

Дт	1331	Кт
C = 50000		
—		61) 42857
Ай = 0		Ай = 42857
C = 92857		

№ 1040 шот «Ағымдағы банктік шоттағы ақшалар»

Бұл шоттың дебеті бойынша операциялар өтпейді, ал 60-шы операцияда кредит бойынша 68400 теңгеді өтеді.

Бұл жағдай есеп айырысу шотындағы ақшалардың сол сомаға кемігенін білдіреді.

Дт	1040	Кт
C = 87220		
—		60) 68400
—		Ай = 68400
C = 18820		

№ 5430 шот «Өткен жылдардағы бөлінбеген кіріс (жабылмаған залал)»

Бұл шоттың дебеті бойынша 64-ші операцияда 17143 теңгеді өтеді, ал кредит бойынша операциялар өтпейді.

Бұл жағдай алдыңғы жылдардың бөлінбеген табысы сол сомаға кеміп, соңынан залалға ауысқанын білдіреді.

Дт	5430	Кт
		С = 3650
65) 17143		
Ай = 17143		—
С = 13493		

№ 5410 шот «Есептік жылдың пайдасы (залалы)»

Бұл шоттың дебеті бойынша 62-ші, 63-ші операцияларда 60000 теңге өтеді және 42857 теңгеде сома қайтарылады (сторноланады), ал кредит бойынша 17143 теңге өтеді.

Бұл шоттың теңдік жағдайында тұрғандығын және сальдолар жоқ екендігін білдіреді.

Дт	5410	Кт
62) 60000		64) 17143
63) 42857		
Ай = 17143		Ай = 17143

№ 3130 шот «Төленуге тиісті ҚҚС»

Бұл шоттың дебеті бойынша 59-шы операцияда 8400 теңге өтеді, ал кредит бойынша операциялар өтпейді. Жағымды сальдо көбейді. Бұл жағдай ҚҚС-ның артық төлеуінің сомасы көбейгенін білдіреді.

Дт	3130	Кт
С = 7280		
59) 8400		—
Ай = 8400		Ай = 0
С = 15680		

№ 3390 «Сатылым бойынша есеп айырысулар»

Бұл шоттың дебеті бойынша 60-шы операцияда 68400 теңге өтеді, ал кредит бойынша 58-ші, 59-шы операцияларда да 69600 теңге өтеді, сальдолар жоқ.

Бұл жағдай алушымен сатылым бойынша толық есеп айырылысқанын білдіреді.

Дт	3390 сату	Кт
		С = 0
60) 68400		58) 60000
		59) 8400
Ай = 68400		Ай = 68400
		С = 0

№ 6020 шот «Сатылған өнімді қайтару»

Бұл шоттың дебеті бойынша 58-ші операцияда 60000 теңге өтеді, ал кредиті бойынша да 62-ші операцияда 60000 теңге өтеді. Сальдолар жоқ.

Дт	6020	Кт
		С = 0
58) 60000		62) 60000
Ай = 60000		Ай = 60000
		С = 0

№7010к шоты «Өткізілген өнімдердің өзіндік құны»

Бұл шоттың дебеті бойынша 42857 теңге қайтарылады (сторноланады), ал кредит бойынша да 63-ші операцияда 42857 теңге қайтарылады (сторноланады). Сальдолар жоқ.

Дт	7010 к	Кт
С = 0		
61) 42857		63) 42857
Ай = 42857		Ай = 42857
С = 0		

Өткізілген тауарлардың қайтарылу процесін қаржылық көзқарастан талдаймыз:

- 1) Тауарлардың қалдықтары көбейді

- 2) Ағымдағы банктік шоттағы ақшалардың қалдығы кемиді
- 3) ҚҚС бойынша артық төлеу сомасының мөлшері көбейді
- 4) Бөлінбеген кірістің сомасы кемиді.

(сандардың мөлшерін проводкаларда қараңыз).

Енді студенттерге осы саладағы бухгалтерлік және салық есептері бойынша өздерінің білімдерін тексеру мен дағдылығын қалыптастыруға мүмкіндік береміз.

№ 1 есеп

Кәсіпорында 2006 жылдың 1 қаңтарына құралдар мен олардың көздерінің төмендегі түрлері бар: баланстық құны бойынша 854788 теңгеге көлік құралдары, қоймада 80434 теңгелік тауарлар бар, саудадағы тауарлардың жиынтығы 342504 теңге, сатылатын тауарларға 119876 теңге көлемінде үстеме баға есептеліп, бірақ сатылған жоқ.

Тауардың бағасындағы есептелген ҚҚС — 64733 теңге. Есепті тұлғалардың дебиторлық қарызы 12573 теңгеге тең. Банктегі кәсіпорынның есеп айырысу шотында 124308 теңге ақша бар. Кассада 10386 теңге қолма-қол ақша бар. Кәсіпорынның жарғылық капиталы 529973 теңге мөлшерде қалыптасқан. 85374 теңге көлемінде алдыңғы жылдардың бөлінбеген табысы бар. Банктердің несиелері бойынша 338476 теңге қарызы бар.

Салықтар бойынша қарыздар:

- а) корпорациялық табыс салығы 3096 теңге;
- б) төленуге тиісті ҚҚС 83066 теңге;
- в) жеке табыс салығы 17899 теңге;
- г) әлеуметтік салық 32086 теңге;
- д) көлік салығы 7224 теңге.

Төмендегі қарыздар бар: жинақтаушы зейнетақы қорына төлемдер аудару бойынша 36025 теңге; әлеуметтік қамсыздандыру бойынша төлем есептеуден 3076 теңге; еңбекақы төлеу бойынша 89017 теңге; жал ақысын төлеу бойынша 15072 теңге.

Жоғарыдағы мәліметтер бойынша активтер мен пассивтердің сомаларын анықтап, кіріспе баланс құрастырыңыз.

№ 2 есеп

Кәсіпорынның кассасында 47815 теңге қолма-қол ақша бар.

Есепті кезең ішінде кассаға төмендегі ақша қаражаттары келіп түсті:

- а) салымдар мен пайлардан 348700 теңге;
- б) өнім, тауарлар өткізуден 1373958 теңге .

Жұмсалған қаражаттар:

Кассадан есеп айырысу шотына 705000 теңге өткізілді; персоналға 236718 теңге еңбекақы берілді; уақытша еңбекке жарамсыздық парағы (бюллетень) бойынша 12478 теңге төленді; есепті тұлғаларға іссапар шығыстары мен басқа шаруашылық мұқтаждықтарына 26258 теңге берілді; жалдың ақысына 36600 теңге қолма-қол ақша төленді; жеткізушілердің шоттары бойынша 748017 теңге мөлшерінде қолма-қол ақша төленді.

Көрсетілген өзара есеп айырысулардан соң кассадағы ақша қаражаттарының қалдығын анықтап, есеп регистрін дұрыс құрыңыз.

№ 3 есеп

Кеңсені жалдау үшін 36400 теңге мөлшерде жал ақысы (жалдық келісім бойынша) есептелді. Өткізілген тауарлардың құны (сатып алынған баға бойынша) өткізудің өзіндік құнына 1248718 теңгешығыс етілді. Персоналға 347015 теңге еңбекақы есептелді. Персоналдың еңбекақысынан 65586 теңге әлеуметтік салық есептелді. Әлеуметтік қамсыздандыруға 5205 теңге қаржылар есептелді. Есепті сомаларға сатып алынған кеңсе заттары 5137 теңге мөлшерде өзіндік құнға шығыс етілді. Іссапар шығыстары 16088 теңге өзіндік құнға шығыс етілді. Көлік салығы бойынша шығындар 7808 теңге өзіндік құнға шығыс етілді.

Бұл шығыстар шығындардың қандай түріне жататынын анықтап, тиісті шот бойынша есеп регистрін құрыңыз және ол 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына қандай сомада жабылатынын есептеп шығарыңыз.

№ 4 есеп

Кәсіпорын сауда-коммерциялық қызметтен 3446856 теңге мөлшерінде жылдық жиынтық кіріс алды. Қаржылық есеп бойынша шығындардың мөлшері 3289578 теңгені құрайды. Салық есебі бойынша шегерулердің көлемі 3201327 теңгеге тең болды.

Кәсіпорын бір жыл ішінде салық инспекциясына 57043 теңге айыппұлдар мен өсім төледі.

Қаржылық және салық есептері бойынша кірістердің мөлшерін есептеңіз, одан соң оларды салыстырыңыз және бөлінбеген пайданың (жабылмаған залалдың) мөлшерін анықтаңыз.

III. БӨЛІМ АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫНДАҒЫ БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП

Экономиканың ауыл шаруашылығы саласы жөнінде айта отырып, бұл саланың ерекшеліктері туралы атап өтпеу мүмкін емес. Ол адамның тамақ және күнделікті тұтыну (астық, картоп, ет, сүт, тері, жүн, мөңдір, мүйіз және т.б.) заттарымен қамтамасыз ету үшін қажетті шикізат пен өнімді жеткізіп беруші басты сала болып саналады.

Оның басты ерекшеліктері:

- 1) ауыл шаруашылығы өнімдеріне бағалар шектеулі болады;
 - 2) барлық ауыл шаруашылық мәселелерінің шешімдері жер мәселесімен тікелей байланысты болады;
 - 3) ауыл шаруашылығы көбінесе табиғи және ауа райына байланысты болады;
 - 4) өсімдік шаруашылығында суды пайдалану;
 - 5) ауыл шаруашылық өндірісінің бытырап орналасуы және т.б.
- Өндіріске әсерін тигізетін бұл факторларды есепке ала отырып, мемлекет ауыл шаруашылығындағы корпоративтік табыс салығының мөлшерлемесін 10%-ға дейін төмендетті.

Ауыл шаруашылығы өндірісінің бухгалтерлік есебін «Арай» акционерлік қоғамының (АҚ) нақты мысалында қараймыз.

«Арай» АҚ-ның реквизиттері:

СТТН № 581400002406. Түркістан қаласындағы «Темір» банкінде №000439209 есеп айырысу шоты бар. Кәсіпорын Түркістан ауылдық аймағының Қарашық ауылында Б. Майлин көшесіндегі № 38 үйге жайғасқан.

Бас директор: Д. Р. Әбдішүкіров

Бас бухгалтер: Д. М. Әбілова.

Кәсіпорын ауыл шаруашылығымен айналысады. Бидай, мақта өсіреді және сүт өндіреді.

«Арай» АҚ өзінің қызметін 3 жыл бұрын бастаған. Қазіргі уақытқа дейін сауын сиырлардың негізгі табыны қалыптасқан. Кәсіпорында барлық қажетті қоражайлар, ауыл шаруашылық және өнім жинайтын техника, автокөлік паркі бар. Пайдаланылатын ауыл шаруашылық жерлер — 2450 га, оның ішінде: жыртылған жер — 350 га, жайылым — 1500 га, суарылмайтын жер — 600 га.

I. Кәсіпорында 2006 жылдың 1 қаңтарына құралдар мен олардың көздерінің төмендегі түрлері бар:

- 1) Үйлер мен ғимараттардың баланстық құны — 2000000 теңге;
- 2) Үйлер мен ғимараттардың тозуы — 400000 теңге;
- 3) Машиналар мен жабдықтардың баланстық құны — 1000000 теңге;
- 4) Машиналар мен жабдықтардың тозуы — 200000 теңге;
- 5) Көлік құралдарының баланстық құны — 600000 теңге;
- 6) Көлік құралдарының тозуы — 100000 теңге;
- 7) Құнарлы мал (негізгі табын) — 3500000 теңге;
- 8) Құнарлы малдың төлі — 600000 теңге;
- 9) Материалды жауапты тұлғалардың қалдықтары мен қоймада 300000 теңгеге материалдар бар;
- 10) Кәсіпорынның кассасында 40000 теңге қолма-қол ақша бар;
- 11) Банктегі есеп айырысу шотында 180000 теңге ақша бар;
- 12) Персоналға 300000 теңге мөлшерде еңбекақы есептелген, бірақ берілмеген;
- 13) Кәсіпорын 500000 теңгеге материалдар алып, әлі жеткізушімен есеп айырысқан жоқ;
- 14) Кәсіпорында алдыңғы жылдардың 650000 теңге мөлшерінде бөлінбеген табысы бар;
- 15) Банктен қысқа мерзімді несие 300000 теңге мөлшерінде алынып, бірақ әлі қайтарылған жоқ;
- 16) 300000 теңге көлемде аяқталмаған өндіріс (өсімдік шаруашылығы) бар;
- 17) Жарғылық капитал 6570000 теңге мөлшерінде қалыптасқан;
- 18) Алушылардың дебиторлық қарыздары 500000 теңгені құрайды.

Осы мәліметтер бойынша 2006 жылдың 1 қаңтарына кәсіпорынның кіріспе балансын құрастыруымыз қажет.

Бірінші операция: үйлер мен ғимараттар активтерге жатады және бастапқы сальдо (Сб) № 2412 шоттың дебеті бойынша бейнеленеді.

Екінші операция: үйлер мен ғимараттардың тозуы пассивтерге жатады және Сб № 2421 шоттың кредиті бойынша бейнеленеді.

Үшінші операция: машиналар мен жабдықтар активтерге жатады және Сб № 2413 шоттың дебеті бойынша бейнеленеді.

Төртінші операция: машиналар мен жабдықтардың тозуы пассивтерге жатады және Сб № 2423 шоттың кредиті бойынша бейнеленеді.

Бесінші операция: көлік құралдары активтерге жатады және Сб № 2414 шоттың дебеті бойынша бейнеленеді.

Алтыншы операция: көлік құралдардың тозуы пассивтерге жатады және Сб № 2425 шоттың кредиті бойынша бейнеленеді.

Жетінші операция: құнарлы мал (негізгі табын) активтерге жатады және Сб № 2520 шоттың дебеті бойынша бейнеленеді.

Сегізінші операция: құнарлы малдың төлі активтерге жатады және Сб № 2930 шоттың дебеті бойынша бейнеленеді.

Тоғызыншы операция: материалдар активтерге жатады және Сб № 1310 шоттың дебеті бойынша бейнеленеді.

Оныншы операция: кассадағы қолма-қол ақша активтерге жатады және Сб № 1010 шоттың дебеті бойынша бейнеленеді.

Он бірінші операция: есеп айырысу шотындағы ақшалар активтерге жатады және Сб № 1040 шоттың дебеті бойынша бейнеленеді.

Он екінші операция: еңбекақы бойынша есеп айырысулар пассивтерге жатады және Сб № 3350 шоттың кредиті бойынша бейнеленеді.

Он үшінші операция: жеткізушілермен есеп айырысулар пассивтерге жатады және Сб № 3310 шоттың кредиті бойынша бейнеленеді.

Он төртінші операция: алдыңғы жылдардың бөлінбеген табысы пассивтерге жатады және Сб № 5430 шоттың кредиті бойынша бейнеленеді.

Он бесінші операция: банктердің қысқа мерзімді несиелері пассивтерге жатады және Сб № 3010 шоттың кредиті бойынша бейнеленеді.

Он алтыншы операция: аяқталмаған өндіріс активтерге жатады және Сб № 8010 шоттың дебеті бойынша бейнеленеді.

Он жетінші операция: жарғылық капитал пассивтерге жатады және Сб № 5010 шоттың кредиті бойынша бейнеленеді.

Он сегізінші операция: алушылардың қысқа мерзімді дебиторлық қарыздары активтерге жатады және Сб № 1210 шоттың дебеті бойынша бейнеленеді.

Бухгалтерлік шоттарды бейнелеу арқылы кіріспе баланс жасау кестесі

№	Шоттардың аталуы	2006 ж. 1.01. сальдо	
		Дт	Кт
1	1010 Кассадағы қолма-қол ақша	40000	-
2	1040 Ағымдағы банктік шоттағы ақшалар	180000	-
3	1210 Сатып алушылардың қысқа мерзімді берешегі	500000	-

4	1310 Материалдар	300000	-
5	2412 Үйлер мен ғимараттар	2000000	-
6	2413 Машиналар мен жабдықтар	1000000	-
7	2414 Көлік құралдары	600000	-
8	2421 Үйлер мен ғимараттардың тозуы	-	400000
9	2423 Машиналар мен жабдықтардың тозуы	-	200000
10	2425 Көлік құралдарының тозуы	-	100000
11	2520 Құнарлы және жұмысшы мал	3500000	-
12	2930 Құнарлы малдың төлі	600000	-
13	3010 Банктердің қысқа мерзімді несиелері	-	300000
14	3310 Жеткізушілерге қысқа мерзімді берешек	-	500000
15	3350 Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	-	300000
16	5010 Жарияланған капитал	-	6570000
17	5430 Өткен жылдардағы бөлінбеген кіріс	-	650000
18	8010 Аяқталмаған өндіріс	300000	-
	ЖИЫНТЫҒЫ:	9020000	9020000

Дебет бойынша активтердің сомасы пассивтердің кредиті бойынша сомасына тең болуына назар аударыңыз. Бұл кіріспе баланстың дұрыс құрастырылғанын көрсетеді.

II. 2006 жыл ішінде кәсіпорында төмендегі қаржы және шаруашылық операциялары жасалды:

1) Жеткізушілерден 1560000 теңге мөлшерінде материалдар келіп түсті (шот-фактуралар бойынша);

2) Жеткізушілерден 120000 теңге мөлшерінде ауыл шаруашылық малдарына мал дәрігерлік қызмет ету үшін дәрі-дәрмектер келіп түсті (шот-фактуралар бойынша);

3) Жеткізушілерден 160000 теңге мөлшерінде құрылыс материалдары келіп түсті (шот-фактуралар бойынша);

4) Жеткізушіден 15000 теңгеге электр қуаты сатып алынды (шот-фактуралар бойынша);

5) Сатып алынған электр қуаты, дизель жанармайы мен бензин үшін 4600 теңгеге акциз қойылды (шот-фактуралар бойынша);

6) Ауыл шаруашылық дақылдарын суару жөнінен пайдаланған су үшін 380000 теңге төлем есептелген (шот-фактуралар бойынша);

7) Жеткізушілерден 850000 теңгеге дизель жанармайы мен бензин келді (шот-фактуралар бойынша);

8) Жеткізушілерден сатып алынған ресурстар, материалдар бойынша өтелуге тиіс ҚҚС 431900 теңгені құрайды (шот-фактуралар бойынша);

9) Өсімдік шаруашылығы мұқтаждықтарына 1500000 теңгеге материалдар жұмсалды (материалдық есептер бойынша);

10) Мал шаруашылығының мұқтаждықтарына 60000 теңгеге материалдар жұмсалды (материалдық есептер бойынша);

11) Шаруашылық әдіспен қой қора соғу үшін 160000 теңгеге құрылыс материалдары жіберілді (материалдық есептер бойынша);

12) Өтелуге тиіс ҚҚС бойынша 431900 теңге есепке жатыстырылды (декларациялар бойынша);

13) Жанар-жағар материалдар 850000 теңге сомада өндіріс шаруашылығының мұқтаждықтарына шығыс етілді (материалдық есептер бойынша);

14) Мал шаруашылығы мұқтаждықтарына 100000 теңгеге дәрі-дәрмектер шығыс етілді (материалдық есептер бойынша);

15) Электр қуаты мал шаруашылығы мұқтаждықтарына 19600 теңге мөлшерінде шығыс етілді (шот-фактуралар бойынша);

16) Кәсіпорынның өз күшімен 840000 теңге мөлшерінде малға шөп пен жем дайындалды (калькуляция бойынша);

17) Мал шаруашылығы мұқтаждықтарына 700000 теңгеге шөп пен жем берілді (жүккүжаттар бойынша);

18) Әкімшілік-басқару персонал (ӘБП) қызметкерлерінің еңбекақысы 180000 теңге мөлшерінде есептелді (табельдер бойынша);

19) Өсімдік шаруашылығындағы қызметкерлердің еңбекақысы 680000 теңге мөлшерінде есептелді (жүктелімдер бойынша);

20) Мал шаруашылығындағы қызметкерлердің еңбекақысы 460000 теңге мөлшерінде есептелді (жүктелімдер бойынша);

21) Еңбекақысынан жинақтаушы зейнетақы қорына 146000 теңге мөлшерінде төлемдер есептелді (ұсталды) (есептер бойынша);

22) Персоналдың еңбекақысынан 72000 теңге жеке табыс салығы ұсталды (есептер бойынша);

23) ӘБП қызметкерлерінің еңбекақысы есебінен 27540 теңге мөлшерінде әлеуметтік салық есептелді (есептер бойынша);

24) Өсімдік шаруашылығы жұмысшыларының еңбекақысы есебінен 85680 теңге мөлшерінде әлеуметтік салық есептелді (есептер бойынша);

25) Мал шаруашылығы жұмысшыларының еңбекақысы есебінен 57960 теңге мөлшерінде әлеуметтік салық есептелді (есептер бойынша);

26) ӘБП қызметкерлерінің әлеуметтік сақтандыруына 4860 теңге есептелді (есептер бойынша);

27) Өсімдік шаруашылығы жұмысшыларының әлеуметтік сақтандыруына 18360 теңге есептелді (есептер бойынша);

28) Мал шаруашылығы жұмысшыларының әлеуметтік сақтандыруына 12420 теңге есептелді (есептер бойынша);

29) Әлеуметтік төлемдер 18600 теңге мөлшерінде жасалды (уақытша еңбекке жарамсыздықтың парағы бойынша);

30) Өсімдік шаруашылығының өнімі 3100000 теңгеге өндірілді (есептер бойынша);

31) Мал шаруашылығының өнімі 1400000 теңгеге өндірілді (есептер бойынша);

32) Құнарлы малдан 84000 теңге мөлшерінде төл алынды (бонитировка актісі бойынша);

33) Төл өсіру үшін 100000 теңгеге шөп пен жем шығыс етілді (жүккүжаттар бойынша);

34) Төлді бағу үшін 20000 теңгеге дәрі-дәрмек шығыс етілді (жүккүжаттар бойынша);

35) Төл өсірудегі жұмысшылардың еңбекақысы 120000 теңге мөлшерінде есептелді (жүктелімдер бойынша);

36) Төл өсірудегі жұмысшылардың еңбекақысы есебінен 18360 теңге мөлшерінде әлеуметтік салық есептелді (есептер бойынша);

37) Төл өсірудегі жұмысшылардың еңбекақысы есебінен 3240 теңге мөлшерінде әлеуметтік сақтандыруға төлемдер есептелді (есептер бойынша);

38) Жасы келген төл 300000 теңге көлемінде негізгі табынға көшірілді (жыныс-жас топтары бойынша);

39) Негізгі табында 35000 теңге мөлшерінде құнарлы малдың өліміне жол қойылды (малды шығыс ету актісі бойынша);

40) 18000 теңге мөлшерінде төлдің өліміне жол қойылды (малды шығыс ету актісі бойынша);

41) Жаңадан соғылған қой қораның құрылысы 184080 теңге құны бойынша пайдалануға берілді (пайдалануға қабылдаудың актісі);

42) Пайдаланудағы үйлер мен ғимараттар бойынша 61000 теңге мөлшерінде амортизациялық өтелім есептелді (есептер бойынша);

43) Пайдаланудағы жабдықтар мен көлік құралдары бойынша 108000 теңге мөлшерінде амортизациялық өтелім есептелді (есептер бойынша);

44) Алушыға 450000 теңгеге көлік құралы сатылды (өткізу актісі мен шот-фактура бойынша);

45) Жұмысшыларға еңбекақысы есебінен 150000 теңгеге құнарлы мал берілді (малды жарамсыздыққа шығару актісі мен жүккүжат бойынша);

46) Өткізілген өнім мен тауарларға 756000 теңге ҚҚС-ы есептелді (шот-фактура бойынша);

47) Алушыға өсімдік шаруашылығының өнімі (сатылу бағасы бойынша) 3400000 теңге мөлшерінде өткізілді (шот-фактуралар бойынша);

48) Алушыға мал шаруашылығының өнімі (сатылу бағасы бойынша) 1550000 теңге мөлшерінде өткізілді (шот-фактуралар бойынша);

49) Еңбекақының есебінен өсімдік шаруашылығының өнімі (сатылу бағасымен) 500000 теңгеге берілді (жүккүжаттар бойынша);

50) Алушыдан есеп айырысу шотына 5364000 теңге мөлшерінде ақшалар түсті (төлем тапсырмасы бойынша);

51) Есеп айырысу шотынан кассаға 550000 теңге мөлшерінде қолма-қол ақша алынды (чек кітапшасы бойынша);

52) Еңбекақысы есебінен берілген өнімге 91000 теңге ҚҚС есептелді (жүккүжаттар мен декларация бойынша);

53) Босатылған өнімнің құны 754000 теңге мөлшерінде еңбекақысынан ұсталды (ведомость бойынша);

54) Айырбастау (бартер) 800000 теңгеге жасалды (жүккүжаттар бойынша);

55) Өзара есеп айырысулар есебінен 300000 теңгеге өнім өткізілді (жүккүжаттар бойынша);

56) Өзара есеп айырысулар есебінен өткізілген өнімге 42000 теңге ҚҚС есептелді (салыстырып тексеру актісі бойынша);

57) Өзара есеп айырысулар есебінен жеткізушілермен 342000 теңге мөлшерінде есеп айырылысты (салыстырып тексеру актісі мен шот-фактура бойынша);

58) Негізгі өндірістегі (өсімдік шаруашылығы) материалдар бойынша шығындарды 2730000 теңгеге қорытындылау (жүккүжаттар мен калькуляция бойынша);

59) Негізгі өндірістегі (өсімдік шаруашылығы) еңбекақы бойынша шығындарды 680000 теңгеге қорытындылау (ведомостар мен калькуляция бойынша);

60) Негізгі өндірістегі (өсімдік шаруашылығы) еңбекақыдан аударымдар бойынша шығындарды 104040 теңгеге қорытындылау (ведомостар мен калькуляция бойынша);

61) Негізгі өндірістегі (өсімдік шаруашылығы) үстеме шығыстар бойынша шығындарды 40000 теңгеге қорытындылау (есептер бойынша);

62) Негізгі өндірістегі (мал шаруашылығы) материалдар бойынша шығындарды 879600 теңгеге қорытындылау (жүккүжаттар мен калькуляция бойынша);

63) Негізгі өндірістегі (мал шаруашылығы) еңбекақы бойынша шығындарды 460000 теңгеге қорытындылау (ведомостар мен калькуляция бойынша);

64) Негізгі өндірістегі (мал шаруашылығы) еңбекақыдан аударымдар бойынша шығындарды 70380 теңгеге қорытындылау (ведомостар мен калькуляция бойынша);

65) Негізгі өндірістегі (мал шаруашылығы) үстеме шығыстар бойынша шығындарды 6000 теңгеге қорытындылау (аванс есептері бойынша);

66) Негізгі құралдарға (өсімдік шаруашылығы) амортизациялық өтелім бойынша шығындарды 92400 теңгеге қорытындылау (есептер бойынша);

67) Негізгі құралдарға (мал шаруашылығы) амортизациялық өтелім бойынша шығындарды 76600 теңгеге қорытындылау (есептер бойынша);

68) Персоналға ақысыз түрде (өзіндік құны бойынша) 200000 теңгеге өсімдік шаруашылығының өнімі босатылды (жүккүжаттар бойынша);

69) Ақысыз түрде босатылған өнімге 28000 теңгеге ҚҚС есептелді (жүккүжаттар бойынша);

70) Ақысыз түрде босатылған өнімнің 200000 теңге мөлшеріндегі құны шығыс етілді (жүккүжаттар мен материалдық есеп бойынша);

71) Жергілікті мектепке 50000 теңге мөлшерінде демеушілік жәрдем берілді (төлем тапсырысы бойынша);

72) Кассадан персоналдың еңбекақысына 450000 теңге қолма-қол ақша берілді (ведомость бойынша);

73) Іссапар шығыстарының құны (өсімдік шаруашылығы) 40000 теңге мөлшерінде үстеме шығыстарға апарылды (аванс есептері бойынша);

74) Іссапар шығыстарының құны (мал шаруашылығы) 6000 теңге мөлшерінде үстеме шығыстарға апарылды (аванс есептері бойынша);

75) Есепті түрде іссапар және басқа шығыстарға 80000 теңге қолма-қол ақша берілді (шығыс кассалық ордерлер бойынша);

76) Дайын өнімнің құны (өсімдік шаруашылығы) 3000000 теңге мөлшерінде өткізудің өзіндік құнына апарылды (материалдық есептер бойынша);

77) Дайын өнімнің құны (мал шаруашылығы) 1400000 теңге мөлшерінде өткізудің өзіндік құнына апарылды (материалдық есептер бойынша);

78) Жылдың соңында өзіндік құнның (өсімдік шаруашылығы) шотын 3000000 теңге мөлшерінде №5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу (өткізу актісі бойынша);

79) Жылдың соңында өзіндік құнның (мал шаруашылығы) шотын 1400000 теңге мөлшерінде №5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу (өткізу актісі бойынша);

80) Жылдың соңында кірістердің (өсімдік шаруашылығы) шотын 4400000 теңге мөлшерінде №5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу (өткізу актісі бойынша);

81) Жылдың соңында кірістердің (мал шаруашылығы) шотын 1550000 теңге мөлшерінде №5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу (өткізу актісі бойынша);

82) Корпорациялық табыс салығы бойынша 101720 теңге есептелді (есептер бойынша);

83) Жылдың соңында корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстар шотын 101720 теңге мөлшерінде №5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу (есептер бойынша);

84) Жылдың соңында негізгі емес қызмет бойынша кірістердің шотын 600000 теңге мөлшерінде №5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу (есептер бойынша);

85) Жылдың соңында өнімсіз шығыстардың шотын 481000 теңге мөлшерінде №5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу (есептер бойынша);

86) Жылдың соңында қайырымдылық мақсаттар бойынша шығыстардың шотын 50000 теңге мөлшерінде №5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу (есептер бойынша);

87) Жылдың соңында өткізілген жабдықтың құны негізгі емес қызметтің өзіндік құнына 200000 теңге мөлшерінде шығыс етілді (есептер бойынша);

88) Жылдың соңында өткізілген көлік құралының құны негізгі емес қызметтің өзіндік құнына 80000 теңге мөлшерінде шығыс етілді (есептер бойынша);

89) Есепті жылдың бөлінбеген 336480 теңге пайдасын №5430 «Алдыңғы жылдардың бөлінбеген табысы» шотына өткізу (есептер бойынша);

90) Акциздер құнының сомасы электр қуатының құнына 4600 теңге мөлшерінде апарылды (есептер бойынша);

91) Өткізілген малдың құны негізгі емес қызметтің өзіндік құнына 140000 теңге мөлшерінде апарылды (есептер бойынша);

92) Жылдың соңында негізгі емес қызметтің өзіндік құнын 820000 теңге мөлшерінде №5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу (есептер бойынша);

93) Айыппұлдар үшін 48000 теңге төленді (төлем тапсырысы бойынша);

94) Жылдың соңында айыппұлдар бойынша шығыстардың шотын 48000 теңге мөлшерінде №5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу (есептер бойынша);

95) Өткізілген үйдің құны негізгі емес қызметтің өзіндік құнына 400000 теңге мөлшерінде апарылды (есептер бойынша);

96) Ағымдағы банктік шоттан 300000 теңге мөлшерінде банктің несиесі төленді (төлем тапсырмасы бойынша);

97) Ағымдағы банктік шоттан жеке тұлғаларға салынатын табыс салығы 68000 теңге мөлшерінде төленді (төлем тапсырмасы бойынша);

98) Жер салығы 30000 теңге мөлшерінде есептелді (есептер бойынша);

99) Мүлік салығы 28300 теңге мөлшерінде есептелді (есептер бойынша);

100) Көлік құралдарына салық 18700 теңге мөлшерінде есептелді (есептер бойынша);

101) Қоршаған ортаны ластаған үшін 23400 теңге есептелді (экология басқармасының есептері мен декларация бойынша);

102) Жер салығы бойынша 40000 теңге төленді (төлем тапсырмасы бойынша);

103) Мүлік салығы бойынша 28300 теңге төленді (төлем тапсырмасы бойынша);

104) Қоршаған ортаны ластаған үшін төлемдер 10000 теңге мөлшерінде төленді (төлем тапсырмасы бойынша);

105) Жинақтаушы зейнетақы қорына 110000 теңге мөлшерінде жарналар аударылды (төлем тапсырмасы бойынша);

106) Әлеуметтік салық үшін 240000 теңге төленді (төлем тапсырмасы бойынша);

107) Қой қораның жайын соққан үшін еңбек ақы 20000 теңге мөлшерінде есептелді (жүктелімдер бойынша);

108) Жұмысшылардың еңбекақысы негізінен 3060 теңге мөлшерінде әлеуметтік салық есептелді (есептер бойынша);

109) Жұмысшылардың еңбекақысы негізінен әлеуметтік қамсыздандыруға 540 теңге мөлшерінде қаржылар есептелді (есептер бойынша);

110) Жеткізушілерге 2446400 теңге мөлшерінде ақшалар аударылды (төлем тапсырмасы бойынша);

111) ҚҚС бойынша 461500 теңге төленді (төлем тапсырмасы бойынша);

112) Жыл соңында әкімшілік шығыстардың шотын 312800 теңге мөлшерінде жабу (төлем тапсырмасы бойынша).

Қаржы-шаруашылық операцияларының журналын толтыру

Шаруашылық операциялардың нөмірлері	Сомасы	Шоттардың байланысы		Шаруашылық операциялардың нөмірлері	Сомасы	Шоттардың байланысы	
		Дт	Кт			Дт	Кт
1	2	3	4	5	6	7	8
№1	1 560000	1310	3310	№31	1400000	1320	8010м
№2	120000	1315	3310	№32	84000	2930	8010м
№3	160000	1317	3310	№33	100000	2930	1310
№4	15000	1312	3310	№34	20000	2930	1315
№5	4600	3140	3310	№35	120000	2930	3350
№6	380000	8011ө	3310	№36	18360	2930	3150
№7	850000	1312	3310	№37	3240	2930	3210
№8	431900	1420	3310	№38	300000	2520	2930
№9	1500000	8011ө	1310	№39	35000	7210өсіз	2520
№10	60000	8011м	1310	№40	18000	7210өсіз	2930
№11	160000	2930	1317	№41	184080	2412	2930
№12	431900	3130	1420	№42	61000	8045	2421
№13	850000	8011ө	1312	№43	108000	8045	2423
№14	100000	8011м	1315	№44	450000	1210	6210
№15	19600	8011м	1312	№45	150000	3390бас	6210
№16	840000	1310	8010ө	№46	756000	1210	3130
№17	700000	8011м	1310	№47	3400000	1210	6010ө
№18	180000	7210	3350	№48	1550000	1210	6010м
№19	680000	8012ө	3350	№49	500000	3390бас	6010ө
№20	460000	8012м	3350	№50	5364000	1040	1210

1	2	3	4	5	6	7	8
№21	146000	3350	3220	№51	550000	1010	1040
№22	72000	3350	3120	№52	104000	3390бас	3130
№23	27540	7210	3150	№53	754000	3350	3390бас
№24	85680	8013ө	3150	№54	800000	3310	1210
№25	57960	8013м	3150	№55	300000	3330	6010ө
№26	4860	7210	3210	№56	42000	3330	3130
№27	18360	8013ө	3210	№57	342000	3310	3330
№28	12420	8013м	3210	№58	2730000	8010ө	8011ө
№29	18600	3210	1010	№59	680000	8010ө	8012ө
№30	3100000	1320	8010ө	№60	104040	8010ө	8013ө
№61	40000	8010ө	8014ө	№88	80000	7410	2414
№62	879600	8010м	8011м	№89	336480	5410	5430
№63	460000	8010м	8012м	№90	4600	1312	3140
№64	70380	8010м	8013м	№91	140000	7410	2520
№65	6000	8010м	8014м	№92	820000	5410	7410
№66	92400	8010ө	8045	№93	48000	7210ай	1040
№67	76600	8010м	8045	№94	48000	5410	7210ай
№68	200000	7210өсіз	6010ө	№95	400000	7410	2412
№69	28000	7210өсіз	3130	№96	300000	3010	1040
№70	200000	7210өсіз	1310	№97	68000	3120	1040
№71	50000	7210ққ	1040	№98	30000	7210	3160
№72	450000	3350	1010	№99	28300	7210	3180
№73	40000	8014ө	1250	№100	18700	7210	3170
№74	6000	8014м	1250	№101	23400	7210	3230қо
№75	80000	1250	1010	№102	40000	3160	1040
№76	3000000	7010ө	1320	№103	28300	3180	1040
№77	1400000	7010м	1320	№104	10000	3230қо	1040
№78	3000000	5410	7010ө	№105	110000	3220	1040
№79	1400000	5410	7010м	№106	240000	3150	1040
№80	4400000	6010ө	5410	№107	20000	2930	3350
№81	1550000	6010м	5410	№108	3060	2930	3150
№82	101720	7710	3110	№109	540	2930	3210
№83	101720	5410	7710	№110	2446400	3310	1040
№84	600000	6210	5410	№111	461500	3130	1040
№85	481000	5410	7210өсіз	№112	312800	5410	7210
№86	50000	5410	7210ққ				
№87	200000	7410	2413	Жиынтығы:		59055640	

Қаржы-шаруашылық операциялардың бұл жиынтығы есепті кезеңдегі дебет пен кредит бойынша айналымдар сомаларының жиынтықтарына тең болуы тиіс.

III. Синтетикалық шоттар бойынша есеп регистрларын құруға кірісеміз. Есеп регистрларын олардың нөмірлерінің өсуі тәртібімен құрамыз.

Бұл үлгінің есеп жүргізудің мемориал-ордерлі түрінен өзгешелігі, оның белгіленген шоттың дебеті бойынша құралдардың көздерін (қай шоттардың кредитінен келетінін) бейнелейтіндей елеулі артықшылықтығы бар.

Үлгілердің аттарына негізделіп, барлық қажетті шоттар бойынша журнал-ордерлерді толтырамыз. Сонымен, активті шоттар бойынша бастапқы сальдодан соң, дебет бойынша операциялар, яғни кіріс (жалпы және жеке түрде), ал одан соң, кредит бойынша операциялар, яғни шығыс (жалпы және жеке түрде) бейнеленеді және нәтижесінде активті шот бойынша соңғы сальдо анықталады.

Пассивті шоттар бойынша, керісінше, бастапқы сальдодан соң, кредит бойынша операциялар, яғни есептеулер (жалпы және жеке түрде), ал одан соң, дебет бойынша операциялар, яғни төлем немесе есеп айырысу (жалпы және жеке түрде) бейнеленеді және нәтижесінде пассивті шот бойынша соңғы сальдо анықталады.

(Торлардың саны жетіспеушілігінен №1040, №5410, №3310, №7210 шоттар бойынша есеп регистрлары есептің мемориал-ордерлі түрімен көрсетіледі).

№ 1010 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша кассадағы теңгемен ақша қаражаттары

	06.01.1 қаңтарына сальдо		№1010 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жылытық	№1010 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне			Кредит бойынша жылытық	07.01.1 қаңтарына сальдо		
	Дт	Кт	1040	550000		3350	1250	3210		18600	Дт	Кт
Қолма-қол ақша	40000	-			550000			80000	18600	548600	41400	-
Жылытығы	40000	-	550000		550000			80000	18600	548600	41400	-

№ 1040 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша ағымдағы банктік шоттағы ақшалар

Дт		Кт	
C=180000		1040	
50) 5364000		51) 550000	
		71) 50000	
		93) 48000	
		96) 300000	
		97) 68000	
		102) 40000	
		103) 28300	
		104) 10000	
		105) 110000	
		106) 240000	
		110) 2446400	
		111) 461500	
O6 = 5364000		O6 = 4352200	
C = 1191800			

№ 1210 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша сатып алушылардың қысқа мерзімді берешегі

	06.01.1 қантарына сальдо		№1210 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№1210 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қантарына сальдо	
	Дт	Кт	6210	3130	6010ө	6010м	8010ө	8010м	3310	1040	Дт	Кт
Алуға тиіс шоттар	500000	-	450000	756000	3400000	1550000	6156000	800000	5364000	6164000	492000	-
Жиынтығы	500000	-	450000	756000	3400000	1550000	6156000	800000	5364000	6164000	492000	-

№ 1250 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша қызметкерлердің қысқа мерзімді кредиторлық берешегі

	06.01.1 қантарына сальдо		№1250 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№1250 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қантарына сальдо	
	Дт	Кт	1010	8010ө	8010ө	8010м	8014ө	8014м	46000	34000	Дт	Кт
Есепті тұлғалар	-	-	80000	80000	80000	40000	6000	46000	34000	-	-	-
Жиынтығы	-	-	80000	80000	80000	40000	6000	46000	34000	-	-	-

№ 1310 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша материалдар мен мал азығы

	06.01.1 қантарына сальдо		№1310 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№1310 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне			Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қантарына сальдо		
	Дт	Кт	3310	8010ө	1700000	700000	8011ө	8011м	2930	7210 өсз	1860000	700000	140000	-
1) Материалдар	300000	-	1560000	140000	1700000	700000	1500000	60000	100000	200000	1860000	140000	-	-
2) Мал азығы	-	-	700000	840000	2400000	1500000	760000	100000	200000	2560000	140000	-	-	-
Жиынтығы	300000	-	1560000	840000	2400000	1500000	760000	100000	200000	2560000	140000	-	-	-

№ 1312 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша жанар-жағармай материалдары мен электрқуаты

	06.01.1 қантарына сальдо		№1312 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№1312 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне			Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қантарына сальдо		
	Дт	Кт	3310	3140	854000	15600	8011ө	8011м	854000	15600	854000	15600	Дт	Кт
Жанар-жағармай	-	-	850000	4000	854000	4000	850000	4000	854000	4000	854000	-	-	-
Электрқуат	-	-	15000	600	15600	15600	850000	15600	15600	15600	15600	-	-	-
Жиынтығы	-	-	865000	4600	869600	4600	850000	19600	850000	19600	869600	-	-	-

№ 1315 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша дәрі-дәрмектер

	06.01.1 қаңтарына сальдо		№1315 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№1315 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына сальдо	
	Дт	Кт	3310				8011м	2930			Дт	Кт
Дәрі-дәрмектер	-	-	120000		120000		100000	20000	120000		-	-
Жиынтығы	-	-	120000		120000		100000	20000	120000		-	-

№ 1317 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша құрылыс материалдары

	06.01.1 қаңтарына сальдо		№1317 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№1317 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына сальдо	
	Дт	Кт	3310				2930				Дт	Кт
Құрылыс материалдары	-	-	160000		160000		160000		160000		-	-
Жиынтығы	-	-	160000		160000		160000		160000		-	-

№ 1320 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша дайын өнім

	06.01.1 қаңтарына сальдо		№1320 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№1320 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына сальдо	
	Дт	Кт	8010ө	8010м			7010ө	7010м			Дт	Кт
Дайын өнім	-	-	3100000	1400000	4500000		3000000	1400000	4400000		-	-
Жиынтығы	-	-	3100 000	1400 000	4500000		3000000	1400000	4400000		-	-

№ 1420 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша өтсегуге тиіс қосымша күн салығы

	06.01.1 қаңтарына сальдо		№1420 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№1420 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына сальдо	
	Дт	Кт	3310				3130				Дт	Кт
Өтсегуге тиіс ҚҚС-ы	-	-	431900		431900		431900		431900		-	-
Жиынтығы	-	-	431900		431900		431900		431900		-	-

№ 2412 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша үйлер мен ғимараттар

06.01.1 қаңтарына салыдо	№2412 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық	№2412 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық	07.01.1 қаңтарына салыдо
	2930	184080		7410	400000		
Үйлер мен ғимараттар	200000	184080	184080	400000	400000	400000	1784080
Жиынтығы	200000	184080	184080	400000	400000	400000	1784080

№ 2413 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша машиналар мен жабдықтар

06.01.1 қаңтарына салыдо	№2413 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық	№2413 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық	07.01.1 қаңтарына салыдо
	7410	200000		7410	200000		
Машиналар мен жабдықтар	1000000		-	200000	200000	200000	800000
Жиынтығы	1000000		-	200000	200000	200000	800000

№ 2414 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша көлік құралдары

06.01.1 қаңтарына салыдо	№2414 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық	№2414 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық	07.01.1 қаңтарына салыдо
	7410	80000		7410	80000		
Көлік құралдары	600000		-	80000	80000	80000	520000
Жиынтығы	600000		-	80000	80000	80000	520000

№ 2421 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша үйлер мен ғимараттардың тозуы

06.01.1 қаңтарына салыдо	№2421 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық	№2421 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Кредит бойынша жиынтық	07.01.1 қаңтарына салыдо
	Дт	Кт		Дт	Кт		
Үйлер мен ғимараттардың тозуы	-	400000	61000		-	-	461000
Жиынтығы	-	400000	61000		-	-	461000

№ 2423 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша машиналар мен жабдықтардың тозуы

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№2423 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебегіне		Дebet бойынша жиынтық		№2423 шоттың дебегіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	8045								Дт	Кт
Машиналар мен жабдықтардың тозуы	-	200000	108000				108000				-	308000
Жиынтығы	-	200000	108000				108000				-	308000

№ 2520 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша жануарлар

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№2520 шоттың дебегіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дebet бойынша жиынтық		№2520 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебегіне		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	2930				721 өсіз	7410			Дт	Кт
Көлік құралдары												
Құнарлы мал	3500000		300000		300000		35000	140000		175000		3625000
Жиынтығы	3500000		300000		300000		35000	140000		175000		3625000

№ 2930 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша құнарлы малдың төлі мен қой қора құрылысы

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№2930 шоттың дебегіне көрсетілген шоттардың кредитінен						Дebet бойынша жиынтық		№2930 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебегіне		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына салыдо		
	Дт	Кт	1317	8010м	1310	1315	3350	3150	3210		2520	7210 өсіз	2412				
Құнарлы малдың төлі	600000			84000	100000	20000	120000	18360	3240	345600	300000	18000	-	318000	627600		
Қой қораның құрылысы	-	160000				20000	3060	540	183600			184080		184080	-480		
Жиынтығы	600000	160000	160000	84000	100000	20000	140000	21420	3780	529200	300000	18000	184080	502080	627120		

№ 3010 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша қысқа мерзімді банктік қарыз

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№3010 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебегіне		Кредит бойынша жиынтық		№3010 шоттың дебегіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дebet бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт					1040				Дт	Кт
Банктік қарыз	-	300000				-	300000			300000		-
Жиынтығы	-	300000				-	300000			300000		-

№ 3110 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша корпорациялық табыс салығы

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№3110 шоттың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық	№3110 шоттың дебетіне		Дебет бойынша жиынтық	07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	7710			Дт	Кт		Дт	Кт
Корпоративтік табыс салығы	-	-	101720		101720			-		101720
Жиынтығы	-	-	101720		101720			-		101720

№ 3120 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша жеке табыс салығы

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№3120 шоттың кредитінен		Кредит бойынша жиынтық	№3120 шоттың дебетіне		Дебет бойынша жиынтық	07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	3350			Дт	Кт		Дт	Кт
Жеке тұлғалардан табыс салығы	-	-	72000		72000			68000		4000
Жиынтығы	-	-	72000		72000			68000		4000

№ 3130 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша қосылған күн салығы

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№3130 шоттың кредитінен				Кредит бойынша жиынтық	№3130 шоттың дебетіне		Дебет бойынша жиынтық	07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	1210	3390 бас	3330	7210 осіз		Дт	Кт		Дт	Кт
Қосылған күн салығы	-	-	756000	104000	42000	28000	930000	461500	431900	893400		36600
Жиынтығы			756000	104000	42000	28000	930000	461500	431900	893400		36600

№ 3140 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша акциздер

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№3140 шоттың кредитінен				Кредит бойынша жиынтық	№3140 шоттың дебетіне		Дебет бойынша жиынтық	07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	1312	4600				Дт	Кт		Дт	Кт
Акциздер	-	-	4600				4600	4600		4600		-
Жиынтығы	-	-	4600				4600	4600		4600		-

№ 3150 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша өлеуметтік салық

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№3150 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық	№3150 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық	07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	7210	8013ө		8013м	2930		1040	Дт
1) Қой қора құрылысы	-	-			3060	2930			-	3060
2) Ауыл шар-лық өндірісі			27540	85680	57960	18360	240000		240000	50460
Жиынтығы	-	-	27540	85680	57960	21420	240000		240000	47400

№ 3160 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша жер салығы

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№3160 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық	№3160 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық	07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	7210	30000		1040	40000		Дт	Кт
Жер салығы	-	-	30000		30000		40000		10000	-
Жиынтығы	-	-	30000		30000		40000		10000	-

№ 3170 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша көлік құралдарына салық

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№3170 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық	№3170 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық	07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	7210	18700		18700	Дт		Кт	
Көлік құралдарына салық	-	-	18700		18700				-	18700
Жиынтығы	-	-	18700		18700				-	18700

№ 3180 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша мүлік салығы

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№3180 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық	№3180 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық	07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	7210	28300		28300	1040		Дт	Кт
Мүлік салығы	-	-	28300		28300		28300		-	-
Жиынтығы	-	-	28300		28300		28300		-	-

№ 3210 2006 жылдағы «Арай» АҚ-ның әлеуметтік сақтандыру бойынша міндеттемелері

	06.01.1 қантарына сальдо		№3210 шотының кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне			Кредит бойынша жиынтық		№3210 шотының дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен			Дебет бойынша жиынтық		07.01.1 қантарына сальдо		
	Дт	Кт	7210	8013б	8013м	2930			1010			Дт	Кт	Дт	Кт
1) Ауыл шар-лық өндірісі	-	-	4860	18360	12420	3240	38880		186000			18600	-	-	20280
2) Қой қораның құрылысы	-	-			540		540					-	-	-	540
Жиынтығы	-	-	4860	18360	12420	3780	39420		186000			18600	-	-	20820

№ 3220 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ-ның зейнетақы аударымдары бойынша міндеттемелері

	06.01.1 қантарына сальдо		№3220 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне			Кредит бойынша жиынтық		№3220 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен			Дебет бойынша жиынтық		07.01.1 қантарына сальдо	
	Дт	Кт	3350			146000		1040			110000		Дт	Кт
Жарналар	-	-	146000			146000		1040			110000		-	36000
Жиынтығы	-	-	146000			146000		1040			110000		-	36000

№ 3230қо. шоты 2006 жылдағы «Арай» АҚ-ның қоршаған ортаны қорғау бойынша міндеттемелері

	06.01.1 қантарына сальдо		№3230 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне			Кредит бойынша жиынтық		№3230 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен			Дебет бойынша жиынтық		07.01.1 қантарына сальдо	
	Дт	Кт	7210			23400		1040			10000		Дт	Кт
Төлемдер	-	-	23400			23400		1040			10000		-	13400
Жиынтығы	-	-	23400			23400		1040			10000		-	13400

№ 3310 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша жеткізушілерге қысқа мерзімді берешек

Дт	3310	Кт
		С = 500000
54) 800000		1) 1560000
57) 342000		2) 120000
110) 2446400		3) 160000
		4) 15000
		5) 4600
		6) 380000
		7) 850000
		8) 431900
О6 = 3588400		О6=3521500
		С = 433100

№ 3330 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша өзара есеп айырысулар

	06.01.1 қантарына сальдо		№3330 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне				Кредит бойынша жиынтық		№3330 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен			Дебет бойынша жиынтық		07.01.1 қантарына сальдо		
	Дт	Кт	3310	8012ө	8012м	2930	2930	2930	3120	3220	3390 бас	1010	6010ө	3130	Дт	Кт
Өзара есеп айырысулар	-	-	342000						300 000	42 000			300 000	42 000	-	-
Жиынтығы	-	-	342000						300 000	42 000			300 000	42 000	-	-

№ 3350 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша еңбекақы бойынша кредиторлық берешек

	06.01.1 қантарына сальдо		№3350 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне				Кредит бойынша жиынтық		№3350 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен			Дебет бойынша жиынтық		07.01.1 қантарына сальдо	
	Дт	Кт	7210	8012ө	8012м	2930	2930	3120	3220	3390 бас	1010	6010ө	3130	Дт	Кт
Еңбек-ақы	-	300000	180000	680000	460000	120000	20000	72000	146000	754000	450000			-	338000
Жиынтығы	-	300000	180000	680000	460000	120000	20000	72000	1460000	754000	450000			-	338000

№ 3390бас шоты 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша қызметкерлердің еңбекақысынан ұсталымдар

	06.01.1 қантарына сальдо		№3390 бас шотының кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне				Кредит бойынша жиынтық		№3390 бас шотының дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен			Дебет бойынша жиынтық		07.01.1 қантарына сальдо	
	Дт	Кт	3350	3350	754000	754000	754000	6210	6010ө	3130	6210	6010ө	3130	Дт	Кт
Басқа ұсталымдар	-	-	754000				754000	150000	500000	104000	150000	500000	104000	-	-
Жиынтығы	-	-	754000				754000	150000	500000	104000	150000	500000	104000	-	-

№ 5410 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша есептік жылдың пайдасы (залалы)

		Дт	5410	Кт
78)	3000000			80) 4400000
79)	1400000			81) 1550000
83)	101720			84) 600000
85)	481000			
86)	50000			
89)	336480			
92)	820000			
94)	48000			
112)	312800			
Об = 6550000			5410	Об = 6550000

№ 5430 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша өткен жылдардағы бөлінбеген пайда (залал)

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№5430 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебегіне		Кредит бойынша жиынтық		№5430 шоттың дебегіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	5410		Жиынтық						Дт	Кт
Өткен жылдардағы бөлінбеген пайда	-	650000	336480		336480					-		986480
Жиынтығы	-	650000	336480		336480					-		986480

№ 6010ө шоты 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша өнім өткізуден алынатын кіріс (өсімдік шаруашылығы)

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№6010ө шотының кредитінен көрсетілген шоттардың дебегіне			Кредит бойынша жиынтық		№6010ө шотының дебегіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	3390 бас	3330	7210 өсіз	Жиынтық		5410				Дт	Кт
Табыстар (өсімдік шаруашылығы)	-	3400000	500000	300000	200000	4400000		4400000	4400000		4400000	-	-
Жиынтығы	-	3400000	500000	300000	200000	4400000		4400000	4400000		4400000	-	-

№ 6010м шоты 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша өнім өткізуден алынатын кіріс (мал шаруашылығы)

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№6010м шотының кредитінен көрсетілген шоттардың дебегіне		Кредит бойынша жиынтық		№6010м шотының дебегіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	1210		Жиынтық		5410				Дт	Кт
Табыстар (мал шаруашылығы)	-	-	1550000		1550000		1550000	1550000	1550000	1550000	-	-
Жиынтығы	-	-	1550000		1550000		1550000	1550000	1550000	1550000	-	-

№ 6210 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша негізгі құралдарды өткізуден алынатын кіріс

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№6210 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебегіне		Кредит бойынша жиынтық		№6210 шоттың дебегіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	1210	3390 бас	Жиынтық		5410				Дт	Кт
Табыстар	-	-	450000	150000	600000		600000	600000	600000	600000	-	-
Жиынтығы	-	-	450000	150000	600000		600000	600000	600000	600000	-	-

**№ 7010ө шоты 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша өткізілген өнімнің өзіндік құны
(өсімдік шаруашылығы)**

	06.01.1 қаңтарына сальдо		№7010ө шотының дебетіне		№7010ө шотының кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Дөбет бойынша жиынтық		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына сальдо	
	Дт	Кт	1320		5410		Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
Өзіндік құн	-	-	3000000		3000000		3000000		3000000		-	-
Жиынтығы	-	-	3000000		3000000		3000000		3000000		-	-

№ 7010м шоты 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша өткізілген өнімнің өзіндік құны (мал шаруашылығы)

	06.01.1 қаңтарына сальдо		№7010м шотының дебетіне		Дөбет бойынша жиынтық		№7010м шотының кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына сальдо	
	Дт	Кт	1320		1400000		5410		Дт	Кт	Дт	Кт
Өзіндік құн	-	-	1400000		1400000		1400000		1400000		-	-
Жиынтығы	-	-	1400000		1400000		1400000		1400000		-	-

№7210 шот 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша әкімшілік шығыстар

Дт	7210	Кт
18) 180000		112) 312800
23) 27540		
26) 4860		
98) 30000		
99) 28300		
100) 18700		
101) 23400		
Ай = 312800		Ай = 312800

№ 7210ө-сіз шоты 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша өнімсіз шығыстар

	06.01.1 қаңтарына сальдо		№7210өсіз шотының дебетіне				Дөбет бойынша жиынтық		№7210өсіз шотының кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына сальдо		
	Дт	Кт	2520	2930	6010ө	3130	1310	Дт	Кт	5410		Дт	Кт	Дт	Кт
Өнімсіз шығыстар	-	-	35000	18000	200000	28000	200000	481000	481000	481000		481000		-	-
Жиынтығы	-	-	35000	18000	200000	28000	200000	481000	481000	481000		481000		-	-

№ 7210кк шоты 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша қайырымдылық бойынша шығыстар

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№7210кк шотының дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№7210кк шотының кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	1040				5410				Дт	Кт
Қайырымдылық бойынша шығыстар	-	-	50000		50000				50000		-	-
Жиынтығы	-	-	50000		50000				50000		-	-

№ 7210ай шоты 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша айыппұлдар мен өсім

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№7210ай шотының дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№7210ай шотының кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	1040				5410				Дт	Кт
Айыппұлдар мен өсім	-	-	48000		48000				48000		-	-
Жиынтығы	-	-	48000		48000				48000		-	-

№ 7410 шоты 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша негізгі құралдардың есептен шығуы бойынша шығыстар

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№7410 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен				Дебет бойынша жиынтық		№7410 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне				Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	2412	2413	2414	2520			5410						Дт	Кт
Шығыстар	-	-	400000	200000	80000	140000	820000						820000		-	-
Жиынтығы	-	-	400000	200000	80000	140000	820000						820000		-	-

№ 7710 шоты 2006 жылдағы «Арай» АҚ-ның корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстары

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№7710 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№7710 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	3110				5410				Дт	Кт
Корпоративтік табыс салығы	-	-	101720		101720				101720		-	-
Жиынтығы	-	-	101720		101720				101720		-	-

№ 8010е шоты 2006 жылдағы «Арай» АҚ-ның негізгі өндірісі (өсімдік шаруашылығы)

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№8010е шотының дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен					Дебет бойынша жиынтық	№8010е шотының кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық	07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	8011е	8012е	8013е	8014е	8045		1320	1310		Дт	Кт
Негізгі өндіріс	300000	-	2730000	680000	104040	40000	92400	3646440	3100000	840000	3940000	6440	-
Жиынтығы	300000	-	2730000	680000	104040	40000	92400	3646440	3100000	840000	3940000	6440	-

№ 8010м шоты 2006 жылдағы «Арай» АҚ-ның негізгі өндірісі (мал шаруашылығы)

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№8010м шотының дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен					Дебет бойынша жиынтық	№8010м шотының кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық	07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	8011м	8012м	8013м	8014м	8045		1320	2930		Дт	Кт
Негізгі өндіріс	-	-	879600	460000	70380	6000	76600	1492580	1400000	84000	1484000	8580	-
Жиынтығы	-	-	879600	460000	70380	6000	76600	1492580	1400000	84000	1484000	8580	-

№ 8011е шоты 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша өсімдік шаруашылығындағы материалдар

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№8011е шотының дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен					Дебет бойынша жиынтық	№8011е шотының кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық	07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	3310	1310	1312	8010е	2730 000		8010е	2730 000		Дт	Кт
Материалдар	-	-	380000	1500000	850000		2730000	2730000	2730 000	2730000	-	-	
Жиынтығы	-	-	380000	1500000	850000		2730000	2730000	2730 000	2730000	-	-	

№ 8011м шоты 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша мал шаруашылығындағы материалдар

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№8011м шотының дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен					Дебет бойынша жиынтық	№8011м шотының кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық	07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	1310	1310	1312	1315	8010м		179600	700000		879600	Дт
1) Материалдар	-	-	60000		19600	100000	179600	179600	179600	179600	179600	-	-
2) Мал азығы	-	-		700000			700000	700000	700000	700000	700000	-	-
Жиынтығы	-	-	60000	700000	19600	100000	879600	879600	879600	879600	879600	-	-

№ 8012ө шоты 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша өсімдік шаруашылығындағы еңбекақы

	06.01.1 қаңтарына сальдо		№8012ө шотының дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№8012ө шотының кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына сальдо	
	Дт	Кт	3350		жиынтық		8010ө		Дт	Кт	Дт	Кт
Еңбекақы	-	-	680000		680000		680000		680000		-	-
Жиынтығы	-	-	680000		680000		680000		680000		-	-

№ 8012 м шоты 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша мал шаруашылығындағы еңбекақы

	06.01.1 қаңтарына сальдо		№8012м шотының дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№8012м шотының кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына сальдо	
	Дт	Кт	3350		жиынтық		8010м		Дт	Кт	Дт	Кт
Еңбекақы	-	-	460000		460000		460000		460000		-	-
Жиынтығы	-	-	460000		460000		460000		460000		-	-

№ 8013ө шоты 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша өсімдік шаруашылығындағы еңбек қорынан аударымдар

	06.01.1 қаңтарына сальдо		№8013ө шотының дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№8013ө шотының кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына сальдо	
	Дт	Кт	3150	3210	жиынтық		8010ө		Дт	Кт	Дт	Кт
Еңбекақыдан бөлінген қаржылар	-	-	85680	18360	104040		104040		104040		-	-
Жиынтығы	-	-	85680	18360	104040		104040		104040		-	-

№ 8013м 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша мал шаруашылығындағы еңбек қорынан аударымдар

	06.01.1 қаңтарына сальдо		№8013м шотының дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№8013м шотының кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына сальдо	
	Дт	Кт	3150	3210	жиынтық		8010м		Дт	Кт	Дт	Кт
Еңбекақыдан бөлінген қаржылар	-	-	57960	12420	70380		70380		70380		-	-
Жиынтығы	-	-	57960	12420	70380		70380		70380		-	-

№ 8014ө 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша өсімдік шаруашылығындағы үстеме шығыстар

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№8014ө шотының дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№8014ө шотының кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	1250				8010ө				Дт	Кт
Үстеме шығыстар	-	-	40000			40000	40000			40000	-	-
Жыынтығы	-	-	40000			40000	40000			40000	-	-

№ 8014м 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша мал шаруашылығындағы үстеме шығыстар

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№8014м шотының дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№8014м шотының кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	1250				8010м				Дт	Кт
Үстеме шығыстар	-	-	6000			6000	6000			6000	-	-
Жыынтығы	-	-	6000			6000	6000			6000	-	-

№ 8045 2006 жылдағы «Арай» АҚ бойынша негізгі құралдардың тозуы

	06.01.1 қаңтарына салыдо		№8045 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№8045 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07.01.1 қаңтарына салыдо	
	Дт	Кт	2421	2423			8010ө	8010м			Дт	Кт
Негізгі құралдардың тозуы	-	-	61000	108000			92400	76600			169000	-
Жыынтығы	-	-	61000	108000			92400	76600			169000	-

Ескерту: № 2425 «Көлік құралдарының тозуы» мен № 5010 «Жарияланған капитал» шоттары бойынша жыл бойы айналымдар болмағандықтан, олардың проводкаларын өткізіп жіберіп, ал жылдың соңында соңғы салыдоларын өзгеріссіз қалдырамыз.

IV. Есеп регистрларының мәліметтері бойынша айналым ведомосы

№	Шоттардың нөмірлері мен атауы	Жыл басына салыдо		Есепті кезеңдегі айналымдар		Жыл соңына салыдо	
		Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
1)	1010 Кассалағы теңгемен ақша	40000	-	550000	548600	41400	-
2)	1040 Ағымдағы банктік шоттағы ақшалар	180000	-	5364000	4352200	1191800	-
3)	1210 Алушылардың берешектері	500000	-	6156000	6164000	492000	-
4)	1250 Есепті тұлғалармен есеп айырысулар	-	-	80000	46000	34000	-
5)	1310 Материалдар	300000	-	2400000	2560000	140000	-

	<i>I</i>	2	3	4	5	6	7
6)	1312 Жанар-жағармай материалдары мен электр қуаты	-	-	869600	869600	-	-
7)	1315 Дәрі-дәрмектер	-	-	120000	120000	-	-
8)	1317 Құрылыс материалдары	-	-	160000	160000	-	-
9)	1320 Дайын өнім	-	-	4500000	4400000	100000	-
10)	1420 Өтеуіге тиіс ҚҚС	-	-	431900	431900	-	-
11)	2412 Үйлер мен ғимараттар	2000000	-	184080	400000	1784080	-
12)	2413 Машиналар мен жабдықтар	1000000	-	-	200000	800000	-
13)	2414 Көлік құралдары	600000	-	-	80000	520000	-
14)	2421 Үйлер мен ғимараттардың тозуы	-	400000	-	61000	-	461000
15)	2423 Машиналар мен жабдықтардың тозуы	-	200000	-	108000	-	308000
16)	2425 Көлік құралдарының тозуы	-	100000	-	-	-	100000
17)	2520 Жануарлар	3500000	-	300000	175000	3625000	-
18)	2930 Құнарлы малдың төлі	600000	-	529200	502080	627120	-
19)	3010 Қысқа мерзімдік банктік қарыз	-	300000	300000	-	-	-
20)	3110 Корпорациялық табыс салығы	-	-	-	101720	-	101720
21)	3120 Жеке табыс салығы	-	-	68000	72000	-	4000
22)	3130 Төленуге тиісті ҚҚС	-	-	893400	930000	-	36600
23)	3140 Ақшаздер	-	-	4600	4600	-	-
24)	3150 Өлеуметтік салық	-	-	240000	192600	47400	-
25)	3160 Жер салығы	-	-	40000	30000	10000	-
26)	3170 Көлік құралдарына салық	-	--	-	18700	-	18700
27)	3180 Мүлік салығы	-	-	28300	28300	-	-
28)	3210 Өлеуметтік сақтандыру бойынша міндеттемелер	-	-	18600	39420	-	20820

	<i>I</i>	2	3	4	5	6	7
29)	3220 Зейнетақы аударымдары бойынша міндеттемелер	-	-	110000	146000	-	36000
30)	3230қо Қоршаған ортаны ластаған үшін төлемдер	-	-	10000	23400	-	13400
31)	3310 Жеткізушілерге қысқа мерзімді берешек	-	500000	3588400	3521500	-	433100
32)	3330 Өзара есеп айырысулар	-	-	342000	342000	-	-
33)	3350 Енбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	-	300000	1422000	1460000	-	338000
34)	3390бас Басқа ұсталымдар	-	-	754000	754000	-	-
35)	5010 Жарияланған капитал	-	6570000	-	-	-	6570000
36)	5410 Есептік жылдың пайдасы (залалы)	-	-	6550000	6550000	-	-
37)	5430 Өткен жылдардағы бөлнбөтен пайда (залал)	-	650000	-	336480	-	986480
38)	6010ө Өткізуден түскен кіріс (өсімдік шаруашылығы)	-	-	4400000	4400000	-	-
39)	6010м Өткізуден түскен кіріс (мал шаруашылығы)	-	-	1550000	1550000	-	-
40)	6210 Активтердің шығуынан түскен кірістер	-	-	600000	600000	-	-
41)	7010ө Өндірілген өнімнің өзіндік құны (өсімдік шаруашылығы)	-	-	3000000	3000000	-	-
42)	7010м Өндірілген өнімнің өзіндік құны (мал шаруашылығы)	-	-	1400000	1400000	-	-
43)	7210 Өкімшілік шығыстар	-	-	312800	312800	-	-
44)	7210өсіз Өнімсіз шығыстар	-	-	481000	481000	-	-

	1	2	3	4	5	6	7
45)	7210кк Қайырымдылық бойынша шығыстар	-	-	50000	50000	-	-
46)	7210ай Айыппұлдар мен өсім	-	-	48000	48000	-	-
47)	7410 Активтердің шығуынан алынатын шығыстар	-	-	820000	820000	-	-
48)	7710 Корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстар	-	-	101720	101720	-	-
49)	8010ө Негізгі өндіріс (өсімдік шаруашылығы)	300000	-	3646440	3940000	6440	
50)	8010м Негізгі өндіріс (мал шаруашылығы)	-	-	1492580	1484000	8580	-
51)	8011ө Материалдар (өсімдік шаруашылығы)	-	-	2730000	2730000	-	-
52)	8011м Материалдар (мал шаруашылығы)	-	-	879600	879600	-	-
53)	8012ө Еңбекақы (өсімдік шаруашылығы)	-	-	680000	680000	-	-
54)	8012м Еңбекақы (мал шаруашылығы)	-	-	460000	460000	-	-
55)	8013ө Еңбекақыдан аударымдар (өсімдік шаруашылығы)	-	-	104040	104040	-	-
56)	8013м Еңбекақыдан аударымдар (мал шаруашылығы)	-	-	70380	70380	-	-
57)	8014ө Үстеме шығыстар (өсімдік шаруашылығы)	-	-	40000	40000	-	-
58)	8014м Үстеме шығыстар (мал шаруашылығы)	-	-	6000	6000	-	-
59)	8045 Негізгі құралдардың тозуы	-	-	169000	169000	-	-
	Барлығы:	9020000	9020000	59055640	59055640	9427820	9427820

Барлық уақытта активтердің дебет бойынша сомасы пассивтердің кредит бойынша сомасына тең болуы мен одан басқа, ол сома шаруашылық операциялардың сомаларының жиынтығына тең болғандығы талдаудан көрініп тұр. Бұл жағдай қаржы-шаруашылық операциялары мен проводкалардың дұрыс жасалғанын білдіреді.

V. Ары қарай бас кітапты толтырумен айналысамыз. Оны толтыру тәртібі өткен салаларда толық жазылған. Енді біз бұл журнал-ордерлердің бас кітапты толтырудың үлгісі (моделі) болатындығын қоса айтуымыз қажет. Бас кітапта журнал-ордерден өзгеше кредит бойынша шоттардың түсіндірілуі жоқ екенін еске сала кеткен жөн. Бұл жағдайда бас кітаптың парақтарын толтырудың қажеті жоқ.

VI. Жылдық есепті толтыру мен жылдық декларацияны салық инспекциясына тапсыруға кірісеміз. Кәсіпорынның жиынтық жылдық кірісін анықтаймыз. Ол үшін № 6010 шоттың дебеті бойынша (негізгі қызметтің) проводкаларын жинаймыз.

№ 6010ө мен № 6010м шоттарының дебет бойынша 4400,0 және 1550,0 мың теңгеде көрсеткіштер өтеді. Демек, жиынтық жылдық табыс **5950,0 мың теңгеге** тең болады. Оны жылдық декларацияның 16-жолына жазамыз.

VII. Өткізілген өнім, жұмыстар мен қызметтер бойынша шығындарды анықтауға көшеміз (салық есебі бойынша). Ол үшін декларацияның № 5, 6 қосымшалары арналған.

№ 5 қосымша. Еңбекақы бойынша шығыстар.

Еңбекақы, барлығы — 1460,0 мың теңге, оның ішінде өндірістік жұмысшылардың (№ 3350 шоттың кредиті бойынша) еңбекақысы — 1280,0 теңге; әкімшілік персоналдың еңбекақысы — 180,0 мың теңге.

Негізгі құралдарды жөндеу бойынша еңбекақы 20,0 мың теңге мөлшерде шығыстардың жалпы сомасынан шегеріледі. Еңбекақы бойынша жалпы шығыстар **1440,0 мың теңгеге** тең болады.

№ 5 қосымшаның кестесін толтырамыз.

ЕҢБЕКАҚЫ ТӨЛЕУ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

(мың теңге)

1	Персоналдың еңбекақысы, барлығы оның ішінде: — өндірістік жұмысшылардың..... — жалпы және әкімшілік персонал, өнімді (жұмыстар, қызметтер) өткізумен айналысатын және өндіріске қатыспайтын қызметкерлердің....	1	1460,0
			1280,0
			180,0
2	Табыс салығы салынатын қызметкерлердің материалдық және әлеуметтік жәрдемақылары, барлығы оның ішінде: — өндірістік жұмысшылардың..... — жалпы және әкімшілік персонал, өнімді (жұмыстар, қызметтер) өткізумен айналысатын және өндіріске қатыспайтын қызметкерлердің....	2	
3	Еңбекақы төлеу жөніндегі басқа шығыстар, барлығы оның ішінде: — өндірістік жұмысшылардың..... — жалпы және әкімшілік персонал, өнімді (жұмыстар, қызметтер) өткізумен айналысатын және өндіріске қатыспайтын қызметкерлердің....	3	
4	Еңбекақы төлеу жөніндегі шығыстардың жиынтығы, барлығы оның ішінде: — өндірістік жұмысшылардың..... — жалпы және әкімшілік персонал, өнімді (жұмыстар, қызметтер) өткізумен айналысатын және өндіріске қатыспайтын қызметкерлердің....	4	1460,0
			1280,0
			180,0
5	Негізгі құралдарды жөндеу жөнінен жұмысшылардың еңбекақысы бойынша шығыстар	5	20,0
6	Еңбекақысы бойынша шегеруге жататын барлық шығыстар (№ 6 қосымшаның 4-ші жолына енгізіңіз)	6	1440,0
7	Анықтама түрінде: Қазақстан Республикасының «Салық және бюджетке төленетін басқа міндетті төлемдер туралы» 2001 жылғы 12 маусымдағы № 209 — II кодексі (Салық кодексі) бойынша салық салынатын қызметкерлердің табыстары	7	

№ 6 қосымша

- 1) Жыл басындағы тауар-материалдық қорлар — 600,0 мың теңге
 - а) өндірістік материалдар (кіріспе баланстан) №201 шоттың дебеті бойынша — 300,0 мың теңге
 - б) аяқталмаған өндіріс (кіріспе баланстан) — 300,0 мың теңге
 - в) дайын өнім, тауарлар — жок
- 2) Жыл соңындағы тауар-материалдық қорлар — 293,6 мың теңге
 - а) өндірістік материалдар (айналым ведомосынан) №201 шоттың дебеті бойынша — 140,0 мың теңге
 - б) өндірістік материалдар (айналым ведомосынан) №900ө мен 900м шоттардың дебеті бойынша — 53,6 мың теңге
 - в) дайын өнім (айналым ведомосынан) №221 шоттың дебеті бойынша — 100,0 мың теңге
- 3) Сатып алынған материалдар, тауарлар, жұмыстар мен қызметтер — 2705,0 мың теңге
 - а) шикізат, материалдар мен басқалар — 2705,0 мың теңге (№ 201, 203, 206, 208 шоттардың дебеті бойынша, бірақ тек № 671 шоттың кредитімен байланысқанда ғана, яғни = 1560,0 + 865,0 + 120,0 + 160,0)
- 4) Еңбекақы бойынша шығыстар (№ 5 қосымшаның мәліметтері) — 1440,0 мың теңге
- б) Өткізілген өнімнің өзіндік құнына енгізілетін басқа шығыстар — 46,0 мың теңге
 - а) норма шегіндегі іссапар шығыстары — 46,0 мың теңге (№ 904ө мен № 904м шоттарының дебеті бойынша № 1250 шоттың кредиті бойынша байланыстағы, яғни 40,0 + 6,0). Жиынтығы = 46,0 мың теңге.
- 7) Жиынтығы (1-жол — 2-жол) + 3-тен 6-жолды қоса сомасы — 4497,4 мың теңге
- 8) Негізгі құралдарды жөндеу шығыстарына енгізілген тауар-материалдық қорлардың құны — 160,0 мың теңге
Бұл бапқа қой қораның құрылысына жіберілген құрылыс материалдары құнының сомасын енгіземіз, сондықтан да ол өндірістің шығындарына енгізілмей, негізгі құралдардың құнына мына проводка бойынша: №122 шоттың дебетіне №208 шоттың кредитінен 160 мың теңге сомада апарылады.
- 9) кәсіпкерлік қызмет мақсатында емес пайдаланылған тауар-материалдық қорлардың құны — 253,0 мың теңге
Бұл бапқа малдың өлімі, материалдардың ақысыз берілуі, сондай-ақ қайырымдылық, демеушілік жәрдем бойынша шығындар

енгізіледі (7210өсіз шотының дебеті бойынша №1310, 2520, 2930 шоттардың кредиті бойынша, яғни 200,0 + 35,0 + 18,0. Жиынтығы = 253,0 мың теңге).

10) Өткізілген өнім (жұмыстар, қызметтер) (7-жол — 8-жол — 9-жол) (Декларацияның 19-жолына көшіріледі) — **4084,4 мың теңге**

№ 6 қосымшаның кестесін толтырамыз

Салық төлеушінің аталуы — «Арай» АҚ
СТТН 581400002406

100-ші үлгі
№ 6 қосымша

ӨТКІЗІЛГЕН ӨНІМ, (ЖҰМЫСТАР, ҚЫЗМЕТТЕР) БОЙЫНША ШЫҒЫНДАР (мың теңге)

1. Жылдың басындағы тауар-материалдық қорлар:	1	600,0
а) өндірістік материалдар.....300,0		
б) аяқталмаған өндіріс.....300,0		
в) дайын өнім, тауарлар.....		
2. Жылдың соңындағы тауар-материалдық қорлар:	2	293,6
а) өндірістік материалдар.....140,0		
б) аяқталмаған өндіріс..... 53,6		
в) дайын өнім, тауарлар.....100,0		
3. Сатып алынған тауарлар, жұмыстар, қызметтер; барлығы оның ішінде:	3	2705,0
а) шикізат, материалдар, сатып алынған бұйымдар мен жартылай фабрикаттар..... 2705,0		
б) кейін сатылуға арналған тауарлар.....		
в) отын мен жылу қуаты.....		
г) электр қуаты.....		
д) көлік шығыстары.....		
е) байланыс бойынша шығыстар.....		
ж) аудиторлық қызметтер бойынша шығыстар.....		
з) маркетинг бойынша шығыстар.....		
и) жал ақысы бойынша шығыстар.....		
к) басқа шығыстар.....		
4. Еңбекақы төлеу бойынша шығыстар.....	4	1440,0
6. Өткізілген өнімнің өзіндік құнына енгізілетін басқа шығыстар, оның ішінде:.....	6	46,0
а) нормалар шегіндегі іссапар шығыстары.....46,0		
б) нормалар шегіндегі өкілдік шығыстар.....		
в) осы есепті кезеңде шығыс етілетін алдағы кезеңдердің шығыстары.....		
7. Жиынтық (1-жол — 2-жол) + 3-тен 6-жолдарды қоса сомасы	7	4497,4

8. Негізгі құралдарды жөндеуге жұмсалған тауар-материалдық қорлардың құны.....	8	160,0
9. Кәсіпкерлік қызметтен тыс мақсаттарға пайдаланылған тауар-материалдық қорлардың құны.....	9	253,0
10. Өткізілген өнім (жұмыстар, қызметтер) бойынша шығындар (7-жол — 8-жол — 9-жол) (декларацияның 19-жолына өткізіледі)	10	4084,4

Бұл соманы декларацияның 19-жолына жазамыз.

Ары қарай декларацияның № 24 «Амортизациялық өтелімдер» жолын толтырамыз.

Бұл жолға есептелген амортизациялық қаржыларды жазамыз (ол үшін мына проводканы қолданамыз: №8010ө мен №8010м шоттарының дебетіне №8045 шоттың кредитінен, яғни 92,4 + 76,6). Жиынтығы = **169,0 мың теңге**.

Декларацияның № 27 «Әлеуметтік төлемдердің шығыстары» жолын толтырамыз.

Бұл жолға әлеуметтік төлемдер бойынша шығыстарды жазамыз. Ол үшін № 12-1 қосымшасының кестесін толтырамыз.

1) Есепті кезеңдегі уақытша еңбекке жарамсыздық күндеріне ақы төлеу бойынша нақты шығыстар — 18,6 мың теңге (3210 шотының дебеті мен 1010 шоттың кредиті проводкасы бойынша) — 18,6 мың теңге

2) Есепті кезеңде есептелген еңбекақының қоры (3350 шоттың кредиті бойынша сомасы) — 1460,0 мың теңге

3) Рұқсат етілген шегерудің мөлшері (3%) — 43,8 мың теңге

4) (Уақытша еңбекке жарамсыздық күндеріне ақы төлеудің шығыстары бойынша қабылданған шегерудің мөлшері (рұқсат етілген шегерудің мөлшерінен аспау керек) — 18,6 мың теңге

10) Шегеруге апарылатын шығыстардың жиынтығы — **18,6 мың теңге**

Одан әрі № 12-1 қосымшасының кестесін толтырып және ол соманы декларацияның № 27-жолына енгіземіз.

ӘЛЕУМЕТТІК ТӨЛЕМДЕР БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

(мың теңге)

1	Есепті кезеңдегі еңбекке уақытша жарамсыздық күндеріне төлеу және жүктілік пен босану жөнінен демалыс беру бойынша нақты шығыстар	1	18,6
2	Есепті кезеңде есептелген еңбекақы қоры	2	1460,0
3	Рұқсат етілген, яғни еңбекақы қорының 3% мөлшері, шегерудің сомасы	3	43,8
4	Есепті кезеңдегі еңбекке уақытша жарамсыздық күндеріне төлеу және жүктілік пен босану жөнінен демалыс беру шығыстары бойынша рұқсат етілген шегерудің мөлшері	4	18,6
5	Есепті кезеңнің таза табысы есебіне жатқызылатын сол кезеңде еңбекке уақытша жарамсыздық күндеріне төлеу және екіқабаттылық пен босану жөнінен демалыс беру бойынша шығыстар	5	-
6	Жұмысшыларға олардың жұмысымен байланысты зақымдану немесе денсаулықтың басқа мертігуі, сондай-ақ асыраушысын жоғалтумен байланысты келтірілген зиянды қалпына келтіру үшін нақты төленген сомалар	6	-
7	Жұмысшыларға олардың жұмысымен байланысты зақымдану немесе денсаулықтың басқа мертігуі, сондай-ақ асыраушысын жоғалтумен байланысты келтірілген зиянды қалпына келтіру үшін бағытталатын шығыстардың, заңмен бекітілген мөлшері	7	-
8	Шегерулерге жататын жұмысшыларға олардың жұмысымен байланысты зақымдану немесе денсаулықтың басқа мертігуі, сондай-ақ асыраушысын жоғалтумен байланысты келтірілген зиянды қалпына келтіру үшін сомалар	8	-
9	Есепті кезеңнің таза табысы есебіне жатқызылатын жұмысшыларға олардың жұмысымен байланысты зақымдану немесе денсаулықтың басқа мертігуі, сондай-ақ асыраушысын жоғалтумен байланысты келтірілген зиянды қалпына келтіру үшін сомалар	9	-
10	Шегерулерге апарылатын шығыстардың жиынтығы	10	18,6

№ 29 «Салықтар, айыппұлдар және орны толтырылатын шығыстар» жолын толтырамыз. Ол үшін №3150, 3160, 3170, 3180, 3230қо шоттарының дебетіне № 1040 шоттың кредитінен барған провод-

каны қолданамыз және олардың төлеу сомасы салықтардың жылдық есептелуінен асып кетпеу шартын еске сала кеткеніміз жөн болады.

Біздің жағдайда ол тең болады:

189,6 + 30,0 + жоқ + 28,3 + 10,0 Жиынтығы – **257,9 мың теңге**

Барлық шегерулер: 4084,4 + 169,0 + 18,6 + 257,9 = **4529,9 мың теңге**

VIII. Салық салынатын табыс жылдық жиынтық кіріс пен шегерулердің жалпы сомалары арасындағы айырмаға тең:

5950,0 мың теңге — 4529,9 мың теңге = **1420,1 мың теңге.**

(Жылдық декларацияның 32-жолына тең болуы тиіс).

IX. Корпоративтік табыс салығының мөлшерлемесін анықтаймыз. Ережелер бойынша оның мөлшерлемесі ауыл шаруашылығы үшін **10%** мөлшерде белгіленген.

X. Есептелген корпорациялық табыс салығының сомасын есептеп шығарамыз:

(1420,1 мың теңге x 10 % = 142,0 мың теңге).

Оның сомасы **142,0 мың теңгеге тең.**

№ 100 үлгінің кестесін толтырамыз.

№ 100 үлгі

2006 жылдың жиынтық жылдық табысы мен жасалған шегерулер туралы
ДЕКЛАРАЦИЯ

Салық төлеушінің аталуы — «Арай» АҚ

СТТН 581400002406

Мекен-жайы: **Б. Майлин көшесі №78 үй**

Банк аталуы: «Темір» банк

Аудан: **Түркістан**

Есеп айырысу шоты: **000439206**

№	Көрсеткіштер	Код	Төлеушінің мәліметтері бойынша
1	2	3	4
	ЖИЫНТЫҚ ЖЫЛДЫҚ ТАБЫС		
1	Өнім (жұмыстар, қызметтер) өткізуден түскен табыс	1	5950,0
2	Үйлер мен ғимараттар, сондай-ақ амортизацияға жатпайтын активтердің құнының өсімінен түскен табыс	2	
3	Сыйақы түрінде түскен табыс	3	

1	2	3	4
3-1	Күдікті міндеттемелер бойынша табыстар	3-1	
4	Дивидендтер	4	
5	Ұтыстар	5	
6	Ақысыз алынған мүлік пен акшалар	6	
7	Мүлікті жалға беруден түскен табыстар	7	
8	Роялти	8	
9	Мемлекеттік бюджеттен алынған субсидиялардан басқа заңды тұлғалар тарапынан алынған субсидиялар	9	
10	Кәсіпкерлік қызметті шектеу немесе кәсіпорынды жабу келісімі үшін алынған табыстар	10	
11	Банктер тарапынан жасалған провизиялардың төмендеуінен түскен табыстар	11	
11-1	Сақтандыру резервтерінің төмендеуінен түскен табыстар	11-1	
12	Міндеттемелердің жойылуынан түскен табыстар	12	
13	20-4 баптың 3 тарауы, 20-6 баптың 1 тарауы және 47 бапқа сәйкес келген табыс	13	
14	44 бапқа сәйкес орны толтырылатын шегерулер	14	
14-1	138 баптың 1 тарауына сәйкес бағаларды түзетуден болған табыстар	14-1	
14-2	Айыппұлдар, өсімдер, айыптар мен санкциялардың басқа түрлері бойынша табыстар	14-2	
14-3	Кәсіпкерлік қызметте қолданылмайтын объектілерді пайдалану кезінде болған шығыстардан табыстардың артығы	14-3	
15	Басқа табыстар	15	
16	Жылдық жиынтық табыс (1-ден 15-жолдардың сомасы)	16	5950,0
17	Жылдық жиынтық табысты түзету	17	
	1) дивидендтер	17-1	
	2) заңды тұлғамен алынған және оның кәсіпкерлік қызметімен байланысты жағымды бағамдық айырма	17-2	
	3) ашық акционерлік қоғамдардың бағалы қағаздарын өткізу кезінде құнының өсімінен болған табыстар	17-3	

1	2	3	4
	4) зейнетақымен қамтамасыз ету туралы заңға сәйкес алынған жеке жинақтаушы зейнетақы шоттарына жіберілген инвестициялық табыстар	17-4	
	5) эмитент тарапынан бағалы қағаздарды олардың нарығында алғашқы орналастыру кезінде алынған меншікті акциялар құнының олардың номиналды құнынан артығы	17-5	
	6) мемлекеттік мекемелердің мемлекеттік кәсіпорындардан ақысыз негізде, сондай-ақ ҚР-ның заңдарына сәйкес алынған негізгі құралдардың құны	17-6	
18	Түзетуден соң жылдық жиынтық табыс (16-жол — 17-жол)	18	5950, 0
	ШЕГЕРУЛЕР		
19	Өткізілген өнім (жұмыстар, қызметтер) бойынша шығындар	19	4084,4
20	Алынған несиелер үшін сыйақылар	20	
21	Күдікті талаптар	21	
22	Резервтік қорларға аударымдар	22	
23	Ғылыми-зерттеу, жоба және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға шығыстар	23	
24	Белгіленген активтер бойынша амортизациялық есептеулер мен басқа шегерулер	24	169,0
	а) негізгі құралдардың амортизациялық қаржылары	24а	169,0
	б) оның ішінде қосымша бағалаудың сомасынан	24б	
	в) 20-4 баптың 3 тарауына сәйкес есептелген амортизациялық есептеулері	24в	
	г) топ бөлігінің барлық белгіленген активтердің шығыс етілу кезіндегі топ бөлігінің баланс құнының мөлшері	24г	
	д) 20-6 баптың 3 тарауына сәйкес белгіленген активтердің қалдық құны	24д	
	е) материалдық емес активтердің амортизациялық есептеулері	24е	
25	Жөндеуге жұмсалатын шығыстар	25	
26	Сақтандыру сыйақылары бойынша шығыстар	26	
27	Әлеуметтік төлемдердің шығыстары	27	18,6

1	2	3	4
28	Геологиялық зерттеу мен табиғи ресурстарды қазып алу үшін дайындық жұмыстарына шығыстар	28	
29	Салықтар, айыппұлдар мен орны толтырылатын шығыстар	29	257,9
	а) 25 баптың I тарауына сәйкес төленген салықтар	29а	257,9
	б) бюджетке енетіннен тыс айыппұлдар мен өсімдерін қоса, төленген айыптар	29б	
	в) мемлекеттік әлеуметтік саланы ұстау үшін шығыстар	29в	
	г) 26 баптың 4 тарауына сәйкес жер қойнауын пайдаланушылардың шығыстары	29г	
30	26 баптың II тарауына сәйкес құрылыстарды өткізуден болған залалдар	30	
31	Шегерулердің барлығы (19-жолдан 30-жолды қоса сомасы)	31	4529,9
32	Салық салынатын табыс (18-жол — 31-жол)	32	1420,1
32-1	20-8 баптың 4 тарауына сәйкес алып өтуге жатпайтын залал	32-1	-
32-2	Алып өтуге жататын залал	32-2	-
33	27 бапқа сәйкес алып өткізілген кәсіпкерлік қызметтен болған залалдар	33	-
34	34 бапқа сәйкес салық салудан босатылатын табыстар	34	-
	1) тағайындау бойынша төтенше жағдайлар кезінде пайдаланылған гуманитарлық жәрдем		
	2) мүгедектердің еңбекақысы, сондай-ақ мүгедектерге әлеуметтік салықтың сомасының 50%-ын төлеу бойынша шығыстардың екі есе сомасы		
	3) мемлекеттік бағалы қағаздар бойынша сыйақылар		
	4) коммерциялық емес ұйымдарға қайырымдылық жарналар		
	5) қайырымдылық қорларға банктердің ақысыз аударымдары		
	6) ерікті зейнетақы жарналарының сомасы		
	7) негізгі құралдардың қаржы лизингі бойынша алынған сыйақылар		

1	2	3	4
	8) 34 баптың 8 тарауына сәйкес салық салынатын табыстың босатылатын өсімі		
	9) _____		
35	Алып өткізілген залалдар мен берілген жеңілдіктердің есебінен салық салынатын табыс (32-жол — 34-жол)	35	1420,1
36	Есептелген салықтың сомасы	36	142,0
36а	Таза табысқа салынатын салықтың сомасы	36а	
36б	20-8 баптың 3 тарауына сәйкес негізгі құралдардың қосымша бағалануынан болған салықтың сомасы	36б	
36в	Барлық есептелген салық (36-жол — 36а жол + 36б жол)	36в	142,0
37	Барлық жасалған аванстық төлемдер мен есепке жатқызулар	37	
38	Артық төлемнің сомасы	38	
39	Төленуге тиіс барлық салық	39	142,0
40	Айып санкциялары	40	
41	Барлық салық пен айып санкциялары	41	
42	Алдағы төлемдер есебінің артық төлеу сомасы	42	
43	Қайтарылуға тиіс артық төлемнің сомасы	43	

XI. Салыстыру үшін қаржылық есеп бойынша таза пайданың (залалдың) мөлшерін анықтаймыз. Ол үшін № 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шоты бойынша нәтижелерін талдаймыз.

а) оның кірістер жағы № 5410 шоттың кредиті бойынша 5950,0 мың теңгені құрады (негізгі қызмет бойынша);

б) шығыстар жағын анықтау үшін мына шоттардың кредиті бойынша төмендегі сомаларды қабылдаймыз: №7010ө — 3000,0 мың теңге; 7010м — 1400,0 мың теңге. Жиынтығы = 4400,0 мың теңге.

Кірістер мен шығыстар жақтары арасындағы айырма өндірілген өзіндік күн бойынша жиынтық табысқа тең болады.

5950,0 мың теңге — 4400,0 мың теңге = 1550,0 мың теңге

Кезең шығыстары (әкімшілік) — 312,8 мың теңге.

Негізгі қызмет бойынша табыстар сомасын анықтаймыз.

1550,0 мың теңге — 312,8 мың теңге = 1237,2 мың теңге

Одан соң, негізгі емес қызмет бойынша нәтижені есептейміз:

а) кірістің мөлшерін анықтаймыз (№ 6210 шоттың дебеті бойынша ол 600,0 мың теңге сомаға тең);

б) шығыстың мөлшерін анықтаймыз (№7410 шоттың кредиті бойынша ол 820,0 мың теңге сомаға тең).

Салық салынуға дейінгі субъектінің дағдылы қызметінен болған жиынтық кірістің (залалдың) сомасын есептейміз:

$$1237,2 + 600,0 - 820,0 = 1017,2 \text{ мың теңге}$$

Салықтың 10% мөлшерлемесі кезінде бұл сомадан тиесілі табыс салығының мөлшерін анықтаймыз.

$$1017,2 \text{ мың теңге} \times 10\% = 101,72 \text{ мың теңге} \approx \mathbf{101,7 \text{ мың теңге}}$$

Енді қаржылық есеп бойынша таза жиынтық кірістің сомасын анықтауымыз қажет. Ол жиынтық кіріс пен корпорациялық табыс салығы арасындағы айырмаға тең болады.

$$1017,2 \text{ мың теңге} - 101,7 \text{ мың теңге} = \mathbf{915,5 \text{ мың теңге}}$$

Декларацияның № 15-2 қосымшасының кестесін толтырамыз.

Салық төлеушінің аталуы — «Арай» АҚ
СТТН 581400002406

№ 15-2 қосымша

2006 жылдың ҚАРЖЫ-ШАРУАШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНІҢ НӘТИЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ ЕСЕП

(мың теңге)

Көрсеткіштердің аталуы		Сомасы	
		Табыстар	Шығыстар
Өнім (жұмыстар, қызметтер) өткізуден түскен табыс	01	5950,0	-
Өткізілген өнімнің (жұмыстар, қызметтер) өзіндік құны	02	-	4400,0
Жалпы табыс (01-02)	03	1550,0	-
Кезең шығыстарының барлығы	04	-	312,8
оның ішінде:		-	-
Жалпы және әкімшілік шығыстар	05	-	312,8
Өткізу бойынша шығыстар	06	-	-
Сыйақы түріндегі шығыстар	07	-	-
Негізгі қызметтен түскен табыс (залал) (03-04)	08	1237,2	-
Негізгі емес қызметтен түскен табыс (залал)	09	600,0	820,0
Салық салынуға дейінгі дағдылы негізгі қызметтен түскен табыс (залал)	10	1017,2	-
Табыс салығы бойынша шығыстар	11	-	101,7
Салық салынғаннан кейінгі дағдылы негізгі қызметтен түскен табыс (залал) (10-жол — 11-жол)	12	915,5	-
Төтенше жағдайлардан болған залал	13	-	-
Таза табыс (залал) (12-жол + (-) 13-жол)	14	915,5	-

XII. Қаржылық есептің жоспарлы табысын (залалын) декларация бойынша нақты кіріспен салыстырамыз.

Ол үшін жылдық декларацияның № 15а қосымшасының кестесін пайдаланамыз.

1) Қаржылық есеп бойынша таза табысты (залалды) біз анықтап қойғанбыз және ол тең болады — 915,5 мың теңгеге;

2) Корпорациялық табыс салығының (салық есебі бойынша) мөлшерін де анықтағанбыз және ол тең болады — 142,0 мың теңгеге;

4) Бухгалтерлік есепте көрсетіліп, декларацияның шегерулеріне енгізілмеген шығыстарды есептейміз:

а) корпорациялық салықтың мөлшеріне, яғни 10%-ға кемітілген екі жағдайдағы пайдалардың сомалары арасындағы айырма (есептің тәсілі):

$$(1420,1 - 1017,2) \times 0,9 \text{ (яғни, 90\%)} = 362,61 \approx 362,6$$

0,9 коэффициенті табыстан 0,1, яғни 10%-ы шегерілгенін білдіреді.

4-жол бойынша жиынтығы тең болады — 362,6 мың теңгеге

5) 1-жолдан 4-жолды қоса сомасы тең болады — 1384,7 мың теңгеге

9) Салық салынатын табыс (5-жол — 8-жол) (Нәтижесі декларацияның 32-жолына тең болуы тиіс) және ол тең болады — **1384,7 мың теңгеге.**

15а қосымшасының кестесін толтырамыз

№ 15а қосымшасы

Салық төлеушінің аталуы — «Арай» АҚ
СТТН 581400002406

Қаржылық есеп бойынша табысты (залалды) декларация бойынша табыспен салыстыру

(мың теңге)

1	Қаржылық есеп бойынша таза табыс (залал)	915,5
2	Корпоративтік табыс салығы	142,0
3	Салық салынуға жататын, бірақ бухгалтерлік есепте биылғы жылы бейнеленбеген табыс	
	а	
	б	

	в	
	г	
	д	
	е	
	3а, 3б, 3в, 3г, 3д, 3е жолдары бойынша жиынтық	-
4	Бухгалтерлік есепте көрсетіліп, бірақ бұл декларацияға енгізілмеген шығыстар	
	а Табыстар сомаларының арасындағы айырма	362,6
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	4а, 4б, 4в, 4г, 4е жолдары бойынша жиынтық	362,6
5	1-ден 4-жолды қоса жиынтықтың сомасы	1420,1
6	Бухгалтерлік есепте есепке алынған, бірақ декларацияға енгізілмеген табыс	
	а	
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	ж	
	6а, 6б, 6в, 6г, 6д, 6е, 6ж жолдары бойынша жиынтық	-
7	Бухгалтерлік есеп бойынша шығыстарға апарылмаған бұл декларацияның шегерулері	
	а	
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	ж	
	7а, 7б, 7в, 7г, 7д, 7е, 7ж жолдары бойынша жиынтық	-
8	6-мен 7-жолдардың сомасы	-
9	Салық салынатын кіріс (5-жол — 8-жол). (нәтижесі декларацияның 32-жолындағы мөлшерге тең болуы тиіс)	1420,1

ХІІІ. Бөлінбеген пайданың (жабылмаған залалдың) сомасын есептейміз. Ол үшін жылдық декларацияның № 15б қосымшасының кестесін пайдаланамыз.

1) Жылдың басындағы сальдо (жылдың басына № 15 қосымшаның 26 жолынан өткізіледі).

Біздің жағдайда ол тең болады — 650,0 мың теңге

2) Қаржылық есеп бойынша таза пайда

Біздің жағдайда ол тең болады — 915,5 мың теңге

4) Жиынтығы (1, 2, 3-жолдардың сомасы) — 1561,6 мың теңге

6) Бөлінбеген пайданың басқа кемулері:

а) айыппұлдар (95 операция бойынша) — 48,0 мың теңге

б) қайырымдылық (86 операция бойынша) — 50,0 мың теңге

в) өнімсіз шығыстар (85 операция бойынша) — 481,0 мың теңге

7) Жиынтығы (5, 6-жолдардың сомасы) — 579,0 мың теңге

8) Жылдың соңындағы сальдо (4-жол — 7-жол)

— **986,5 мың теңге**

Анықталған сома жылдың соңында № 15 қосымшаның 26-жолының сомасымен сәйкес келуі тиіс. Одан басқа бұл сома 5430 «Өткен жылдардағы пайда (залал)» шотының соңғы сальдосында көрсетілген.

№ 15б қосымшасының кестесін толтырамыз.

№ 15б — қосымшасы

Салық төлеушінің аталуы — «Арай» АҚ
СТТН 581400002406

**Бөлінбеген пайданың (жабылмаған залалдың)
сомалары мен оның қозғалысы туралы
ЕСЕП**

(мың теңге)

1	Жылдың басындағы сальдо (жылдың басына 15 қосымшаның 26-жолынан көшіріледі)	650,0
2	Қаржылық есеп бойынша таза табыс (залал)	915,5
3	Бөлінбеген пайданың басқа көбеюлері:	
	а	
	б	
	в	
4	1-ден 3-жолды қоса сомалардың жиынтығы	1565,5
5	Төлеуге бағытталған дивидендтер	
6	Бөлінбеген пайданың басқа кемулері	
	а Айыппұлдар	48,0
	б Қайырымдылық	50,0

	в <i>Өнімсіз шығыстар</i>	481,0
7	5 пен 6-жолдардың жиынтығы	579,0
8	Жылдың соңындағы сальдо. (4-жол — 7-жол). (Табыстардың анықталған сомасы жылдың соңына 15 қосымшаның 26-жолының сомасымен сәйкес келуі тиіс)	986,5

XIV. Жыл соңында біз 2006 жылдың бухгалтерлік балансын құрастырамыз. (Жылдық декларацияның № 15 қосымшасы бойынша). Ол үшін айналым ведомосының жәрдеміне сүйенеміз. Жылдың басы мен соңына сальдо төмендегіше болады:

<i>Активтер</i>	<i>Жылдың басына</i>	<i>Жылдың соңына</i>
5) Үйлер мен ғимараттар (№2412 шоттың дебеті бойынша)	2000,0	1784,1
6) Машиналар мен жабдықтар (№2413, 2414 шоттардың дебеті бойынша)	1600,0	1320,0
7) Басқа негізгі құралдар (№ 2520 шоттың дебеті бойынша)	3500,0	3625,0
8) Жиынтық тозу (№2421, 2423, 2425 шоттардың кредиті бойынша)	700,0	869,0
9) Қалдық құны (баланстық құн мен тозудың сомасы арасындағы айырмаға тең болады)	6400,0	5860,1
10) Аяқталмаған құрылыс (№2930 шоттың дебеті бойынша құнарлы малдың төлінің құны)	600,0	627,1
Жиынтығы	7000,0	6487,2
Тауар-материалдық қорлар		
14) Материалдар (№1310, 1312, 1315, 1317 шоттар бойынша сальдо)	300,0	140,0
15) Аяқталмаған өндіріс (№ 8010ө, 8000м шоттар бойынша сальдо)	300,0	15,0
16) Дайын өнім, тауарлар (№ 1320, 1330 шоттар бойынша сальдо)	-	100,0
17) Дебиторлық қарыздар (№ 1210 шот бойынша сальдо, №3150, 3160 шоттар бойынша жағымды сальдо)	500,0	583,4
20) Ақша қаражаттары (№ 1010, 1040 шоттар бойынша сальдо)	220,0	1233,2
Жиынтығы	1320,0	2071,6
Активтердің барлығы	8320,0	8558,8

<i>Пассивтер</i>		
22) Жарияланған капитал (№ 5010 шот бойынша сальдо)	6570,0	6570,0
23) Өткен жылдардағы бөлінбеген пайда (жабылмаған залалы) (№ 5430 шот бойынша сальдо)	650,0	986,5
Жиынтығы	7220,0	7556,5
29) Қысқа мерзімді несиелер (№ 3010 шот бойынша сальдо)	300,0	-
31) Кредиторлық қарыздар (№ 3310, 3350, 3210, 3220 шоттар бойынша сальдо)	800,0	841,3
32) Салықтар бойынша қарыздар (№ 3110, 3120, 3130, 3150, 3170, 3180 бойынша сальдо)	-	161,0
Жиынтығы	1100,0	1002,3
Пассивтердің барлығы	8320,0	8558,8

Бұл мәліметтер бойынша есепті кезеңнің бухгалтерлік балансының №15 қосымшасының кестесін толтырамыз.

Салық төлеушінің аталуы — «**Арай**» АҚ № 100 үлгі
СТГН **581400002406**

№ 15 қосымша
Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің
2005 жылғы 22 желтоқсандағы № 427
бұйрығымен бекітілген

2006 жылдың бухгалтерлік балансы

(мың теңге)

АКТИВТЕР	Жол коды	Есептік кезеңнің соңында	Есептік кезеңнің басында
1. Қысқа мерзімді активтер			
Ақша қаражаты және оның эквиваленттері	010	1233,2	220,0
Қысқа мерзімді қаржылық инвестициялар	011	-	-
Қысқа мерзімді дебиторлық берешек	012	526,0	500,0
Қорлар	013	240,0	300,0
Ағымдағы салықтық активтер	014	57,4	-
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер	015	-	-
Өзге де қысқа мерзімді активтер	016	15,0	300,0
Қысқа мерзімді активтердің жиыны	100	2071,6	1320,0
2. Ұзақ мерзімді активтер			
Ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар	020	-	-

Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	021	-	-
Үлес қосу әдісімен есептелінетін инвестициялар	022	-	-
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	023	-	-
Негізгі құралдар	024	2235,1	2900,0
Биологиялық активтер	025	3625,0	3500,0
Барлау және бағалау активтері	026	-	-
Материалдық емес активтер	027	-	-
Кейінге қалдырылған салықтық активтер	028	-	-
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	029	627,1	600,0
Ұзақ мерзімді активтердің жиыны	200	6487,2	7000,0
Баланс (100-жол + 200-жол)		8558,8	8320,0

ПАССИВТЕР	Жол коды	Есептік кезеңнің соңында	Есептік кезеңнің басында
3. Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	030	-	300,0
Салықтар бойынша міндеттемелер	031	161,0	-
Басқа да міндетті және ерікті төлемдер бойынша міндеттемелер	032	70,2	-
Қысқа мерзімді кредиторлық берешек	033	771,1	800,0
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері	034	-	-
Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер	035	-	-
Қысқа мерзімді міндеттемелердің жиыны	300	1002,3	1100,0
4. Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	040	-	-
Ұзақ мерзімді кредиторлық берешек	041	-	-
Ұзақ мерзімді бағалау міндеттемелері	042	-	-
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	043	-	-
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	044	-	-
Ұзақ мерзімді міндеттемелердің жиыны	400	-	-
5. Капитал			
Шығарылған капитал	050	6570,0	6570,0
Эмиссиялық кіріс	051	-	-
Сағып алынған жеке меншік үлестік аспаптар	052	-	-
Резервтер	053	-	-
Бөлінбеген пайда (жабылмаған залал)	054	986,5	650,0
Аздық үлесі	055	-	-
Капитал жиыны	500	7556,5	7220,0
Баланс (300-жол + 400-жол + 500-жол)		8558,8	8320,0

Енді кәсіпорынның залалдық жағдайындағы нәтиженің қарауын ұсынамыз. Ол үшін төмендегі көрсеткіштерді өзгертеміз:

САЛЫҚ ЕСЕБІ БОЙЫНША:

Жылдық жиынтық кіріс — 4450,0 мың теңге.

Бұл жағдайда жиынтық залал жылдық жиынтық кіріспен барлық шегерулердің айырмасына тең болады.

4450,0 мың теңге — 4529,9 мың теңге = — 79,9 мың теңге залал.

Мұндай жағдайда корпорациялық табыс салығы есептелінбейді.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БОЙЫНША:

Жылдық жиынтық кірістен шығындарды алып тастағанда (бухгалтерлік есеп бойынша) залалға тең болады.

(4450,0 + 600,0) – (4400,0 + 312,8 + 820,0) = – 482,8 мың теңге залал.

Корпорациялық табыс салығы да есептелінбейді. Демек, **залал 482,8 мың теңгеге** тең болады.

Салық төлеушінің аталуы — «**Арай**» **АҚ**

Залалды вариант

100-ші үлгі

СТТН 581400002406

№ 15-2 қосымша

**2006 жылдың ҚАРЖЫ-ШАРУАШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНІҢ
НӘТИЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ ЕСЕП**

(мың теңге)

Көрсеткіштердің аталуы		Сомасы	
		Табыстар	Шығыстар
Өнім (жұмыстар, қызметтер) өткізуден түскен табыс	01	4450,0	-
Өткізілген өнімнің (жұмыстар, қызметтер) өзіндік құны	02	-	4400,0
Жалпы табыс (01-02)	03	50,0	-
Кезең шығыстарының барлығы	04	-	312,8
оның ішінде:		-	-
Жалпы және әкімшілік шығыстар	05	-	312,8
Өткізу бойынша шығыстар	06	-	-
Сыйақы түріндегі шығыстар	07	-	-
Негізгі қызметтен түскен табыс (залал) (03-04)	08	-	262,8
Негізгі емес қызметтен түскен табыс (залал)	09	600,0	820,0
Салық салынуға дейінгі дағдылы негізгі қызметтен түскен табыс (залал)	10	-	482,8
Табыс салығы бойынша шығыстар	11	-	-
Салық салынғаннан кейінгі дағдылы негізгі қызметтен түскен табыс (залал) (10-жол — 11-жол)	12	-	482,8
Төтенше жағдайлардан болған залал	13	-	-
Таза табыс (залал) (12-жол + (-) 13-жол)	14	-	482,8

Қаржылық есеп бойынша залалдың мөлшерін декларация бойынша көрсетілген залалмен салыстырамыз. Ол үшін жылдық декларацияның №15а қосымшасының кестесін пайдаланамыз.

- 1) Қаржылық есеп бойынша залал — (-482,8) мың теңге
 2) Корпорациялық табыс салығы — жоқ
 4) Бухгалтерлік есепте бейнеленіп, бірақ бұл декларацияның шегерулеріне енгізілмеген шығыстар:
 а) залалдар сомаларының арасындағы айырма (қаржылық және салық есептері бойынша) — 402,9 мың теңге
 Олардың есептері: (482,8 — 79,9) = 402,9 мың теңге.
 5) 1-ден 4-жолды қоса сомасы — (-79,9) мың теңге
 9) Салық салынатын табыс (5-жол — 8-жол) (бұл нәтиже декларацияның 32 жолындағы мөлшерге тең болуы тиіс) ол тең болады — (-79,9) мың теңгеге

№ 15а қосымшасының кестесін толтырамыз.

Салық төлеушінің аталуы — «Арай» АҚ
 СТТН 581400002406

Залалды вариант

100-ші үлгі
 № 15а қосымшасы

Қаржылық есеп бойынша табысты (залалды) декларация бойынша табыспен салыстыру

(мың теңге)

1	Қаржылық есеп бойынша таза табыс (залал)	(-482,8)
2	Корпоративтік табыс салығы	-
3	Салық салынуға жататын, бірақ бухгалтерлік есепте биылғы жылы бейнеленбеген табыс	
	а	
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	3а, 3б, 3в, 3г, 3д, 3е жолдары бойынша жиынтық	-
4	Бухгалтерлік есепте көрсетіліп, бірақ бұл декларацияға енгізілмеген шығыстар	
	а Залалдар сомаларының арасындағы айырма	402,9
	б	
	в	
	г	
	д	

	е	
	4а, 4б, 4в, 4г, 4е жолдары бойынша жиынтық	402,9
5	1-ден 4-жолды қоса жиынтықтың сомасы	(-79,9)
6	Бухгалтерлік есепте есепке алынған, бірақ декларацияға енгізілмеген табыс	
	а	
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	ж	
	6а, 6б, 6в, 6г, 6д, 6е, 6ж жолдары бойынша жиынтық	-
7	Бухгалтерлік есеп бойынша шығыстарға апарылмаған бұл декларацияның шегерулері	
	а	
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	ж	
	7а, 7б, 7в, 7г, 7д, 7е, 7ж жолдары бойынша жиынтық	-
8	6-мен 7-жолдардың сомасы	-
9	Салық салынатын табыс (залал) (5-жол — 8-жол). (нәтижесі декларацияның 32 жолындағы мөлшерге тең болуы тиіс)	(-79,9)

Енді жабылмаған залалдың сомасын есептеп шығарамыз. Ол үшін жылдық декларацияның № 15 б қосымшасының кестесін пайдаланамыз.

1) Жыл басындағы сальдо (жылдың басындағы № 15 қосымшаның 26-шы жолынан көшіріледі).

- Біздің жағдайда ол тең болған — 650,0 мың теңге
 2) Қаржылық есеп бойынша залал — (-482,8) мың теңге
 4) Жиынтығы (1-ден 3-жолды қоса сомасы) — 167,2 мың теңге
 6) Бөлінбеген пайданың басқа кемудері:
 а) айыппұлдардың төленуі — 48,0 мың теңге
 б) қайырымдылық бойынша шығыстар — 50,0 мың теңге
 в) өнімді ақысыз персоналға беру — 481,0 мың теңге
 7) Жиынтығы (5-пен 6-жолдардың сомасы) — 579,0 мың теңге
 8) Жылдың соңындағы сальдо (4-жол — 7-жол) — (-411,8) мың теңге

(Бұл сома декларациядағы № 15 қосымшадағы 26-жолдағы сомаға тең болуы тиіс)

№ 15 б қосымшасының кестесін толтырамыз.

Салық төлеушінің аталуы — «Арай» АҚ
СТТН 581400002406

100-ші үлгі
№ 15б қосымшасы

**Бөлінбеген табыстың (жабылмаған залалдың)
сомаларының бар болуы мен қозғалысы туралы
ЕСЕП (мың теңге)**

1	Жылдың басындағы сальдо (жылдың басына 15 қосымшаның 26-жолынан алып өтіледі)	650,0
2	Қаржылық есеп бойынша таза табыс (залал)	(-482,8)
3	Бөлінбеген пайданың басқа көбеюлері	
	а	
	б	
	в	
4	1-ден 3-жолды қоса сомалардың жиынтығы	167,2
5	Төлеуге бағытталған дивидендтер	-
6	Бөлінбеген пайданың басқа кемулері	
	а Айыппұлдар төлеу	48,0
	б Қайырымдылық	50,0
	в Өнімсіз шығыстар	481,0
7	5 пен 6-жолдардың жиынтығы	579,0
8	Жылдың соңындағы сальдо. (4-жол — 7-жол). (Табыстардың анықталған сомасы жылдың соңына 15 қосымшаның 26-жолының сомасымен сәйкес келуі тиіс)	(-411,8)

Сонымен, біз нақты мысалдарда операциялар арқылы ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының қаржы-шаруашылық қызметінің толық циклын көрсеттік.

Енді студенттерге бұл саладағы бухгалтерлік және салық есептері бойынша өз білімдерін тексеру мен дағдылығын баянды етуге мүмкіндік береміз.

№ 1 есеп

Кәсіпорында 2006 жылдың 1 қаңтарына құралдар мен олардың көздерінің төмендегі түрлері бар:

1) Үйлер мен ғимараттардың баланстық құны — 1376235 теңге;

- 2) Үйлер мен ғимараттардың тозуы — 347548 теңге;
- 3) Машиналар мен жабдықтардың баланстық құны — 788349 теңге;
- 4) Машиналар мен жабдықтардың тозуы — 113476 теңге;
- 5) Көлік құралдарының баланстық құны — 347668 теңге;
- 6) Көлік құралдарының тозуы — 89028 теңге;
- 7) Құнарлы мал (негізгі табын) — 1349898 теңге;
- 8) Құнарлы малдың төлі — 439347 теңге;
- 9) Материалды жауапты тұлғалардың қалдықтары мен қоймадағы материалдар — 301028 теңге;
- 10) Кәсіпорынның кассасындағы қолма-қол ақша — 21048 теңге;
- 11) Кәсіпорынның ағымдағы банктік шоттағы ақшалары — 189076 теңге;
- 12) Жеткізушілердің алдындағы қарыздар — 346018 теңге;
- 13) Кәсіпорындағы өткен жылдардағы бөлінбеген табыс — 331504 теңге;
- 14) Банктен алынған қысқа мерзімді несиелер — 496936 теңге;
- 15) Еңбекақы бойынша қарызы — 232487 теңге;
- 16) Алушылардың дебиторлық берешектері — 89078 теңге;
- 17) Кәсіпорындағы қалыптасқан жарияланған капитал — 3120816 теңге;
- 18) Кәсіпорындағы аяқталмаған өндіріс — 176086 теңге.

Бұл мәліметтер бойынша 2007 жылдың 1 қаңтарына кәсіпорынның кіріспе балансын құрастыру қажет.

№2 есеп

Ағымдағы банктік шотта 231068 теңге ақша бар. Оған алушылардан 6288214 теңге мөлшерінде ақша қаражаттары келіп түсті.

Ағымдағы банктік шоттан жасалған төлемдер: банк қызметтеріне 1238 теңге, жеткізушілерге жіберген тауарлар, орындаған жұмыстар үшін 3868720 теңге, кәсіпорынның кассасына берілген ақша 745600 теңге.

МСИ-на персоналдың еңбекақысынан төленген табыс салығы 19183 теңге, жинақтаушы зейнетақы қорына аударылған төлемдер 167340 теңге, МСИ-на төленген ҚҚС 848315 теңге, банктердің

қайтарылған несиелері 367850 теңге, төленген әлеуметтік салық 189730 теңге, төленген мүлік салығы 9378 теңге, қоршаған ортаны ластағаны үшін төленген төлемдер 18048 теңге, МСИ-на төленген айыппұлдар 15736 теңге, жергілікті музыка мектебіне берілген қайырымдылық жәрдем 40000 теңге.

Есеп регистрін дұрыс жасап және көрсетілген өзара есеп айырысудан соң, есеп айырысу шотындағы ақша қаражаттарының қалдығын анықтаңыз.

№ 3 есеп

Акционерлік қоғамда әкімшілік-басқару персоналының еңбекақысы 96848 теңге мөлшерінде есептелді. Ағымдағы банктік шоттан банктің қызметтері үшін 2746 теңге төленді. Әкімшілік-басқару персоналының еңбекақысы есебінен әлеуметтік салық 18304 теңге мөлшерінде есептелді. Әкімшілік-басқару персоналының еңбекақысы есебінен әлеуметтік сақтандыруға 1453 теңге есептелді. Жер салығы бойынша 23476 теңге есептелді. Мүлік салығы бойынша 19089 теңге есептелді. Көлік құралдарына салық 9877 теңге мөлшерінде есептелді. Қоршаған ортаны ластағаны үшін төлемдер 13407 теңге болды.

Бұл шығыстар шығындардың қай түріне жататынын анықтап, қажетті шот бойынша есеп регистрін құрыңыз және ол №5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабылатын соманы есептеп шығыңыз.

№ 4 есеп

Кәсіпорын жыл ішінде 3749565 теңге мөлшерінде жылдық жиынтық кіріс алды.

Қаржылық есеп бойынша шығындардың сомасы 3576438 теңгеге тең. Салық есебі бойынша шегерулер сомасы 3421749 теңгеге тең.

Кәсіпорын бір жылда МСИ-на 48745 теңге мөлшерде айыппұлдар мен өсім төледі. Жергілікті мектепке 50000 теңге көлемінде демеушілік жәрдем берді.

Қаржылық және салық есептері бойынша жиынтық пайданың мөлшерін есептеп шығып, оларды салыстырыңыз және бөлінбеген пайданың (жабылмаған залалдың) мөлшерін анықтаңыз.

IV. БӨЛІМ САҚТАНДЫРУ ІСІ МЕН ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕГІ БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП

«Сенім» сақтандыру компаниясының реквизиттері:

СТТН № 582000039423. Түркістандағы «Темір» банкінде 000401806 ағымдағы банктік шоты бар. Кәсіпорынның мекен-жайы: Түркістан қаласы, Байбурт көшесі № 25 үй.

Директоры — Б. Ю. Мұтанов

Бас бухгалтері — А. М. Молдахметова

Кәсіпорын сақтандыру ісі және инвестициялық қызметпен айналысады. Өзінің қызметін биыл бастады. Қазіргі уақытқа оның балансында негізгі құралдар жоқ. Кеңсе үшін басқа үй жалдауда.

I. Кәсіпорын өзінің қызметін биыл бастағандықтан, кіріспе балансы нөлге тең болады.

II. 2006 жылы кәсіпорында төмендегі қаржы және шаруашылық операциялары жасалды:

1) Кәсіпорында бағалы қағаздарды сатып алу үшін 800000 теңге мөлшерінде ақша қаражаттары салынды (қатысушылардың келісім шарттары бойынша);

2) Кассаға сақтандыру жарналары 1200000 теңге мөлшерінде келіп түсті (сақтандырудың келісім шарттары бойынша);

3) Сатып алу құны бойынша 800000 теңгеге акциялар сатып алынды (акциялар реестрі бойынша);

4) Заңмен бекітілген мөлшерден 800000 теңгеге артық құрылтай құжаттарымен бекітілген сомада қаржылар есептелді (құрылтай құжаттары мен есептер бойынша);

5) Брокерлердің еңбекақысы 310000 теңге мөлшерінде есептелді (есептер мен контрактілер бойынша);

6) Әкімшілік-басқару персоналының (ӘБП) еңбекақысы 150000 теңге мөлшерінде есептелді (есептер мен табельдер бойынша);

7) Жеке табыс салығы 22600 теңге мөлшерінде есептелді (есептер бойынша);

8) ӘБП-дың еңбекақысы есебінен 22950 теңге мөлшерінде әлеуметтік салық есептелді (есептер бойынша);

9) ӘБП-дың еңбекақысы есебінен 4050 теңге әлеуметтік сақтандыруға қаржылар есептелді (есептер бойынша);

10) Жалпы еңбекақы қорынан жинақтаушы зейнетақы қорына 46000 теңге төлемдер ұсталды (есептелді) (есептер бойынша);

11) Брокерлердің еңбекақысы есебінен 47430 теңге әлеуметтік салық есептелді (есептер бойынша);

12) Брокерлердің еңбекақысы есебінен 8370 теңге сомада әлеуметтік сақтандыруға қаржылар есептелді (есептер бойынша);

13) Жеткізушіден 12000 теңгеге электр қуаты сатып алынды (шот-фактура бойынша);

14) Сатып алынған ресурстар, материалдар бойынша өтелуге тиіс ҚҚС 1680 теңге құрайды (шот-фактуралар бойынша);

15) Сатып алынған электр қуатының құны шығындардың өзіндік құнына 13680 теңге мөлшерінде апарылды (шот-фактуралар бойынша);

16) ҚҚС бойынша шығындардың өтелуге тиіс құны материалдардың құнына 1680 теңге сомада апарылды (шот-фактуралар бойынша);

17) Жеткізушіден кеңсе тауарлары 5000 теңге мөлшерінде келіп түсті (жүкқұжаттар бойынша);

18) Сатып алынған тауарлар, материалдар бойынша өтелуге тиіс ҚҚС 700 теңгеге тең (шот-фактуралар);

19) Кеңсе тауарларының жалпы құны 5700 теңгеде қызметтердің өзіндік құнына апарылды (жүкқұжаты бойынша);

20) ҚҚС бойынша өтелуге тиіс құны 700 теңге мөлшерінде пайдаланылған материалдардың құнына апарылды (шот-фактура бойынша);

21) Жеткізушілерге алынған тауарлар, қызметтер үшін 19380 теңге қолма-қол ақша төленді (шот-фактуралар бойынша);

22) Жеке тұлғадан 4000 теңгеге құрылыс материалдары сатып алынды (сатып алу актісі бойынша);

23) Жеке тұлғадан төлем көзінен 200 теңге мөлшерінде табыс салығы есептелді (есептер бойынша);

24) Шаруашылық мұқтаждықтар үшін 30000 теңге есепті тұлғаларға қолма-қол ақша берілді (шығыс кассалық ордерлер бойынша);

25) Сатып алынған құрылыс материалдардың құны 4000 теңгеге жұмыстарды өткізу бойынша шығыстарға (жарнама тақтасын істеу үшін) апарылды (есептер бойынша);

26) Иссапар шығыстарының құны 20000 теңге мөлшерінде шығындардың өзіндік құнына апарылады (аванс есептері бойынша);

27) Есептелетін сақтандыру төлемдерінің мөлшері 440000 теңге мөлшерінде анықталды (шот-фактуралар бойынша);

28) Есептелген сақтандыру төлемдері 440000 теңге мөлшерінде кассадан төленді (шығыс кассалық ордерлер бойынша);

29) Персоналға еңбекақы 391400 теңге мөлшерінде кассадан төленді (ведомостар бойынша);

30) Жылдың соңына №7010 шотты №5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына 905180 теңге мөлшерінде жабу (есептер бойынша);

31) Жылдың соңына №6010 шотты №5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына 1200000 теңге мөлшерінде жабу (келісім шарттар мен ведомостар бойынша);

32) Жылдың соңына №7110 шотты №5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына 4000 теңге мөлшерінде жабу (есептер бойынша);

33) Жылдың соңына №7210 шотты №5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына 177000 теңге мөлшерінде жабу (есептер бойынша);

34) МСИ-на қолма-қол ақшамен 6000 теңге айыппұлдар төленді (шығыс кассалық ордер бойынша);

35) Жылдың соңына №7210ай шотын №5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына 6000 теңге мөлшерінде жабу (есептер бойынша);

36) Корпорациялық табыс салығы бойынша 58146 теңге есептелді (есептер бойынша);

37) Жылдың соңына №7710 шотты №5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына 58146 теңге мөлшерінде жабу (есептер бойынша);

38) МСИ-на корпорациялық табыс салығы бойынша 58146 теңге қолма-қол ақшамен төленді (квитанция бойынша);

39) МСИ-на әлеуметтік салық бойынша 48000 теңге қолма-қол ақшамен төленді (квитанция бойынша);

40) Жинақтаушы зейнетақы қорына төлемдер бойынша 46000 теңге қолма-қол ақшамен төленді (банктің квитанциясы бойынша);

41) МСИ-на жеке табыс салығы бойынша 22800 теңге қолма-қол ақшамен төленді (квитанция бойынша);

42) Ағымдағы банктік шотқа кассадан 75000 теңге мөлшерінде қолма-қол ақша тапсырылды (банктің квитанциясы бойынша);

43) Акциялар бойынша тиесілі дивидендтер 80000 теңге мөлшерінде есептелді (есептер мен келісім шарттар бойынша);

44) Ағымдағы банктік шотқа акциялар бойынша дивидендтер 80000 теңге мөлшерінде келіп түсті (төлем тапсырысы бойынша);

45) Жылдың соңына №6120 шотты №5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына 80000 теңге мөлшерінде жабу (есептер бойынша);

46) Кеңсе жайын жалдау үшін (бір айға 5000 теңге есебінен) жалпы сомасы 60000 теңге мөлшерінде ақы есептелді (есептер бойынша);

47) Кеңсе жайының жал ақысы 60000 теңге мөлшерінде қолма-қол ақшамен төленді (квитанция бойынша);

48) Есепті жылдың бөлінбеген пайдасы №5430 «Өткен жылдардағы бөлінбеген пайда (залал)» шотына 129674 теңге сомада өткізілді (есептер мен проводкалар бойынша).

Бұл жерде сақтандыру ісі, инвестициялық, қайырымдылық, сондай-ақ білім беру қызметтеріне қосымша құнға салынатын салық (ҚҚС) салынбайтынын, яғни есептелінбейтіндігін айта кетуіміз қажет. Сондықтан қызметтің бұл түрлері мемлекеттік салық органдарының ҚҚС бөлімінде тіркелмейді.

Материалдар, қызметтер сатып алуда ҚҚС өтелмейді, бірақ тауардың (қызметтің) сатып алу құнына қосылып кетеді, ал өткізу кезінде ол соған сәйкес есептелінбейді.

Қаржы-шаруашылық операциялардың журналын толтыру

Шаруашылық операциялардың нөмірлері	Сомасы	Шоттардың корреспонденциясы		Шаруашылық операциялардың нөмірлері	Сомасы	Шоттардың корреспонденциясы	
		Дт	Кт			Дт	Кт
1	2	3	4	5	6	7	8
1	800000	1010	5010	26	20000	7010	1250
2	1200000	1010	6010	27	440000	7010	3390
3	800000	1150	1010	28	440000	3390	1010
4	800000	5430	5310	29	391400	3350	1010
5	310000	7010	3350	30	905180	5410	7010

1	2	3	4	5	6	7	8
6	150000	7210	3350	31	1200000	6010	5410
7	22600	3350	3120	32	4000	5410	7110
8	22950	7210	3150	33	177000	5410	7210
9	4050	7210	3210	34	6000	7210ай	1010
10	46000	3350	3220	35	6000	5410	7210ай
11	47430	7010	3150	36	58146	7710	3110
12	8370	7010	3210	37	58146	5410	7710
13	12000	1312	3310	38	58146	3110	1010
14	1680	1420	3310	39	48000	3150	1010
15	13680	7010	1312	40	46000	3220	1010
16	1680	1312	1420	41	22800	3120	1010
17	5000	1310	3310	42	75000	1040	1010
18	700	1420	3310	43	80000	1270	6120
19	5700	7010	1310	44	80000	1040	1270
20	700	1310	1420	45	80000	6120	5410
21	19380	3310	1010	46	60000	7010	3360
22	4000	1317	1250	47	60000	3360	1010
23	200	1250	3120	48	129674	5410	5430
24	30000	1250	1010				
25	4000	7110	1317		Жиынтығы: 8755612		

Қаржы-шаруашылық операциялардың жиынтығы есепті кезеңдегі дебет пен кредит бойынша айналымдар сомаларының жиынтықтарына тең болуы тиіс.

III. Синтетикалық шоттар бойынша есеп регистрларын құруға кірісеміз. Есеп регистрларын олардың нөмірлерінің өсуі тәртібімен құрамыз.

Торлардың саны жетіспеушілігінен №1010 «Кассадағы теңгемен ақша қаражаттары» шоты бойынша есеп регистрі есептің журнал-ордерлі түрімен көрсетіледі.

№ 1010 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша кассадағы теңгемен ақша қаражаттары

		1010		Кт
Дт		1010		Кт
С = 0		1010		Кт
1) 800000				3) 800000
2) 12000000				21) 19380
				24) 30000
				28) 440000
				29) 391400
				34) 6000
				38) 58146
				39) 48000
				40) 46000
				41) 22800
				42) 75000
				47) 60000
О6 = 2000000				О6=1996726
С = 3274				

№ 1040 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша ағымдағы банктік шоттағы ақшалар

	Обж. 01 қаңтарына сальдо	№1040 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен			Дебет бойынша жиынтық	№1040 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне	Кредит бойынша жиынтық	07ж. 01 қаңтарына сальдо
		1010	1270					
1) Есеп айырысу шоты	-	75000	80000		155000		-	155000
Жиынтық	-	75000	80000		155000		-	155000

№ 1150 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша акциялар

	Обж. 01 қаңтарына сальдо	№1150 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен			Дебет бойынша жиынтық	№1150 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне	Кредит бойынша жиынтық	07ж. 01 қаңтарына сальдо
		1010						
1) Акциялар	-	800000			800000		-	800000
Жиынтық	-	800000			800000		-	800000

№ 1250 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық

	Обж. 01 қаңтарына сальдо	№1250 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен			Дебет бойынша жиынтық	№1250 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне	Кредит бойынша жиынтық	07ж. 01 қаңтарына сальдо
		Дт	Кт					
1) Есепті сомалар	-	-	200	30000	30200	4000	24000	-
Жиынтық	-	-	200	30000	30200	4000	24000	-

№ 1270 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша алуға арналған қысқа мерзімді сыйақылар

	06ж. 01 қаңтарына сальдо		№1270 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен			Дебет бойынша жиынтық			№1270 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне			Кредит бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына сальдо		
	Дт	Кг							1040			Дт	Кг			
1) Есептелген сыйақылар	-	-	80000			80000			80000					80000	-	-
Жиынтық	-	-	80000			80000			80000					80000	-	-

№ 1310 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша материалдар

	06ж. 01 қаңтарына сальдо		№1310 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен			Дебет бойынша жиынтық			№1310 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне			Кредит бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына сальдо		
	Дт	Кг							7010			Дт	Кг			
1) Материалдар	-	-	5000	700		5700			5700					5700	-	-
Жиынтық	-	-	5000	700		5700			5700					5700	-	-

№ 1312 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша электр қуаты

	06ж. 01 қаңтарына сальдо		№1312 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен			Дебет бойынша жиынтық			№1312 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне			Кредит бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына сальдо		
	Дт	Кг							7010			Дт	Кг			
1) Электр қуаты	-	-	12000	1680		13680			13680					13680	-	-
Жиынтық	-	-	12000	1680		13680			13680					13680	-	-

№ 1317 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша құрылыс материалдары

	06ж. 01 қаңтарына сальдо		№1317 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен			Дебет бойынша жиынтық			№1317 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне			Кредит бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына сальдо		
	Дт	Кг							7110			Дт	Кг			
1) Құрылыс материалдары	-	-	4000			4000			4000					4000	-	-
Жиынтық	-	-	4000			4000			4000					4000	-	-

№ 1420 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша өтелуге тиіс ҚҚС

	06ж. 01 қаңтары на сальдо		№1420 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№1420 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына сальдо			
	Дт	Кт	3310		1680	700	2380	1312	1310	1680	700	2380	Дт	Кт
1) Электр қуаты	-		1680					1680	-			1680		-
2) Кеңсе тауарлары	-		700					700	700			700		-
Жиынтық	-		2380					2380	700			2380		-

№ 3110 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша корпорациялық табыс салығы

	06ж. 01 қаңтарына сальдо		№3110 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Кредит бойынша жиынтық		№3110 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына сальдо		
	Дт	Кт	7710		58146		1010		58146		Дт	Кт	
Корпоративтік табыс салығы	-		58146				58146				58146		-
Жиынтық	-		58146				58146				58146		-

№ 3120 шоты 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша жеке табыс салығы

	06ж. 01 қаңтарына сальдо		№3120жт шотының кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		№3120жт шотының дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына сальдо		
	Дт	Кт	3350	1250	22800	200	1010		22800		Дт	Кт	
1) Жеке тұлғалардан табыс салығы	-		22600	200			22800				22800		-
Жиынтық	-		22600	200			22800				22800		-

№ 3150 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша әлеуметтік салық

	06ж. 01 қаңтарына сальдо		№3150 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		№3150 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына сальдо		
	Дт	Кт	7210	7010	70380		1010		48000		Дт	Кт	
Әлеуметтік салық	-		22950	47430			48000				48000		22380
Жиынтық	-		22950	47430	70380		48000				48000		22380

№ 3210 шоты 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша өлеуметтік сақтандыру бойынша міндеттемелер

	Обж. 01 қаңтарына сальдо		№3210 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		№3210 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына сальдо	
	Дт	Кт	7210	7010							Дт	Кт
1) Қаржылар	-	-	4050	8370	12420						-	12420
Жиынтық	-	-	4050	8370	12420						-	12420

№ 3220 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясының зейнетақы аударымдары бойынша міндеттемелері

	Обж. 01 қаңтарына сальдо		№3220 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		№3220 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына сальдо	
	Дт	Кт	3350	46000							Дт	Кт
1) Жарналар	-	-	46000		46000		1010		46000		-	-
Жиынтық	-	-	46000		46000		46000		46000		-	-

№ 3310 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша жеткізушілерге қысқа мерзімді кредиторлық берешегі

	Обж. 01 қаңтарына сальдо		№3310 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		№3310 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына сальдо		
	Дт	Кт	1312	1420	1310							Дт	Кт
1) Электр қуаты	-	-	12000	1680	-	13680		13680		13680		-	-
2) Материалдар			700	5000	5700		5700		5700				
Жиынтық	-	-	12000	5000	19380		19380		19380		-	-	

№ 3350 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясының еңбекақы төлеу бойынша берешегі

	Обж. 01 қаңтарына сальдо		№3350 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		№3350 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына сальдо	
	Дт	Кт	7010	7210							Дт	Кт
1) Еңбекақысы	-	-	310000	150000	460000		22600		460000		-	-
Жиынтық	-	-	310000	150000	460000		22600		460000		-	-

№ 3360 шоты 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясының жалдау бойынша қысқа мерзімді берешегі

	06ж. 01 қаңтарына сальдо		№3360 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		№3360жа шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына сальдо	
	Дт	Кт	7010		жиынтық		1010		Дт	Кт	Дт	Кт
1) Жал ақысы	-	-	60000		60000		60000		60000		-	-
Жиынтық	-	-	60000		60000		60000		60000		-	-

№ 3390 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша сақтанушылармен есеп айырысулар

	06ж. 01 қаңтарына сальдо		№3390 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		№3390 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына сальдо	
	Дт	Кт	7010		жиынтық		1010		Дт	Кт	Дт	Кт
1) Есеп айырысулар	-	-	440000		440000		440000		440000		-	-
Жиынтық	-	-	440000		440000		440000		440000		-	-

№ 5010 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша жай акциялар

	06ж. 01 қаңтарына сальдо		№5010 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		№5010 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына сальдо	
	Дт	Кт	1010		жиынтық				Дт	Кт	Дт	Кт
1) Жай акциялар	-	-	800000		800000				-		-	800000
Жиынтық	-	-	800000		800000				-		-	800000

№ 5310 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша белгіленген резервтік капитал

	06ж. 01 қаңтарына сальдо		№5310 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		№5310 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына сальдо	
	Дт	Кт	5430		жиынтық				Дт	Кт	Дт	Кт
1) Резервтік капитал	-	-	800000		800000				-		-	800000
Жиынтық	-	-	800000		800000				-		-	800000

№ 5410 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша есептік жылдың пайдасы (залалы)

	Обж. 01 қаңтарына салыдо		№5410 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		№5410 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен					Дебет бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына салыдо		
	Дт	Кт	6010	6120			7010	7110	7210	7210 ай	7710	5430	Дт	Кт	Дт	Кт
1) Жиынтық табыс (залал)	-	-	1200000	80000		1280000		905180	4000	177000	6000	58146		1280000	-	-
Жиынтық	-	-	1200000	80000		1280000		905180	4000	177000	6000	58146		1280000	-	-

№ 5430 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша өткен жылдардағы пайда (залал)

	Обж. 01 қаңтарына салыдо		№5430 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		№5430 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен					Дебет бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына салыдо		
	Дт	Кт	5410				5310					Дт	Кт	Дт	Кт	
1) Өткен жылдардағы белнбеген пайда (залал)	-	-	129674			129674		800000					800000		670326	-
Жиынтық	-	-	129674			129674		800000					800000		670326	-

№ 6010 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша сақтандыру қызметінен түскен кірістер

	Обж. 01 қаңтарына салыдо		№6010 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		№6010 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен					Дебет бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына салыдо		
	Дт	Кт	1010				5410					Дт	Кт	Дт	Кт	
1) Кірістер	-	-	1200000			1200000		1200000					1200000		-	-
Жиынтық	-	-	1200000			1200000		1200000					1200000		-	-

№ 6120 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша дивидендтерден түскен кірістер

	Обж. 01 қаңтарына салыдо		№6120 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		№6120 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен					Дебет бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына салыдо		
	Дт	Кт	1270				5410					Дт	Кт	Дт	Кт	
1) Кірістер	-	-	80000			80000		80000					80000		-	-
Жиынтық	-	-	80000			80000		80000					80000		-	-

№ 7010 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша сақтандыру қызметінің өзіндік құны

	Обж. 01 қаңтарына сальдо		№7010 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен						Бойынша жиынтық		№7010 шоттың көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына сальдо		
	Дт	Кт	3350	3150	3210	1312	1310	1250	3390	5410	905180	905180	905180	Дт	Кт	Дт	Кт
1) Өзіндік құн	-	-	60000	310000	47430	8370	13680	5700	20000	440000	905180	905180	905180	-	-	-	-
Жиынтық	-	-	60000	310000	47430	8370	13680	5700	20000	440000	905180	905180	905180	-	-	-	-

№ 7110 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша қызметтерді өткізу бойынша шығыстар

	Обж. 01 қаңтарына сальдо		№7110 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№7110 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына сальдо		
	Дт	Кт	1317	4000	4000	5410	4000	4000	4000	Дт	Кт	Дт	Кт
1) Шығыстар	-	-	4000		4000	5410	4000		4000			-	-
Жиынтық	-	-	4000		4000	4000			4000			-	-

№ 7210 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша жалпы және әкімшілік шығыстар

	Обж. 01 қаңтарына сальдо		№7210 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен			Дебет бойынша жиынтық		№7210 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне			Кредит бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына сальдо		
	Дт	Кт	3350	3150	3210	177000	5410	177000	177000	177000	177000	Дт	Кт	Дт	Кт
1) Шығыстар	-	-	150000	22950	4050	177000		177000		177000		177000		-	-
Жиынтық	-	-	150000	22950	4050	177000		177000		177000		177000		-	-

№ 7210ай шоты 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша айыппұлдар мен өсім

	Обж. 01 қаңтарына сальдо		№7210ай шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№7210ай шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07ж. 01 қаңтарына сальдо	
	Дт	Кт	1010	6000	6000	6000	5410	6000	6000	6000	Дт	Кт
1) Айыппұлдар мен өсім	-	-	6000		6000		6000		6000			-
Жиынтық	-	-	6000		6000		6000		6000			-

№ 7710 шот 2006 жылдағы «Сенім» сақтандыру компаниясы бойынша корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстар

	Обж. 01 қантарына салыдо		№7710 шоттың дебетіне көрсетілген шоттардың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық		№7710 шоттың кредитінен көрсетілген шоттардың дебетіне		Кредит бойынша жиынтық		07ж. 01 қантарына салыдо	
	Дт	Кт	3110		Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
1) Шығыстар	-	-	58146		58146		58146		58146		58146	-
Жиынтық	-	-	58146		58146		58146		5146		5146	-

IV. Есеп регистрларының мәліметтері бойынша айналым ведомосы

№	Шоттардың нөмірлері мен атауы	Жыл басына салыдо		Есепті кезеңдегі айналымдар		Жыл соңына салыдо	
		Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
1	1010 Кассадағы теңгемен ақша қаражаттар	-	-	200000	1996726	3274	-
2	1040 Ағымдағы банктік шоттағы ақша қаражаттар	-	-	155000	-	155000	-
3	1150 Акциялар	-	-	800000	-	800000	-

1	2	3	4	5	6	7	8
5	1270 Есептелген сыйақылар	-	-	80000	80000	-	-
6	1310 Материалдар	-	-	5700	5700	-	-
7	1312 Электр қуаты	-	-	13680	13680	-	-
8	1317 Құрылыс материалдары	-	-	4000	4000	-	-
9	1420 Өтелуге тиіс ҚҚС	-	-	2380	2380	-	-
10	3110 Корпорациялық табыс салығы	-	-	58146	58146	-	-
11	3120 Жеке табыс салығы	-	-	22800	22800	-	-
12	3150 Өлеуметтік салық	-	-	48000	70380	-	22380
13	3210 Өлеуметтік сақтандыру бойынша міндеттемелер	-	-	-	12420	-	12420
14	3220 Зейнетақы аударымдары бойынша міндеттемелер	-	-	46000	46000	-	-
15	3310 Жеткізушілерге берешек	-	-	19380	19380	-	-
16	3350 Еңбек ақы төлеу бойынша берешек	-	-	460000	460000	-	-
17	3360 Жалдау бойынша қысқа мерзімді берешек	-	-	60000	60000	-	-
18	3390 Сақтанушылармен есеп айырысулар	-	-	440000	440000	-	-
19	5010 Жарияланған капитал	-	-	-	800000	-	800000

1	2	3	4	5	6	7	8
20	5310 Резервтік капитал	-	-	-	800000	-	800000
21	5410 Есептік жылдың пайдасы (залалы)	-	-	1280000	1280000	-	-
22	5430 Өткен жылдардағы бөлінбеген пайда (жабылмаған залал)	-	-	800000	129674	670326	-
23	6010 Сақталдыру ісінен түскен кірістер	-	-	1200000	1200000	-	-
24	6120 Дивидендтер бойынша кірістер	-	-	80000	80000	-	-
25	7010 Сақталдыру қызметтерінің өзіндік құны	-	-	905180	905180	-	-
26	7110 Қызметтерді өткізу бойынша шығыстар	-	-	4000	4000	-	-
27	7210 Әкімшілік шығыстар	-	-	177000	177000	-	-
28	7210ай Айыппұлдар мен өсімдер	-	-	6000	6000	-	-
29	7710 Корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстар	-	-	58146	58146	-	-
	ЖИЫНТЫҒЫ	-	-	8755612	8755612	1634800	1634800

Талдаудан қаржы-шаруашылық операциялары мен проводкалар дұрыс жасалғаны көрініп тұр.

V. Операциялар журнал-ордерлі түрде жасалғандықтан, бас кітаптың бланкілерін толтырудың қажеттілігі жоқ.

VI. Жылдық есепті толтыру мен салық инспекциясына декларация толтыруға кірісеміз. Кәсіпорынның жылдық жиынтық кірісін анықтаймыз. Ол үшін №6010 шоттың дебеті бойынша (негізгі қызмет жөнінен) проводкаларды жинаймыз.

№6010 шоттың журнал-ордері бойынша 1200 мың теңгеде көрсеткіштер өтеді. Ал, №6120 шоттың кредиті бойынша 80,0 мың теңге өтеді. Демек, жылдық жиынтық кіріс **1280,0 мың теңгені** құрайды. Оны жылдық декларацияның 16-жолына жазамыз.

VII. Өткізілген өнім, жұмыстар, қызметтер бойынша шығындарды анықтауға кірісеміз. Ол үшін декларацияның № 5, 6 қосымшалары арналған.

№ 5 қосымша: Еңбекақы бойынша шығыстар. Еңбекақы, барлығы — **460,0 мың теңге**, оның ішінде өндірістік жұмысшылардікі — (3350 шоттың кредиті бойынша) 310,0 мың теңге; әкімшілік персоналдікі — 150,0 мың теңге.

№ 5 қосымшаның кестесін толтырамыз.

Салық төлеушінің аталуы — «Сенім» СК
СТТН 582000039423

100-ші үлгі
№ 5 қосымша

Еңбекақы бойынша шығыстар

(мың теңге)

1	2	1	2
1	Персоналдың еңбекақысы, барлығы оның ішінде: — өндірістік жұмысшылардың..... — жалпы және әкімшілік персонал, өнімді (жұмыстар, қызметтер) өткізумен айналысатын және өндіріске қатыспайтын қызметкерлердің.....	1	460,0
			310,0
			150,0
2	Табыс салығы салынатын қызметкерлердің материалдық және әлеуметтік жәрдемақылар, барлығы оның ішінде: — өндірістік жұмысшылардың..... — жалпы және әкімшілік персонал, өнімді (жұмыстар, қызметтер) өткізумен айналысатын және өндіріске қатыспайтын қызметкерлердің.....	2	

3	Еңбек ақы төлеу жөніндегі басқа шығыстар, барлығы оның ішінде: — өндірістік жұмысшылардың..... — жалпы және әкімшілік персонал, өнім (жұмыстар, қызметтер)ді өткізумен айналысатын және өндіріске қатыспайтын қызметкерлердің.....	3	
4	Еңбекақы төлеу жөніндегі шығыстардың жиынтығы, барлығы оның ішінде: — өндірістік жұмысшылардың..... — жалпы және әкімшілік персонал, өнімді (жұмыстар, қызметтер) өткізумен айналысатын және өндіріске қатыспайтын қызметкерлердің.....	4	460,0 310,0 150,0
5	Негізгі құралдарды жөндеу жөнінен жұмысшылардың еңбекақысы бойынша шығыстар	5	-
6	Еңбекақысы бойынша шегеруге жататын барлық шығыстар (№ 6 қосымшаның 4-ші жолына енгізіңіз)	6	460,0
7	Анықтама түрінде: Қазақстан Республикасының «Салық және бюджетке төленетін басқа міндетті төлемдер туралы» 2001 жылғы 12 маусымдағы №209 — II кодексі (Салық кодексі) бойынша салық салынатын қызметкерлердің табыстары	7	

№ 6 қосымша

- 1) Жыл басындағы тауар-материалдық қорлар — жоқ
2) Жыл соңындағы тауар-материалдық қорлар — жоқ
1) Сатып алынған материалдар, тауарлар, және т.б. — 83,4 мың теңге
а) шикізат, материалдар мен басқалар (№1310, 1312, 1317 шоттардың дебеті бойынша, яғни 5,7 + 13,68 + 4,0 = 23,4)
и) Жалға беру ақысы бойынша шығыстар — 60,0 мың теңге (№7010 шоттың дебеті бойынша 3360 шотының кредитінен)
4) Еңбекақы бойынша шығыстар (№ 5 қосымшадан мәліметтер) — 460,0 мың теңге
б) Өткізілген өнімнің өзіндік құнына енгізілетін басқа шығыстар: — 20,0 мың теңге

- а) норма шегіндегі іссапар шығыстары — 20,0 мың теңге (№7010 шоттың дебеті бойынша №1250 шоттың кредитінен)
7) Жиынтығы (1-жол — 2-жол) + 3-тен 6-жолды қоса сомасы — 563,4 мың теңге
10) Өткізілген өнім (жұмыстар, қызметтер) (7-жол — 8-жол — 9-жол) (Декларацияның № 19-жолына өткізіледі) — **563,4 мың теңге**

№ 6 қосымшаның кестесін толтырамыз.

Салық төлеушінің аталуы — «Сенім» СҚ
СТТН 582000039423

100-ші үлгі
№ 6 қосымша

Өткізілген өнім, (жұмыстар, қызметтер) бойынша шығындар
(мың теңге)

1. Жылдың басындағы тауар-материалдық қорлар: а) өндірістік материалдар..... б) аяқталмаған өндіріс..... в) дайын өнім, тауарлар.....	1	-
2. Жылдың соңындағы тауар-материалдық қорлар: а) өндірістік материалдар..... б) аяқталмаған өндіріс..... в) дайын өнім, тауарлар.....	2	-
3. Сатып алынған тауарлар, жұмыстар, қызметтер; барлығы оның ішінде: а) шикізат, материалдар, сатып алынған бұйымдар мен жартылай фабрикааттар..... 23,4 б) кейін сатылуға арналған тауарлар..... в) отын мен жылу қуаты..... г) электр қуаты..... д) көлік шығыстары..... е) байланыс бойынша шығыстар..... ж) аудиторлық қызметтер бойынша шығыстар..... з) маркетинг бойынша шығыстар..... и) жал ақысы бойынша шығыстар..... 60,0 к) басқа шығыстар.....	3	-
4. Еңбекақы төлеу бойынша шығыстар.....	4	460,0
6. Өткізілген өнімнің өзіндік құнына енгізілетін басқа шығыстар, оның ішінде: а) нормалар шегіндегі іссапар шығыстары..... 20,0 б) нормалар шегіндегі өкілдік шығыстар.....	6	20,0

в) осы есепті кезеңде шығыс етілетін алдағы кезеңдердің шығыстары.....		
7. Жиынтық (1-жол — 2-жол) + 3-тен 6-жолдарды қоса сомасы	7	563,4
8. Негізгі құралдарды жөндеуге жұмсалған тауар-материалдық қорлардың құны.....	8	-
9. Кәсіпкерлік қызметтен тыс мақсаттарға пайдаланылған тауар-материалдық қорлардың құны.....	9	-
10. Өткізілген өнім (жұмыстар, қызметтер) бойынша шығындар (7-жол — 8-жол — 9-жол) (декларацияның 19-жолына өткізіледі)	10	563,4

Бұл соманы декларацияның № 19-жолына жазамыз.

№ 12 қосымша.

Сақтандыру төлемдері бойынша шығыстар. Бұл жағдайда 28-ші операцияда сақтандыру төлемдердің **440,0 мың теңге** сомада берілгені көрсетілген.

Салық төлеушінің аталуы — «Сенім» СК
СТТН 582000039423

100-ші үлгі
12 қосымша

Сақтандыру төлемдері бойынша шығыстар

(мың теңге)

№	Шегерулерге қабылданатын сақтандыру төлемдерінің атаулары	Сақтандыру келісімінің күні мен нөмірі	Төлеу құжатының күні мен нөмірі	Сақтандыру төлемінің сомасы
	А	Б	В	Г
1	Шартты түрде	Шартты түрде	Шартты түрде	440,0
2				
3				
4				
5				
Барлығы, Г бағанасының сомасын декларацияның 26-жолына көшіріңіз				440,0

Белгіленген соманы №12 қосымшаға енгіземіз, ал одан соң оны декларацияның **№29** «Салықтар, айыппұлдар мен орны толтырыла-

тын шығыстар» **жолына** көшіреміз. Ол мына: 3150 шоттың дебетіне 1010 шоттың кредитінен **48,0 мың теңге** сомада төленген проводканы пайдаланамыз.

Барлық шегерулер: $563,4 + 440,0 + 48,0 = 1051,4$ мың теңгеге тең болады.

VIII. Салық салынатын табыс жылдық жиынтық кіріс пен шегерулердің жалпы сомасы арасындағы айырмаға тең болады:

$$1280,0 - 1051,4 = 228,6 \text{ мың теңге.}$$

Бұл декларацияның 32-жолына сәйкес болуы тиіс.

IX. Корпоративтік табыс салығының мөлшерлемесін анықтаймыз. Ережелерге сәйкес, бұл сала үшін оның мөлшері — **30%-ға тең болады.**

X. Есептелген корпоративтік салық салығының сомасын анықтаймыз. Оның сомасы $(228,2 \times 30\%) = 68,6$ мың теңгеге тең болады.

№ 100 үлгінің кестесін толтырамыз.

№ 100-ші үлгі

2006 жылдағы жылдық жиынтық табыс пен жасалған шегерулер туралы
ДЕКЛАРАЦИЯ

Салық төлеушінің аталуы — «Сенім» СК СТТН 582000039423
Мекен-жайы: **Түркістан қ.** Банк аталуы: «**Наурыз**» банк
Байбурт көшесі №25 үй Есеп айырысу шоты: **№ 000401856**

№	Көрсеткіштер	Код	Төлеушінің мәліметтері бойынша
1	2	3	4
	ЖИЫНТЫҚ ЖЫЛДЫҚ ТАБЫС		
1	Өнім (жұмыстар, қызметтер) өткізуден түскен табыс	1	1200,0
2	Үйлер мен ғимараттар, сондай-ақ амортизацияға жатпайтын активтердің құнының өсімінен түскен табыс	2	
3	Сыйақы түрінде түскен табыс	3	80,0
3-1	Күдікті міндеттемелер бойынша табыстар	3-1	
4	Дивидендтер	4	

1	2	3	4
5	Ұтыстар	5	
6	Ақысыз алынған мүлік пен ақшалар	6	
7	Мүлкті жалға беруден түскен табыстар	7	
8	Роялти	8	
9	Мемлекеттік бюджеттен алынған субсидиялардан басқа заңды тұлғалар тарапынан алынған субсидиялар	9	
10	Кәсіпкерлік қызметті шектеу немесе кәсіпорынды жабу келісімі үшін алынған табыстар	10	
11	Банктер тарапынан жасалған провизиялардың төмендеуінен түскен табыстар	11	
11-1	Сақтандыру резервтерінің төмендеуінен түскен табыстар	11-1	
12	Міндеттемелердің жойылуынан түскен табыстар	12	
13	20-4 баптың 3 тарауы, 20-6 баптың 1 тарауы және 47 бапқа сәйкес келген табыс	13	
14	44 бапқа сәйкес орны толтырылатын шегерулер	14	
14-1	138 баптың 1 тарауына сәйкес бағаларды түзетуден болған табыстар	14-1	
14-2	Айыппұлдар, өсімдер, айыптар мен санкциялардың басқа түрлері бойынша табыстар	14-2	
14-3	Кәсіпкерлік қызметте қолданылмайтын объектілерді пайдалану кезінде болған шығыстардан табыстардың артығы	14-3	
15	Басқа табыстар	15	
16	Жылдық жиынтық табыс (1-ден 15-жолдардың сомасы)	16	1280,0
17	Жылдық жиынтық табысты түзету	17	
	1) дивидендтер	17-1	
	2) заңды тұлғамен алынған және оның кәсіпкерлік қызметімен байланысты жағымды бағамдық айырма	17-2	
	3) ашық акционерлік қоғамдардың бағалы қағаздарын өткізу кезінде құнының өсімінен болған табыстар	17-3	
	4) зейнетақымен қамтамасыз ету туралы заңға сәйкес алынған жеке жинақтаушы зейнетақы шоттарына жіберілген инвестициялық табыстар	17-4	
	5) эмитент тарапынан бағалы қағаздарды олардың нарығында алғашқы орналастыру кезінде алынған меншікті акциялар құнының олардың номиналды құнынан артығы	17-5	

1	2	3	4
	б) мемлекеттік мекемелердің мемлекеттік кәсіпорындардан ақысыз негізде, сондай-ақ ҚР-ның заңдарына сәйкес алынған негізгі құралдардың құны	17-6	
18	Түзетуден соң жылдық жиынтық табыс (16-жол — 17-жол)	18	1280,0
	ШЕГЕРУЛЕР		
19	Өткізілген өнім (жұмыстар, қызметтер) бойынша шығындар	19	563,4
20	Алынған несиелер үшін сыйақылар	20	
21	Күдікті талаптар	21	
22	Резервтік қорларға аударымдар	22	
23	Ғылыми-зерттеу, жоба және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға шығыстар	23	
24	Белгіленген активтер бойынша амортизациялық есептеулер мен басқа шегерулер	24	
	а) негізгі құралдардың амортизациялық қаржылары	24а	
	б) оның ішінде қосымша бағалаудың сомасынан	24б	
	в) 20-4 баптың 3 тарауына сәйкес есептелген амортизациялық есептеулер	24в	
	г) топ бөлігінің барлық белгіленген активтердің шығыс етілу кезіндегі топ бөлігінің баланс құнының мөлшері	24г	
	д) 20-6 баптың 3 тарауына сәйкес белгіленген активтердің қалдық құны	24д	
	е) материалдық емес активтердің амортизациялық есептеулері	24е	
25	Жөндеуге жұмсалатын шығыстар	25	
26	Сақтандыру сыйақылары бойынша шығыстар	26	440,0
27	Әлеуметтік төлемдердің шығыстары	27	
28	Геологиялық зерттеу мен табиғи ресурстарды қазып алу үшін дайындық жұмыстарына шығыстар	28	
29	Салықтар, айыппұлдар мен орны толтырылатын шығыстар	29	48,0
	а) 25 баптың 1 тарауына сәйкес төленген салықтар	29а	48,0
	б) бюджетке енетіннен тыс, айыппұлдар мен өсімдерін қоса төленген айыптар	29б	
	в) мемлекеттік әлеуметтік саланы ұстау үшін шығыстар	29в	

1	2	3	4
	г) 26 баптың 4 тарауына сәйкес жер қойнауын пайдаланушылардың шығыстары	29г	
30	26 баптың 11 тарауына сәйкес құрылыстарды өткізуден болған залалдар	30	
31	Шегерулердің барлығы (19-жолдан 30-жолды қоса сомасы)	31	1051,4
32	Салық салынатын табыс (18-жол — 31-жол)	32	228,6
32-1	20-8 баптың 4 тарауына сәйкес алып өтуге жатпайтын залал	32-1	-
32-2	Алып өтуге жататын залал	32-2	-
33	27 бапқа сәйкес алып өткізілген кәсіпкерлік қызметтен болған залалдар	33	-
34	34 бапқа сәйкес салық салудан босатылатын табыстар	34	-
	1) тағайындау бойынша төтенше жағдайлар кезінде пайдаланылған гуманитарлық жәрдем		
	2) мүгедектердің еңбекақысы, сондай-ақ мүгедектерге әлеуметтік салықтың сомасының 50%-ын төлеу бойынша шығыстардың екі есе сомасы		
	3) мемлекеттік бағалы қағаздар бойынша сыйақылар		
	4) коммерциялық емес ұйымдарға қайырымдылық жарналар		
	5) қайырымдылық қорларға банктердің ақысыз аударымдары		
	6) ерікті зейнетақы жарналардың сомасы		
	7) негізгі құралдардың қаржы лизингі бойынша алынған сыйақылар		
	8) 34 баптың 8 тарауына сәйкес салық салынатын табыстың босатылатын өсімі		
	9)		
35	Алып өткізілген залалдар мен берілген жеңілдіктердің есебінен салық салынатын табыс (32-жол — 34-жол)	35	228,6
36	Есептелген салықтың сомасы	36	68,6
36а	Таза табысқа салынатын салықтың сомасы	36а	
36б	20-8 баптың 3 тарауына сәйкес негізгі құралдардың қосымша бағалануынан болған салықтың сомасы	36б	
36в	Барлық есептелген салық (36-жол — 36а жол + 36б жол)	36в	68,6

1	2	3	4
37	Барлық жасалған аванстық төлемдер мен есепке жатқызулар	37	
38	Артық төлемнің сомасы	38	
39	Төленуге тиіс барлық салық	39	68,6
40	Айып санкциялары	40	
41	Барлық салық пен айып санкциялары	41	
42	Алдағы төлемдер есебінің артық төлеу сомасы	42	
43	Қайтарылудағы тиіс артық төлемнің сомасы	43	

XI. Салыстыру үшін қаржылық есеп бойынша таза пайданың (залалдың) мөлшерін анықтаймыз. Ол үшін №5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шоты бойынша нәтижелерін талдаймыз.

а) оның кірістер жағы № 5410 шоттың кредиті бойынша 1200,0 мың теңгені құрады (негізгі қызмет бойынша);

б) шығыстар жағын анықтау үшін мына шоттардың кредиті бойынша төмендегі соманы қабылдаймыз: № 7010 — 905,2 мың теңге.

Жиынтығы — 905,2 мың теңге.

Кірістер мен шығыстар жақтары арасындағы айырма өндірілген өзіндік күн бойынша жиынтық кіріске тең болады.

1200,0 мың теңге — 905,2 мың теңге = 294,8 мың теңге

Кезең шығыстары, барлығы — 181,0 мың теңге

оның ішінде әкімшілік шығыстар — 177,0 мың теңге

өткізу бойынша шығыстар — 4,0 мың теңге

Негізгі қызмет бойынша кірістер сомасын анықтаймыз.

294,8 мың теңге — 181,0 мың теңге = 113,8 мың теңге

Одан соң негізгі емес қызмет бойынша нәтижені есептейміз:

а) кірістің мөлшерін анықтаймыз (№6120 шоттың дебеті бойынша ол 80,0 мың теңге сомаға тең) — 80,0 мың теңге

Негізгі емес қызмет бойынша шығыстыр — жоқ

Салық салынуға дейінгі субъектінің дағдылы қызметінен болған жиынтық табыстың (залалдың) сомасын есептейміз:

113,8 + 80,0 = 193,8 мың теңге

— 193,8 мың теңге

Салықтың 30% мөлшерлемесі кезінде бұл сомадан тиесілі табыс салығының мөлшерін анықтаймыз.

193,8 мың теңге x 30% = 58,14 мың теңге ≈ **58,1 мың теңге.**

Енді қаржылық есеп бойынша таза жиынтық пайданың сомасын анықтауымыз қажет. Ол жиынтық пайда мен корпорациялық табыс салығы арасындағы айырмаға тең болады.

193,8 мың теңге — 58,1 мың теңге = **135,7 мың теңге.**

Декларацияның № 15-2 қосымшасының кестесін толтырамыз.

Салық төлеушінің аталуы — «Сенім» СК
СТТН 582000039423

№ 15-2 қосымша

**2006 жылдың ҚАРЖЫ-ШАРУАШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНІҢ
НӘТИЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ ЕСЕП**

(мың теңге)

Көрсеткіштердің аталуы		Сомасы	
		Табыстар	Шығыстар
Өнім (жұмыстар, қызметтер) өткізуден түскен табыс	01	1200,0	-
Өткізілген өнімнің (жұмыстар, қызметтер) өзіндік құны	02	-	905,2
Жалпы табыс (01-02)	03	294,8	-
Кезең шығыстарының барлығы	04	-	181,0
оның ішінде:		-	-
Жалпы және әкімшілік шығыстар	05	-	177,0
Өткізу бойынша шығыстар	06	-	4,0
Сыйақы түріндегі шығыстар	07	-	-
Негізгі қызметтен түскен пайда (залал) (03-04)	08	113,8	-
Негізгі емес қызметтен түскен пайда (залал)	09	80,0	-
Салық салынуға дейінгі дағдылы негізгі қызметтен түскен пайда (залал)	10	193,8	-
Табыс салығы бойынша шығыстар	11	-	58,1
Салық салынғаннан кейінгі дағдылы негізгі қызметтен түскен пайда (залал) (10-жол — 11-жол)	12	135,7	-
Төтенше жағдайлардан болған залал	13	-	-
Таза пайда (залал) (12-жол + (-) 13-жол)	14	135,7	-

ХІІ. Қаржылық есеп бойынша пайданы (залалды) декларация бойынша табыспен (залалмен) салыстырамыз. Ол үшін жылдық декларацияның №15а қосымшасының кестесін пайдаланамыз.

1) Қаржылық есеп бойынша таза пайданы (залалды) біз анықтап қойғанбыз және ол тең болады — 135,7 мың теңгеге.

2) Корпорациялық табыс салығының (салық есебі бойынша) мөлшерін де біз анықтап қойғанбыз және ол тең болады

— 68,6 мың теңгеге.

3) Бухгалтерлік есепте бейнеленген, бірақ бұл декларацияға енгізілмейтін табыстарды есептейміз:

а) корпорациялық табыс салығының, яғни 30%-ға кемітілген екі жағдайдағы пайдалардың сомалары арасындағы айырма (есептің тәсілі):

$(228,6 - 193,8) \times 0,7$ (яғни, 70%) = 24,36 мың теңге

айырмасы — 24,3 мың теңге.

5) 1-ден 4-жолды қоса сомасы — 228,6 мың теңге.

9) Салық салынатын табыс (5-жол — 8-жол) — **228,6 мың теңге.**

(бұл нәтиже декларацияның 32-ші жолының мөлшеріне тең болуы тиіс)

№ 15а қосымшасының кестесін толтырамыз.

№ 15а қосымшасы

Салық төлеушінің аталуы — «Сенім» СК
СТТН 582000039423

Қаржылық есеп бойынша табысты (залалды) декларация бойынша табыспен салыстыру

(мың теңге)

1	Қаржылық есеп бойынша таза пайда (залал)	135,7
2	Корпорациялық табыс салығы	68,6
3	Салық салынуға жататын, бірақ бухгалтерлік есепте биылғы жылы бейнеленбеген табыс а Табыстар сомаларының арасындағы айырма	24,3
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	3а, 3б, 3в, 3г, 3д, 3е жолдары бойынша жиынтық	24,3
4	Бухгалтерлік есепте көрсетіліп, бірақ бұл декларацияға енгізілмеген шығыстар	
	а	
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	4а, 4б, 4в, 4г, 4е жолдары бойынша жиынтық	

5	1-ден 4-жолды қоса жиынтықтың сомасы	228,6
6	Бухгалтерлік есепте есепке алынған, бірақ декларацияға енгізілмеген табыс	
	а	
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	ж	
	6а, 6б, 6в, 6г, 6д, 6е, 6ж жолдары бойынша жиынтық	
7	Бухгалтерлік есеп бойынша шығыстарға апарылмаған бұл декларацияның шегерулері	
	а	
	б	
	в	
	г	
	д	
	е	
	ж	
	7а, 7б, 7в, 7г, 7д, 7е, 7ж жолдары бойынша жиынтық	-
8	6 мен 7-жолдардың сомасы	-
9	Салық салынатын кіріс (5-жол — 8-жол). (Нәтижесі декларацияның 32-жолындағы мөлшерге тең болуы тиіс)	228,6

ХІІІ. Кәсіпорынның бөлінбеген пайдасының сомасын есептейміз. Ол үшін біз жылдық декларацияның №15б қосымшасының кестесін пайдаланамыз.

- 1) Жыл басындағы сальдо (жылдың басындағы №15 қосымшаның 26-шы жолынан өткізіледі). Біздің жағдайда ол — жоқ.
- 2) Қаржылық есеп бойынша таза пайда — 135,7 мың теңге.
- 4) 1, 2, 3 жолдардың сомаларының жиынтығы — 135,7 мың теңге.
- 6) Бөлінбеген пайданың басқа кемулері:
 - а) айыппұлдар төлеу — 6,0 мың теңге.
 - б) резервтік капитал қалыптастыру — 800,0 мың теңге.
- 7) Жиынтығы (5, 6 жолдардың сомасы) — 806,0 мың теңге.
- 8) Жылдың соңындағы сальдо (4-жол — 7-жол) — **(-670,3 мың теңге).**

(Анықталған сома жылдың соңындағы декларацияның № 15 қосымшаның 26-жолындағы сомамен тең болуы тиіс).

Бұл 670,3 мың теңге мөлшерде жабылмаған залал шеккенін (жақшалардың ішіне аламыз) білдіреді.

№ 15 б қосымшасының кестесін толтырамыз.

Салық төлеушінің аталуы — «Сенім» СК
СТТН 582000039423

100-ші үлгі 15б қосымшасы

**Бөлінбеген пайданың (жабылмаған залалдың)
сомалары мен оның қозғалысы туралы
ЕСЕП**

(мың теңге)

1	Жылдың басындағы сальдо (жылдың басына 15 қосымшаның 26-жолынан алып өтіледі)	-
2	Қаржылық есеп бойынша таза пайда (залал)	135,7
3	Бөлінбеген пайданың басқа көбеюлері	
	а	
	б	
	в	
4	1-ден 3-жолды қоса сомалардың жиынтығы	135,7
5	Төлеуге бағытталған дивидендтер	-
6	Бөлінбеген пайданың басқа кемулері	
	а <i>Айыппұлдар төлеу</i>	6,0
	б <i>Резервтік капитал қалыптастыру</i>	800,0
	в	
7	5 пен 6-жолдардың жиынтығы	806,0
8	Жылдың соңындағы сальдо. (4-жол — 7-жол). (Кірістердің анықталған сомасы жылдың соңына 15 қосымшаның 26-жолының сомасымен сәйкес келуі тиіс)	(-670,3)

ХІV. Бөлімнің соңында 2006 жылдың бухгалтерлік балансын (жылдық декларацияның №15 қосымшасына сәйкес) құрастырамыз. Ол үшін айналым ведомосының жәрдеміне сүйенеміз.

Активтер	Жылдың басына	Жылдың соңына
Ақша қаражаттары (№1010, 1040, 1150 шоттар бойынша)		958,3
Дебиторлық қарыздар (№1250 шоттың дебеті бойынша)		6,2
Жиынтығы	-	964,5
Барлығы	-	964,5
Пассивтер		
Жарияланған капитал (№5010 шоттың кредиті бойынша)	-	800,0

Резервтік капитал (№5310 шоттың кредиті бойынша)		800,0
Бөлінбеген пайда (жабылмаған залал) (№5430 шоттың дебеті бойынша)	-	(-670,3)
Жиынтығы	-	929,7
Салықтар бойынша қарыздар (№3150 шоттың кредиті бойынша)	-	22,4
Кредиторлық қарыздар (№3210 шотының кредиті бойынша)	-	12,4
Жиынтығы	-	34,8
Барлығы	-	964,5

Бұл мәліметтер бойынша жылдық декларацияның № 15 қосымшасындағы бухгалтерлік баланстың кестесін толтырамыз.

Салық төлеушінің аталуы — «Сенім» СК
СТТН 582000039423

100-ші үлгі
15 қосымша

Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің
2005 жылғы 22 желтоқсандағы №427
бұйрығымен бекітілген

2006 жылдың бухгалтерлік балансы

(мың теңге)

АКТИВТЕР	Жол коды	Есептік кезеңнің соңында	Есептік кезеңнің басында
1. Қысқа мерзімді активтер			
Ақша қаражаты және оның эквиваленттері	010	158,3	-
Қысқа мерзімді қаржылық инвестициялар	011	800,0	-
Қысқа мерзімді дебиторлық берешек	012	6,2	-
Қорлар	013	-	-
Ағымдағы салықтық активтер	014	-	-
Сауға арналған ұзақ мерзімді активтер	015	-	-
Өзге де қысқа мерзімді активтер	016	-	-
Қысқа мерзімді активтердің жиыны	100	964,5	-
2. Ұзақ мерзімді активтер			
Ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар	020	-	-
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	021	-	-
Үлес қосу әдісімен есептелінетін инвестициялар	022	-	-
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	023	-	-

Негізгі құралдар	024	-	-
Биологиялық активтер	025	-	-
Барлау және бағалау активтері	026	-	-
Материалдық емес активтер	027	-	-
Кейінге қалдырылған салықтық активтер	028	-	-
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	029	-	-
Ұзақ мерзімді активтердің жиыны	200	-	-
Баланс (100-жол + 200-жол)		964,5	-

ПАССИВТЕР	Жол коды	Есептік кезеңнің соңында	Есептік кезеңнің басында
3. Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	030	-	-
Салықтар бойынша міндеттемелер	031	22,4	-
Басқа да міндетті және ерікті төлемдер бойынша міндеттемелер	032	12,4	-
Қысқа мерзімді кредиторлық берешек	033	-	-
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері	034	-	-
Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер	035	-	-
Қысқа мерзімді міндеттемелердің жиыны	300	34,8	-
4. Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	040	-	-
Ұзақ мерзімді кредиторлық берешек	041	-	-
Ұзақ мерзімді бағалау міндеттемелері	042	-	-
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	043	-	-
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	044	-	-
Ұзақ мерзімді міндеттемелердің жиыны	400	-	-
5. Капитал			
Шығарылған капитал	050	800,0	-
Эмиссиялық кіріс	051	-	-
Сатып алынған жеке меншік үлестік аспаптар	052	-	-
Резервтер	053	800,0	-
Бөлінбеген пайда (жабылмаған залал)	054	(670,3)	-
Аздық үлесі	055	-	-
Капитал жиыны	500	929,7	-
Баланс (300-жол + 400-жол + 500-жол)		964,5	-

Сақтандыру ісі мен инвестициялық қызмет туралы айта отырып қайырымдылық қорлардың (орталықтардың) қызметі туралы атап өтпеу мүмкін емес.

Бұл қызметтің саласындағы іс-әрекеттің екі мысалын келтіреміз.

1 үлгі

- 1) Қалалық әкімшіліктен ақысыз түрде қайырымдылық қорына 100000 теңге мөлшерінде құрылыс материалдары берілді (қабылдау-өткізу актісі мен жүкқұжаттар бойынша);
- 2) Қордың есеп айырысу шотына заңды және жеке тұлғалардан 250000 теңге мөлшерінде ақша келіп түсті;
- 3) Пайда алу мақсатында бұл құрылыс материалдары 120000 теңге бағада өткізілді (шот-фактура бойынша);
- 4) Өткізілген тауарға 16800 теңге сомада ҚҚС есептелді (шот-фактура бойынша);
- 5) Алушыдан есеп айырысу шотына 136800 теңге мөлшерінде ақшалар келіп түсті (төлем тапсырмасы бойынша);
- 6) Құрылыс материалдары алынған баға — 100000 теңге бойынша өзіндік құнға шығыс етілді (шығыс ету актісі бойынша);
- 7) Корпорациялық табыс салығы бойынша 6000 теңге есептелді (есептер бойынша).

2 үлгі

- 1) Заңды тұлғадан қайырымдылық қорға ақысыз түрде 100000 теңге мөлшерінде құрылыс материалдары берілді (қабылдау-өткізу актісі мен жүкқұжаттар бойынша);
- 2) Алынған тауарға 14000 теңге ҚҚС есептелді (шот-фактура бойынша);
- 3) Жеткізушінің 114000 теңге мөлшерінде басыбайлы беруі (сыйға беру) есепті жылдың бөлінбеген табысы есебіне енгізілді (акті бойынша);
- 4) Өтелуге тиіс 14000 теңге мөлшердегі ҚҚС-ның сомасы алынған материалдардың құнына апарылды (шот-фактура бойынша);
- 5) Пайда алу мақсатында бұл құрылыс материалдары 120000 теңге бағада өткізілді (шот-фактура бойынша);
- 6) Өткізілген тауарға 16800 теңге мөлшерінде ҚҚС есептелді (шот-фактура бойынша);
- 7) Құрылыс материалдары алынған баға — 114000 теңге бойынша өзіндік құнға шығыс етілді (шығыс ету актісі бойынша);
- 8) Алушыдан есеп айырысу шотына 136800 теңге мөлшерінде ақшалар келіп түсті (төлем тапсырмасы бойынша);
- 9) Корпорациялық табыс салығы бойынша 1200 теңге есептелді (есептер бойынша).

Екі үлгіде қайырымдылық қоры қандай салықтарды және қандай сомада төлеуге міндетті екенін анықтаймыз. Ол үшін шаруашылық операциялардың журналын толтырамыз.

Шар-ық опер-лар нөмірі	Сомасы	Шоттардың корреспон-денциясы		Шар-ық опер-лар нөмірі	Сомасы	Шоттардың корреспон-денциясы	
		Дт	Кт			Дт	Кт
1 үлгі				2 үлгі			
№1	100000	1317	5430	№1	100000	1317	3310
№2	250000	1040	5430	№2	14000	331	3310
№3	120000	1210	6010	№3	114000	3310	5430
№4	16800	1210	3130	№4	14000	1317	1420
№5	136800	1040	1210	№5	120000	1210	6010
№6	100000	7010	1317	№6	16800	1210	3130
№7	6000	7710	3110	№7	114000	7010	1317
				№8	136800	1040	1210
				№9	1200	7710	3110

Шаруашылық операциялардың нәтижелерін салыстырып есептелген салықтардың мөлшерін анықтаймыз. Бұл жерде қайырымдылық қорына коммерциялық қызмет рұқсат етілгенін, сондықтан тауарларды өткізу кезінде ҚҚС есептеліп және дағдылы түрде төленетінін ескертуіміз қажет.

Бірақ, ҚҚС-ның өтелуі жасалмайды, өйткені бұл салықтың мөлшері есепті жылдың бөлінбеген табысының сомасына енгізіледі.

Сонымен, 1 мен 2-ші үлгіде ҚҚС-ы **16800 теңге** сомадағы тең мөлшерінде төленді, өйткені тауарлардың өткізілуі 120000 теңге мөлшеріндегі бірдей сомада жасалған.

Жиынтық кірістің сомасын анықтаймыз:

1-ші үлгіде: ол 6010 шоттың кредиті мен 7010 шоттың дебеті бойынша сомалардың арасындағы айырмаға, яғни (120000 — 100000) = **20000 теңгеге** тең болады.

2-ші үлгіде: ол да 6010 шоттың кредиті мен 7010 шоттың дебеті бойынша сомалардың арасындағы айырмаға, яғни (120000 — 116000) = **4000 теңгеге** тең болады.

Корпорациялық табыс салығының мөлшерін анықтаймыз:

1-вариантта ол (30%-дық мөлшерде) $20000 \times 30\% = \mathbf{6000}$ **теңгені** құрайды.

2-вариантта ол енді $4000 \times 30\% = \mathbf{1200}$ **теңгеге** тең болады.

Біз қайырымдылық қорға ақысыз түрде түскен ақшалар, тауарлар және т.б. салық салынбайтынын атап өтуіміз қажет.

Сонымен, қорытынды жасаймыз:

1-ші үлгіде қайырымдылық қоры салықтардың төмендегі түрлерін төлеуге міндетті:

- 1) ҚҚС — 16800 теңге;
- 2) Корпорациялық табыс салығы — 6000 теңге.

2-ші үлгіде:

- 1) ҚҚС — 16800 теңге;
- 2) Корпорациялық табыс салығы — 1200 теңге.

Біз нақты мысалдар арқылы іс-әрекеттерде сақтандыру ісі мен инвестициялық қызмет кәсіпорындарындағы қаржы-шаруашылық операциялардың толық циклын көрсеттік.

Енді студенттерге осы саладағы бухгалтерлік және салық есептері бойынша өздерінің білімдерін тексеру мен дағдылығын баянды етуге мүмкіндік берейік.

№ 1 есеп

Кәсіпорынға 1421386 теңге сақтандыру жарналары келіп түсті. Бағалы қағаздарды (акцияларды) сатып алу үшін 830560 теңге көлемінде ақша қаражаттары салынды; сатып алу құны бойынша 830560 теңгеге акциялар сатып алынды; заңмен бекітілген сомалардан артық құрылтай құжаттарымен бекітілген 830560 теңге мөлшерінде резервтік капиталға қаржылар бөлінді; брокерлердің еңбекақысы бойынша 286460 теңге есептелді; брокерлердің еңбекақысынан 13746 теңге мөлшерінде табыс салығы есептелді; брокерлердің еңбекақысы негізінде әлеуметтік салық 54141 теңге мөлшерінде есептелді; жинақтаушы зейнетақы қорына 28646 теңге мөлшерінде төлемдер есептелді; әлеуметтік қамсыздандыруға 4297 теңге көлемінде қаржылар есептелді; брокерлерге 244068 теңге сомада еңбекақы берілді; өтелуге тиіс сақтандыру қаржылары 283490 теңге мөлшерде анықталды; кассадан 283490 теңге сомада есептелген өтелуге тиіс сақтандыру қаржылары төленді.

Осы мәліметтер бойынша есепті кезеңде жасалған шаруашылық операциялардың журналын толтырыңыз.

№ 2 есеп

Кәсіпорын жыл ішінде 1289365 теңге жылдық жиынтық табыс алды.

Қаржылық есеп бойынша шығындардың сомасы 1232446 теңгеге тең. Салық есебі бойынша шегерулердің сомасы 1163506 теңгені құрайды.

Кәсіпорын салық инспекциясына 18376 теңге мөлшерінде айыппұлдар мен өсім төледі. Арнайы мектеп-интернатқа 30000 теңге көлемінде демеушілік жәрдем берді.

Қаржылық және салық есептері бойынша жиынтық табыстардың мөлшерлерін есептеп, оларды салыстырыңыз, ал одан соң бөлінбеген пайданың (жабылмаған залалдың) мөлшерін анықтаңыз.

№ 3 есеп

Заңды және жеке тұлғалардан қордың есеп айырысу шотына 368650 теңге ақша түсті.

ҚР Қорғаныс министрлігі жүйесі бойынша қалалық әскери комиссариатынан қайырымдылық қорына ақысыз түрде 185480 теңге сомада материалдар берілді. Табыс алу мақсатында ол материалдар 205670 теңгеге өткізілді. Өткізілетін тауарларға 32907 теңге сомада ҚҚС есептелді. Есеп айырысу шотына 238577 теңге мөлшерінде ақша қаражаттары келіп түсті. Материалдар сатып алынған баға бойынша 185480 теңге мөлшерінде өзіндік құнға шығыс етілді. Корпоративтік табыс салығы бойынша 6057 теңге есептелді.

Көрсетілген операциялар бойынша есептелген салықтардың мөлшерін анықтаңыз.

№ 4 есеп

Сақтандыру жарналары 1560165 теңге мөлшерінде келіп түсті.

Қаржылық есеп бойынша шығындардың сомасы 1438546 теңгеге тең болды. Салық есебі бойынша шегерулердің сомасы 1386789 теңгені құрайды.

Кәсіпорын бір жыл ішінде МСИ-на 19268 теңге мөлшерінде айыппұлдар мен өсім төледі. Заңмен бекітілген сомалардан артық құрылтай құжаттарымен бекітілген 900000 теңге мөлшерінде резервтік капиталға қаржылар есептелді.

Қаржылық және салық есептері бойынша жиынтық табыстардың мөлшерін есептеп шығыңыз, ал одан соң оларды салыстырып және бөлінбеген пайданың(жабылмаған залалдың) мөлшерін анықтаңыз.

Сонымен, біз экономиканың әртүрлі салаларындағы, атап айтқанда: өнеркәсіп пен құрылыс, сауда-делдалдық және коммерциялық қатынастар, ауыл шаруашылығы, сақтандыру ісі мен инвестициялық қызмет кәсіпорындарындағы бухгалтерлік есепті нақты мысалдарда қарадық.

Енді біз мемлекеттік (бюджеттік және қазыналық) мекемелердегі бухгалтерлік есепті қарауымыз қажет. Себебі, бюджеттік қаржыландырудың жоғарыда атап өтілген салалардан көптеген ерекшеліктері бар.

V. БӨЛІМ
МЕМЛЕКЕТТІК (БЮДЖЕТТІК ЖӘНЕ ҚАЗЫНАЛЫҚ)
ҰЙЫМДАРДАҒЫ БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП

Мемлекеттік ұйымдарды (мекемелерді) қаржыландыру жергілікті органдармен бекітілген сметалар бойынша қатаң түрде жүргізіледі. Мемлекеттік мекемелердегі бухгалтерлік есеп қаржыландыру көздерінен тәуелсіз жалпыға дағдыланған үлгіде бекітілген жоспар бойынша бірыңғай баланста жүргізіледі. Қазыналық мекемелерге таза бюджеттік мекемелерден ерекше ақылы негізде қызметтер атқаруға рұқсат етіледі.

Сондықтан, біз бюджеттік мекемедегі бухгалтерлік есепті қараймыз. Бұны қалалық жұқпалы аурулар мен туберкулезге қарсы ауруханалар мысалында қарастырайық.

Жұқпалы ауруларға қарсы аурухана халық арасында жұқпалы аурулардың пайда болуы мен таралуына қарсы күрес және қала азаматтарының денсаулығын қорғау объектісі болып табылады.

Емдеу ісінің ерекшелігіне байланысты мекемеге ақылы түрде медициналық қызметтер көрсетуге тиым салынады.

Мекеменің есебін қалалық қаржы бөлімі бекітіп және бақылап, сметалардың орындалу тәртібін қадағалайды және онда бухгалтерлік есеп журнал-ордерлі түрі бойынша жүргізіледі.

2006 жылға төмендегі баптар бойынша бекітіліп және толық орындалған шығыстардың сметасы

№	Шығыстар ерекшеліктерінің атауы	Сомасы (мың теңге)
1	Жұмысшылар мен қызметкерлердің негізгі еңбекақысы	6000,0
2	Белгіленген жеңілдіктер бойынша орны толтырылатын төлемдер (жәрдемақылар)	300,0
3	Әлеуметтік салық	1134,0
4	Ауруларды тамақтандыру үшін тағамдық азықтар сатып алу	1020,0
5	Дәрі-дәрмектер сатып алу	2100,0
6	Іс-сапар шығыстары	50,0
7	Тауарлар, қызметтер сатып алу үшін басқа шығыстар	700,0
8	Коммуналдық қызметтердің ақысын төлеу	20,0
9	Байланыс қызметтерінің ақысын төлеу	50,0
10	Электр қуатының ақысын төлеу	180,0

11	Жылу беру бойынша шығыстар	640,0
12	Үйлер мен жабдықтарды ұстау мен ағымдағы жөндеу үшін шығыстар	240,0
13	Басқа қызметтер бойынша шығыстар	220,0
14	Жабдықтар мен құрал-саймандар сатып алу	200,0
	ЖИЫНТЫҒЫ:	12854,0

Сонымен, жыл ішінде аурулады тамақтандыру мен емдеу үшін тағамдық азықтарға 960,0 мың теңге және дәрі-дәрмектерге 2020,0 мың теңге мөлшерінде ақша қаражаттары жұмсалды, ал басқа баптар бойынша қаржыландыру түрлері толық игерілді.

I. Есеп жүргізуді оңайлату үшін кіріспе балансты нөлге тең деп қабылдаймыз.

Емдеу мекемесінің жұмысы табыс алу мақсатындағы кәсіпкерлік қызметке жатпайтындықтан және қалалық бюджеттен қаржыландырылуына байланысты бізде қызметтің **VI—XIII** баптардың бөлігі болмайды.

Одан басқа, бюджеттік ұйымдар бухгалтерлік есеп шоттарының бюджеттік жоспарынан сол шоттардың бас жоспарына (ҚР Қаржы министрлігінің бухгалтерлік есеп және аудиттің әдістемелігі департаментінің 1999 жылдың 11 нарызындағы № 23 — 3-1/42/689 хаты негізінде) көшуге тиісті еді.

Бұл хатқа сәйкес, бухгалтерлік есеп шоттарының бюджеттік жоспарынан бас жоспарына көшу кестесі келтіріледі. Ол үшін бізге қажетті бірнеше шоттарды белгілеп, салыстырамыз (№ 5 қосымшаны қараңыз).

Мысалы, бюджеттік мекемелерде ағымдағы банк шоты қолданылады және ол бюджеттік жоспар бойынша № 100 «Ағымдағы шот» активті шоты болып белгіленеді. Біз оны № 1040 «Ағымдағы банктік шоттағы ақша қаражаттары» шотымен белгілейміз.

Одан соң, бюджеттен қаржыландыру бюджеттік жоспар бойынша № 230 «Бюджеттен ұйымның шығыстары мен басқа іс-шараларды қаржыландыру», ол типтік жоспар бойынша № 5010 «Жарияланған капитал» пассивті шотымен белгіленген.

Бюджет бойынша шығыстар бюджеттік жоспар бойынша № 200 «Бюджет бойынша ұйымды ұстау мен басқа іс-шаралар жөнінде шығыстар» активті шотымен белгіленетін еді, ал типтік жоспар бойынша олар сол № 5010 «Жарияланған капитал» шотының активті жағына белгіленеді.

№ 5010 «Жарияланған капитал» шоты бюджеттік ұйымдарда типтік жоспар бойынша бізге № 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотын еске салатынын және нәтижелі екеніне назар аударыңыз.

II. Шаруашылық операциялардың журналын толтыруға кірісеміз (смета бойынша).

1) Жұмысшылар мен қызметкерлердің еңбекақысы 6000000 теңге сомада есептелді (смета бойынша);

2) Белгіленген жеңілдіктер бойынша (жәрдемақылар) орны толтырылатын төлемдер 162000 теңге мөлшерінде есептелді (смета бойынша);

3) Жұмысшылар мен қызметкерлердің еңбекақысы негізінде 918000 теңге сомада әлеуметтік салық есептелді (смета бойынша);

4) Жеткізушілерден ауруларды тамақтандыру үшін 1020000 теңге мөлшерінде тағамдық азықтар сатып алу (смета бойынша);

5) Жеткізушілерден ауруларды емдеу үшін 2100000 теңге мөлшерінде дәрі-дәрмектер сатып алу (смета бойынша);

6) Іс-сапар шығыстары бойынша 50000 теңге есептелді (смета бойынша);

7) Жеткізушілерден басқа тауарлар, материалдарды 700000 теңге сомада сатып алу (смета бойынша);

8) Мердігерлер атқаратын коммуналды қызметтердің ақысын 20000 теңге мөлшерінде есептеу (смета бойынша);

9) Жеткізушілерге байланыс, электр қуаты, жылу жөнінде қызметтердің ақысын 870000 теңге мөлшерінде есептеу (смета бойынша);

10) Мердігерлердің үйлерді ұстау мен ағымдағы жөндеу үшін шығыстар жөнінде ақысын 460000 теңге мөлшерінде есептеу (смета бойынша);

11) Жеткізушілерден жабдықтар мен құрал-саймандарды 200000 теңгеге сатып алу (смета бойынша);

12) Қаржы бөлімі тарапынан бір жылға бөлініп және мекеменің ағымдағы шотына 12500000 теңге мөлшерінде ақша қаражаттары түсті (смета бойынша);

13) Жұмысшылар мен қызметкерлердің еңбекақысынан 320000 теңге сомада табыс салығы есептелді (есептер бойынша);

14) Персоналдың еңбекақысынан жинақтаушы зейнетақы қорына 600000 теңге төлемдер есептелді (есептер бойынша);

15) Жеткізушілерге атқарылған қызметтері үшін 5350000 теңге сомада ақша төленді (төлем тапсырмалары бойынша);

16) Жеткізушіге атқарылған қызметтері үшін 20000 теңге қолма-қол ақша берілді (квитанция бойынша);

17) Персоналдың еңбекақысынан жинақтаушы зейнетақы қорына 600000 теңге төлемдер төленді (төлем тапсырмалары бойынша);

18) МСИ-на персоналдың еңбекақысы негізінде 918000 теңге әлеуметтік салық төленді (төлем тапсырмалары бойынша);

19) МСИ-на персоналдың еңбекақысынан 320000 теңге жеке табыс салығы төленді (төлем тапсырмалары бойынша);

20) Банктегі ағымдағы есеп шотынан 5312000 теңге қолма-қол ақша алынды (чек кітапшасы бойынша);

21) Персоналға жәрдемақы беру бойынша 162000 теңге берілді (ведомость бойынша);

22) Персоналға 5080000 теңге қолма-қол ақшамен еңбекақы берілді (ведомость бойынша);

23) Есепті түрде іс-сапар шығыстарына 50000 теңге қолма-қол ақша берілді (шығыс кассалық ордерлер бойынша);

24) Ауруларды бір жыл мерзімде тамақтандыруға 960000 теңгеге тағамдық азықтар шығыс етілді (материалдық есептер бойынша);

25) Ауруларды бір жыл мерзімде емдеуге 2020000 теңге мөлшерінде дәрі-дәрмектер шығыс етілді (материалдық есептер бойынша);

26) Шаруашылық мұқтаждықтар үшін 700000 теңге мөлшерінде материалдар шығыс етілді (материалдық есептер бойынша);

27) Шаруашылық мұқтаждықтар үшін 870000 теңге сомада электр қуаты, байланыс, отын шығыс етілді (материалдық есептер бойынша);

28) Үйлерді ұстау мен ағымдағы жөндеуге 460000 теңгеге құрылыс материалдары шығыс етілді (материалдық есептер бойынша).

Бұл жерде (бюджеттік ұйымдарда) келген материалдар, тауарлар мен қызметтердің барлық түрлері өздерінің бағасына ҚҚС-ның құнын қоса кіріс болатындығын еске саламыз.

Жоғарыдағы мәліметтер бойынша шаруашылық операциялардың журналын толтырамыз:

Шаруаш. операциялардың нөмірлері	Сомасы	Шоттардың корреспонденциясы		Шаруаш. операциялардың нөмірлері	Сомасы	Шоттардың корреспонденциясы	
		Дт	Кт			Дт	Кт
1	2	3	4	5	6	7	8
№1	6000000	5010	3350	№15	5350000	3310	1040
№2	162000	5010	3210	№16	20000	3310	1010
№3	918000	5010	3150	№17	600000	3220	1040
№4	1020000	1315азық	3310	№18	918000	3150	1040
№5	2100000	1315дәрі	3310	№19	320000	3120	1040
№6	50000	5010	1250	№20	5312000	1010	1040
№7	700000	1310	3310	№21	162000	3210	1010
№8	20000	5010	3310	№22	5080000	3350	1010
№9	870000	1312	3310	№23	50000	1250	1010
№10	460000	1317	3310	№24	960000	5010	1315азық
№11	200000	2417	3310	№25	2020000	5010	1315дәрі
№12	12500000	1040	5010	№26	700000	5010	1310
№13	320000	3350	3120	№27	870000	5010	1312
№14	600000	3350	3220	№28	460000	5010	1317

Жиынтығы: 48742000

Бұл жиынтық есепті кезеңдегі дебет пен кредит бойынша айналымдардың жиынтықтарына тең болуы тиіс.

III. Есеп регистрларын синтетикалық шоттар (проводкалар) бойынша олардың нөмірлерінің өсу тәртібімен (журнал-ордерлі түрі бойынша) құруға көшеміз.

Торлардың жетіспеушілігінен № 5010 «Бюджеттен қаржыландыру» шоты бойынша есеп регистрі мемориалды-ордерлі түрімен бейнеленеді.

1) № 1010 шот 2006 жылдағы қалалық жұқпалы ауруларға қарсы аурухана бойынша кассадағы қолма-қол ақша

Жыл басына салымо	1010 шоттың дебетіне көрсетілген шоттың дебетіне	Дебет бойынша жиынтық	1010 шоттың дебетіне көрсетілген шоттың кредитінен	Кредит бойынша жиынтық	Жыл соңына салымо
Қолма-қол ақша	1040	5312000	5312000	5312000	-
Жиынтығы		5312000	5312000	5312000	5312000

2) № 1040 шот 2006 жылдағы қалалық жұқпалы ауруларға қарсы аурухана бойынша ағымдағы банктік шоттағы ақша қаражаттары

Жыл басына салымо	1040 шоттың дебетіне көрсетілген шоттың кредитінен	Дебет бойынша жиынтық	1040 шоттың кредитінен көрсетілген шоттың дебетіне				Кредит бойынша жиынтық	Жыл соңына салымо
			3310	3220	3150	3120		
Ақша қаражаттары	5010	12500000	5350000	600000	918000	320000	5312000	-
Жиынтығы		12500000	5350000	600000	918000	320000	5312000	12500000

3) № 1250 шот 2006 жылдағы қалалық жұқпалы ауруларға қарсы аурухана бойынша қызметкерлердің есепті сомалары

	Жыл басына сальдо	1250 шоттың дебетіне көрсетілген шоттың кредитінен	Дебет бойынша жиынтық	1250 шоттың кредитінен көрсетілген шоттың дебетіне	Кредит бойынша жиынтық	Жыл соңына сальдо
		1010		5010		
Есепті сомалар	-	50000	50000	50000	50000	-
Жиынтығы	-	50000	50000	50000	50000	-

4) № 1310 шот 2006 жылдағы қалалық жұқпалы ауруларға қарсы аурухана бойынша материалдар

	Жыл басына сальдо	1310 шоттың дебетіне көрсетілген шоттың кредитінен	Дебет бойынша жиынтық	1310 шоттың кредитінен көрсетілген шоттың дебетіне	Кредит бойынша жиынтық	Жыл соңына сальдо
		3310		5010		
Материалдар	-	700000	700000	700000	700000	-
Жиынтығы	-	700000	700000	700000	700000	-

5) № 1312 шот 2006 жылдағы қалалық жұқпалы ауруларға қарсы аурухана бойынша қуат ресурстары

	Жыл басына сальдо	1312 шоттың дебетіне көрсетілген шоттың кредитінен	Дебет бойынша жиынтық	1312 шоттың кредитінен көрсетілген шоттың дебетіне	Кредит бойынша жиынтық	Жыл соңына сальдо
		3310		5010		
Қуат ресурстары	-	870000	870000	870000	870000	-
Жиынтығы	-	870000	870000	870000	870000	-

6) № 1315 азық шоты 2006 жылдағы қалалық жұқпалы ауруларға қарсы аурухана бойынша тағамдық азықтар

	Жыл басына сальдо	1315 азық шотының дебетіне көрсетілген шоттың кредитінен	Дебет бойынша жиынтық	1315 азық шотының кредитінен көрсетілген шоттың дебетіне	Кредит бойынша жиынтық	Жыл соңына сальдо
		3310		5010		
Тағамдық азықтар	-	1020000	1020000	960000	960000	60000
Жиынтығы	-	1020000	1020000	960000	960000	60000

7) № 1315 дәрі шоты 2006 жылдағы қалалық жұқпалы ауруларға қарсы аурухана бойынша дәрі-дәрмектер

	Жыл басына сальдо	1315 дәрі шотының дебетіне көрсетілген шоттың кредитінен	Дебет бойынша жиынтық	1315 дәрі шотының кредитінен көрсетілген шоттың дебетіне	Кредит бойынша жиынтық	Жыл соңына сальдо
		3310		5010		
Дәрі дәрмектер	-	2100000	2100000	2020000	2020000	80000
Жиынтығы	-	2100000	2100000	2020000	2020000	80000

8) № 1317 шот 2006 жылдағы қалалық жұқпалы ауруларға қарсы аурухана бойынша құрылыс материалдары

	Жыл басына сальдо	1317 шоттың дебетіне көрсетілген шоттың кредитінен	Дебет бойынша жиынтық	1317 шоттың кредитінен көрсетілген шоттың дебетіне	Кредит бойынша жиынтық	Жыл соңына сальдо
		3310		5010		
Құрылыс материалдары	-	460000	460000	460000	460000	-
Жиынтығы	-	460000	460000	460000	460000	-

9) № 2417 шот 2006 жылдағы қалалық жұқпалы ауруларға қарсы аурухана бойынша құрал-саймандар мен керек-жарақтар

	Жыл басына сальдо		2417 шоттың дебетіне көрсетілген шоттың кредитінен	Дебет бойынша жиынтық	2417 шоттың кредитінен көрсетілген шоттың дебетіне	Кредит бойынша жиынтық	Жыл соңына сальдо	
	Дт	Кт					Дт	Кт
			3310					
Негізгі құралдар	-		200000	200000		-		200000
Жиынтығы	-		200000	200000		-		200000

10) № 5010 шот 2006 жылдағы қалалық жұқпалы ауруларға қарсы аурухана бойынша бюджеттен қаржыландыру

		С = 0	
1) 6000000		12) 12500000	
2) 162000			
3) 918000			
6) 50000			
8) 20000			
24) 960000			
25) 2020000			
26) 700000			
27) 870000			
28) 460000			
Об = 12160000		Об = 12500000	
		С = 340000	

11) № 3120 шот 2006 жылдағы қалалық жұқпалы ауруларға қарсы аурухана бойынша жеке табыс салығы

	Жыл басына сальдо		3120 шотының кредитінен көрсетілген шоттың дебетіне	Кредит бойынша жиынтық	3120 шотының дебетіне көрсетілген шоттың кредитінен	Дебет бойынша жиынтық	Жыл соңына сальдо	
	Дт	Кт					Дт	Кт
			3350		1040			
Табыс салығы	-	-	320000	320000	320000	320000	-	-
Жиынтығы	-	-	320000	320000	320000	320000	-	-

12) № 3150 шот 2006 жылдағы қалалық жұқпалы ауруларға қарсы аурухана бойынша әлеуметтік салық

	Жыл басына сальдо		3150 шоттың кредитінен көрсетілген шоттың дебетіне	Кредит бойынша жиынтық	3150 шоттың дебетіне көрсетілген шоттың кредитінен	Дебет бойынша жиынтық	Жыл соңына сальдо	
	Дт	Кт					Дт	Кт
			5010		1040			
Әлеуметтік салық	-	-	918000	918000	918000	918000	-	-
Жиынтығы	-	-	918000	918000	918000	918000	-	-

13) № 3210 шоты 2006 жылдағы қалалық жұқпалы ауруларға қарсы аурухананың әлеуметтік сақтандыру бойынша міндеттемелері

	Жыл басына сальдо		3210 шотының кредитінен көрсетілген шоттың дебетіне	Кредит бойынша жиынтық	3210 шотының дебетіне көрсетілген шоттың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық	Жыл соңына сальдо	
	Дт	Кт			Дт	Кт		Дт	Кт
			5010		1010				
Орнын толтыратын төлемдер	-	-	162000	162000	162000		162000	-	-
Жиынтығы	-	-	162000	162000	162000		162000	-	-

14) № 3220 шот 2006 жылдағы қалалық жұқпалы ауруларға қарсы аурухананың зейнетақы аударымдары бойынша міндеттемелер

	Жыл басына сальдо		3220 шоттың кредитінен көрсетілген шоттың дебетіне	Кредит бойынша жиынтық	3220 шоттың дебетіне көрсетілген шоттың кредитінен		Дебет бойынша жиынтық	Жыл соңына сальдо	
	Дт	Кт			Дт	Кт		Дт	Кт
			3350		1040				
Жарналар	-	-	600000	600000	600000		600000	-	-
Жиынтығы	-	-	600000	600000	600000		600000	-	-

15) № 3310 шот 2006 жылдағы қалалық жұқпалы ауруларға қарсы аурухана бойынша жеткізушілерге қысқа мерзімді берешек

Жыл басына сальдо	3310 шоттың кредитінен көрсетілген шоттың дебетіне							Жыл соңына сальдо			
	Дт	Кт	1315 азық	1315 дәрі	1310	5010	1312	1317	2417	Дт	Кт
Жеткізушілер	-	-	1020000	2100000	700000	20000	870000	460000	200000	5370000	-
Жиынтығы	-	-	1020000	2100000	700000	20000	870000	460000	200000	5370000	-

16) № 3350 шот 2006 жылдағы қалалық жұқпалы ауруларға қарсы аурухананың еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешегі

Жыл басына сальдо	3350 шоттың дебетіне көрсетілген шоттың кредитінен			Жыл соңына сальдо	
	Дт	Кт	Дебет бойынша жиынтық	Дт	Кт
Еңбекақы	-	-	3200000	3200000	6000000
Жиынтығы	-	-	3200000	3200000	6000000

IV. Есеп регистрларының мәліметтері бойынша айналым ведомосын құрамыз

№	Шоттардың нөмірлері мен атауы	Жыл басына сальдо		Есепті жылдағы айналымдар		Жыл соңына сальдо	
		Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
1	1010 Кассадағы теңгемен ақша	-	-	5312000	5312000	-	-
2	1040 Ағымдағы шоттағы ақша қаражаттары	-	-	12500000	12500000	-	-
3	1310 Материалдар	-	-	700000	700000	-	-
4	1312 Қуат ресурстары	-	-	870000	870000	-	-
5	1315 азық. Тағамдық азықтар	-	-	1020000	960000	60000	-
6	1315 дәрі. Дәрі-дәрмектер	-	-	2100000	2020000	80000	-
7	1317 Құрылыс материалдары	-	-	460000	460000	-	-
8	1250 Қызметкерлердің есепті сомалары	-	-	50000	50000	-	-
9	2417 Басқа негізгі құралдар	-	-	200000	-	200000	-
10	3120 Жеке табыс салығы	-	-	320000	320000	-	-
11	3150 Әлеуметтік салық	-	-	918000	918000	-	-
12	3210 Әлеуметтік сақтандыру бойынша міндеттемелер	-	-	162000	162000	-	-
13	3220 Зейнетақы аударымдары бойынша міндеттемелер	-	-	600000	600000	-	-
14	3310 Жеткізушілерге қысқа мерзімді берешек	-	-	5370000	5370000	-	-
15	3350 Еңбекақы төлеу бойынша берешек	-	-	6000000	6000000	-	-
16	5010 Жарияланған капитал	-	-	12160000	12500000	-	340000
	ЖИЫНТЫҒЫ:	-	-	48742000	48742000	340000	340000

II ТАРАУ. БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП ЖҮРГІЗУДІ ҰЙЫМДАСТЫРУ

Әдістемелік көрсетулер

ҚР Қаржы министрлігі 2005 жылғы 22 желтоқсандағы «ХҚЕС сәйкес қаржылық есептілікті жасайтын бухгалтерлік есеп шоттарының Жұмыс жоспарын әзірлеу жөніндегі нұсқаулықты (негізді) бекіту туралы» № 426 бұйрығымен шоттардың Типтік жоспарында бекітілген тұжырымды негізі сақталған субъектілердің қаржы-шаруашылық қызметі бойынша есеп жүргізу шоттарының Жұмыс жоспарын дайындап, іске асыруда.

Осының нәтижесінде экономиканың барлық салаларында бухгалтерлік есеп жүргізуде шоттардың бірыңғай корреспонденциясын дайындау қажеттігі туындады. Шаруашылық операцияларды халықаралық стандарттарға негізделген бухгалтерлік есеп-қисап шоттарында көрсету, кәсіпорындардың нақты және дәлелді дамуының тұрақты экономикалық негізін қамтамасыз ету республикамызға шетелдік инвестицияларды тартуға негіз жасайды.

Бухгалтерлік есеп шоттарының Жұмыс жоспары нарықтық экономика мен халықаралық стандарттарға бағыттталып, еңбек өнімділігін жоғарылатуға, өндірілетін өнімнің өзіндік құны мен тиімділігін, орындалған жұмыстар мен атқарылған қызметтердің нақты мөлшерін анықтауға және кәсіпорындар мен олардың құрамдас бөлімшелерінің өндірістік-қаржылық қызметінің экономикалық талдау жұмыстарын орындауға мүмкіндік береді.

Осы оқу құралында әрбір синтетикалық шоттың сипаттамасынан соң, оның басқа синтетикалық шоттармен корреспонденциялық байланыс үлгісі (типтік) — сызбанұсқасы берілген. Егер де берілген үлгі — сызбанұсқада кейбір көрсетілмеген шаруашылық қызметтердің есептеу фактілері кездессе, кәсіпорындарда бухгалтерлік есеп-қисап жүргізудің негізгі әдістемелік қағидаларына сүйеніп, оны толықтырасыздар деп сенеміз.

Оларды орындау үшін қажет болатын тиісті құжаттар мен операциялардың мазмұнын түсіндіруімен бухгалтерлік проводкалардың мысалдары көрнекі түрде көрсетілді.

Оқу құралы шаруашылық операцияларды бухгалтерлік есеп шоттарының Жұмыс жоспары бойынша жүргізу, мамандардың күнделікті жұмысында жаңа әдістемелерді пайдалану, нарық жағдайында бухгалтерлік ақпарат түзу және оны толық көрсету,

Талдаудан қаржы-шаруашылық операциялар мен проводкалар дұрыс жасалғаны көрініп тұр.

Алдын ала айтылғандай, бұл мекеме шаруашылық есепті болмағандықтан және бюджеттен қаржыландырылатындықтан, VI—XIII баптар болмайды.

V. Операциялар журнал-ордерлі түрмен жасалғандықтан, бас кітаптың бланкілерін толтырудың қажеті жоқ.

XIV. Бөлімнің соңында 2006 жылдың бухгалтерлік балансын құрастырамыз. Ол үшін айналым ведомосына сүйенеміз.

(мың теңге)

Активтер	Жылдың басына	Жылдың соңына
Басқа негізгі құралдар	-	200,0
Материалдар, тауарлардың бар болуы	-	140,0
Жиынтығы:	-	340,0

(мың теңге)

Пассивтер	Жылдың басына	Жылдың соңына
Қаржыландыру көзі салымдар мен пайлар	-	340,0
Жиынтығы:	-	340,0

Біздің мәліметтеріміз бойынша қысқаша талдау жасаймыз. Баланстың бұл жағдайы қалдықта қалған негізгі құралдар мен материалдар бюджет арқылы қаржыландырылғанмен, бірақ әлі шығысқа жіберілмегенін білдіреді. Яғни қаржыландыру шығыстардан 340,0 мың теңгеге асып кетіп тұр. Бұл мүмкін болатын жағдай.

Біз алдын ала айтып ескерткендей, № 5010 «Жарияланған капитал» шоты № 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотын есімізге салады, ал оның жылдың соңындағы сальдосы № 5430 «Есепті жылдың бөлінбеген пайдасы (жабылмаған залалы)» шотын есімізге салады.

Бұл биылғы жылы қаржыландыру шығыстардан асып кеткенін және келесі жылы бұл жайт алдағы кезеңді қаржыландыру үшін сметаны жасау кезінде есепке алынуы қажет екендігін білдіреді.

Сонымен, біз экономиканың барлық салаларында бухгалтерлік балансты құрастыру мен есеп жүргізуді нақты мысалдарда қарап шықтық.

әрі қорытындылауды көздейді. Ондағы мәліметтер 2006 жылдың 6 қаңтарына дейінгі нормативтік бухгалтерлік құжаттарға енгізілген өзгерістерге сай келтірілген.

Уақытты үнемді пайдалану және үйрену процесін жылдам жүргізу, сондай-ақ бухгалтерлік есепті тиімді басқару мақсатында оқулықта тек қана жиі қолданылатын шоттар мысалға келтірілген.

Құрал әрбір жаңа бастаушы есепшіге ойлаған шаруашылық операциясының мазмұны бойынша бухгалтерлік есеп шоттарының корреспонденциясын дұрыс анықтауға, қосарлы жазбаны сауатты бейнелеуге және соған сәйкес қажетті құжатты құрастыруға көмектеседі.

1. СИНТЕТИКАЛЫҚ ЕСЕП БОЙЫНША БУХГАЛТЕРЛІК ШОТТАРДЫҢ КОРРЕСПОНДЕНЦИЯЛЫҚ БАЙЛАНЫС НҰСҚАЛАРЫ

1. БӨЛІМ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

Бірінші бөлім мынадай кіші бөлімдерді қамтиды:

1000 «Ақша қаражаты»;

1100 «Қысқа мерзімді қаржы инвестициялары»;

1200 «Қысқа мерзімді дебиторлық берешек»;

1300 «Қорлар»;

1400 «Ағымдағы салық активтері»;

1500 «Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер»;

1600 «Өзге қысқа мерзімді активтер».

Бұл бөлімнің шоттары аталған қысқа мерзімді активтердің мөлшері мен қозғалысы туралы ақпаратты қорытындылауға арналған.

10 кіші бөлім Ақша қаражаты

10 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 1010. Кассадағы теңгемен ақша қаражаты — төмендегі шоттармен:

дебеттік			кредиттік
1010-1030	Жолдағы теңгемен ақша қаражаты	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1040-1010
1010-(1220-1240)	Ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі		
1010-1250	Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	Ұйымдарға қысқа мерзімді қаржы инвестициялары	(1110, 1150)-1010

1010-1280	Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек	Ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	(1220-1240)-1010
1010-(3010, 3020, 3050)	Алынған қысқа мерзімді қарыз	Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	1250-1010
1010-(3320-3340)	Ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Тауар-материалдық қорлар	(1310-1315)-1010
1010-5020	Төленбеген капитал	Тауарлар	1330-1010
1010-5210	Сатып алынған жеке меншік үлестік аспаптар	Материалдық емес активтер	(2710-2730)-1010
1010-6010	Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс	Қысқа мерзімді қаржы міндеттемелері	(3010, 3020, 3050)-1010
		Қатысушылардың дивидендтері және кірістері бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3030-1010
		Ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек	(3320-3340)-1010
		Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	3350-1010
		Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3390-1010
		Өнімдерді сату және қызмет көрсету бойынша шығыстар	7110-1010

		Әкімшілік шығыстар	7210-1010
		Қаржыландыруға арналған басқа да шығыстар	7340-1010
		Басқа да шығыстар	7470-1010

Шот 1020. Кассадағы валютамен ақша қаражаты

— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1020-1050	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты	1050-1020
1020-1250	Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	1250-1020

Шот 1030. Жолдағы ақшалар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1030-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1040-1030
1030-1210	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі		
1030-1250	Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі		
1030-(3320-3340)	Ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
1030-3510	Алынған қысқа мерзімді аванстар		

Шот 1040. Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты — төмендегі шоттармен:

дебеттік			кредиттік
1040-1030	Жолдағы теңгемен ақша қаражаты	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1010-1040
1040-1110	Қысқа мерзімді ұсынылған қарыздар	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаттары	1050-1040
1040-(1210, 2110)	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа және ұзақ мерзімді дебиторлық берешегі	Арнайы шоттардағы ақша қаражаттары	1070-1040
1040-(1220-1240)	Қысқа мерзімді дебиторлық берешек	Ұйымдарға қысқа мерзімді қаржы инвестициялары	(1110, 1150)-1040
1040-1280	Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек	Қысқа мерзімді инвестициялар	(1130-1150)-1040
1040-(3010, 3020, 3050)	Қысқа мерзімді қаржы міндеттемелері	Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек	1280-1040
1040-3110	Төлеуге тиісті корпорациялық табыс салығы	Тауар-материалдық қорлар	(1310-1315)-1040
1040-3130	Қосылған құн салығы	Берілген қысқа мерзімді аванстар	1610-1040
1040-(3140-3190)	Басқа салықтар	Алдағы кезеңдердің шығыстары	1620-1040
1040-(3320-3340)	Басқа да міндетті және ерікті төлемдер бойынша міндеттемелер	Өзге қысқа мерзімді активтер	1630-1040
1040-3360	Жалдау бойынша қысқа мерзімді берешек	Негізгі құралдар	(2410-2417)-1040

1040-3510	Алынған қысқа мерзімді аванстар	Материалдық емес активтер	(2710, 2730)-1040
1040-4110	Алынған ұзақ мерзімді аванстар	Аяқталмаған құрылыс	2930-1040
1040-5020	Төленбеген капитал	Қысқа мерзімді қаржы міндеттемелері	(3010, 3020, 3050)-1040
1040-5210	Сатып алынған жеке меншік үлестік аспаптар	Төлеуге тиісті корпорациялық табыс салығы	3110-1040
1040-6110	Сыйақылар бойынша кірістер	Қосылған құн салығы	3130-1040
1040-6120	Дивидендтер бойынша кірістер	Басқа салықтар	(3140-3190)-1040
1040-6230	Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3310-1040
1040-6280	Басқа да кірістер	Басқа да міндетті және ерікті төлемдер бойынша міндеттемелер	(3320-3340)-1040
		Жалдау бойынша қысқа мерзімді берешек	3360-1040
		Төлеуге тиіс қысқа мерзімді сыйақылар	3380-1040
		Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3390-1040
		Жеткізушілер мен мердігерлерге ұзақ мерзімді кредиторлық берешек	4110-1040
		Төлеуге арналған ұзақ мерзімді сыйақылар	4160-1040

		Сатып алынған жеке меншік үлестік аспаптар	5210-1040
		Басқа да резервтер	5340-1040
		Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	7010-1040
		Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-1040
		Әкімшілік шығыстар	7210-1040
		Қаржыландыруға арналған басқа да шығыстар	7340-1040
		Басқа да шығыстар	7470-1040
		Жалдау ақысы	8047-1040

Шот 1050. Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаттары — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1050-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаттары	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаттары	1040-1050
1050-1210	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек	1280-1050
1050-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3310-1050
1050-3510	Алынған қысқа мерзімді аванстар	Бағамдық айырма бойынша шығыстар	7430-1050
1050-5020	Төленбеген капитал		

Шот 1070. Арнайы шоттардағы ақша қаражаттары — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1070-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1040-1070
1070-1050	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаттары	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаттары	1050-1070
1070-1280	Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3310-1070
1070-3010	Қысқа мерзімді банктік қарыз	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3390-1070
1070-3320	Еншілес ұйымдарға берілетін қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
1070-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
1070-6230	Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер		

**11 кіші бөлім
Қысқа мерзімді қаржы инвестициялары**

11 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 1130. Өтеуге дейін ұсталатын қысқа мерзімді инвестициялар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1130-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Қайта бағалауға арналған резерв	5320-1130

1130-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Қаржыландыруға арналған басқа да шығыстар	7340-1130
1130-1050	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты	Басқа да шығыстар	7470-1130
1130-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты		
1130-(1310-1315)	Тауар-материалдық қорлар		
1130-1317	Құрылыс материалдары		
1130-5320	Қайта бағалауға арналған резерв		
1130-6120	Дивидендтер бойынша кірістер		
1130-6280	Басқа да кірістер		

Шот 1150. Өзге қысқа мерзімді инвестициялар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1150-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	1010-1150
1150-1050	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1040-1150
1150-(1310-1315)	Тауар-материалдық қорлар	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты	1050-1150
1150-1317	Құрылыс материалдары	Еншілес ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	1220-1150

1150-1320	Дайын өнім	Қауымдастырылған және бірлескен ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	1230-1150
1150-1330	Тауарлар	Филиалдар мен құрылымдық бөлімшелердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	1240-1150
1150-2411	Жер	Қайта бағалауға арналған резерв	5320-1150
1150-2412	Үйлер мен ғимараттар	Қаржыландыруға арналған басқа да шығыстар	7340-1150
1150-2413	Машиналар мен құрал-саймандар	Басқа да шығыстар	7470-1150
1150-2414	Көлік құралдары	Қауымдастырылған ұйымдардың залалындағы үлес	7610-1150
1150-2415	Басқа негізгі құралдар		
1150-5320	Қайта бағалауға арналған резерв		
1150-6280	Басқа да кірістер		
1150-6410	Қауымдастырылған ұйымдардың пайда үлесі		

**12 кіші бөлім
Қысқа мерзімді дебиторлық берешек**

12 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 1210. Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1210-3130	Қосылған құн салығы	Өтеуге дейін ұсталатын ұзақ мерзімді инвестициялар	2020-1210

1210-6010	Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1040-1210
1210-6210	Активтердің шығуынан түскен кірістер	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	1010-1210
1210-6110	Сыйақылар бойынша кірістер	Ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек	(3320-3340)-1210
1210-6250	Бағамдық айырмадан түскен кірістер	Алынған қысқа мерзімді аванстар	3510-1210
1210-6280	Басқа да кірістер	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3310-1210
		Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3390-1210
		Сатылған өнімді қайтару	6020-1210
		Бағадан және сатудан түсетін жеңілдіктер	6030-1210

Шот 1220. Еншілес ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1220-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1040-1220
1220-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	Өтеуге дейін ұсталатын ұзақ мерзімді инвестициялар	2020-1220
1220-3130	Қосылған құн салығы	Еншілес ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3320- 1220

1220-6010	Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс	Алынған қысқа мерзімді аванстар	3510-1220
1220-6210	Активтердің шығуынан түскен кірістер	Бағадан және сатудан түсетін жеңілдіктер	6030-1220
1220-6280	Басқа да кірістер		

Шот 1230. Қауымдастырылған және бірлескен ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1230-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1040-1230
1230-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	Өтеуге дейін ұсталатын ұзақ мерзімді инвестициялар	2020-1230
1230-3130	Қосылған құн салығы	Еншілес ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3320- 1230
1230-6010	Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс	Алынған қысқа мерзімді аванстар	3510-1230
1230-6210	Активтердің шығуынан түскен кірістер	Бағадан және сатудан түсетін жеңілдіктер	6030-1230
1230-6280	Басқа да кірістер		

Шот 1240. Филиалдар мен бөлімшелердің құрылымдық қысқа мерзімді дебиторлық берешек — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1240-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1040-1240

1240-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	Өтеуге дейін ұсталатын ұзақ мерзімді инвестициялар	2020-1240
1240-3130	Қосылған құн салығы	Еншілес ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3320- 1240
1240-6010	Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс	Алынған қысқа мерзімді аванстар	3510-1240
1240-6210	Активтердің шығуынан түскен кірістер	Бағадан және сатудан түсетін жеңілдіктер	6030-1240
1240-6280	Басқа да кірістер		

Шот 1250. Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1250-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Тауар-материалдық қорлар	(1310-1315)-1250
1250-3010	Қысқа мерзімді банктік қарыз	Құрылыс материалдары	1317-1250
1250-3350	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	Күмәнді талаптар бойынша резерв	1290-1250
1250-3520	Алдағы кезеңдердің кірістері	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	1010-1250
		Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3390-1250
		Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-1250
		Әкімшілік шығыстар	7210-1250

Шот 1260. Жалдау бойынша қысқа мерзімді дебиторлық берешек — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1260-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Тауар-материалдық қорлар	(1310-1315)-1260
1260-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-1260
		Әкімшілік шығыстар	7210-1260
		Жалдау ақысы	8047-1260

Шот 1270. Алуға арналған қысқа мерзімді сыйақылар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1270-3520	Алдағы кезеңдердің кірістері	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1040-1270
1270-6120	Дивидендтер бойынша кірістер		

Шот 1280. Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1280-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Күмәнді талаптар бойынша резерв	1290-1280
1280-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
1280-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		

1280-6210	Активтердің шығуынан түскен кірістер		
1280-6280	Басқа да кірістер		

Шот 1290. Күмәнді талаптар бойынша резерв — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1290-1250	Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	Әкімшілік шығыстар	7210-1290
1290-1280	Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек		
1290-2180	Өзге ұзақ мерзімді дебиторлық берешек		

13 кіші бөлім Қорлар

13 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 1310. Шикізат пен материалдар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1310-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек	1280-1310
1310-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	Өзге қысқа мерзімді активтер	1630-1310
1310-1250	Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	Аяқталмаған құрылыс	2930-1310
1310-1320	Дайын өнім	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3310-1310

1310-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-1310
1310-(3320-3340)	Ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Әкімшілік шығыстар	7210-1310
1310-3350	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	Басқа да шығыстар	7470-1310
1310-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Негізгі өндірістегі материалдар	8011-1310
1310-6230	Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер	Көмекші өндірістегі материалдар	8031-1310
1310-6280	Басқа да кірістер	Үстеме шығыстардың ішіндегі материалдар	8041-1310
1310-8010	Негізгі өндіріс		
1310-8030	Қосалқы өндірістер		

Шот 1311. Сатып алынатын жартылай фабрикаттар және жиынтықтаушы бұйымдар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1311-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек	1280-1311
1311-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	Өзге қысқа мерзімді активтер	1630-1311
1311-1250	Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	Аяқталмаған құрылыс	2930-1311
1311-1320	Дайын өнім	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3310-1311

1311-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-1311
1311-(3320-3340)	Ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Әкімшілік шығыстар	7210-1311
1311-3350	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	Басқа да шығыстар	7470-1311
1311-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Негізгі өндірістегі материалдар	8011-1311
1311-6230	Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер	Көмекші өндірістегі материалдар	8031-1311
1311-6280	Басқа да кірістер	Үстеме шығыстардың ішіндегі материалдар	8041-1311
1311-8010	Негізгі өндіріс		
1311-8030	Қосалқы өндірістер		

Шот 1312. Отын — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1312-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек	1280-1312
1312-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	Өзге қысқа мерзімді активтер	1630-1312
1312-1250	Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	Аяқталмаған құрылыс	2930-1312
1312-1320	Дайын өнім	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3310-1312

1312-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-1312
1312-(3320-3340)	Ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Әкімшілік шығыстар	7210-1312
1312-3350	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	Басқа да шығыстар	7470-1312
1312-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Негізгі өндірістегі материалдар	8011-1312
1312-6230	Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер	Көмекші өндірістегі материалдар	8031-1312
1312-6280	Басқа да кірістер	Үстеме шығыстардың ішіндегі материалдар	8041-1312
1312-8010	Негізгі өндіріс		
1312-8030	Қосалқы өндірістер		

Шот 1313. Ыдыс және ыдыстық материалдар
— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1313-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек	1280-1313
1313-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	Өзге қысқа мерзімді активтер	1630-1313
1313-1250	Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	Аяқталмаған құрылыс	2930-1313
1313-1320	Дайын өнім	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3310-1313

1313-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-1313
1313-(3320-3340)	Ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Әкімшілік шығыстар	7210-1313
1313-3350	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	Басқа да шығыстар	7470-1313
1313-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Негізгі өндірістегі материалдар	8011-1313
1313-6230	Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер	Көмекші өндірістегі материалдар	8031-1313
1313-6280	Басқа да кірістер	Үстеме шығыстардың ішіндегі материалдар	8041-1313
1313-8010	Негізгі өндіріс		
1313-8030	Қосалқы өндірістер		

Шот 1314. Қосалқы бөлшектер — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1314-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек	1280-1314
1314-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	Өзге қысқа мерзімді активтер	1630-1314
1314-1250	Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	Аяқталмаған құрылыс	2930-1314
1314-1320	Дайын өнім	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3310-1314

1314-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-1314
1314-(3320-3340)	Ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Әкімшілік шығыстар	7210-1314
1314-3350	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	Басқа да шығыстар	7470-1314
1314-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Негізгі өндірістегі материалдар	8011-1314
1314-6230	Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер	Көмекші өндірістегі материалдар	8031-1314
1314-6280	Басқа да кірістер	Үстеме шығыстардың ішіндегі материалдар	8041-1314
1314-8010	Негізгі өндіріс		
1314-8030	Қосалқы өндірістер		

Шот 1315. Өзге материалдар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1315-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек	1280-1315
1315-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	Өзге қысқа мерзімді активтер	1630-1315
1315-1250	Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	Аяқталмаған құрылыс	2930-1315
1315-1320	Дайын өнім	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3310-1315

1315-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-1315
1315-(3320-3340)	Ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Әкімшілік шығыстар	7210-1315
1315-3350	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	Басқа да шығыстар	7470-1315
1315-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Негізгі өндірістегі материалдар	8011-1315
1315-6230	Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер	Көмекші өндірістегі материалдар	8031-1315
1315-6280	Басқа да кірістер	Үстеме шығыстардың ішіндегі материалдар	8041-1315
1315-8010	Негізгі өндіріс		
1315-8030	Қосалқы өндірістер		

Шот 1316. Ұқсатуға берілген материалдар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1316-1310	Шикізат пен материалдар	Аяқталмаған құрылыс	2930-1316
1316-1311	Сатып алынатын шалафабрикаттар	Ыдыс және ыдыс материалдартық	1313-1316
1316-1312	Отын	Құрылыс материалдары	1317-1316
1316-1313	Ыдыс және ыдыстық материалдар	Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек	1280-1316
1316-1314	Қосалқы бөлшектер	Өзге қысқа мерзімді активтер	1630-1316

1316-1315	Басқа материалдар	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3310-1316
1316-1317	Құрылыс материалдары және басқалар	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-1316
		Әкімшілік шығыстар	7210-1316
		Басқа да шығыстар	7470-1316
		Негізгі өндірістегі материалдар	8011-1316
		Қосалқы өндірістердегі материалдар	8031-1316
		Үстеме шығыстардың ішіндегі материалдар	8041-1316

Шот 1317. Құрылыс материалдары және басқалар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1317-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек	1280-1317
1317-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	Өзге қысқа мерзімді активтер	1630-1317
1317-1250	Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	Аяқталмаған құрылыс	2930-1317
1317-1320	Дайын өнім	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3310-1317
1317-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-1317

1317-(3320-3340)	Ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Әкімшілік шығыстар	7210-1317
1317-3350	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	Басқа да шығыстар	7470-1317
1317-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Негізгі өндірістегі материалдар	8011-1317
1317-6230	Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер	Көмекші өндірістегі материалдар	8031-1317
1317-6280	Басқа да кірістер	Үстеме шығыстардың ішіндегі материалдар	8041-1317
1317-8010	Негізгі өндіріс		
1317-8030	Қосалқы өндірістер		

Шот 1320. Дайын өнім — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1320-8010	Негізгі өндіріс	Шикізат пен материалдар	1310-1320
1320-8030	Қосалқы өндірістер	Сатып алынатын жартылай фабрикаттар	1311-1320
		Отын	1312-1320
		Ыдыс және ыдыстық материалдар	1313-1320
		Қосалқы бөлшектер	1314-1320
		Өзге материалдар	1315-1320
		Ұқсатуға берілген материалдар	1316-1320
		Құрылыс материалдары	1317-1320
		Өткізілген дайын өнімнің өзіндік құны	7010-1320

		Әкімшілік шығыстар	7210-1320
		Үстеме шығыстар ішіндегі басқа шығыстар	8048-1320

Шот 1330. Тауарлар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1330-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	7010-1330
1330-1250	Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	Әкімшілік шығыстар	7210-1330
1330-3120	Жеке табыс салығы	Басқа да шығыстар	7470-1330
1330-3190	Өзге салықтар		
1330-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
1330-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
1330-5020	Төленбеген капитал		
1330-6280	Басқа да кірістер		

Шот 1340. Аяқталмаған өндіріс — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1340-8010	Негізгі өндіріс	Негізгі өндіріс	8010-1340

Шот 1341. Аяқталмаған өндіріс — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1341-8020	Негізгі өндіріс	Негізгі өндіріс	8020-1341

Шот 1342. Аяқталмаған өндіріс — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1342-8030	Негізгі өндіріс	Негізгі өндіріс	8030-1342

14 кіші бөлім
Ағымдағы салық активтері

14 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 1420. Өтелуге тиіс қосылған құн салығы
— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1420-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Қосылған құн салығы	3130-1420
1420-(3320-3340)	Ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
1420-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		

16 кіші бөлім
Өзге қысқа мерзімді активтер

16-кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 1610. Берілген қысқа мерзімді аванстар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1610-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1040-1610

1610-1050	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты	1050-1610
1610-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	1070-1610
1610-6250	Бағамдық айырмадан түскен кірістер	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3310-1610

Шот 1620. Алдағы кезендердің шығыстары
— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1620-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-1620
		Әкімшілік шығыстар	7210-1620
		Үстеме шығыстардың ішіндегі шығыстар	8047-1620
		Үстеме шығыстар ішіндегі тағы басқа шығыстар	8048-1620

Шот 1630. Өзге қысқа мерзімді активтер
— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
1630-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-1630
1630-(1310-1315)	Тауар-материалдық қорлар	Әкімшілік шығыстар	7210-1630
1630-1317	Құрылыс материалдары	Үстеме шығыстар ішіндегі негізгі құралдарды жөндеу	8044-1630

1630-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің тозуы	8045-1630
1630-3350	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	Үстеме шығыстар ішіндегі тағы басқа шығыстар	8048-1630
1630-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
1630-8030	Қосалқы өндірістер		

2. БӨЛІМ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

Екінші бөлім мынадай кіші бөлімдерді қамтиды:

2000 «Ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар»;

2100 «Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек»;

2200 «Үлесті қатысу әдісімен есепке алынатын инвестициялар»;

2300 «Жылжымайтын мүлікке инвестициялар»;

2400 «Негізгі құралдар»;

2500 «Биологиялық активтер»;

2600 «Барлау және бағалау активтері»;

2700 «Материалдық емес активтер»;

2800 «Кейінге қалдырылған салықтық активтер»;

2900 «Өзге ұзақ мерзімді активтер».

Бұл бөлімнің шоттары аталған ұзақ мерзімді активтердің мөлшері мен қозғалысы туралы ақпаратты қорытындылауға арналған.

20 кіші бөлім Ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар

20 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 2020. Өтеуге дейін ұсталатын ұзақ мерзімді инвестициялар — төмендегі шоттармен:

дебеттік			кредиттік
2020-2110	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың ұзақ мерзімді берешегі	Есеп айырысу шотындағы ақшалар	1040-2020
2020-(2120-2140)	Ұйымдардың ұзақ мерзімді дебиторлық берешегі	Сағылған өнімді қайтару	6020-2020
2020-6110	Сыйақылар бойынша кірістер	Бағадан және сатудан түсетін жеңілдіктер	6030-2020
2020-6210	Активтердің шығуынан түскен кірістер		

**24 кіші бөлім.
Негізгі құралдар**

24 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 2411. Жер — төмендегі шоттармен:

дебеттік			кредиттік
2411-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Жалдау бойынша қысқа мерзімді берешек	3360-2411
2411-1020	Кассадағы валютамен ақша қаражаты	Қайта бағалауға арналған резерв	5320-2411
2411-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Активтердің шығуынан алынатын шығыстар	7410-2411
2411-1050	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты	Басқа да шығыстар	7470-2411
2411-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты		
2411-2930	Аяқталмаған құрылыс		
2411-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
2411-3360	Жалдау бойынша қысқа мерзімді берешек		
2411-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
2411-5020	Төленбеген капитал		
2411-5320	Қайта бағалауға арналған резерв		

2411-6230	Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер		
2411-6280	Басқа да кірістер		

Шот 2412. Үйлер мен ғимараттар — төмендегі шоттармен:

дебеттік			кредиттік
2412-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Үйлер мен ғимараттардың тозуы	2421-2412
2412-1020	Кассадағы валютамен ақша қаражаты	Жалгерлік міндеттемелер	3360-2412
2412-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Негізгі құралдарды қайта бағалаудан болған төленбеген қосымша капитал	5320-2412
2412-1050	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты	Негізгі құралдардың есептен шығуы бойынша шығыстар	7410-2412
2412-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	Негізгі емес қызметі бойынша басқа шығыстар	7470-2412
2412-2421	Үйлер мен ғимараттардың тозуы		
2412-2930	Аяқталмаған құрылыс		
2412-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
2412-3360	Жалдау бойынша қысқа мерзімді берешек		
2412-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
2412-5020	Төленбеген капитал		
2412-5320	Қайта бағалауға арналған резерв		

2412-6230	Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер		
2412-6280	Басқа да кірістер		

Шот 2413. Машиналар мен жабдықтар
— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
2413-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Үйлер мен ғимараттардың тозуы	2422-2413
2413-1020	Кассадағы валютамен ақша қаражаты	Жалгерлік міндеттемелер	3360-2413
2413-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Негізгі құралдарды қайта бағалаудан болған төленбеген қосымша капитал	5320-2413
2413-1050	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты	Негізгі құралдардың есептен шығуы бойынша шығыстар	7410-2413
2413-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	Негізгі емес қызметі бойынша басқа шығыстар	7470-2413
2413-2421	Үйлер мен ғимараттардың тозуы		
2413-2930	Аяқталмаған құрылыс		
2413-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
2413-3360	Жалдау бойынша қысқа мерзімді берешек		
2413-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
2413-5020	Төленбеген капитал		
2413-5320	Қайта бағалауға арналған резерв		

2413-6230	Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер		
2413-6280	Басқа да кірістер		

Шот 2414. Көлік құралдары — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
2414-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Үйлер мен ғимараттардың тозуы	2425-2414
2414-1020	Кассадағы валютамен ақша қаражаты	Жалгерлік міндеттемелер	3360-2414
2414-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Негізгі құралдарды қайта бағалаудан болған төленбеген қосымша капитал	5320-2414
2414-1050	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты	Негізгі құралдардың есептен шығуы бойынша шығыстар	7410-2414
2414-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	Негізгі емес қызметі бойынша басқа шығыстар	7470-2414
2414-2421	Үйлер мен ғимараттардың тозуы		
2414-2930	Аяқталмаған құрылыс		
2414-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
2414-3360	Жалдау бойынша қысқа мерзімді берешек		
2414-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
2414-5020	Төленбеген капитал		
2414-5320	Қайта бағалауға арналған резерв		
2414-6230	Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер		
2414-6280	Басқа да кірістер		

Шот 2415. Басқа негізгі құралдар — төмендегі шоттармен:

дебеттік			кредиттік
2415-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Басқа негізгі құралдардың тозуы	2427-2415
2415-1020	Кассадағы валютамен ақша қаражаты	Жалгерлік міндеттемелер	3360-2415
2415-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Негізгі құралдарды қайта бағалаудан болған төленбеген қосымша капитал	5320-2415
241-1050	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты	Негізгі құралдардың есептен шығуы бойынша шығыстар	7410-2415
2415-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	Негізгі емес қызметі бойынша басқа шығыстар	7470-2415
2415-2421	Үйлер мен ғимараттардың тозуы		
2415-2930	Аяқталмаған құрылыс		
2415-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
2415-3360	Жалдау бойынша қысқа мерзімді берешек		
2415-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
2415-5020	Төленбеген капитал		
2415-5320	Қайта бағалауға арналған резерв		
2415-6230	Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер		
2415-6280	Басқа да кірістер		

Шот 2421. Үйлер мен ғимараттардың тозуы

— төмендегі шоттармен:

дебеттік			кредиттік
2421-2412	Үйлер мен ғимараттар	Өзге қысқа мерзімді активтер	1630-2421
		Үйлер мен ғимараттар	2412-2421
		Аяқталмаған құрылыс	2930-2421
		Қайта бағалауға арналған резерв	5320-2421
		Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	7010-2421
		Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-2421
		Әкімшілік шығыстар	7210-2421
		Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің тозуы	8045-2421

Шот 2423. Машиналар мен жабдықтардың тозуы

— төмендегі шоттармен:

дебеттік			кредиттік
2423-2413	Машиналар мен жабдықтар	Өзге қысқа мерзімді активтер	1630-2423
		Машиналар мен жабдықтар	2413-2423
		Аяқталмаған құрылыс	2930-2423
		Қайта бағалауға арналған резерв	5320-2423
		Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	7010-2423
		Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-2423
		Әкімшілік шығыстар	7210-2423
		Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің тозуы	8045-2423

Шот 2425. Көлік құралдарының тозуы — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
2425-2414	Машиналар мен жабдықтар	Өзге қысқа мерзімді активтер	1630-2425
		Машиналар мен жабдықтар	2414-2425
		Аяқталмаған құрылыс	2930-2425
		Қайта бағалауға арналған резерв	5320-2425
		Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	7010-2425
		Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-2425
		Әкімшілік шығыстар	7210-2425
		Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің тозуы	8045-2425

Шот 2427. Басқа негізгі құралдардың тозуы
— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
2427-2417	Өндірістік құрал-саймандар	Өзге қысқа мерзімді активтер	1630-2427
		Өндірістік құрал-саймандар	2417-2427
		Аяқталмаған құрылыс	2930-2427
		Қайта бағалауға арналған резерв	5320-2427
		Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	7010-2427
		Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-2427
		Әкімшілік шығыстар	7210-2427
		Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің тозуы	8045-2427

25 кіші бөлім
Биологиялық активтер

25 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 2510. Өсімдіктер — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
2510-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Әкімшілік шығыстар	7210-2510
2510-1020	Кассадағы валютамен ақша қаражаты	Негізгі құралдардың есептен шығуы бойынша шығыстар	7410-2510
2510-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты		
2510-1050	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты		
2510-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты		
2510-3130	Қосымша құн салығы		
2510-3320-3340	Ұйымдарға берілетін қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
2510-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
2510-5020	Төленбеген капитал		
2510-5320	Қайта бағалауға арналған резерв		
2510-6230	Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер		
2510-6280	Басқа да кірістер		

Шот 2520. Жануарлар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
2520-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Әкімшілік шығыстар	7210-2520

2520-1020	Кассадағы валютамен ақша қаражаты	Негізгі құралдардың есептен шығуы бойынша шығыстар	7410-2520
2520-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты		
2520-1050	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты		
2520-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты		
2520-3130	Қосымша құн салығы		
2520-(3320-3340)	Ұйымдарға берілетін қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
2520-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
2520-5020	Төленбеген капитал		
2520-5320	Қайта бағалауға арналған резерв		
2520-6230	Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер		
2520-6280	Басқа да кірістер		

27 кіші бөлім

Материалдық емес активтер

27 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

2710 шот. Гудвилл (кәсіпорынның іскер байланыстарының шартты құны) — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
2710-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Гудвиллдің құнсыздануы	2720-2710
2710-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Активтердің шығуынан алынатын шығыстар	7410-2710
2710-5020	Төленбеген капитал		

2710-(3320-3340)	Ұйымдарға берілетін қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
2710-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
2710-6230	Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер		
2710-6280	Басқа да кірістер		

2720 шот. Гудвиллдің құнсыздануы — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
2720-2710	Гудвилл (кәсіпорынның іскер байланыстарының шартты құны)	Аяқталмаған құрылыс	2930-2720
		Өзге қысқа мерзімді активтер	1630-2720
		Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-2720
		Әкімшілік шығыстар	7210-2720
		Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің тозуы	8045-2720

2730 шот. Өзге материалдық емес активтер — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
2730-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Өзге материалдық емес активтердің амортизациясы және құнсыздануы	2740-2730
2730-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаты		
2730-1050	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты	Активтердің шығуынан алынатын шығыстар	7410-2730

2730- (3320- 3340)	Ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
2730-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
2730-5020	Төленбеген капитал		
2730-6230	Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер		
2730-6280	Басқа да кірістер		

2740 шот. Өзге материалдық емес активтердің амортизациясы және құнсыздануы — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
2740-2730	Өзге материалдық емес активтер	Аяқталмаған құрылыс	2930-2740
		Өзге қысқа мерзімді активтер	1630-2740
		Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-2740
		Әкімшілік шығыстар	7210-2740
		Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің тозуы	8045-2740

**29 кіші бөлім
Өзге ұзақ мерзімді активтер**

29 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 2910. Берілген ұзақ мерзімді аванстар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
2910-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1040-2910

2910-1050	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты	1050-2910
2910-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаттары	Арнайы шоттардағы ақша қаражаттары	1070-2910
		Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3310-2910

Шот 2920. Алдағы кезеңдердің шығыстары — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
2920-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-2920
		Әкімшілік шығыстар	7210-2920
		Өзге үстеме шығыстар	8048-2920

Шот 2930. Аяқталмаған құрылыс — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
2930-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Әкімшілік шығыстар	7210-2930
2930-1020	Кассадағы валютамен ақша қаражаты	Негізгі құралдардың есептен шығуы бойынша шығыстар	7410-2930
2930-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты		
2930-1050	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты		
2930-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты		

2930-2421	Үйлер мен ғимараттардың тозуы		
2930-2423	Машиналар мен жабдықтардың тозуы		
2930-2425	Көлік құралдарының тозуы		
2930-3130	Қосымша құн салығы		
2930- (3320- 3340)	Ұйымдарға берілетін қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
2930-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
2930-3350	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек		
2930-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
2930-8010	Негізгі өндіріс		
2930-8030	Қосалқы өндірістер		

2940-4110	Жеткізушілер мен мердігерлерге ұзақ мерзімді кредиторлық берешек		
2940-8030	Қосалқы өндірістер		

Шот 2940. Өзге ұзақ мерзімді активтер — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
2940-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-2940
2940- (1310- 1315,1317)	Қорлар	Әкімшілік шығыстар	7210-2940
2940-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Негізгі құралдарды жөндеу	8044-2940
2940-3350	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	Өзге үстеме шығыстар	8048-2940
2940-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		

3. БӨЛІМ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Үшінші бөлім мынадай кіші бөлімдерді қамтиды:
 3000 «Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер»;
 3100 «Салықтар бойынша міндеттемелер»;
 3200 «Басқа да міндетті және ерікті төлемдер бойынша міндеттемелер»;
 3300 «Қысқа мерзімді кредиторлық берешек»;
 3400 «Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері»;
 3500 «Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер».
 Бұл бөлімнің шоттары аталған қысқа мерзімді міндеттемелердің мөлшері мен қозғалысы туралы ақпаратты қорытындылауға арналған.

30 кіші бөлім Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер

30 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 3010. Қысқа мерзімді банктік қарыз — төмендегі шоттармен:

дебеттік			кредиттік
3010-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	1010-3010
3010-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаты	Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаты	1040-3010
3010-6250	Бағамдық айырмадан түскен кірістер	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	1070-3010
		Берілген қысқа мерзімді аванстар	1610-3010
		Төлеуге тиісті корпорациялық табыс салығы	3110-3010
		Қосылған құн салығы	3130-3010
		Акциздер	3140-3010
		Өзге салықтар	3190-3010

		Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3310-3010
--	--	---	-----------

Шот 3020. Қысқа мерзімді алынған қарыз — төмендегі шоттармен:

дебеттік			кредиттік
3020-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	1010-3020
3020-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаты	Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаты	1040-3020
3020-6250	Бағамдық айырмадан түскен кірістер	Төлеуге тиісті корпорациялық табыс салығы	3110-3020
		Қосылған құн салығы	3130-3020
		Акциздер	3140-3010
		Өзге салықтар	3190-3020
		Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3310-3020
		Ұйымдарға берілетін қысқа мерзімді кредиторлық берешек	(3320-3340)-3020
		Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3310-3020
		Жалдау бойынша қысқа мерзімді берешек	3360-3020
		Төлеуге арналған қысқа мерзімді сыйақылар	3380-3020
		Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3390-3020

Шот 3030. Қатысушылардың дивидендтері және кірістері бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3030-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Құрылтай құжаттарында белгіленген резервтік капитал	5310-3030
3030-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаты	Басқа да резервтер	5340-3030
3030-3120	Жеке табыс салығы	Өткен жылдардағы пайда (залал)	5430-3030
3030-6010	Өнімдерді сатудан, қызмет көрсетуден алынатын кіріс		

**31 кіші бөлім
Салықтар бойынша міндеттемелер**

31 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 3110. Төлеуге тиісті корпорациялық табыс салығы — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3110-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаты	Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаты	1040-3110
3110-5430	Өткен жылдардағы пайда (залал)	Өткен жылдардағы пайда (залал)	5430-3110
3110-3010	Қысқа мерзімді банктік қарыз	Корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстар	7710-3110
3110-3020	Қысқа мерзімді алынған қарыз		
3110-4030	Өзге ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер		

Шот 3120. Жеке табыс салығы — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3120-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	3350-3120
3120-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаты		

Шот 3130. Қосымша құн салығы — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3130-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаты	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	1210-3130
3130-1420	Өтелуге тиіс қосымша құн салығы	Өтеуге дейін ұсталатын ұзақ мерзімді инвестициялар	2020-3130
3130-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	2110-3130

Шот 3140. Акциздер — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3140-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	1210-3140
3140-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаты	Өтеуге дейін ұсталатын ұзақ мерзімді инвестициялар	2020-3140
		Өткен жылдардағы пайда (залал)	5430-3140

Шот 3150. Әлеуметтік салық — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3150-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	7010-3150
3150-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаты	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-3150
3150-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Әкімшілік шығыстар	7210-3150

Шот 3160. Жер салығы — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3160-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Әкімшілік шығыстар	7210-3160
3160-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаты		
3160-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		

Шот 3170. Көлік құралдары салығы — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3170-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Әкімшілік шығыстар	7210-3170
3170-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаты		
3170-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		

Шот 3180. Мүлік салығы — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3180-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Әкімшілік шығыстар	7210-3180
3180-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаты		
3180-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		

Шот 3190. Өзге салықтар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3190-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	7010-3190
3190-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаты	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-3190
3190-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Әкімшілік шығыстар	7210-3190

32 кіші бөлім

Басқа да міндетті және ерікті төлемдер бойынша міндеттемелер

32 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 3210. Әлеуметтік сақтандыру бойынша міндеттемелер — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3210-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Еңбекақы қорынан аударымдар	8013-3210

Шот 3220. Зейнетақы аударымдары бойынша міндеттемелер
— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3220-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	3350-3220

Шот 3230. Басқа міндетті төлемдер бойынша өзге міндеттемелер — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3230-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Әкімшілік шығыстар	7210-3230

33 кіші бөлім

Қысқа мерзімді кредиторлық берешек

33 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 3310. Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3310-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаттары	Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек	1280-3310
3310-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	Материалдар	(1310-1315)-3310
3310-1210	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	Құрылыс материалдары	1317-3310
3310-1610	Берілген қысқа мерзімді аванстар	Тауарлар	1330-3310
3310-3010	Қысқа мерзімді банктік қарыз	Қосылған құн салығы	1420-3310
3310-6250	Бағамдық айырмадан түскен кірістер	Аяқталмаған құрылыс	2930-3310

		Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3390-3310
		Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-3310
		Әкімшілік шығыстар	7210-3310
		Бағамдық айырма бойынша шығыстар	7430-3310
		Негізгі және меншікті өндірістердегі материалдар	(8011-8021)-3310
		Қосалқы өндірістер және үстеме шығыстар құрамындағы материалдар	(8031-8041)-3310
		Үстеме шығыстар құрамында негізгі құралдарды жөндеу және коммуналдық қызметтер	(8044-8046)-3310

Шот 3320. Еншілес ұйымдарға берілетін қысқа мерзімді кредиторлық берешек — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3320-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	1010-3320
3320-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Жолдағы теңгемен ақша қаражаты	1030-3320
3320-1220	Еншілес ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1040-3320
3320-6010	Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс	Арнайы шоттардағы ақша қаражаттары	1070-3320
3320-6210	Активтердің шығуынан түскен кірістер	Қаржы инвестициялары	(1130-1150)-3320

3320-6250	Бағамдық айырмадан түскен кірістер	Материалдар	(1310-1317)-3320
		Өтелуге тиіс қосылған құн салығы	1420-3320
		Негізгі құралдар	(2411-2417)-3320
		Материалдық емес емес активтер	(2710, 2730)-3320
		Қысқа мерзімді банктік қарыз	3010-3320
		Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3310-3320
		Әкімшілік шығыстар	7210-3320
		Үстеме шығындар құрамында негізгі құралдарды жөндеу	8044-3320

Шот 3330. Қауымдастырылған және бірлескен ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3330-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	1010-3330
3330-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Жолдағы теңгемен ақша қаражаты	1030-3330
3330-1230	Қауымдастырылған және бірлескен ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1040-3330
3330-6010	Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс	Арнайы шоттардағы ақша қаражаттары	1070-3330

3330-6210	Активтердің шығуынан түскен кірістер	Қаржы инвестициялары	(1130-1150)-3330
3330-6250	Бағамдық айырмадан түскен кірістер	Материалдар	(1310-1317)-3330
		Өтелуге тиіс қосылған құн салығы	1420-3330
		Негізгі құралдар	(2411-2417)-3330
		Материалдық емес емес активтер	(2710, 730)-3330
		Қысқа мерзімді банктік қарыз	3010-3330
		Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3310-3330
		Әкімшілік шығыстар	7210-3330
		Үстеме шығындар құрамында негізгі құралдарды жөндеу	8044-3330

Шот 3340. Филиалдар және құрылымдық бөлімшелерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3340-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	1010-3340
3340-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Жолдағы теңгемен ақша қаражаты	1030-3340
3340-1240	Филиалдар мен құрылымдық бөлімшелердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1040-3340
3340-6010	Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс	Арнайы шоттардағы ақша қаражаттары	1070-3340

3340-6210	Активтердің шығуынан түскен кірістер	Қаржы инвестициялары	(1130-1150)-3340
3340-6250	Бағамдық айырмадан түскен кірістер	Материалдар	(1310-1317)-3340
		Өтелуге тиіс қосылған құн салығы	1420-3340
		Негізгі құралдар	(2411-2417)-3340
		Материалдық емес емес активтер	(2710,2730)-3340
		Қысқа мерзімді банктік қарыз	3010-3340
		Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3310-3340
		Әкімшілік шығыстар	7210-3340
		Үстеме шығындар құрамында негізгі құралдарды жөндеу	8044-3340

Шот 3350. Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек
— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3350-1010	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-3350
3350-3120	Жеке табыс салығы	Әкімшілік шығыстар	7210-3350
3350-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Негізгі өндірістегі еңбекақы	8012-3350
		Меншікті өндірістегі еңбекақы	8022-3350
		Қосалқы өндірістер және үстеме шығыстар құрамындағы еңбекақылар	(8032, 8042)-3350

Шот 3360. Жалдау бойынша қысқа мерзімді берешек
— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3360-(2411-2417)	Негізгі құралдар	Негізгі құралдар	(2411-2417)-3360
3360-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты		

Шот 3380. Төлеуге қысқа мерзімді сыйақылар
— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3380-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Сыйақылар бойынша шығыстар	7310-3380

Шот 3390. Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек
— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3390-1010	Кассадағы ұлттық валютадағы қолма-қол ақша	Материалдар	(1310-1317)-3390
3390-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Сатылған өнімді қайтару	6020-3390
3390-1250	Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-3390
3390-1280	Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек	Әкімшілік шығыстар	7210-3390
3390-1630	Өзге қысқа мерзімді активтер	Үстеме шығыстар ішіндегі жалдау ақысы	8047-3390
3390-6030	Бағадан және сатудан түсетін жеңілдіктер		

34 кіші бөлім
Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер

34 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 3410. Қысқа мерзімді кепілдік міндеттемелер — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3410-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Әкімшілік шығыстар	7210-3410
3410-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Үстеме шығыстар	8014-3410
		Өзге үстеме шығыстар	8048-3410

Шот 3420. Занды наразылықтар бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3420-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Әкімшілік шығыстар	7210-3420
3420-1020	Кассадағы валютамен ақша қаражаты	Үстеме шығыстар	8014-3420
		Өзге үстеме шығыстар	8048-3420

35 кіші бөлім
Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер

35 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 3510. Алынған қысқа мерзімді аванстар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3510-1210	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаттары	1040-3510

3510-1050	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты	1050-3510
3510-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаттары	Бағамдық айырма бойынша шығыстар	7430-3510
3510-3130	Қосылған құн салығы		
3510-6010	Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс		
3510-6250	Бағамдық айырмадан түскен кірістер		

Шот 3520. Алдағы кезендердің кірістері — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
3520-6010	Өнімдерді сатудан қызмет көрсетуден алынатын кіріс	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	1010-3520
3520-6120	Дивидендтер бойынша кірістер	Жолдағы теңгемен ақша қаражаты	1030-3520
3520-6280	Басқа да кірістер	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаттары	1040-3520
		Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	1250-3520
		Алуға арналған қысқа мерзімді сыйақылар	1270-3520

4. БӨЛІМ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Төртінші бөлім мынадай кіші бөлімдерді қамтиды:
 4000 «Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер»;
 4100 «Салықтар бойынша міндеттемелер»;
 4200 «Басқа да міндетті және ерікті төлемдер бойынша міндеттемелер»;
 4300 «Қысқа мерзімді кредиторлық берешек»;
 4400 «Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері».
 Бұл бөлімнің шоттары аталған ұзақ мерзімді міндеттемелердің мөлшері мен қозғалысы туралы ақпаратты қорытындылауға арналған.

41 кіші бөлім Ұзақ мерзімді кредиторлық берешек

41 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 4010. Ұзақ мерзімді банктік қарыздар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
4010-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	1010-4010
4010-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаттары	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаттары	1040-4010
4010-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	1070-4010
4010-2110	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың ұзақ мерзімді дебиторлық берешегі	Берілген қысқа мерзімді аванстар	1610-4010
4010-2910	Берілген ұзақ мерзімді аванстар	Өзге ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	2180-4010
4010-4010	Ұзақ мерзімді банктік қарыздар	Аяқталмаған құрылыс	2930-4010

		Салықтар бойынша міндеттемелер	(3110-3190)-4010
		Өзге ұзақ мерзімді кредиторлық берешек	4170-4010
		Әкімшілік шығыстар	7210-4010

Шот 4110. Жеткізушілер мен мердігерлерге ұзақ мерзімді кредиторлық берешек — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
4110-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаттары	Өзге ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	2180-4110
4110-1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	Аяқталмаған құрылыс	2930-4110
4110-2110	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың ұзақ мерзімді дебиторлық берешегі	Өзге ұзақ мерзімді кредиторлық берешек	4170-4110
4110-2910	Берілген ұзақ мерзімді аванстар	Әкімшілік шығыстар	7210-4110
4110-4010	Ұзақ мерзімді банктік қарыздар		

Шот 4160. Төлеуге арналған ұзақ мерзімді сыйақылар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
4160-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаттары	Қаржылық жалдау бойынша пайыздарды төлеуге арналған шығыстар	7320-4160

Шот 4170. Өзге ұзақ мерзімді кредиторлық берешек
— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
4170-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Құрылтай құжаттарын-да белгіленген резервтік капитал	5310-4170
4170-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаттары	Басқа да резервтер	5340-4170
4170-3120	Жеке табыс салығы	Өткен жылдардағы пайда (залал)	5430-4170
4170-6010	Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынған кіріс		

42 кіші бөлім
Ұзақ мерзімді бағалау міндеттемелері

42 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 4210. Қысқа мерзімді кепілгерлік міндеттемелер
— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
4210-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Әкімшілік шығыстар	7210-4210
4210-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Үстеме шығыстар	8014-4210
		Өзге үстеме шығыстар	8048-4210

Шот 4220. Заңды наразылықтар бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
4220-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Әкімшілік шығыстар	7210-4220

4220-1020	Кассадағы валютамен ақша қаражаты	Үстеме шығыстар	8014-4210
		Өзге үстеме шығыстар	8048-4210

43 кіші бөлім
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер

43 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 4310. Корпорациялық табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер
— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
4310-5320	Қайта бағалауға арналған резерв	Қайта бағалауға арналған резерв	5320-4310
4310-3110	Төлеуге тиісті корпорациялық табыс салығы	Корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстар	7710-4310
4310-7710	Корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстар		

44 кіші бөлім
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер

44 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 4410. Алынған ұзақ мерзімді аванстар
— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
4410-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаттары	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаттары	1040-4410
4410-1050	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаттары	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаттары	1050-4410

4410-1210	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі		
4410-3130	Қосылған құн салығы		
4410-6010	Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынған кіріс		

Шот 4420. Алдағы кезеңдердің кірістері
— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
4420-6010	Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынған кіріс	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	1010-4420
4420-6120	Дивидендтер бойынша кірістер	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаттары	1040-4420
4420-6280	Басқа да кірістер	Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	1250-4420
		Алуға арналған қысқа мерзімді сыйақылар	1270-4420

5. БӨЛІМ
КАПИТАЛ МЕН РЕЗЕРВТЕР

Бесінші бөлім мынадай кіші бөлімдерді қамтиды:

5000 «Шығарылған капитал»;

5100 «Эмиссиялық кіріс»;

5200 «Сатып алынған жеке меншік үлестік аспаптар»;

5300 «Резервтер»;

5400 «Бөлінбеген кіріс (жабылмаған залал)».

Бұл бөлімнің шоттары аталған капиталдар мен резервтердің мөлшері мен қозғалысы туралы ақпаратты қорытындылауға арналған.

50 кіші бөлім
Шығарылған капитал
50 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 5010. Жарияланған капитал — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
5010-(1010,1020)	Кассадағы теңге және валютамен ақша қаражаты	Кассадағы теңге және валютамен ақша қаражаты	(1010,1020)-5010
5010-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты	1070-5010
5010-(2410-2417)	Негізгі құралдар	Материалдар	(1310-1317)-5010
5010-5210	Сатып алынған жеке меншік үлестік аспаптар	Тауарлар	1330-5010
		Негізгі құралдар	(2410-2417)-5010
		Жануарлар	2520-5020
		Материалдық емес активтер	(2710, 2730)-5010
		Төленбеген капитал	5020-5010

Шот 5020. Төленбеген капитал — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
5020-5010	Жарияланған капитал	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	1010-5020
		Кассадағы валютамен ақша қаражаты	1020-5020
		Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1040-5020
		Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты	1050-5020
		Материалдар	(1310-1317) -5020
		Тауарлар	1330-5020
		Негізгі құралдар	(2411-2417) -5020
		Жануарлар	2520-5020
		Материалдық емес активтер	(2710,2730) -5020

52 кіші бөлім

**Сатып алынған жеке меншік үлестік аспаптар
52 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру**

**Шот 5210. Сатып алынған жеке меншік үлестік аспаптар
— төмендегі шоттармен:**

дебеттік		кредиттік	
5210-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Жарияланған капитал	5010-5210
5210-1040	Есеп айырысу шотындағы ақшалар	Өткен жылдардағы пайда (залал)	5430-5210
5210-5430	Өткен жылдардағы пайда (залал)		

53 кіші бөлім

Резервтер

53 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 5310. Құрылтай құжаттарында белгіленген резервтік капитал — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
5310-5430	Өткен жылдардағы пайда (залал)	Өткен жылдардағы пайда (залал)	5430-5310
5310-3030	Қатысушылардың дивидендтері және кірістері бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
5310-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		

Шот 5320. Қайта бағалауға арналған резерв — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
5320-(1110,1150)	Қысқа мерзімді инвестициялар	Қысқа мерзімді инвестициялар	(1110, 1150)-5320
5320-(2421-2425)	Негізгі құралдардың тозуы	Негізгі құралдар	(2410-2417)-5320
5320-5430	Есепті жылдың бөлінбеген табысы (жабылмаған залалы)	Негізгі құралдардың амортизациясы және құнсыздануы	(2421-2429)-5320
5320-6110	Сыйақылар бойынша кірістер		

Шот 5340. Басқа да резервтер — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
5340-3030	Қатысушылардың дивидендтері және кірістері бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	1010-5340

5340-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1040-5340
5340-5430	Өткен жылдардағы пайда (залал)	Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек	1280-5340
5340-6110	Сыйақылар бойынша кірістер	Өткен жылдардағы пайда (залал)	5430-5340
5340-6280	Басқа да кірістер		

54 кіші бөлім

Бөлінбеген кіріс (жабылмаған залал)

54 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 5410. Есептік жылдың пайдасы (залалы)

— төмендегі шоттармен:

дебеттік			кредиттік
5410-5430	Өткен жылдардағы пайда (залал)	Өткен жылдардағы пайда (залал)	5430-5410
5410-(VI бөлім шоттары)	Негізгі құралдар, материалдық емес активтер, жұмыстар, қызметтер, тауарлар, дайын өнімдер тағы басқаларды өткізу бойынша кірістер	Негізгі құралдар, материалдық емес активтер, жұмыстар, қызметтер, тауарлар, дайын өнімдер тағы басқаларды өткізу бойынша шығыстар	(VII бөлім шоттары) -5410

Шот 5430. Өткен жылдардағы пайда (залал)

— төмендегі шоттармен:

дебеттік			кредиттік
5430-3030	Қатысушылардың дивидендтері және кірістері бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Басқа резервтік капитал	5340-5430
5430-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		

6. БӨЛІМ КІРІСТЕР

Алтыншы бөлім мынадай кіші бөлімдерді қамтиды:
6000 «Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс»;
6100 «Қаржыландырудан алынатын кірістер»;
6200 «Басқа да кірістер»;
6300 «Қысқартылған қызметке байланысты кірістер»;
6400 «Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін ұйымдар пайдасының үлесі».

Бұл бөлімнің шоттары аталған алынатын кірістердің мөлшері мен қозғалысы туралы ақпаратты қорытындылауға арналған.

Жыл соңында бұл бөлімнің шоттары 54 «Бөлінбеген кіріс (жабылмаған залал)» кіші бөлімінің 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабылады.

60 кіші бөлім

Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс 60 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 6010. Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс — төмендегі шоттармен:

дебеттік			кредиттік
6010-5410	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	1010-6010
		Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1040-6010
		Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа және ұзақ мерзімді берешегі	(1210, 2110)-6010
		Ұйымдардың қысқа және ұзақ мерзімді дебиторлық берешегі	(1220-1240, 2120-2140)-6010
		Алынған қысқа және ұзақ мерзімді аванстар	3510, 4410-6010
		Қысқартылған қызметпен байланысты кірістер	6310-6010

Шот 6020. Сатылған өнімді қайтару — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
6020-1210	Алушылардың қайтарған тауарларының құнын көрсету (егер ол төленбеген болса)	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	5410-6020
6020-(1220-1240)	Ұйымдардың бұрынғы алашақ қарыздар есебінен алынған тауарлардың қайтарылу құнын көрсету (егер ол төленбеген болса)		
6020-(3320-3340)	Ұйымдарға бұрынғы берешек қарыздар есебінен берілген тауарлардың қайтарылу құнын көрсету (егер ол төленбеген болса)		
6020-3390	Тағы басқа тұлғалардан қайтарылған тауарлардың құнын көрсету (егер ол төленіп қойылған болса)		

Шот 6030. Бағадан және сатудан түсетін жеңілдіктер — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
6030-1210 6030-(1220-1240)	Келісім шарттарға сай алушыларға немесе ұйымдарға бұрынғы қарыздар есебінен тауарларды босату кезінде бағасының кемітуін көрсету	Алушылардан немесе серіктестіктерден себепті түрде қайтарылған тауарлардың бағасының кемітуін көрсету (егер ол төленбеген болса)	1210-6030 (1220-1240)-6030
6030-1210 6030-(1220-1240)	Алушылардан немесе ұйымдардан себепті түрде қайтарылған тауарлардың бағасының кемітуін кері қайтарыс (“красное сторно”) әдісімен көрсету	Соның өзі (егер ол төленіп қойылған болса)	3390-6030
		Есептік жылдың пайдасы (залалы)	5410-6030

61 кіші бөлім

Қаржыландырудан алынатын кірістер
61 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 6110. Сыйақылар бойынша кірістер — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
6110-5410	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	1010-6110
		Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1040-6110
		Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	1210-6110
		Ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	(1220-1240)-6110
		Қайта бағалауға арналған резерв	5320-6110
		Басқа да резервтер	5340-6110

Шот 6120. Дивидендтер бойынша кірістер — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
6120-(1130-1150)	Қысқа мерзімді қаржы инвестициялары	Алуға қысқа мерзімді сыйақылар	1270-6120
6120-5410	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	Қысқа мерзімді қаржы инвестициялары	(1130-1150)-6120
		Алдағы кезеңдердің кірістері	3520-6120

62 кіші бөлім

**Басқа да кірістер
62 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру**

Шот 6210. Активтердің шығуынан түскен кірістер
— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
6210-5410	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	1010-6210
		Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1040-6210
		Қысқа мерзімді қаржы инвестициялары	(1130,1150)-6210
		Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	1210-6210
		Ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	(1220-1240)-6210
		Өзге материалдар	1315-6210
		Сатып алушылар мен тапсырысшылардың ұзақ мерзімді дебиторлық берешегі	2110-6210

Шот 6230. Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер
— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
6230-5410	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	1010-6230
		Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1040-6230

Шот 6250. Бағамдық айырмадан (курсовая разница) түскен кірістер — төмендегі шоттардан:

дебеттік		кредиттік	
6250-5410	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	Кассадағы валютамен ақша қаражаты	1020-6250
		Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты	1050-6250
		Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	1210-6250
		Ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	(1220-1240)-6250
		Берілген қысқа мерзімді аванстар	1610-6250
		Қысқа мерзімді банктік және басқа қарыз	(3010,3020)-6250
		Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді берешек	3310-6250
		Ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек	(3320-3340)-6250
		Алынған қысқа мерзімді аванстар	3510-6250

Шот 6280. Басқа да кірістер — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
6280-5410	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	(1010,1020)-6280
		Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты	1040-6280
		Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты	1050-6280

		Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа және ұзақ мерзімді дебиторлық берешегі	(1210, 2110)- 6280
		Ұйымдардың қысқа және ұзақ мерзімді дебиторлық берешегі	(1220-1240, 2120-2140)- 6280
		Қысқа мерзімді дебиторлық берешек	(1250,1280)- 6280
		Материалдар	(1310-1317)- 6280
		Дайын өнім, тауарлар	(1320,1330)- 6280
		Негізгі құралдар	(2411-2417)- 6280
		Материалдық емес активтер	(2710, 2730)- 6280

63 кіші бөлім

Қысқартылған қызметпен байланысты кірістер 63 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 6310. Қысқартылған қызметпен байланысты кірістер —
төмендегі шоттармен:

дебеттік			кредиттік
6310-5410	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	Ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	(1220-1240)- 6310
		Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек	1280-6310

64 кіші бөлім

Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке ескерілетін ұйымдар пайдасының үлесі 64 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 6410. Қауымдастырылған ұйымдардың пайда үлесі
— төмендегі шоттармен:

дебеттік			кредиттік
6410-5410	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	Өзге қысқа мерзімді қаржы инвестициялары	(1110, 1150)- 6410

Шот 6420. Бірлескен ұйымдардағы пайданың үлесі
— төмендегі шоттармен:

дебеттік			кредиттік
6420-5410	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	Өзге қысқа мерзімді қаржы инвестициялары	(1110, 1150)-6420

7. БӨЛІМ ШЫҒЫСТАР

Жетінші бөлім мынадай кіші бөлімдерді қамтиды:

- 7000 «Сатылған өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны»;
- 7100 «Өнімді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар»;
- 7200 «Әкімшілік шығыстар»;
- 7300 «Қаржыландыруға арналған шығыстар»;
- 7400 «Басқа да шығыстар»;
- 7500 «Қысқартылған қызметпен байланысты шығыстар»;
- 7600 «Үлестік қатысу әдісімен ескерілетін ұйымдардың залалдағы үлесі»;
- 7700 «Корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстар».

Бұл бөлімнің шоттары аталған жұмсалатын шығыстардың мөлшері мен қозғалысы туралы ақпаратты қорытындылауға арналған.

Жыл соңында бұл бөлімнің шоттары 54 «Бөлінбеген кіріс (жабылмаған залал)» кіші бөлімінің 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабылады.

70 кіші бөлім

**Сатылған өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны
70 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру**

Шот 7010. Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны — төмендегі шоттармен:

дебеттік			кредиттік
7010-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	5410-7010
7010-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты		
7010-1320	Дайын өнім		
7010-1330	Тауарлар		
7010-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
7010-8010	Негізгі өндіріс		
7010-8030	Қосалқы өндірістер		

71 кіші бөлім

**Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар
71 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру**

Шот 7110. Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар — төмендегі шоттармен:

дебеттік			кредиттік
7110-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	5410-7110
7110-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты		
7110-(1310-1315)	Материалдар		
7110-(2421-2429)	Негізгі құралдардың тозуы		
7110-(2720-2740)	Материалдық емес активтердің құнсыздануы		
7110-(3320-3340)	Ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
7110-3350	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек		
7110-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
7110-8030	Қосалқы өндірістер		

72 кіші бөлім

**Әкімшілік шығыстар
72 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру**

Шот 7210. Әкімшілік шығыстар — төмендегі шоттармен:

дебеттік			кредиттік
7210-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	5410-7210

7210-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты		
7210-1290	Күмәнді талаптар бойынша резерв		
7210- (1310- 1315)	Материалдар		
7210-1317	Құрылыс материалдары		
7210- (1320, 1330, 1350)	Дайын өнім және тауарлар		
7210- (1620, 1630)	Алдағы кезеңдердің шығыстары		
7210-(2720, 2740)	Материалдық емес активтердің құнсыздануы		
7210-2930	Аяқталмаған құрылыс		
7210-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді берешек		
7210- (3320- 3340)	Ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
7210-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
7210-8010	Негізгі өндіріс		
7210-8030	Қосалқы өндірістер		
7210-8046	Үстеме шығыстар құрамындағы коммуналдық қызметтер		

73 кіші бөлім

Қаржыландыруға арналған шығыстар 73 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 7310. Сыйақылар бойынша шығыстар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
7310-3380	Төлеуге қысқа мерзімді сыйақылар	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	5410-7310
7310-4150	Жалдау бойынша ұзақ мерзімді берешек		
7310-4160	Төлеуге арналған ұзақ мерзімді сыйақылар		

Шот 7340. Қаржыландыруға арналған басқа да шығыстар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
7340-1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	5410-7340
7340-1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты		
7340- (1110,1150)	Өзге қысқа мерзімді қаржы инвестициялары		
7340-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		

74 кіші бөлім

Басқа да шығыстар 74 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 7410. Активтердің шығуынан алынатын шығыстар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
7410-(2411- 2417)	Негізгі құралдар	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	5410-7410

7410-(2510-2520)	Биологиялық активтер		
7410-(2710, 2730)	Материалдық емес активтер		
7410-(3320-3340)	Ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
7410-3350	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек		
7410-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
7410-8030	Қосалқы өндірістер		

Шот 7420. Активтердің құнсыздануынан түсетін шығыстар
— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
7420-(2421-2429)	Негізгі құралдардың құнсыздануы	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	5410-7420
7420-(2720, 2740)	Материалдық емес активтердің құнсыздануы		

Шот 7430. Бағамдық айырма бойынша шығыстар
— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
7430-1020	Кассадағы валютамен ақша қаражаты	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	5410-7430
7430-1050	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты		
7430-1210	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі		
7430-(1220-1240)	Ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі		

7430-1280	Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек		
7430-1610	Берілген қысқа мерзімді аванстар		
7430-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді берешек		
7430-(3320-3340)	Ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
7430-3510	Алынған қысқа мерзімді аванстар		
7430-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		

Шот 7470. Басқа да шығыстар
— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
7470-(1110-1150)	Қысқа мерзімді қаржы инвестициялары	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	5410-7470
7470-(1310-1317)	Материалдар		
7470-(2010-2040)	Ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар		
7470-(2412-2417)	Негізгі құралдар		
7470-(2421-2429)	Негізгі құралдардың құнсыздануы		
7470-(2720-2740)	Материалдық емес активтердің құнсыздануы		
7470-2930	Аяқталмаған құрылыс		

75 кіші бөлім

**Үлестік қатысу әдісімен ескерілетін ұйымдардың залалдағы үлесі
75 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру**

Шот 7510. Қысқартылған қызметпен байланысты шығыстар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
7510-3110	Өзге қысқа мерзімді қаржы инвестициялары	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	5410-7510
7510-(3320-3340)	Ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек		
7510-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		

76 кіші бөлім

**Үлестік қатысу әдісімен ескерілетін ұйымдардың залалдағы үлесі
76 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру**

Шот 7610. Қауымдастырылған ұйымдардың залалындағы үлес — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
7610-(1110,1150)	Қысқа мерзімді қаржы инвестициялары	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	5410-7610

Шот 7620. Бірлескен ұйымдардың залалындағы үлес — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
7620-(1110,1150)	Қысқа мерзімді қаржы инвестициялары	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	5410-7620

77 кіші бөлім

**Корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстар
77 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру**

Шот 7710. Корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
7710-3110	Төленуге тиіс ағымдағы корпоративтік табыс салығы	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	5410-7710
7710-4310	Корпорациялық табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	Корпорациялық табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	4310-7710

8. БӨЛІМ ӨНДІРІСТІК ЕСЕПKE АЛУ ШОТТАРЫ

Сегізінші бөлім мынадай кіші бөлімдерді қамтиды:

- 801 «Негізгі өндіріс»;
- 802 «Меншікті өндірістің жартылай фабрикастары»;
- 803 «Қосалқы өндірістер»;
- 804 «Үстеме шығыстары».

Бұл бөлімнің шоттары аталған өндірістік шоттардың мөлшері мен қозғалысы туралы ақпаратты қорытындылауға арналған.

801 кіші бөлім

Негізгі өндіріс

801 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 8010. Негізгі өндіріс — төмендегі шоттармен:

дебеттік	кредиттік		
8010-1340	Аяқталмаған өндіріс	Материалдар	(1310-1317)- 8010
8010-6010	Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс	Өзге материалдар	1315-8010
8010-8011	Негізгі өндірістегі материалдар	Дайын өнім және тағы басқа тауарлар	(1320,1330)- 8010
8010-8012	Өндірістік жұмысшылардың еңбекақысы	Аяқталмаған өндіріс	1340-8010
8010-8013	Еңбекақыдан бөлінген қаржы	Өзге қорлар	1350-8010
8010-8014	Негізгі өндірістегі үстеме шығыстар	Аяқталмаған құрылыс	2930-8010
		Өткізілген дайын өнімнің өзіндік құны	7010-8010
		Әкімшілік шығыстар	7210-8010

Шот 8011. Материалдар — төмендегі шоттармен:

дебеттік	кредиттік		
8011- (1310- 1317)	Материалдар	Өзге қысқа мерзімді активтер	1630-8011
8011-1340	Аяқталмаған өндіріс	Негізгі өндіріс	8010-8011
8011-1630	Өзге қысқа мерзімді активтер		
8011-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді берешек		
8011-8030	Қосалқы өндірістер		

Шот 8012. Өндірістік жұмысшылардың еңбекақысы

— төмендегі шоттармен:

дебеттік	кредиттік		
8012-1630	Өзге қысқа мерзімді активтер	Өзге қысқа мерзімді активтер	1630-8012
8012-3350	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	Негізгі өндіріс	8010-8012

Шот 8013. Еңбекақы қорынан аударымдар

— төмендегі шоттармен:

дебеттік	кредиттік		
8013-1630	Өзге қысқа мерзімді активтер	Өзге қысқа мерзімді активтер	1630-8013
8013-3150	Әлеуметтік салық	Негізгі өндіріс	8010-8013
8013-3210	Әлеуметтік сақтандыру бойынша міндеттемелер		
8013-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		

Шот 8014. Үстеме шығыстар — төмендегі шоттармен:

дебеттік	кредиттік		
8014-1630	Өзге қысқа мерзімді активтер	Өзге қысқа мерзімді активтер	1630-8014
8014-8040	Үстеме шығыстар	Негізгі өндіріс	8010-8014

802 кіші бөлім

Меншікті өндірістің жартылай фабрикаттары 802 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 8020. Меншікті өндірістің жартылай фабрикаттары — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
8020-8021	Материалдар	Негізгі өндіріс	8010-8020
8020 — (8022, 8023)	Меншікті өндірістегі еңбекақы мен одан аударымдар		

Шот 8021. Материалдар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
8021-(1310-1317)	Материалдар	Меншікті өндірістің жартылай фабрикаттары	8020-8021
8021-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді берешек		
8021-8030	Қосалқы өндірістер		

Шот 8022. Өндірістің жұмысшылардың еңбек ақысы — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
8022-3350	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	Меншікті өндірістің жартылай фабрикаттары	8020-8022

Шот 8023. Еңбекақы қорынан аударымдар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
8023-3150	Әлеуметтік салық	Меншікті өндірістің жартылай фабрикаттары	8020-8023

8023-3210	Әлеуметтік сақтандыру бойынша міндеттемелер		
8023-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		

Шот 8024. Үстеме шығыстар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
8024-8040	Үстеме шығыстар	Меншікті өндірістің жартылай фабрикаттары	8020-8024

803 кіші бөлім

Қосалқы өндірістер 803 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 8030. Қосалқы өндірістер — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
8030-8031	Материалдар	Аяқталмаған құрылыс	2930-8030
8030-8032	Жұмысшылардың еңбекақысы	Материалдар	(1310-1317)-8030
8030-8033	Еңбекақы қорынан аударымдар	Дайын өнім	1320-8030
8030-8034	Үстеме шығыстар	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110-8030
		Әкімшілік шығыстар	7210-8030
		Активтердің шығуынан алынатын шығыстар	7410-8030
		Негізгі құралдарды жөндеу	8044-8030
		Өзге үстеме шығыстар	8048-8030

Шот 8031. Материалдар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
8031-(1310-1317)	Материалдар	Басқа материалдар	1315-8031
8031-1320	Дайын өнім	Қосалқы өндірістер	8030-8031

8031-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді берешек		
8031-8030	Қосалқы өндірістер		

Шот 8032. Өндірістік жұмысшылардың еңбекақысы

— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
8032-3350	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	Қосалқы өндірістер	8030-8032

Шот 8033. Еңбекақы қорынан аударымдар

— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
8033-3150	Әлеуметтік салық	Қосалқы өндірістер	8030-8033
8033-3210	Әлеуметтік сақтандыру бойынша міндеттемелер		
8033-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		

Шот 8034. Үстеме шығыстар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
8034-8040	Үстеме шығыстар	Қосалқы өндірістер	8030-8034

804 кіші бөлім

Үстеме шығыстары

804 кіші бөлім шоттарын өзара байланыстыру

Шот 8040. Үстеме шығыстар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
8040-8041	Материалдар	Жалға беруге байланысты қызметтердің өзіндік құны	7010-8040

8040-8042	Жұмысшылардың еңбекақысы	Негізгі өндірістегі үстеме шығыстар	8014-8040
8040-8043	Еңбекақы қорынан аударымдар	Меншікті өндірістегі үстеме шығыстар	8024-8040
8040-8044	Негізгі құралдарды жөндеу	Қосалқы өндірістердегі үстеме шығыстар	8034-8040
8040-8045	Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің тозуы		
8040-8046	Коммуналдық қызметтер		
8040-8047	Жалдау ақысы		
8040-8048	Өзге үстеме шығыстар		

Шот 8041. Материалдар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
8041-(1310-1317)	Материалдар	Үстеме шығыстар	8040-8041
8041-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді берешек		

Шот 8042. Өндірістік жұмысшылардың еңбекақысы

— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
8042-3350	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	Үстеме шығыстар	8040-8042

Шот 8043. Еңбекақы қорынан аударулар

— төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
8043-3150	Әлеуметтік салық	Үстеме шығыстар	8040-8043
8043-3210	Әлеуметтік сақтандыру бойынша міндеттемелер		
8043-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		

Шот 8044. Негізгі құралдарды жөндеу — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
8044-(3320-3340)	Ұйымдарға берілетін қысқа мерзімді кредиторлық берешек	Үстеме шығыстар	8040-8044
8044-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді берешек		
8044-8030	Қосалқы өндірістер		

8048-1630	Өзге қысқа мерзімді активтер		
8048-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді берешек		
8048-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		

Шот 8045. Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің тозуы — төмендегі шоттардан:

дебеттік		кредиттік	
8045-(2720,2740)	Материалдық емес активтердің құнсыздануы	Үстеме шығыстар	8040-8045
8045-(2421-2429)	Негізгі құралдардың амортизациясы және құнсыздануы		

Шот 8046. Коммуналдық қызметтер — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
8046-3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді берешек	Әкімшілік шығыстар	7210-8046

Шот 8047. Жалдау ақысы — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
8047-1630	Өзге қысқа мерзімді активтер	Үстеме шығыстар	8040-8047
8047-3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек		

Шот 8048. Өзге үстеме шығыстар — төмендегі шоттармен:

дебеттік		кредиттік	
8048-1315	Басқа материалдар	Үстеме шығыстар	8040-8048

2. СИНТЕТИКАЛЫҚ ШОТТАР БОЙЫНША НЕГІЗГІ БУХГАЛТЕРЛІК ЖАЗБАЛАР

№	Операциялар мазмұны	Сәйкес құжаттар	Шоттар корреспонденциясы	
			дебет бойынша	кредит бойынша
1	2	3	4	5
	1 бөлім. Қысқа мерзімді активтер			
	10 бөлімше. Кассадағы ақша қаражаттары			
1	Өнімді қолма-қол теңгемен ақшаға өткізуден (сатудан) кассаға түскен түсім	Өнімді өткізу актісі, кассалық кіріс ордері	1010	6010
2	Жалдық төлемнің кассаға түсуі	Жалдың есебі, кассалық кіріс ордері	1010	1280, 2180
3	Іссапардан артылған ақшаларды кассаға қайтару	Басшының жарлығы, кассалық шығыс ордері	1010,1020	1250
4	Жолдағы ақшалардың кассаға түсуі	Кассалық кіріс ордері, сүйемелдеу құжаттары	1010	1030
5	Алынған тауарларды өткізуден, сатудан түскен қолма-қол ақшалар	Өнімді өткізу актісі, кассалық кіріс ордері	1010	6010
6	Қажетсіз, керексіз және артық материалдық құндылықтарды өткізуден (сатудан) түскен ақшалар	Шоттар, кассалық кіріс ордерлері	1010	6280
7	Есепті тұлғалардың пайдаланылмаған немесе ертеде алған авансының қайтарылуы	Аванстық есептер, кассалық кіріс ордерлері	1010,1020	1250
8	Субъектінің жарғылық капитал есебіне құрылтайшылардан салым ретінде нақты ақшалардың түсуі	Құрылтай құжаттары, жиналыс хаттамалары, кассалық кіріс ордерлері	1010	5020

1	2	3	4	5
9	Әртүрлі заңды және жеке тұлғалардан қарыздар есебінен кассаға нақты ақшаларды қабылдау	Заңды және жеке тұлғалардың есептері, кассалық кіріс ордерлері	1010	1250,1280
10	Еншілес (бағынышты) ұйымдардан және бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардан кассаға ақшаның түсуі	Өзара есептері, кассалық кіріс ордерлері	1010	1220-1240 3120-3140
11	Банкіден, банкіден тыс мекемелерден алынған несиелердің кассаға түсуі (қызметкерлерге жекеменшік үйлер салу т.б. үшін алынған сомалар)	Келісім, банк несиелері, несие беру есептері, кассалық кіріс ордерлері	1010	3010-3020, 3050
12	Алынған материалдық емес активтердің құнын кассадан төлеу	Шот-фактуралар, кассалық шығыс ордерлері	2710-2730	1010
13	Алынған тауар-материалдық қорлардың құнын кассадан төлеу	Шот-фактуралар, кассалық шығыс ордерлері	1310-1314, 1317	1010
14	Жалпы және әкімшілік, сонымен қатар өнімді өткізуге байланысты әртүрлі есептер бойынша шығыстарды кассадан төлеу	Растаушы құжаттар, кассалық шығыс ордерлері	7110,7210	1010
15	Алынған тауардың құнын кассадан төлеу	Шот-фактура, кассалық шығыс ордері	1330	1010
16	Есеп айырысу және валюталық шотқа есепке енгізу үшін кассадан берілген ақшалар мен валюталар	Қолма-қол ақша салу хабарламасы, кассалық шығыс ордерлері	1040, 1050	1010, 1020

1	2	3	4	5
17	Меншікті акцияларды қайта сатудан кассаға түскен ақшалар	Жиналыс хаттамалары, кассалық кіріс ордерлері	1010	5210
18	Еншілес (бағынышты) ұйымдардың және бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардың акцияларын сатып алып, құнын кассадан төлеу	Акцияны сатып алу құны, кассалық шығыс ордерлері	1110,1150	1010
19	Дивидендтердің сомаларын кассадан төлеу	Дивидендтер төлеудің есептері, кассалық шығыс ордерлері	3030	1010
20	Есептелген еңбекақының және т.б. (жәрдемақы, сыйақы т.б.) кассадан берілуі	Еңбекақы, зейнетақы есептеудің есебі, кассалық шығыс ордері	3350	1010
21	Лауазымды тұлғалардың қарыздарын кассадан төлеу	Төлем есептеудің есебі, кассалық шығыс ордері	3350	1010
22	Тауарларды өткізу және жарнама шығыстарының комиссиялық алымдарын кассадан төлеу	Растаушы құжаттар, кассалық шығыс ордерлері	7110	1010
23	Өкілеттік шығыстарды кассадан төлеу	Растаушы құжаттар, кассалық шығыс ордерлері	7210	1010
24	Бағалы қағаздарды өткізумен байланысты шығыстарды кассадан төлеу	Растаушы құжаттар, кассалық шығыс ордерлері	7340	1010
25	Есеп беруші тұлғаға кассадан төлеу сомаларын көрсету	Мекеменің өкімі, кассалық шығыс ордері	1250	1010, 1020

1	2	3	4	5
26	Қызметкерлерге берілген несиенің сомасын бейнелеу	Келісім, несие беру есебі, кассалық шығыс ордері	1250	1010
27	Еншілес (бағынышты) ұйымдардың және бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардың есебінен нақты ақшамен төлемдерін бейнелеу	Несие алушымен өзара есептер, кассалық шығыс ордерлері	1220-1240	1010
28	Еншілес (бағынышты) ұйымдардың және бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардың қарыздарын нақты ақшамен кассадан төлеуін бейнелеу	Несие алушымен өзара есептер, кассалық шығыс ордерлері	3320-3340	1010
29	Кінәлі тұлғалардың мойындауымен кассадан ақшалай қаржының артық немесе жетіспеушілігінің бейнеленуі: — артығы; — жетіспеушілігі	Тексеру немесе түгендеу актісінің қорытындысы	1010 1250	6280 1010
30	Қызметкерлердің аванстық есептен артық жұмсалған сомасын кассадан төлеу	Аванс беру есептері, кассалық шығыс ордерлері	3390	1010
31	Депозиттелген еңбекақы сомасын кассадан төлеу	Кассалық шығыс ордері	3390	1010
32	Банктердің және банкіден тыс мекемелердің несиелерін нақты ақшамен өтеу	Келісімдер, несиені төлеу есебі, кассалық шығыс ордерлері, нақты ақша төлеу хабарламасы	3010, 3020, 3050	1010
	Жолдағы теңгемен ақша қаражаттары			
1	Есеп айырысу шотына түспеген, бірақ пошта бөлімшесіне өткізілген түсім	Төлем құжаттары	1030	1250

1	2	3	4	5
2	Кассадан беріліп, бірақ белгіленген жерлерге түспеген ақшалар	Квитанциялар	1030	1010
3	Сатып алушылар қарыздарының өтелуі, бірақ төлемдердің есеп айырысу шотына түспеген кезі	Төлем құжаттары	1030	1210
4	Еншілес (бағынышты) ұйымдардың ақшалай аударымдары (есепті кезеңнің соңына дейін есеп айырысу шотына түспеген кезі)	Төлем құжаттары	1030	3320-3340
5	Сатып алушыдан ақша аудару жолымен аванс алу (ақшалардың банкіге түспеген кезі)	Төлем құжаттары	1030	3510
6	Жолдағы ақшалардың есеп айырысу шотына келіп түсуі	Банктің үзінді көшірмесі	1040	1030
	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты			
1	Субъектінің жарғылық капитал есебіне құрылтайшылардан ақшалай салымдардың түсуі	Құрылтай құжаттары, анықтамалар, төлем тапсырмалары	1040	5020
2	Алушылардан өткізілген өнімі, орындалған жұмыстар мен көрсетілген қызметтері үшін түскен ақшалар	Төлем тапсырмалары, өнімді өткізу актісі, № 2 анықтама	1040	1210, 2110, 1220-1240
3	Вексель бойынша есеп айырысу шотына түскен: — негізгі қарыз бойынша сома; — есептелген сыйақы бойынша сома.	Төлем тапсырмасы, вексельдің сыйақы мен қарыздың мөлшерін анықтау есебі	1040 1040	2020, 2030, 1270

1	2	3	4	5
4	Жалдық төлемнің есеп айырысу шотына түсуі (ағымдағы жал)	Жалақының есебі, төлем құжаттары	1040	3360
5	Ұзақ мерзімді жал бойынша табыстың есеп айырысу шотына түсуінің бейнеленуі: — алғашқыда, табыс есептелмеген жағдайда; — алғашқыда, табыс сыйақы есебінде есептелген жағдайда.	Жалақының есебі, төлем құжаттары	1040 1040	6120 1270
6	Ақша қаржысын кассадан есеп шотқа өткізу	Нақты ақша хабарламасы	1040	1010
7	Аванстар және өнімнің, жұмыстар мен қызметтердің жартылай дайындығы есебінен алынған ақшалар	Келісім-шарт, төлем тапсырмалары, банкінің үзінді көшірмелері	1040	3510
8	Басқа да дебиторлық қарыздарды өтеуден түскен ақшалар	Бухгалтерлік анықтамалар, төлем тапсырмалары, банкінің үзінді көшірмелері	1040	1280, 2180
9	Пайдаланылмаған аккредитивтердің қалдық сомасының есеп шотқа түсуі	Аккредитив бойынша есептер, банкілік чектер	1040	1070
10	Чек кітапшаларының пайдаланылмаған қалдық сомасының есеп айырысу шотына түсуі	Чек кітапшасы бойынша есептер, банкілік чектер	1040	1070
11	Банкідегі арнаулы шоттардан есеп айырысу шотына ақшалардың түсуі	Чек кітапшасы бойынша есептер, банкілік чектер	1040	1070
12	Банкіден алынған несиелер сомасының бейнеленуі	Банк несиесі, банкінің үзінді көшірмесі	1040	3010
13	Банкіден тыс мекемелерден алынған сомалардың бейнеленуі	Келісімдер, төлем тапсырмалары	1040	3020

1	2	3	4	5
14	Ұзақ мерзімді инвестициядан түскен дивидендтердің есеп айырысу шотына түсуі (инвестицияны үлестік қатысу әдісімен есептеген кезінде)	Дивидендтерді төлеу есептері, төлем тапсырмалары	1040	1110, 11150
15	Акциялар бойынша түскен дивидендтер	Дивидендтерді төлеу есептері, төлем тапсырмалары	1040	1270, 6120
16	Облигациялар бойынша есеп айырысу шотына сыйақылардың түсуі	Дивидендтерді төлеу есептері, төлем тапсырмалары	1040	1270, 6120
17	Сатылған бағалы қағаздардың сату құны бойынша сомасын есеп айырысу шотына түсіру	Дивидендтерді төлеу есептері, төлем тапсырмалары	1040	6110
18	Жолдағы ақшалардың есеп айырысу шотына түсуі	Төлем тапсырмалары	1040	1030
19	Сатып алынған меншікті акцияларды қайта сатудан түскен түсім	Жиналыс хаттамалары, төлем құжаттары	1040	5210
20	Артық төленген салық сомаларының бюджеттен қайтарылуы	Салық инспекциясының дәлелі	1040	3110, 3130, 3140-3190
21	Сақтандыру ұйымдарынан сақтандыру келісімдерінің арақатысы бойынша есеп айырысу шотына өтелім есебінен түскен сомалар	Сақтандыру келісім шарты, өтелуді анықтау есептері, төлем құжаттары	1040	1280
22	Бекітілген сақтандыру келісімі бойынша сақтандыру компанияларының есеп шотына сақтандыру жарналары сомаларының келіп түсуі	Сақтандыру жарналарды анықтау есептері, төлем құжаттары	1040	6010
23	Субъектінің дивидендтер мен инвестициялық қызметтерден үлестік табыс сомаларының келіп түсуі	Келісім шарттар, дивидендтерді анықтау есептері, төлем құжаттары	1040	6010

1	2	3	4	5
24	Атқарушы билік органдарының субсидиясының (жәрдем ақша) түсуі	Билік органының шешімі, төлем құжаттары	1040	6230
25	Айыппұл, өсім және тұрақсыздық, айып есебінен түскен түсімдер	Шағымды қою есептері, төлем құжаттары	1040	6280
26	Акциялар бойынша дивидендтердің есеп айырысу шотына келіп түсуі	Төлем құжаттары	1040	6120
27	Есеп айырысу шотынан төленген материалдық емес активтерді кіріске енгізу	Шот-фактуралар, жүкқұжаттар, төлем құжаттары	2710-2730	1040
28	Негізгі құралдарды есеп айырысу шотынан төлеу арқылы сатып алу	Шот-фактуралар, жүкқұжаттар, төлем құжаттары	2411-2417	1040
29	Құрастыруды қажет ететін құрал-саймандардың (кіріске алынған құрал-саймандар) құнын есеп айырысу шотынан төлеу	Шот-фактуралар, жүкқұжаттар, төлем құжаттары	2930	1040
30	Негізгі табынның орнын толтыру үшін сатып алынған жас малдың құнын есеп айырысу шотынан төлеу	Шот-фактуралар, жүкқұжаттар, төлем құжаттары	2930	1040
31	Еншілес (бағынышты) ұйымдар мен бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардан алған акциялар құнын есеп айырысу шотынан төлеу	Келісім шарттар, акциялар, төлем құжаттары	1110-1150	1040
32	Бюджетке және бюджетті тыс мекемелерге артық аударылған сомаларды шоттарда бейнелеу	Салықтар мен бюджеттен тыс төлемдердің есебі	1280	1040
33	Сақтандыру полисін сатып алу шығыстарының есеп айырысу шотынан төленуі	Сақтандыру келісімі, есептер, төлем құжаттары	1620	1040

1	2	3	4	5
34	Жалгерлік ақының төленуі: — ағымдағы кезең бойынша; — алдағы кезеңдер үшін аванс ретінде	Келісім, жалдық төлемнің есептері, төлем құжаттары	3390, 7110, 7210, 8047, 260	1040 1040
35	Тауар-материалдық қорларды жеткізу үшін берілген аванстар	Келісім шарттар, төлем құжаттары	1610	1040
36	Жұмыстарды орындау үшін берілген аванстар	Келісім шарттар, төлем құжаттары	1610	1040
37	Сатып алынған бағалы қағаздардың құнын есеп айырысу шотынан төлеу	Шот- фактуралар, төлем құжаттары	1130,1150	1040
38	Ақша қаржыларын аккредитивке салу	Аккредитивтер	1070	1040
39	Чек кітапшасын бергенде депозитті (банкке тапсырған ақша) пайдалану	Чек кітапшасы, ақша аударымы	1070	1040
40	Құрылтайшылардан өз меншігіндегі акциялардың сатып алынған құнын төлеу	Жиналыс хаттамалары, төлем құжаттары	5210	1040
41	Бағалы қағаздарды шығаруға байланысты шығыстардың инвестициялық қор есебінен ақша төленуі (БЕС N18.176)	Шығыстарды анықтау есебі, төлем құжаттары	5340	1040
42	Банкілер және банкіден тыс мекемелерден алынған несиелер қарызын төлеу	Келісім, несиені өтеу есебі, төлем құжаттары	3010, 3020, 3050	1040
43	Құрылтайшыларға есептелген дивидендтерді есеп айырысу шотынан төлеу	Ағымдағы қаржы қоры- тындысы, баланс, хатта- малар, төлем құжаттары	3030	1040
44	Корпорациялық және жеке табыс пен қосымша құн салығын бюджетке аудару	Салық сомасын анықтау есебі, декларация, төлем құжаттары	3110, 3120, 3130	1040

1	2	3	4	5
45	Еншілес (бағынышты) ұйымдардың және бірлесіп бақыланатын заңды тұлға- лардың қарыздарын өтеу	Мекемелердің өзара есеп айырысу есептері, төлем құжаттары	3320-3340	1040
46	Мердігерлер мен жеткізушілердің қойылған шоттарын төлеу	Шот-фактура- лар, № 2 анық- тамалар, төлем құжаттары	3310, 4110	1040
47	Ұзақ мерзімді жал бойынша жалдық төлемін төлеу (негізгі қарыз)	Келісім шарт, жал есебі, төлем құжаттары	4150	1040
48	Есептелген сыйақыны төлеу (алынған несие, ұзақ мерзімді жал келісімі, шығарылған бағалы қағаздар бойынша)	Келісім, жиналыс хатта- малары, жал және сыйақы жөнінде есептер	3380	1040
49	Ағымдағы жалдың қарызын жалға берушілерге аудару	Келісім, жал есебі, төлем құжаттары	3390	1040
50	Комиссиялық алымдар мен жарнама шығыстарын аудару	Келісім, шығыстарды анықтау есебі, төлем құжаттары	7110	1040
51	Сақтандыру келісімінің мерзімінен бұрын тоқтатылуына байланысты бұрын аударылған сақтандыру мекемелерінің өтемі немесе қамтамасыз ету сомаларын аударуы	Келісім, келісімді қайта қарау, сақтандыру- шылармен өзара есебі, төлем құжаттары	7010	1040
52	Соттың, төрешілердің алымдары, айыппұлдары, өсімдері мен тұрақсыздық төлемдерін төлеу	Сот және әкімшілік құрылымда- рдың материал- дары, төлем құжаттары	7210	1040
53	Бағалы қағаздарды сатуға, өткізуге байланысты шығыстарды төлеу	Растау және төлем құжаттары	7340	1040
54	Есеп айырысу шотынан кассаға алынған қолма- қол ақша (еңбекақыға, жәрдемақыға, зейнетақыға және т.б.)	Чек кітапшасы	1010	1040

1	2	3	4	5
	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты			
1	Субъектінің жарғылық капитал есебіне шетелдік құрылтайшылардан түскен салым сомасы	Құрылтай құжаттары, төлем тапсырмалары	1050	5020
2	Тиелген өнім, көрсетілген қызметтері үшін шетелдік алушылардың қарыздары есебінен валюталық шотқа ақшалардың түсуі	Келісім шарттар, төлем құжаттары	1050	1210, 2110
3	Айырбасталған валютаны ұлттық валюта (тенге) есебімен есеп айырысу шотына қабылдап алу	Төлем құжаттары, банкінің сертификаты	1040	1050
4	Шетелдік алушылардан алынған аванс сомасының бейнеленуі	Келісім шарттар, төлем құжаттары	1050	3510
5	Валюталық бағамның өзгеруімен болған валюталық шоттардағы валюталардың бағамдық айырмасын бейнелеу: — оң (положительная) айырма бойынша; — теріс (отрицательная) айырма бойынша	Биржада валютаның бағасын белгілеу мөлшері, банкінің сертификаты	1050 7430	6250 1050
6	Валюталық шоттан кассаға қызметтік іссапар үшін алынған ақшалар	Ақша чегі	1020	1050
7	Ел ішіндегі валюталық шотқа шетелдік валюталық шоттан түскен ақшалар	Төлем құжаттары, банкінің үзінді көшірмесі	1050	1050
8	Шетелдік жеткізушілердің қарыздарын өтеу	Келісімдер, төлем құжаттары	3310, 4110	1050
	Арнайы шоттардағы ақша қаражаты			
1	Ақшаларды аккредитивке салу	Төлем құжаттары, аккредитивтер	1070	1040, 1050, 1070

1	2	3	4	5
2	Банк несиелері есебінен аккредитивті қою	Банк несиелері, аккредитивтер	1070	3010
3	Мердігерлердің шоттарын аккредитив есебінен төлеу	Келісім шарттар, аккредитивтер	3310, 4110	1070
4	Пайдаланылмаған аккредитив қалдығын есеп айырысу шотына аудару	Аккредитивтер, ақша аударымдары	1040	1070
5	Чек кітапшасын бергенде депозитті (банкке тапсырылған ақшалар) пайдалануы	Аккредитивтер, ақша аударымдары	1070	1040, 1050, 3010
6	Жеткізушілер мен басқа кредиторларға қарыздарын арнайы шоттан чек кітапша арқылы өтеу	Чек кітапшалары, шот-фактуралар	3310, 4110, 3390	1070
7	Чек кітапшаларындағы пайдаланылмаған қалдық ақшалар сомасын мекеменің банктегі шотына есепке алу	Чек кітапшалары, банкінің үзінді көшірмесі	1040, 1050	1070
8	Банкіге арнайы сақтауға түскен соманың бейнеленуі: — ата-аналардан балаларының мектепке дейінгі мекемелерде тәрбиеленуі үшін; — атқарушы билік органдарының субсидиялары (көмектері); — қаржыландыруға алынған ұзақ мерзімді қаржыларды арнайы шотқа шоғырландыру және инвесторлардың өтініші бойынша содан жарату	Төлем құжаттары, банкінің үзінді көшірмелері Атқарушы билік органының шешімі Келісім-шарттар, банкінің үзінді көшірмелері	1070 1070 1070	1280, 2180 6230 3320-3340, 3390
9	Мекемелердің құрылымдық құрамына кіретін, жеке балансқа бөлінген, жергілікті банкілерден ашылған ағымдағы шоттары арқылы ағымдағы шығыстарды (еңбекақы, шаруашылық шығындар, іссапар сомалары т.б.) іске асыру үшін түскен қаржылар	Жоғарыдағы сияқты	1070	3390

1	2	3	4	5
	II бөлімше. Қысқа мерзімді ұсынылған қарыздар			
1	Еншілес (бағынышты) ұйымдарға және бірлесіп бақыланатын заңды тұлғаларға қысқа мерзімді инвестициялар (сатып алу құны бойынша инвестициялау түріне бағынышты)	Келісім шарттар, төлем тапсырмалары, касса ордерлері, жүкқұжаттар, құрылтай құжаттары	1110,1150	1010, 1040, 1050, 1310-1315, 1317, 1320-1350, 2412-2417
2	Қысқа мерзімді қаржы инвестициялардың бағалауға дейінгі бейнеленуі	Инвестицияны қайта бағалау есебі	1110,1150	5320
3	Қайта бағалау нәтижесіндегі ұзақ мерзімді инвестицияларды бағалауға дейінгі төмендеуіне жатады: — кез-келген инвестиция балансында есептелетін бағалауға дейінгі сома шеңберінде; — кез-келген инвестицияны бағалауға дейінгі сомасының жоқтығы (жетіспеуі) кезінде — шығынға (№ 8 СБУ-тың 15-бабы)	Инвестицияны қайта бағалау есебі шығарылуымен бірдей Кәсіпорын бойынша бұйрық	5320 7470	1110, 1150 1110, 1150
4	Еншілес (бағынышты) ұйымдардың таза активтеріндегі инвестор үлесінің өзгеруімен байланысты қысқа мерзімді инвестицияның ұлғаюы (өзгеріс ұйымның қаржы-шаруашылық қызметі нәтижелерімен байланысты өзгергенде)	Құрылтай құжаттары, келісім шарттар мен қаржы құжаттары	1110, 1150	6410, 6420
5	Еншілес (бағынышты) ұйымдардың таза активтеріндегі инвестор үлесінің өзгеруімен байланысты қысқа мерзімді инвестицияның төмендеуі (өзгеріс ұйымның қаржы-шаруашылық қызметі нәтижелерімен байланысты өзгергенде)	Құрылтай құжаттары, келісім шарттар мен қаржы құжаттары	7610,7620	1110,1150

1	2	3	4	5
6	Инвестордың алуға тиісті дивидендтер сомасы (үлестік қатысу әдісі бойынша қысқа мерзімді инвестицияны есепке алу кезінде)	Құрылтай құжаттары, дивидендтер шамасын анықтау бойынша есептер	1010, 1040, 1050, 1220-1240	1110,1150
7	Қысқа мерзімді инвестицияның жүзеге асырылу кезінде, не басқадай өткізілуінде баланстық құнын есептен шығару	Кәсіпорын бойынша бұйрық	7340	1110,1150
8	Акцияларды өтеу (өтеп алу) және сату: — баланстық құны бойынша; — сатудан түскен пайда бойынша	Құрылтай құжаттары, акциялар, төлем құжаттары	7340 1010, 1040, 1070	1150 6110
9	Облигациялар мен сол тәріздес құнды қағаздарды алумен байланысты тиесілі пайданы есептеу: — егер сатып алу құны нақты құнынан жоғары болса, онда сатып алу құны мен нақты құнының айырмашылығы есептен шығарылады; — егер сатып алу құны нақты құнынан төмен болса, онда сатып алу құны мен нақты құнының айырмашылығы есепке алынады	Биржада бағалы қағаздардың баға белгілеу мөлшері	7470 1130	1130 6120
10	Қайта бағалаудың қорытындысы бойынша ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялардың алғашқы құнының жоғарылауы	Инвестицияларды қайта бағалау есебі	1130-1150	5320
11	Қысқа мерзімді инвестициялардың ағымдағы құнының өзгеруінен түскен пайда	Пайданың мөлшерін есептеу	1130-1150	6280

1	2	3	4	5
12	Қысқа мерзімді инвестицияларды ағымдағы құнының өзгеруінен келген залал	Залалдың мөлшерін есептеу	7470	1130-1150
13	Облигациялар мен т.б. құнды қағаздардың өтелуі (өтеліп алынуы) және сатылуы	Құрылтай құжаттары, жиналыстың хаттамалары	7340	1130-1150
14	Қысқа мерзімді инвестициялардың қайта бағалауда құнының кемуінің бейнеленуі: — сол бір инвестицияның бағалауға дейінгі соманың есебі және шегі бойынша; — сол бір инвестицияның қайта бағалау құнының болмауы (жетіспеуі) жағдайында (БЕС № 8,15 б. сәйкес); құны ертеде қайта бағалау кезінде кемітілген сома, инвестицияның шығыны өтелгеннен соң, меншікті капиталдың көбеюіне апарылуы тиіс (5320 шот)	Қайта бағалаудың есебі	5320 7470	1130-1150 1130-1150
15	Сатып алынған құнды қағаздар мен облигацияларды алынған құнымен көрсету	Жиналыс хаттамалары, төлем құжаттары	1140,1150	1010,1040, 1070
16	Акцияларды сатылу құны бойынша алу	Жиналыс хаттамасы, төлем құжаттары	1150	1010,1040, 1050,1070
17	Сатушы мекемелерге материалдық құндылықтарды ұсыну жолымен акцияларды сатылу құны бойынша алу	Жиналыс хаттамалары, келісім шарттар, шот-фактуралар, жүкқұжаттар	1150	1310-1314, 1317

1	2	3	4	5
	12 бөлімше. Қысқа мерзімді дебиторлық берешек			
1	Тиелген (босатылған) тауарлар, орындалған жұмыстар мен көрсетілген қызметтер үшін есептелген қосымша құн салығының мөлшерін көрсету	Салықтық шот-фактуралар	1210	3130
2	Алдын ала алынған төлемді (авансты) есепке жатыстыру	Теңестіру актісі, шот-фактуралар, № 2 анықтама	3510	1210
3	Есеп айырысу шотына сатып алушылар мен тапсырысшылардан түскен төлемді көрсету	Төлем тапсырмалары	1040	1210
4	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың кредиторлық қарыздарын есепке жатыстыру	Теңестіру актісі, төлем және кассалық құжаттары	3220-3240, 3390	1210
5	Өткізілген тауарлар, өнімдер, орындалған жұмыстар мен қызметтердің есебінен алынған вексель (құнды кепіл қағаз)	Келісім шарт, вексель (құнды кепіл қағаз)	2020, 2030	1210, 1220-1240
6	Сатып алушылар және тапсырыс берушілерге вексель есебінен төленген қарыздар: — негізгі қарыздың сомасы бойынша; — пайыз шамасы бойынша	Келісім-шарт, вексель, төлем тапсырмалары	1040 1040	2020, 2030 1270
7	Сатылымнан кейін қайтарылған тауарлар, дайын өнімдер және айналымнан тыс активтердің құны: — төленбеген кезінде — төленген кезінде	Келісім шарттар, декларациялар (жарнамалар), жүкқұжаттар	6020 6020	1210, 2110 3320-3340, 3390

1	2	3	4	5
8	Қайтарылған тауарлар, өнімдер, жұмыстар мен қызметтер бойынша қосымша құн салығы мөлшерінің кері шегерілуі (сторно)	Салықтық шот-фактуралар	1210, 2110 1220-1240	3130
9	Сатылым келісім шарты сәйкестігі бойынша жеңілдік беру	Келісім жағдайы, жүкқұжаттар	6030	1210, 2110 1220-1240
10	Қосымша құн салығы қайтарылған өнім мөлшеріне кері шегеріледі (сторно)	Келісім шартты қайта қарау	1210	3130
11	Өткізілген өнім құнының қайтару сомасына кемуі	Келісім шартты қайта қарау	6020	1210
	Еншілес (қауымдастырылған) ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі			
1	Еншілес (бағынышты) ұйымдарға және бірлесіп бақыланатын заңды тұлғаларға босатылған (өткізілген) өнімдер, тауарлар, негізгі құралдар, материалдық емес активтер және материалдар: — өткізу құны бойынша; — қосылған құн салығы бойынша	Материалдар, жұмыстар, қызметтер т.б. өткізу жөніндегі акті, шот-фактуралар, жүкқұжаттар	1220-1240 1220-1240	6010, 6210, 6280 3130
2	Еншілес (бағынышты) ұйымдардың және бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардың есебінен кассадан берілген ақша	Мекеме әкімшілігінің бұйрығы, төлем құжаттары	1220-1240	1010
3	Еншілес (бағынышты) ұйымдардың және бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардың есебінен мекеменің есеп айырысу және басқа шоттарынан жасалған төлемдер	Мекеме әкімшілігінің бұйрығы, төлем құжаттары	1220-1240	1040, 1070

1	2	3	4	5
4	Еншілес (бағынышты) ұйымдардан және бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардан мекеменің есеп айырысу шотына ақшаның келіп түсуі	Мекеме әкімшілігінің бұйрығы, төлем құжаттары	1040	1220-1240
5	Еншілес (бағынышты) ұйымдардың және бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардың дебиторлық қарыздарын (ай соңында) алашағы шегінде және де кредиторлық қарыздар есебінен есептен шығару	Өзара есеп айырысулар, теңестіру актісі	3320-3340	1220-1240
6	Еншілес (бағынышты) ұйымдардың және бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардың алдын ала алынған аванстарын қарыздар есебіне жатыстыру	Келісім шарттар, теңестіру актісі	3510	1220-1240
7	Келісім құн бойынша негізгі құралдарды ұзақ мерзімдегі жалға беру	Негізгі құралдарды жалға беру келісімі	1220-1240	6210
	Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі			
1	Есеп беруші тұлғаларға әкімшілік, шаруашылық шығындар мен іссапарлық қызметтеріне берілген сомалар	Кассалық шығыс ордерлері	1250	1010
2	Материалдық жауапкершілікті тұлғалардан есепті кезінде жіберілген жетіспеушіліктерді мойнына алуы немесе сот органдары арқылы сомасын өндіру	Бухгалтерлік анықтама, түгендеу актісі, тексеріс және сот материалдары	1250	3520
3	Жұмысшыларға банкіден несие берілуі	Келісім, төлем құжаттары	1250	1010, 3010

1	2	3	4	5
4	Жұмысшылардың еңбекақы есебінен кредиторлық қарыздарын өтеу	Бухгалтерлік анықтама, жұмысшылардың еңбекақы жөніндегі бет есептері	1250	3350
5	Жұмысшылардың қарызын өтеу (есеп беру сомасы, еңбекақы, алынған несиелер, займдар және т.б. қарыздар бойынша)	Кассалық кіріс ордерлері	1010	1250
6	Есеп беруші қызметкерлерге әкімшілік, операциялық және қызметтік іссапар шығындарына берілген сомаларын есептен шығару (есептен шығарылатын сомалар есеп берушілердің қарызынан аспау керек)	Аванстық есеп беру, растаушы құжаттар	7110, 7210, 8014, 8024, 8034	1250
7	Есеп беруші тұлғалардың нақты ақшаға сатып алынған материалдық құндылықтарды мекеменің есебіне енгізілуі	Шот-фактуралар, квитанциялар, аванстық есептер	1310- 1314, 1317	1250
8	Есеп беруші тұлғалардың дебиторлық қарыздарының кредиторлық қарыздарының (мөлшерінде) шегінде есептен шығарылуы	Аванстық есептер, растаушы құжаттар, бухгалтерлік анықтама	3390	1250
	Жалдау бойынша қысқа мерзімді дебиторлық берешек			
1	Келесі кезеңдердің жалдық төлемдерін аванстар ретінде есеп айырысу шотынан аудару	Төлем тапсырмалары, аванстар жөнінде есептер	1260	1040
2	Ағымдағы кезеңге қатысты жалдық төлемнің бөлшегін есептен шығару	Бухгалтерлік анықтама	7110, 7210, 8047	1260
	Алуға қысқа мерзімді сыйақылар			
1	Ұзақ мерзімді жал бойынша есептелген сыйақылар	Келісім, жалға беру шарттары	1270	3520
2	Берілген қарыз, несиеге есептелген сыйақылар	Келісім, сыйақылар есебі	1270	6120

1	2	3	4	5
3	Алынған вексельдер бойынша сыйақылар	Келісім, сыйақылар есебі	1270	6120
4	Акциялар бойынша есептелген дивидендтер (үлес пайдалар)	Құрылтай құжаттары, келісім	1270	6120
5	Дивидендтер және сыйақылар бойынша есептелген қарыздарды өтеу	Төлем тапсырмалары	1040	1270
	Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек			
1	Ағымдағы жалдан төлемдік түсім сомасының шоттарда бейнеленуі	Жалдық келісім, төлем есептері	1280	6010
2	Бюджетке және бюджеттен тыс мекемелерге артық аударылған сомалар	Төлем құжаттары, салық және төлем есептері	1280	1040
3	Жеткізушілерге материалдарды жоғалту мөлшерден жоғары, сапасы төмен материалдар, олардың құнын асырып көрсету және кем жеткізгені үшін қойылған талаптар	Тауарлы-көліктік жүкқұжаттар, бағалардың нормативі, сапалық куәлік	1280	3310
4	Мердігерлерге, көлік және басқа мекемелерге орындалған жұмыстың көлемін асырып көрсету, бағаны дұрыс қолданбау т.б. себептер үшін қойылған талаптар	Тауарлы-көліктік жүкқұжаттар, бағалардың нормативі, жұмыс көлемін өлшеу актісі	1280	3310, 3390
5	Жеткізушілер, мердігерлер мен басқа да заңды тұлғалардың келісім міндеттемелердің бұзылуы салдарын мойындаудан тұрақсыздық үшін айыппұл, төлемақы өсімінің сот мекемелері арқылы мәжбүрлі өндірілуі	Келісім шарт міндеттемелері, айыппұл және өсім есебі	1280	6280
6	Негізгі құралдарды келісім құн бойынша қысқа мерзімді жалға беру	Жалға беру келісімі, төлем есебі	1280	6210

1	2	3	4	5
	Күмәнді талаптар бойынша резерв			
1	Күмәнді борыштар бойынша резервтер ұйымдастыру (желтоксан айының қорытынды жазбалары бойынша)	Борыштар есебі, шағымдар	7210	1290
2	Құрылған күмәнді борыштар бойынша резервтер есебінен кредиторлық қарыздардың есептен шығарылуы	Мекеме бойынша бұйрық	1290	1250, 1280, 2180
3	Егер де күмәнді борыштар бойынша резервтер сомалары, ұйымдастырылған жылынан кейінгі жыл соңына дейін пайдаланылмаса, олар кері шегеріледі (сторно)	Мекеме бойынша бұйрық	7210	1290
	13 бөлімше. Қорлар			
1	Жеткізушілердің акцептелген құжаттары бойынша материалдардың келіп түсуі	Жүккұжаттар, шот-фактуралар	1310-1315, 1317	3310
2	Құны кассадан төленген материалдарды кіріске енгізу	Жүккұжаттар, кассалық құжаттар	1310-1315, 1317	1010
3	Есеп беретін тұлғалардың материалдар дайындау бойынша төлеген шығындарын шоттарда көрсету	Аванстық есеп беру	1310-1315, 1317	1250
4	Беруші жақтың құнына сәйкес, заңды және жеке тұлғалардан қайтарымсыз келіп түскен материалдарды енгізу	Қабылдау-өткізу актісі, жүккұжаттар	1310-1315, 1317	6230, 6280
5	Негізгі құралдарды жоюдан қолдану мүмкіндігін бағалап, түскен материалдарды кіріске енгізу	Негізгі құралдарды жою актісі, жүккұжаттар	1315, 1317	6210

1	2	3	4	5
6	Ішкі тұтынуға өз меншігіндегі өндіріс материалдарын кіріске енгізу	Жүккұжаттар	1310-1315, 1317	8010, 8020, 8030
7	Қолдану мүмкіндігі бағасы бойынша өндіріс қалдықтарын кіріске енгізу	Жүккұжаттар	1315	8011, 8021, 8031
8	Түгендеу кезінде анықталған материалдардың есептен артылып қалғанын кіріске енгізу	Түгендеу актісі, жүккұжаттар	1310-1315, 1317	6280
9	Өз мұқтаждары үшін арналған дайын өнімнің қоймаға материал ретінде кіріске енгізілуі	Жүккұжаттар	1310-1315, 1317	8010, 8030
10	Сатып алынған материалдар мен олар бойынша шығыстардың банкроттердегі арнайы шоттардан (аккредитив, чек) төленуі	Шот-фактуралар, төлем құжаттары	1310-1315, 1317	1070
11	Материалдарды дайындауда туындаған несие берушілерге қарыз: басқа тұлғалардан материалды сатып алу; түрлі кәсіпорындардың көлік қызметтерін бейнелеу	Келісім шарттар, шот-фактуралар, жүккұжаттар	1310-1315, 1317	3390
12	Еншілес (бағынышты) ұйымдардан және бірлесіп-бақыланатын заңды тұлғалардан алынған материалдарды кіріске енгізу	Келісім шарттар, шот-фактуралар, жүккұжаттар	1310-1315, 1317	3320-3340
13	Материалдарды дайындаумен айналысушы еңбекақысының бейнеленуі	Келісім шарттар, нарядтар, табельдер (тізімдер)	1310-1315, 1317	3350
14	Мұқтаждарға тиелген (есептен шығарылған) материалдар: — негізгі өндіріс үшін; — көмекші өндіріс үшін; — цехтар (үстеме шығыстар) үшін; — кәсіпорынды басқару үшін	Жүккұжаттар	8011 8031 8041 7210	1310-1317 1310-1317 1310-1317 1310-1317

1	2	3	4	5
15	Кәсіпорын есебінен өнімді өткізу және сатумен байланысты операцияларға (оның ішінде ыдыстар) материалдар жұмсалуды	Жүккұжаттар	7110	1310-1315, 1317
16	Күрделі салымдарға жұмсалған материалдардың есептен шығарылуы	Жүккұжаттар	2930	1310-1315, 1317
17	Дайындық жұмыстары, жаңа өнімді игеру, жерді өңдеумен байланысты шығындарды жүзеге асыруға жұмсалған материалдардың есептен шығарылуы	Басшылық бұйрығы, техникалық байқау актісі, жүккұжаттар	2920	1310-1315, 1317
18	Сыртқа қайта өңдеуге жіберілген материалдар	Келісім шарттар, жүккұжаттар	1316	1310-1315, 1317
19	Қайта өңдеуден алынған бұйымдар (ыдыс, құрылыс конструкциялары, бөлшектер)	Келісім шарттар, жүккұжаттар	1313, 1317, 1350	1316
20	Сыртқы субъектілерге қайта өңдеу бойынша төленген (төлеуге жататын) шығындарды бейнелеу (қайта өңдеуден алынған бұйымдар құнында қамтылады)	Келісім шарттар, жүккұжаттар, төлем құжаттары, шот-фактуралар	1313, 1317, 1350	1010,1040, 3320-3340, 3310,3390
21	Сыртқа сатылған материалдардың іс жүзіндегі өзіндік құнын бейнелеу	Келісім шарттар, жүккұжаттар, төлем құжаттары, шот-фактуралар	7470	1310-1315, 1317
22	Материалдардың жетпей қалуы немесе бұзылуы	Тексеру немесе түгендеу актісі	7210	1310-1315, 1317
23	Ақауды анықтау немесе басқа да себептер бойынша жеткізушілерге қайтарылған материалдар (кіріске енгізуден кейін): — жеткізушінің шотын төлегенге дейін; — жеткізушінің шотын төлегеннен кейін	Жарамсыздығы туралы акті, келісім шарттар, жүккұжаттар	3310 1280	1310-1317 1310-1317

1	2	3	4	5
24	Басқа заңды тұлғаларға қайтарымсыз берілген материалдар	Қабылдау-өткізу актісі	7470	1310-1315, 1317
Дайын өнім мен тауарлар				
1	Негізгі және көмекші цехтардан шыққан дайын өнімдерді нақты құнмен кіріске енгізу	Техникалық бақылау бөлімінің қабылдау актісі	1320	8010,8030
2	Мекеменің өз қажеттігі үшін дайын өнімді материалдар құрамына аудару	Мекеме басшысының өкімі, жүккұжаттар	1310-1315, 1317	1320
3	Дайын өнімді зауыт қажетіне босату: — жалпы өндірістік мақсат үшін; — жалпы шаруашылық мақсат үшін	Мекеме басшысының өкімі, жүккұжаттар	8048 7210	1320 1320
4	Сатып алушылардың есептік құжаттарын ұсынуы бойынша тиелген немесе өткізілген дайын өнімнің нақты құны	Сатылған, өткізілген дайын өнім туралы акті	7010	1320
5	Дайын өнімдердің кемдерін есептен шығару	Түгендеу актісі	7210	1320
6	Сатып алушылар қайтарған дайын өнімді өзіндік құнмен қайтып қабылдау (сторно)	Ақауды анықтау актісі, келісім шартты қайта қарау	7010	1320
7	Алынған (алынатын) тауарларға жеткізушілердің шоттарын акцептілеу (келісім беру)	Келісім шарттар, шот-фактуралар	1330	3310
8	Төлеуге тиісті кеден бажы	Кеден жарлығы, шоттар	1330	3190
9	Төлеуге тиісті кеденді рәсімдеу алымы	Кеден жарлығы, шоттар	1320	3390
10	Делдалдық, жеткізуші мекемелерге төлеуге тиісті комиссиялық сыйақылар	Келісім, шот-фактуралар	1330	3310
11	Тауар алудағы, жеткізудегі көлік-дайындау және басқа шығыстар	Келісім, шот-фактуралар	1330	3390
12	Алынған тауарға нақты ақша төленуі	Кассалық құжат, жүккұжат	1330	1010

1	2	3	4	5
13	Құрылтайшылардан мекеменің жарғылық капитал есебінен түскен тауарлардың кіріске енгізілуі	Құрылтай құжаттары, хаттама, жүкқұжаттар	1330	5020
14	Түгендеу кезінде анықталған артық тауарлардың кіріске алынуы	Түгендеу актісі, жүкқұжаттар	1330	6280
15	Заңды және жеке тұлғалардан қайтарымсыз алынған тауарлардың кіріске алынуы	Берілген тауарларға қабылдау-өткізу актісі, жүкқұжаттар	1330	6280
16	Есеп беруші тұлғалар тарапынан алынған тауарларды кіріске енгізу	Аванстық есеп беру, жүкқұжат	1330	1250, 3390
17	Өткізу үшін тұрғындардан қабылданған бордақыда және марқайтуда жүрген жануарлар	Тұрғындардан мал сатып алу актісі, жүкқұжаттар	1330	3390
18	Сауда мекемелерінің есебінде тауарлардың ыдыстары орта есеptік бағамен көрсетілуі: — ыдыстардың есеptік бағасының нақты өзіндік құннан жоғары болуы; — ыдыстардың нақты өзіндік құнының есеptік бағадан жоғары болуы	Ыдыстарды бағалау актісі, есеptік құжаттар	1330 7470	6280 1330
19	Дайын өнімдерді қоймада сақтаудан болған шығындардың табиғи мөлшерін есептен шығару	Мекеменің техникалық жағдайын бақылау актісі	7210	1330
20	Сатып алушыларға босатқаннан немесе тиелгеннен соң, бірақ есеptік құжаттары ұсынылып немесе оларға ақы төленіп қойылған тауарларды есептен шығару	Өткізілген тауарлардың актісі, төлем құжаттары, шот-фактуралар	7010	1330

1	2	3	4	5
21	Тауарларды мекемеде өз мұқтаждары үшін пайдаланылуының шоттар арқылы көрсетілуі	Мекеме басшысының өкімі, жүкқұжаттар	7210	1330
	Аяқталмаған өндіріс			
1	Айдың соңында аяқталмаған өндірістің қалдығын (көшіру) есептен шығару: — негізгі өндіріс бойынша; — көмекші өндіріс бойынша; — меншікті өндірістің жартылай фабрикалары бойынша	Аяқталмаған өндірісті есептен шығару есептері	1340 1342 1341	8010 8030 8010, 8020
2	Келесі есеptік кезеңнің басында аяқталмаған өндіріс құнының қалдығын есептен шығару: — негізгі өндіріс бойынша; — көмекші өндіріс бойынша; — меншікті өндірістің жартылай фабрикалары бойынша	Аяқталмаған өндірісті есептен шығару есептері	8010 8030 900, 910	1340 1342 1341
	14 бөлімше. Ағымдағы салық активтері			
1	Сатып алынған тауар-материалдық құндылықтардың, орындалған жұмыстар және көрсетілген қызметтердің қосымша құн салығының сомасы	Салықтық шот-фактуралар	1420	3320-3340, 3310, 3390
2	Бюджеттік борышқа тиісті қосымша құн салығын есепке алу	Шот-фактуралар, қосымша құн салығының декларациясы	3130	1420
	16 бөлімше. Өзге қысқа мерзімді активтер			
1	Жеткізушілерге тауар-материалдық қорларды жеткізіп беру үшін алдын ала ақша аудару	Келісім шарттар, төлем тапсырмалары	1610	1040, 1050, 1070

1	2	3	4	5
2	Орындалатын жұмыстар есебінен мердігерлерге аванстарды аудару	Келісім шарттар, төлем тапсырмалары	1610	1040, 1050, 1070
3	Мердігерлер мен жеткізушілерге берілген аванстарды қарыздары есебіне жатыстыру	Келісім шарттар, шот-фактуралар, теңестіру актісі, № 2 анықтамалар	3310	1610
4	Алынған аванстардың пайдаланбаған сомаларын қайтару	Төлем тапсырмалары	1040, 1050, 1070	1610
	Алдағы кезеңдердің шығыстары			
1	Сақтандыру полисінің сатып алыну шығыстарының есеп айырысу шотынан төленуі	Сақтандыру полисінің есебі, төлем құжаттары	1620	1040
2	Сақтандыру полисін сатып алғандағы шығыстарының бөлшегін келесі ағымдағы есептік кезеңмен байланысты, тиісті шоттарға апару	Сақтандыру полисі жөнінде бухгалтерлік анықтама	7110, 7210, 8048	1620
3	Мердігерлердің негізгі құралдарды жөндегені үшін шотты ұсынуы (келесі кезеңде өзіндік құн есебіне қосылуға тиісті)	Шот-фактуралар	1630	3310, 4110
4	Негізгі құралдарды жөндеудегі шығындардан келесі кезеңнің үлесіне қатысты бөлшегін есептен шығару	Бухгалтерлік анықтама	7110, 7210, 8044	1630
5	Тау-кен дайындық, жаңа мекемелер мен өндірістерді игеру, агрегаттарды орнату, жерлерді өңдеуге байланысты шығыстарды бейнелеу	Материалдарды есептен шығару актісі, еңбекақыны есептеу есебі, бюджеттен тыс төлемдердің есебін анықтау және т.б.	1630	1310-1315, 1317, 3310, 3350, 3390, 8030

1	2	3	4	5
6	Тау-кен дайындық, жаңа мекемелер мен өндірістерді игеру, агрегаттарды орнату, жерлерді өңдеуге байланысты шығыстардың есептен шығарылуы	Бухгалтерлік анықтама	8048	1630
7	Алдағы кезеңдердің шығыстарының нақты ақшамен төленуі (газеттерге, журналдарға және т.б.)	Төлем құжаттары, шығын көлемін анықтайтын есеп	1630	1010
8	Ағымдағы есептік кезеңге қатысты болашақ шығыстардың бөлшегін жалпы және әкімшілік шығыстарға шығыс ету	Бухгалтерлік анықтама	7210	1630
	2 бөлім. Ұзақ мерзімді активтер. Өзге ұзақ мерзімді дебиторлық берешек			
	20 бөлімше. Ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар			
1	Өткізілген тауарлар, өнімдер, орындалған жұмыстар мен қызметтердің есебінен алынған вексель (құнды кепіл қағаз)	Келісім шарт, вексель (құнды кепіл қағаз)	2020, 2030	1210,
2	Сатып алушылар және тапсырыс берушілерге вексель есебінен төленген қарыздар: — негізгі қарыздың сомасы бойынша; — пайыз шамасы бойынша	Келісім шарт, вексель, төлем тапсырмалары	1040 1040	2020, 2030 1270
	21 бөлімше. Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек			
1	Ағымдағы жалдан төлемдік түсім сомасының шоттарда бейнеленуі	Жалдық келісім, төлем есептері	2180	6010

1	2	3	4	5
2	Бюджетке және бюджеттен тыс мекемелерге артық аударылған сомалар	Төлем құжаттары, салық және төлем есептері	2180	1040
3	Жеткізушілерге материалдарды жоғалту мөлшерден жоғары, сапасы төмен материалдар, олардың құнын асырып көрсету және кем жеткізгені үшін қойылған талаптар	Тауарлы-көліктік жүкқұжаттар, бағалардың нормативі, сапалық куәлік	2180	4110
4	Мердігерлерге, көлік және басқа мекемелерге орындалған жұмыстың көлемін асырып көрсету, бағаны дұрыс қолданбау т.б. себептер үшін қойылған талаптар	Тауарлы-көліктік жүкқұжаттар, бағалардың нормативі, жұмыс көлемін өлшеу актісі	2180	4110
5	Жеткізушілер, мердігерлер мен басқа да заңды тұлғалардың келісім міндеттемелердің бұзылуы салдарын мойындаудан тұрақсыздық үшін айыппұл, төлемақы өсімін сот мекемелері арқылы мәжбүрлі өндірілуі	Келісім шарт міндеттемелері, айыппұл және өсім есебі	2180	6280
6	Негізгі құралдарды келісім құн бойынша ұзақ мерзімді жалға беру	Жалға беру келісімі, төлем есебі	2180	6210
	22 бөлімше. Үлестік қатысу әдісімен алынатын инвестициялар			
1	Еншілес (бағынышты) ұйымның таза пайдасындағы субъектіге тиесілі үлес арқылы алынған табыстың сомасын бейнелеу	Үлестік қатысу келісімі, табыстарды анықтау есептері	2210	6410, 6420

1	2	3	4	5
2	Еншілес (бағынышты) ұйымның таза залалындағы субъектіге тиесілі үлес арқылы болған залалдың сомасын бейнелеу	Үлестік қатысу келісімі, залалды анықтау есептері	7610, 7620	2210
	24 бөлімше. Негізгі құралдар			
1	Жарияланған капиталға салымдардың (келісілген құн бойынша) есебіне енгізілген негізгі құралдар объектілерін кіріске енгізу	Құрылтай құжаттары (актілер, анықтамалар), шот-фактуралар	2411-2417, 2510, 2520	5020
2	Заңды және жеке тұлғалардан төлем үшін (төлемге дейін және кейін) сатып алынған негізгі құралдар объектілерін кіріске енгізу	Келісім шарттар, шот-фактуралар, төлем тапсырмалары, касса чектері, жүкқұжаттар	2411-2417, 2510, 2520	1010, 1040, 1050, 1070, 3310, 3390
3	Құрылыстың аяқталуы бойынша пайдалануға берілген негізгі құралдарды кіріске енгізу	Объектіні қабылдау-өткізу актісі	2411-2417	2930
4	Атқарушы билік органдарынан субсидия ретінде берілген негізгі құралдарды кіріске енгізу: — қалдық құны бойынша; — тозу сомасы бойынша	Билік органының шешімі, жүкқұжаттар, қабылдау-өткізу актісі, тозу сомасы	2411-2417, 2411-2417	6230, 2411, 2423, 2425, 2427, 2428, 2429
5	Басқа заңды тұлғалардан қайтарымсыз алынған негізгі құралдарды кіріске енгізу: — қалдық құны бойынша; — тозу сомасы бойынша	Жүкқұжаттар, қабылдау-өткізу актісі, тозу сомасы	2411-2417, 2411-2417	6280, 2423, 2425, 2427, 2428, 2429
6	Келісім шарттағы құны бойынша негізгі құралдардың ұзақ мерзімді жалға алынуы	Жалға беру келісім шарты, қабылдау-өткізу актісі	2411-2417	3360
7	Қайта бағалау нәтижесінде негізгі құралдардың бастапқы құнының өсуі	Негізгі құралдарды қайта бағалау есебі	2411-2417	5320

1	2	3	4	5
8	Жүргізілген қайта бағалау нәтижесінде негізгі құралдардың бастапқы құнының төмендеуі: — 5320 шоттың кредит қалдығы шегінде; — 5320 шоттың кредит қалдығынан жоғары	Негізгі құралдарды қайта бағалау есебі	5320 7410	2411-2417 2411-2417
9	Меншікті негізгі құралдардың сатылуы, есептен шығарылуы, қайтарымсыз берілуі, жетіспеуі, бұзылуы, жалға берілуі кезінде олардың тозу сомасының есептен шығарылуы	Тозу сомасын есептен шығару актісі және шот-фактуралар	2421, 2423, 2425, 2427, 2428,2429	2412-2417
10	Шығарылып тасталған негізгі құралдар мен аяқталмаған құрылыстың қалдық құнының есептен шығарылуы	Негізгі құралдарды есептен шығару актісі	7410	2412-2417, 2510,2520
11	Ұзақ мерзімді жалға беру келісім шартының мерзімі біткенге дейінгі негізгі құралдар объектілерін жалға берушіге қайтару: — объектіні қолданғаны үшін төленбеген төлемдердің сомасы бойынша; — есептелген тозу сомасы бойынша	Ұзақ мерзімді жалға беру келісім шарты, тозу сомасы	4150 2421, 2423, 2425, 2427, 2428,2429	2412-2417 2411-2417
	Негізгі құралдардың тозуы			
1	Негізгі құралдар объектілері бойынша тозуды есептеу: — негізгі өндірісте; — қосымша өндірісте; — жалпы шаруашылық өндірісте; — өндіріс процесіне қызмет көрсетуде; — күрделі құрылыста	Тозу сомасын жинақтау есебі	8045 8045 7210 7110 2930	2421-2425 2421-2425 2421-2425 2421-2425 2421-2425

1	2	3	4	5
2	Жүргізілген қайта бағалау негізінде негізгі құралдардың тозу сомасын түзету	Қайта бағалау есебі	5320	2421-2425
3	Жалға берілген (ұзақ мерзімнен басқа) негізгі құралдар бойынша тозуды есептеу	Тозу сомасын жинақтау есебі, жалға беру келісім шарты	7010	2421-2425
4	Алдағы кезең шығындарына жататын тозуды есептеу (тау-кен дайындау жұмыстары, жерді өңдеу, жаңа өндірісті игеру бойынша)	Тозу сомасын жинақтау есебі	2920	2421-2425
5	Шығарылған негізгі құралдарды, оның ішінде ұзақ мерзімді жалға берілгенін қамти отырып, тозу сомасын есептен шығару	Негізгі құралдардың шығарылуы актісі, тозуды жинақтау есебі	2421-2425	2412-2417
6	Ұзақ мерзімді жалға берілген негізгі құралдарды жалға берушіге қайтару кезіндегі тозу сомасының есептен шығарылуы	Жалға беру келісім шарты, тозуды жинақтау есебі	2421-2425	2412-2417
7	Жалға алушы ұзақ мерзімді жалға беру мерзімі біткенге дейін, жалға алушы қайтарған негізгі құралдар бойынша есептелген тозуды жалға берушінің бейнелеуі	Жалға беру келісім шарты, тозуды жинақтау есебі	2412-2417	2421-2425
	Басқа негізгі құралдар			
1	Жарғылық капиталға салымдардың (келісілген құн бойынша) есебіне енгізілген негізгі құралдар объектілерін кіріске енгізу	Құрылтай құжаттары (актілер, анықтамалар), шот-фактуралар	2510, 2520	5020
2	Заңды және жеке тұлғалардан төлем үшін (төлемге дейін және кейін) сатып алынған негізгі құралдар объектілерін кіріске енгізу	Келісім шарттар, шот-фактуралар, төлем тапсырмалары, касса чектері, жүкқұжаттар	2510,2520	1010,1040, 1050,1070, 3310,3390

1	2	3	4	5
3	Атқарушы билік органдарынан субсидия ретінде берілген негізгі құралдарды кіріске енгізу: — қалдық құны бойынша; — тозу сомасы бойынша	Билік органының шешімі, жүкқұжаттар, қабылдау-өткізу актісі, тозу сомасы	2510,2520 2510,2520	6230 2411,2423, 2425,2427, 2428,2429
4	Басқа заңды тұлғалардан қайтарымсыз алынған негізгі құралдарды кіріске енгізу: — қалдық құны бойынша; — тозу сомасы бойынша	Жүкқұжаттар, қабылдау-өткізу актісі, тозу сомасы	2510,2520 2510,2520	6280 2411,2423, 2425,2427, 2428,2429
5	Мал басының төмендеуі нәтижесінде төл мен ірі малдың құнының (баланстық жағынан) есептен шығарылуы	Өлген мал басын есептен шығару актісі № 24 форма	7210	2520,2930
6	Қайта бағалау нәтижесінде негізгі құралдардың бастапқы құнының өсуі	Негізгі құралдарды қайта бағалау есебі	2510,2520	5320
7	Жүргізілген қайта бағалау нәтижесінде негізгі құралдардың бастапқы құнының төмендеуі: — 5320 шоттың кредит қалдығы шегінде; — 5320 шоттың кредит қалдығынан жоғары	Негізгі құралдарды қайта бағалау есебі	5320 7410	2510,2520 2510,2520
8	Шығарылып тасталған негізгі құралдар мен аяқталмаған құрылыстың қалдық құнының есептен шығарылуы	Негізгі құралдарды есептен шығару актісі	7410	2510,2520
	27 бөлімше. Материалдық емес активтер			
1	Заңды және жеке тұлғалардан өтемсіз алынған материалдық емес активтерді кіріске енгізу	Қабылдау-өткізу актісі мен жүкқұжаттар	2711- 2730	6280
2	Заңды және жеке тұлғалардан (төлемге дейін) материалдық емес активтерді сатып алу мен кіріске енгізу	Келісім шарттар, шот-фактуралар, төлем тапсырмалары, жүкқұжаттар	2710- 2712, 2730	641-643, 671,687

1	2	3	4	5
3	Есепке алуда ұйымдастыру шығындарын көрсету (бағалы қағаздар эмиссиясымен байланысты, субъектілерді мемлекеттік тіркеумен, брокерлік орын үшін төлеммен байланысты шығындар)	Төлем тапсырмалары, касса чектері	2713	1010,1040
4	Есепке алуда кәсіпорын құнының (толық) оның барлық активтерінің (фирманың бағасы) ағымдағы құнынан артуын көрсету	Құрылтай құжаттары (актілер, анықтамалар), төлем тапсырмалары, касса чектері	2710	1010,1040, 3320- 3340, 3310,3390
5	Материалдық емес активтердің есептен шығарылуы: — қалдық құны бойынша; — жинақталған өтелім (амортизация) сомасы бойынша	Шығынға жазу актісі, сатуға келісім шарт, өтелімді жинақтау есебі	7410 2720- 2740	2710-2730 2710- 2730
	Материалдық емес активтердің өтелімі (амортизациясы)			
1	Күрделі салымдары кезінде қолданылатын материалдық емес активтердің объектілері бойынша өтелімді жинақтау	Өтелімді жинақтау есебі	2930	2720-2740
2	Материалдық емес активтердің объектілері бойынша өтелімді есептеу мынаған сәйкес қолданылады: — өткізу процесінде; — жалпы және әкімшілік мұқтаждықтарға; — жалпы өндірістік мұқтаждықтарға	Өтелімді жинақтау есебі	7110 7210 8045	2720-2740 2720-2740 2720-2740
3	Алдағы кезеңдерге жататын материалдық емес активтер бойынша өтелімді есептеу (жана өндірісті игеру бойынша, тау-кен дайындау жұмыстары бойынша шығындар құрамында)	Өтелімді жинақтау есебі	2920	2720-2740

1	2	3	4	5
4	Материалдық емес активтер объектілерінің шығарылуы кезінде жинақталған өтелім сомасын шығару	Материалдық емес активтер объектілерін есептен шығару актісі	2720-2740	2710-2730
	29 бөлімше. Өзге ұзақ мерзімді активтер			
1	Жеткізушілерге тауар-материалдық қорларды жеткізіп беру үшін алдын ала ақша аудару	Келісім шарттар, төлем тапсырмалары	2910	1040,1050,1070
2	Орындалатын жұмыстар есебінен мердігерлерге аванстарды аудару	Келісім шарттар, төлем тапсырмалары	2910	1040,1050,1070
3	Мердігерлер мен жеткізушілерге берілген аванстарды қарыздары есебіне жатыстыру	Келісім шарттар, шот-фактуралар, теңестіру актісі, № 2 анықтамалар	3310	2910
4	Алынған аванстардың пайдаланбаған сомаларын қайтару	Төлем тапсырмалары	1040,1050,1070	2910
	Алдағы кезендердің шығыстары			
1	Сақтандыру полисінің сатып алыну шығыстарының есеп айырысу шотынан төленуі	Сақтандыру полисінің есебі, төлем құжаттары	2920	1040
2	Сақтандыру полисін сатып алғандағы шығыстарының бөлшегін келесі ағымдағы есептік кезеңмен байланысты, тиісті шоттарға апару	Сақтандыру полисі жөнінде бухгалтерлік анықтама	7110,7210,8048	2920
	Аяқталмаған құрылыс			
1	Құрылыс және құрал-жабдықтар сатып алу бойынша құрылысты салушының шығыстарын есепке алуды бейнелеу	Материалдар, құрал-жабдықтарды есептен шығару актісі, төлем тапсырмалары, касса құжаттары, еңбекақыны есептеу есебі, шот-фактуралар	2930	2411,2423,2425,2427,2428,2429,1310-1317,1010,1020,1040,1050,1070,3310,3350,3390

1	2	3	4	5
2	Төлді өсіру бойынша, негізгі отарға ауысатын өнімді және жұмысшы малдар бойынша шығыстарды есепке алуды бейнелеу	Жоғарыдағы аталғандармен бірге жас-жыныс топтары бойынша малды бағалау және ауыстыру актісі	2930	Жоғары шоттарға қосымша 8010,8030
3	Объектінің бастапқы құнына қамтуға жатпайтын құрылыс бойынша шығындардың есептен шығарылуы	Шығындарды есептен шығару актілері, шот-фактуралар, есептер	7210	2930
4	Құрылыс және құрал-жабдықтар сатып алу бойынша құрылысты салушының шығыстарын есепке алуды бейнелеу	Материалдар, құрал-жабдықтарды есептен шығару актісі, төлем тапсырмалары, касса құжаттары, еңбекақыны есептеу есебі, шот-фактуралар	2930	2411,2423,2425,2427,2428,2429,1310-1317,1010,1020,1040,1050,1070,3310,3350,3390
5	Төлді өсіру бойынша, негізгі отарға ауысатын өнімді және жұмысшы малдар бойынша шығыстарды есепке алуды бейнелеу	Жоғарыдағы аталғандармен бірге жас-жыныс топтары бойынша малды бағалау және ауыстыру актісі	2930	Жоғары шоттарға қосымша 8010,8030
6	Объектінің бастапқы құнына қамтуға жатпайтын құрылыс бойынша шығындардың есептен шығарылуы	Шығындарды есептен шығару актілері, шот-фактуралар, есептер	7210	2930
	Өзге ұзақ мерзімді активтер			
1	Мердігерлердің негізгі құралдарды жөндегені үшін шотты ұсынуы (келесі кезеңде өзіндік құн есебіне қосылуға тиісті)	Шот-фактуралар	2940	4110
2	Негізгі құралдарды жөндеудегі шығындардан келесі кезеңнің үлесіне қатысты бөлшегін есептен шығару	Бухгалтерлік анықтама	7110,7210,8044	2940

1	2	3	4	5
3	Тау-кен дайындық, жаңа мекемелер мен өндірістерді игеру, агрегаттарды орнату, жерлерді өңдеуге байланысты шығыстарды бейнелеу	Материалдарды есептен шығару актісі, еңбекақыны есептеу есебі, бюджеттен тыс төлемдердің есебін анықтау және т.б.	2940	1310-1315, 1317,3310, 3350,3390, 8030
4	Тау-кен дайындық, жаңа мекемелер мен өндірістерді игеру, агрегаттарды орнату, жерлерді өңдеуге байланысты шығыстардың есептен шығарылуы	Бухгалтерлік анықтама	8048	2940
5	Алдағы кезендердің шығыстарының нақты ақшамен төленуі (газеттерге, журналдарға және т.б.)	Төлем құжаттары, шығын көлемін анықтайтын есеп	2940	1010
6	Ағымдағы есептік кезеңге қатысты болашақ шығыстардың бөлшегін әкімшілік шығыстарға шығыс ету	Бухгалтерлік анықтама	7210	2940
	3 бөлім. Қысқа мерзімді міндеттемелер			
	30 бөлімше. Қысқа мерзімді қаржы міндеттемелері			
1	Банкіден алынған қарыздар, несиелер	Келісімдер, есептер, ақша чектері	1010,1040	3010
2	Жеткізушілерге банкі қарыздары есебінен аккредитивтерді қою	Келісімдер, төлем құжаттары	1070	3010
3	Банкі қарыздары есебінен жеткізушілер мен мердігерлердің қарыздарын төлеу	Келісімдер, төлем құжаттары	3310	3010
4	Банкі қарыздары есебінен материалдық құндылықтарды жеткізу үшін берілген аванстар	Келісімдер, төлем құжаттары	1610	3010

1	2	3	4	5
5	Банкі қарыздары есебінен жұмыстарды орындау үшін берілген аванстар	Келісімдер, төлем құжаттары	1610	3010
6	Банкі қарыздары есебінен бюджетке салық қарыздарын төлеу үшін ұсталымдар	Салық инспекциясының өкімі	3110, 3130, 3140-3190	3010
7	Банкіден вексель есебінен қарыздарды алу	Келісімдер, есептер, вексельдер	1010, 1040	3010
8	Банкі қарыздары бойынша қарызын өтеу (негізгі қарыздар бойынша)	Банкімен өзара есептер, төлем құжаттары	3010	1010,1040
9	Банкіден басқа мекемелерден қарыздарды алу	Келісімдер, есептесулер, төлем құжаттары	1010,1040	3020
10	Банкіден тыс мекемелерден алған қарыздардың есебінен бюджет салығын, жеткізушілерге және басқа қарыздарын өтеу	Келісімдер, есептесулер, төлем құжаттары	3110, 3130, 3140-3190, 3320-3340, 3310, 3360, 3380,3390	3020
11	Банкіден тыс қарыздар бойынша қарыздарын өтеу	Өзара есептер, төлем құжаттары	3020	1010,1040
	Қатысушылардың дивидендтері және кірістері бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек			
1	Есепті жыл немесе алдыңғы жылдардың бөлінбеген пайдалары есебінен жай және артықшылықты акциялар бойынша дивидендтерді есептеу	Келісімдер, дивидендтер жөнінде есептер	5430	3030
2	Бөлінбеген пайданың болмауы немесе жетіспеуі, бірақ заң немесе құрылтай құжаттарына сәйкес, міндеттемелердің болуы жағдайында резервтік капитал есебінен жай және артықшылықты акциялар бойынша дивидендтерді есептеу	Келісімдер, дивидендтер жөнінде есептер	5310,5340	3030

1	2	3	4	5
3	Есептелген дивидендтерді төлеуді бейнелеу	Төлем құжаттары	3030	1010,1040
4	Төлем көзінен ұсталуға тиісті дивидендтер бойынша салықтың сомасын бейнелеу	Салықтың мөлшерін анықтау есептері	3030	3120
5	Есептелген дивидендтер есебінен акционерлерге босатылған тауарлар, орындалған жұмыстар, көрсетілген қызметтердің құнын бейнелеу	Шот-фактуралар, жүкқұжаттар, № 2 анықтамалар	3030	6010
31 бөлімше. Салықтар бойынша міндеттемелер				
1	Бюджетке төленуге тиісті корпоративтік табыс салығының сомасы	Табыс салығының есебі	7710	3110
2	Субъектінің есептік саясатының өзгеруіне немесе маңызды қатесін түзеуге байланысты бөлінбеген пайданың бастапқы қалдықтарын түзеуге тиісті салықтар сомасы: — қоса есептеу; — кеміту	Салық инспекциясының тексеру актісі немесе бухгалтерлік анықтама	5430 3140-3190	3140-3190 5430
3	Бюджетке аударылатын салық сомалары	Төлем тапсырмалары	3140-3190	1040
4	Ағымдағы кезеңде уақытша айырмашылықтардың қорытындысы бойынша пайда болып немесе жойылып алдағы уақытта төленуге тиісті салық сомалары (бухгалтерлік және салықтық есептерінің айырмашылықтары арқылы пайда болу қорытындысынан)	Салық есептеудің есептері	7710	4310

1	2	3	4	5
5	4310 «Кейінге қалдырылған корпорациялық табыс салығы» шотына түзетулер енгізу: — салық мөлшерлемесі өсуімен байланысты; — салық мөлшерлемесі төмендеумен байланысты	Бухгалтерлік анықтамалар	7710 4310	4310 7710
6	Уақытша пайда болған немесе жойылған айырмашылықтардың қорытындысы бойынша болған салықтардың сомалары: — бюджетке төлеу; — шығынды өтеу арқылы есепке жатыстыру	Бухгалтерлік анықтамалар, есептер	4310 4310	3110 7710
7	Активтерді қайта бағалауға байланысты салықтық тиімділік мүмкіндігінің сомасын бейнелеу: — бағалау сомасының бухгалтерлік есеп бойынша өсімі салықтық есеп бойынша өсімнен асып түскенде; — бағалау сомасының салықтық есеп бойынша өсімі бухгалтерлік есеп бойынша өсімнен асып түскенде	Бухгалтерлік анықтамалар, қайта бағалаудың материалдардары	5320 4310	4310 5320
8	Сатып алушылар мен тапсырысшыларға өткізген (сатқан) өнімдерге (жұмыстар, қызметтер) ұсынған шоттарда қосымша құн салығының сомасын бейнелеу	Салықтық шот-фактуралар	1210, 2110, 2020,2030	3130
9	Есепке алуға тиіс қосымша құн салығы сомасы	Салықтық шот-фактуралар	3130	1420
10	Сатып алушылардың төлеп алған тауарларды (жұмыстар, қызметтер) қайтарған жағдайда ертеде есептелген қосымша құн салығының сомасын көрсету	Бухгалтерлік анықтамалар	3130	3390

1	2	3	4	5
11	Бюджетке аударылған (салынған) қосымша құн салығының сомасы	Салық инспекциясының өкімі, төлем құжаттары, банкінің үзінді көшірмесі	3130	1040
12	Еңбекақыдан ұсталатын табыс салығының сомасын есептеу	Салықтың сомасын анықтау есептері	3350	3120
13	Ұйым қатысушыларының үлестеріне сәйкес, дивидендтер мен табыстар бойынша төлем көзінен ұсталуға тиісті салық сомасын есептеу	Салықтың сомасын анықтау есептері	3030,3390	3120
14	Бюджетке аударылған (салынған) жеке табыс салығының сомасы	Төлем құжаттары, салық инспекциясының өкімі	3120	1040
15	Бюджетке артық аударылған (салынған) салық сомалары	Банкінің үзінді көшірмесі	1040	3110,3130, 3140-3190
	32 бөлімше. Басқа да міндетті және ерікті төлемдер бойынша міндеттемелер			
1	Қызметкерлердің еңбекақыларынан бөлінген әлеуметтік сақтандыру бойынша аударымдарды бейнелеу	Төлемдер бойынша есептер	8013	3210
2	Әлеуметтік сақтандыру бойынша аударымның сомасы	Төлем құжаттары, аударым сомасының есептері	3210	1040
3	Еңбекақыдан ұстала-тын зейнетақы аударымдарының сомасын есептеу	Аударымның сомасын анықтау есептері	3350	3220
4	Зейнетақы қорына аударылатын аударымның сомасы	Төлем құжаттары, аударым сомасының есептері	3220	1040

1	2	3	4	5
5	Субъектінің қоршаған ортаны ластағаны үшін міндетті төлемдері	Төлемнің сомасын анықтау есептері	7210	3230
6	Субъектінің қоршаған ортаны ластағаны үшін аударылатын төлемінің сомасы	Төлем құжаттары, аударым сомасының есептері	3230	1040
	33 бөлімше. Қысқа мерзімді кредиторлық берешек			
1	Жеткізушілерден келіп түскен тауар-материалдық қорлардың шот-фактураларын акцепттеу (келісім беру): — сағылым құны бойынша; — қосымша құн салығы сомасы бойынша	Келісімдер, шот-фактуралар	1310-1315, 1317,1330 1420	3310 3310
2	Жеткізушілердің материалдарды жеткізу мен өңдеуге байланысты қызметтері бойынша шоттарды акцепттеу (келісім беру): — сағылым құны бойынша; — қосымша құн салығы сомасы бойынша	Келісімдер, шот-фактуралар	1310-1315, 1317,1330 1420	3310 3310
3	Мердігерлердің орындалған жұмыстары бойынша ұсынылған шот-фактуралар: — сағылым құны бойынша; — қосымша құн салығы сомасы бойынша	Келісімдер, шот-фактуралар	2930 1420	3310 3310
4	Көлік ұйымының қызметтерді өткізу бойынша ұсынуы (бұл қызметтер келісімнің шарттары бойынша жеткізушінің есебіне апарылады): — сағылым құны бойынша; — қосымша құн салығы сомасы бойынша	Келісімдер, шот-фактуралар	7110 1420	3310 3310

1	2	3	4	5
5	Жеткізушілер мен мердігерлердің орындаған жұмыстары, көрсеткен қызметтері, соның ішінде негізгі, қосымша цехтарға жалпы өндірістік және жалпы шаруашылық қажеттері үшін жылу, бу, газ және сулар бергені үшін ұсынылған шоттарын акцепттеу: — жұмыс пен қызметтің құны бойынша; — қосымша құн салығы сомасы бойынша	Келісімдер, шот-фактуралар	7210, 8011, 8021, 8031, 8041, 8044, 8046,	3310
			1420	3310
6	Материалдық құндылықтарды қабылдаған кезде анықталған кем шығу, жоғалтудың табиғи мөлшерден көп болуы, бағаны дұрыс қолданбау, арифметикалық қателіктер және т.б. үшін жеткізушілерге қойылған шағым талаптар (қосымша құн салығын қосқанда)	Материалдарды қабылдау-өткізу актісі, шағым талаптар	1280,2180	3310
7	Шот-фактурасыз келген материалдардың есепке алынуының шоттарда бейнеленуі (келісімнің шарттарына сәйкес бағалар бойынша)	Тауар-көліктік және темір-жол жүкқұжаттары	1310- 1315, 1317	3310
8	Ертеде шот-фактурасыз алынған заттардың жеткізушілерден шот-фактуралар келгеннен соң, кері шегеру жазбасын бейнелеу (сторно)	Келісімдер, шот-фактуралар	1310- 1315, 1317	3310
9	Айдың соңында ақшасы төленіп, бірақ жолда немесе жеткізушінің қоймасынан алынбай қалған материалдар мен шикізаттар құны (бұл қорлар қоймаға кіріске алынбаған). — Келесі айдың басында бұл сомалар кері шегеріледі (сторно)	Келісімдер, шот-фактуралар	1310- 1315, 1317 1310- 1315, 1317	3310 3310

1	2	3	4	5
10	Сырт ұйымдардың негізгі құралдарды жөндеу қызметінің бейнеленуі: — қызметтің құны бойынша; — қосымша құн салығы сомасы бойынша	Келісімдер, шот-фактуралар	8044 1420	3310 3310
11	Жеткізушілер мен мердігерлердің шоттарының банкідегі есеп айырысу шотынан төленуі	Төлем құжаттары	3310	1040
12	Берілген аванстар сомаларын жеткізушілер мен мердігерлердің қарыздарына жатыстыру	Бухгалтерлік анықтамалар, өзара есептер	3310	1610
13	Жеткізушілермен мәміле сомасының толық мөлшерінде айырбас (бартер) операциясын жүргізу	Келісімдер, шот-фактуралар, теңестіру актісі	3310	1210
	Еншілес ұйымдарға берілетін қысқа мерзімді кредиторлық берешек			
1	Еншілес (бағынышты) ұйымдардан және бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардан ақша қаржылары, айналымнан тыс құралдар және тауар-материалдық қорлардың түсуін кіріске енгізу: — сатып алу құны бойынша; — қосымша құн салығының сомасы бойынша	Жүкқұжаттар, шот-фактуралар, төлем құжаттары	1010,1030, 1040,1070, 1110,1150, 1310-1317, 2412-2417, 2710,2730 1420	3320-3340 3320-3340
2	Еншілес (бағынышты) ұйымдар мен бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардың ғимараттарды, цех құралдары мен мекеменің басқару ғимаратын жөндеудегі қызметінің бейнеленуі: — қызмет құны бойынша; — қосымша құн салығының сомасы бойынша	Шот-фактуралар, № 2 анықтамалар	7210,8044 1420	3320-3340 3320-3340

1	2	3	4	5
3	Еншілес (бағынышты) ұйымдар мен бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардың жеткізушілер мен мердігерлерлік ұйымдардың алдында субъектілік қарыздарын өтеуі	Келісім шарттар, теңестіру актісі	3310	3320-3340
4	Еншілес (бағынышты) ұйымдар мен бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардың банк мекемелері алдында ертеде алған заемдар бойынша субъектілік қарыздарын өтеуі	Келісім шарттар, теңестіру актісі	3010	3320-3340
5	Еншілес (бағынышты) ұйымдар мен бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардың субъектілік қарыздарының өтелуі	Төлем құжаттары	3320-3340	1010,1040
6	Субъекті бойынша дайын өнімді өткізу жолымен еншілес (бағынышты) ұйымдар мен бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардың қарыздарын өтеуі	Жүкқұжаттар, шот-фактуралар	3320-3340	6010
7	Субъекті бойынша негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді өткізу жолымен еншілес (бағынышты) ұйымдар мен бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардың қарыздарын өтеуі	Жүкқұжаттар, шот-фактуралар	3320-3340	6210
8	Субъекті бойынша дебиторлық қарыздар есебінен еншілес (бағынышты) ұйымдар мен бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардың қарыздарын өтеуі (сол қарыздар мөлшерінің шегінде)	Теңестіру актісі, өзара есептері	3320-3340	1220-1240

1	2	3	4	5
	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек			
1	Еңбекақының барлық түрлері мен басқа төлемдердің есептелуі: — негізгі өндіріс жұмысшыларына; — көмекші өндірістің жұмысшыларына; — цехтық қызметкерлерге; — әкімшілік-басқару және шаруашылық қызметкерлеріне; — маркетинг және басқаларды (тауарлар, жұмыстар, қызметтер) өткізумен айналысатын қызметкерлерге	Еңбекақыны есептеу	8012 8032 8042 7210 7110	3350 3350 3350 3350 3350
2	Әлеуметтік сақтандыру және зейнетақы мен қамсыздандыру есебінен есептелген зейнетақы, жәрдемақы, осы тәріздес төлемдерді есептеу	Келісім шарт, құрылтай құжаттары, есептер	3390	3350
3	Жеке тұлғалардан табыс салығын ұстау (есептеу)	Табыс салығының есебі	3350	3120
4	Қызметкерлердің еңбекақысынан орындаушы құжаттар бойынша және есепті сомалар қалдықтарының ұсталуы	Орындаушы қағаздар, есепті тұлғалармен өзара есептер	3350	3390
5	Есептеліп, бірақ өз мерзімінде төленбеген еңбекақы (алушының келмеу себебінен)	Еңбекақының есебі	3350	3390
6	Қызметкерлерге еңбекақының нақты нышанында берілуі (төленуі)	Жүкқұжаттар, шот-фактуралар	3350	3390

1	2	3	4	5
7	Еңбекақы, жәрдемақы, сыйақы және т.б. төлемдер бойынша кассадан берілген сомалар	Есептік-кассалық тізімдер, кассалық шығыс ордерлері	3350	1010
8	Лауазымды қызметкерлерге есептелген төлемдер (басқарма, тексеру комиссиясы, бақылау кеңесі және т.б. мүшелеріне)	Келісім шарт, құрылтай құжаттары, еңбекақы жөніндегі есептер	7210	3350
9	Лауазымды қызметкерлерден табыс салығын ұстау (есептеу)	Табыс салығының есебі	3350	3120
10	Лауазымды қызметкерлерге есептелген төлемдер сомаларын кассадан беру	Есептік-кассалық тізімдер, кассалық шығыс ордерлері	3350	1010
11	Жалға берушілер алдында ұзақ мерзімге жалға алынған негізгі құралдардың жал ақы қарызының бейнеленуі	Жалдық келісім, жалға берушімен өзара есептер	2411-2417	3360
12	Жалға алынған негізгі құралдардың құнын өтеу (төлеу)	Төлем құжаттары	3360	1040
13	Қысқа және ұзақ мерзімді жал мерзімінің уақыты аяқталмағанша негізгі құралды жалға берушіге қайтару	Ұзақ мерзімді жалдық келісімді қайта қарау	3360,4150	2411-2417
14	Жұмысшылардың демалысына төлем беру үшін қордың (резервтің) есептелуі	Құрылтай құжаттары, келісімдер	8012,8013, 8022,8023, 8032,8033	3350
15	Негізгі құралдардың алдағы жөндеуле рімен байланысты шығыстар бойынша қордың (резервтің) есептелуі	Жиналыс хаттамалары, есептер	8044	3390
16	Маусымды шығындар бойынша қорды (резервті) жинақтау	Жиналыс хаттамалары, есептер	8011-8014	3390

1	2	3	4	5
17	Жиналған қор (резерв) есебінен жасалған нақты шығыстарды бейнелеу	Жүкқұжаттар, төлем тапсырмалары, шот-фактуралар, еңбекақы және бюджеттен тыс төлемдер	3390	1010,1040, 1310-1315, 1317,3310, 3350,8030, 8040
18	Ағымдағы жалға алынған негізгі құралдар бойынша жал ақының есептелуі	Жалгерлік келісім, жал ақы есептері	8047	3390
19	Алдын төленген жалгерлік төлемді есепке алу	Бухгалтерлік анықтамалар	3390	1260
20	Жалға берушіге жалдау бойынша қарызын есеп айырысу шотынан аудару	Келісім, төлем құжаттары	3390	1040
21	Алушылар мен тапсырысшылардың келісімі бойынша қайтарылған таурлардың толық құнын шегеруді бейнелеу	Келісімді қайта қарау, өзара есептер, бухгалтерлік анықтамалар	6020	3390
22	Қайтарылған тауарлар бойынша бағаны түсіруімен берілген сату жеңілдіктерін бейнелеу	Келісім шарттары, бухгалтерлік анықтамалар	3390	6030
23	Есепті тұлғалардың берілген аванстық есептері бойынша шығыстарды бейнелеу	Аванстық есептер, жүкқұжаттар, растаушы құжаттар	1310-1315, 1317,7110, 7210	3390
24	Есепті тұлғалардың бекітілген аванстық есептердегі сомалар шегінде қарыздарын есептен шығару	Аванстық есептер, жүкқұжаттар, растаушы құжаттар	3390	1250
	34 бөлімше. Қысқа мерзімді кепілдік міндеттемелер			
1	Келісім шарттардың талаптарына сәйкес кепілдіктер мен шартты міндеттемелердің сомасын есептеу	Келісімдер, міндеттемелер сомасын есептеу	7210,8014, 8048	3410,3420,

1	2	3	4	5
2	Кепілдік пен шартты міндеттемелер бойынша есептелген қарыздардың сомаларын аудару	Төлем құжаттары, банкінің үзінді көшірмесі	3410,3420,	1040
	35 бөлімше. Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер			
1	Тауар-материалдық қорларды жеткізу, жұмыстарды орындау мен қызметтерді көрсету, сонымен қатар олардың бөлшекті дайындығы бойынша алынған аванстар	Келісімдер, алдын ала жасалған есептер, № 2 анықтамалар, төлем құжаттары	1040,1050	3510
2	Алынған аванстар мен бөлшекті дайындық бойынша төлемдерді алушылардың қарыздары есебіне жатыстырылуы	Келісімдер, теңестіру актісі, өзара есептер	3510	1210
3	Алынған аванстар мен өнімнің (жұмыстар, қызметтер) бөлшекті дайындығы бойынша төлемдердің аталған өнімнің (жұмыстар, қызметтер) түгел дайын болуына байланысты алушыларға шоттарды ұсыну: — сатылым құны бойынша; — қосымша құн салығы сомасы бойынша	Келісімдер, жүкқұжаттар, шот-фактуралар, теңестіру актісі	3510 3510	6010 3130
4	Тапсырысшылар мен алушыларға пайдаланылмаған аванстар сомасын қайтару	Теңестіру актісі, төлем құжаттары	3510	1040,1050
	Алдағы кезендердің кірістері			
1	Есепті кезеңде алынып, бірақ алдағы кезеңге жататын сомалар: — жал және пәтерге төлем, коммуналдық қызметке төлем, жүк тасымалдауға, айлық және тоқсандық билеттер бойынша тасымалдау, байланыс құралдарын пайдалану және соған тәріздес шығыстар	Келісімдер, жалдың есептері, төлем құжаттары, абонементтік билеттер	1010,1040	3520

1	2	3	4	5
2	Есепті кезеңде анықталып, айыпкердің мойындауымен кем шыққан (бүлінген) тауар-материалдық қорлар, ақша қаражаттар, т.б. сот мекемелері арқылы өндірілуге жататын сомаларды бейнелеу	Тексеру немесе түгендеу актісі, сот материалдары	1250	3520
3	Айыпкердің қарыздарын төлеуден (өтеуден) түскен сомалардың жазбасы	Бухгалтерлік анықтама	3520	6280
4	Есепті кезеңге жататын ағымдағы жал бойынша аванс ретінде төленген жал ақының сомаларын бейнелеу	Бухгалтерлік анықтама	3520	6280
5	Есепті кезеңге жататын пәтер ақы мен коммуналдық қызметтердің аванс ретінде төленген сомаларының бейнеленуі	Бухгалтерлік анықтама	3520	6280
6	Есепті кезеңге жататын көліктік тасымалдау үшін аванстық төлем сомаларын бейнелеу	Бухгалтерлік анықтама	3520	6010
7	Есепті кезеңге жататын байланыс құралдарын пайдаланғаны үшін аванстық төлем сомасының бейнеленуі	Бухгалтерлік анықтама	3520	6010
8	Ұзақ мерзімді жалдық келісімдер бойынша сыйақы мен табыстарды есептеу	Келісімдер, сыйақылар жөнінен есептер	1270	3520
9	Кірістер жататын есепті кезеннің келуімен байланысты ұзақ мерзімді жал бойынша аударылған сыйақылар мен табыстардың сомаларын бейнелеу	Бухгалтерлік анықтамалар	3520	6120
	4 бөлім. Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
	40 бөлімше. Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер			
1	Банкіден алынған ұзақ мерзімді банктік қарыздар, несиелер	Келісімдер, есептер, ақша чектері	1010,1040	4010

1	2	3	4	5
2	Жеткізушілерге банкі қарыздары есебінен аккредитивтерді қою	Келісімдер, төлем құжаттары	1070	4010
3	Банкі қарыздары есебінен жеткізушілер мен мердігерлердің қарыздарын төлеу	Келісімдер, төлем құжаттары	3310	4010
4	Банкі қарыздары есебінен материалдық құндылықтарды жеткізу үшін берілген аванстар	Келісімдер, төлем құжаттары	1610	4010
5	Банкі қарыздары есебінен жұмыстарды орындау үшін берілген аванстар	Келісімдер, төлем құжаттары	1610	4010
6	Банкі қарыздары есебінен бюджетке салық қарыздарын төлеу үшін ұсталымдар	Салық инспекциясының өкімі	3110,3130, 3140-3190	4010
7	Банкіден вексель есебінен қарыздарды алу	Келісімдер, есептер, вексельдер	1010,1040	4010
8	Банкі қарыздары бойынша қарызын өтеу (негізгі қарыздар бойынша)	Банкімен өзара есептер, төлем құжаттары	4010	1010,1040
9	Банкіден басқа мекемелерден қарыздарды алу	Келісімдер, есептесулер, төлем құжаттары	1010,1040	4020
10	Банкіден тыс мекемелерден алған қарыздардың есебінен бюджет салығын, жеткізушілерге және басқа қарыздарын өтеу	Келісімдер, есептесулер, төлем құжаттары	3110,3130, 3140-3190, 4120-4140, 4110,4150, 4170,4430	4020
11	Банкіден тыс қарыздар бойынша қарыздарын өтеу	Өзара есептер, төлем құжаттары	4020	1010,1040
	41 бөлімше. Ұзақ мерзімді кредиторлық берешек			
1	Жалға алушының ұзақ мерзімді жал келісімі бойынша сыйақылар есептеуін бейнелеу	Жалгерлік келісім, сыйақыларды есептеу есептері	7320	4160
2	Ұзақ мерзімді жал бойынша есептелген сыйақылар сомасын төлеу	Төлем құжаттары	4160	1040

1	2	3	4	5
3	Есепті жыл немесе алдыңғы жылдардың бөлінбеген табыстары есебінен жай және артықшылықты акциялар бойынша дивидендтерді есептеу	Келісімдер, дивидендтер жөнінде есептер	5430	4170
4	Бөлінбеген пайданың болмауы немесе жетіспеуі, бірақ заң немесе құрылтай құжаттарына сәйкес, міндеттемелердің болуы жағдайында резервтік капитал есебінен жай және артықшылықты акциялар бойынша дивидендтерді есептеу	Келісімдер, дивидендтер жөнінде есептер	5310,5340	4170
5	Есептелген дивидендтерді төлеуді бейнелеу	Төлем құжаттары	4170	1010,1040
6	Төлем көзінен ұсталуға тиісті дивидендтер бойынша салықтың сомасын бейнелеу	Салықтың мөлшерін анықтау есептері	4170	3120
7	Есептелген дивидендтер есебінен акционерлерге босатылған тауарлар, орындалған жұмыстар, көрсетілген қызметтердің құнын бейнелеу	Шот-фактуралар, жүкқұжаттар, № 2 анықтамалар	4170	6010
	42 бөлімше. Ұзақ мерзімді бағалау міндеттемелері			
1	Келісім шарттары талаптарына сәйкес, кепілдіктер мен шартты міндеттемелердің сомасын есептеу	Келісімдер, міндеттемелер сомасын есептеу	7210,8014, 8048	4210,4220
2	Кепілдік пен шартты міндеттемелер бойынша есептелген қарыздардың сомаларын аудару	Төлем құжаттары, банкінің үзінді көшірмесі	4210,4220	1040
	44 бөлімше. Өзге ұзақ мерзімді міндеттемелер			
1	Тауар-материалдық қорларды жеткізу, жұмыстарды орындау мен қызметтерді көрсету, сонымен қатар олардың бөлшекті дайындығы бойынша алынған аванстар	Келісімдер, алдын ала жасалған есептер, № 2 анықтамалар, төлем құжаттары	1040,1050	4410

1	2	3	4	5
2	Алынған аванстар мен бөлшекті дайындық бойынша төлемдерді алушылардың қарыздары есебіне жатыстырылуы	Келісімдер, теңестіру актісі, өзара есептер	4410	1210
3	Алынған аванстар мен өнімнің (жұмыстар, қызметтер) бөлшекті дайындығы бойынша төлемдердің аталған өнімнің (жұмыстар, қызметтер) түгел дайын болуына байланысты алушыларға шоттарды ұсыну: — сатылым құны бойынша; — қосымша құн салығы сомасы бойынша	Келісімдер, жүкқұжаттар, шот-фактуралар, теңестіру актісі	4410 4410	6010 3130
4	Тапсырысшылар мен алушыларға пайдаланылмаған аванстар сомасын қайтару	Теңестіру актісі, төлем құжаттары	4410	1040,1050
	Алдағы кезеңдердің кірістері			
1	Есепті кезеңде алынып, бірақ алдағы кезеңге жататын сомалар: — ұзақ мерзімді жал және пәтерге төлем, коммуналдық қызметке төлем, жүк тасымалдауға, айлық және тоқсандық билеттер бойынша тасымалдау, байланыс құралдарын пайдалану және соған тәріздес шығыстар	Келісімдер, жалдың есептері, төлем құжаттары, абонементтік билеттер	1010,1040	4420
2	Есепті кезеңде анықталып, айыпкердің мойындауымен кем шыққан (бүлінген) тауар-материалдық қорлар, ақша қаражаттары, т.б. сот мекемелері арқылы өндірілуге жататын ұзақ мерзімді сомаларды бейнелеу	Тексеру немесе түгендеу актісі, сот материалдары	1250	4420

1	2	3	4	5
3	Айыпкердің қарыздарын төлеуден (өтеуден) түскен ұзақ мерзімді сомалардың жазбасы	Бухгалтерлік анықтама	4420	6280
4	Есепті кезеңге жататын ұзақ мерзімді жал бойынша аванс ретінде төленген жал ақының сомаларын бейнелеу	Бухгалтерлік анықтама	4420	6280
5	Есепті кезеңге жататын ұзақ мерзімді пәтер ақы мен коммуналдық қызметтердің аванс ретінде төленген сомаларының бейнеленуі	Бухгалтерлік анықтама	4420	6280
6	Есепті кезеңге жататын ұзақ мерзімді көліктік тасымалдау үшін аванстық төлем сомаларын бейнелеу	Бухгалтерлік анықтама	4420	6010
7	Есепті кезеңге жататын ұзақ мерзімді байланыс құралдарын пайдаланғаны үшін аванстық төлем сомасының бейнеленуі	Бухгалтерлік анықтама	4420	6010
8	Ұзақ мерзімді жалдық келісімдер бойынша сыйақы мен табыстарды есептеу	Келісімдер, сыйақылар жөнінен есептер	1270	4420
9	Кірістер жататын есепті кезеңнің келуімен байланысты ұзақ мерзімді жал бойынша аударылған сыйақылар мен табыстардың сомаларын бейнелеу	Бухгалтерлік анықтамалар	4420	6120
	5 бөлім. Капитал мен резервтер			
	50 бөлімше. Шығарылған капитал			
1	Акционерлік қоғам құрылтайшылары мен қатысушыларының жарияланған капитал есебіне қарыз сомаларын бейнелеу	Құрылтай құжаттары, жиналыс хаттамалары, өзара есептері	5020	5010

1	2	3	4	5
2	Ұйымның жарияланған капитал есебіне жарна салым ретінде активтердің салынуы (акционерлік қоғамнан басқа)	Жүкқұжаттар, чектер, төлем құжаттары	1010,1020, 1040,1070, 1310-1317, 2412-2417, 2710,2730	5010
3	Акцияны алған жағдайда акционерлік қоғамның жарияланған капиталын сол акциялар құнына кемуінің бейнеленуі	Акцияларды алу құжаттары	5010	5210
4	Ұйымның жарияланған капитал есебіне салымдар мен пайлардың қайтарылуы (акционерлік қоғамнан басқа)	Құрылтай құжаттары, жиналыс хаттамалары, өзара есептері	5010	1010,1040
5	Акционерлік қоғамның құрылтайшылары мен қатысушыларының жарияланған капитал есебіне салым ретінде қарыздарын бейнелеу	Құрылтай құжаттары, жиналыс хаттамалары, өзара есептері	5020	5010
6	Құрылтайшылардан (қатысушылар) акцияларды сатып алу үшін салымдар есебінен түскен ақшалардың сомасын бейнелеу	Құрылтай құжаттары, жиналыс хаттамалары, өзара есептері	431,441, 451,452	5020
7	Акционерлік қоғам есебіне құрылтайшылардан (қатысушылардан) тауар-материалдық құндылықтар, негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің берілуі	Жүкқұжаттар, анықтамалар, қабылдау-өткізу актісі	1310-1317, 1320-1350, 2412-2417, 2520, 2710,2730	5020
	52 бөлімше. Сатып алынған жеке меншік үлестік аспаптар			
1	Субъектінің меншікті акцияларын айналымнан алу	Жиналыс хаттамалары	5010	5210
2	Акционерлерден сатып алынған меншікті акциялардың құны	Акциялар, төлем құжаттары	5210	1010,1040

1	2	3	4	5
3	Сатып алынған меншікті акциялардың сатып алу және номиналды құндарының айырмашылығының бейнеленуі: — егер сатып алынған акциялар бағасы номиналды құннан төмен болса; — егер сатып алынған акциялар бағасы номиналды құннан жоғары болса	Биржада акциялардың бағасын белгілеу мөлшері	5210 5430	5430 5210
	53 бөлімше. Резервтер			
1	Меншікті акциялардың өткізу құнының номиналды құннан арту сомасының бейнеленуі	Биржада акциялардың бағасын белгілеу мөлшері	1010,1040, 1280,2180	5340
2	Қайта бағалаудың қорытындысы бойынша негізгі құралдардың алғашқы құнының өсуі	Негізгі құралдарды қайта бағалау құжаттары	2412-2417, 2930	5320
3	Қайта бағаланған негізгі құралдардың тозу сомасын түзету	Негізгі құралдарды қайта бағалау құжаттары	5320	2421-2429
4	Негізгі құралдардың қызмет мерзімі бойы өтелімді есептеу тәсілін қолдану арқылы есептелген мөлшерде қайта бағалау сомаларын бөлінбеген табыс есебіне апару	Негізгі құралдарды қайта бағалау құжаттары	5320	5430
5	Қызмет ету мерзімінде бөлінбеген кіріс есебіне апарылмаған, істен шыққан негізгі құралдардың қайта бағалау сомасының бейнеленуі	Негізгі құралдарды қайта бағалау құжаттары	5320	5430
6	Субъектінің активтерін қайта бағалау есебінен еншілес (бағынышты) ұйымдар мен бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардың таза активтеріндегі инвестор үлесінің өзгеруімен байланысты инвестицияның алғашқы құнының өсуі	Негізгі құралдарды қайта бағалау құжаттары	2421-2429	5320

1	2	3	4	5
7	Субъектінің активтерін қайта бағалау есебінен еншілес (бағынышты) ұйымдар мен бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардың таза активтеріндегі инвестор үлесінің өзгеруімен байланысты инвестицияның алғашқы құнының кемуі	Негізгі құралдарды қайта бағалау құжаттары	5320	2421-2429
8	Қайта бағалаудың қорытындысы бойынша ұзақ мерзімді қаржылық инвестицияның алғашқы құн сомасының өсуі	Негізгі құралдарды қайта бағалау құжаттары	1110,1150	5320
9	Ұзақ мерзімді қаржылық инвестицияның толық жұмсалуына байланысты қайта бағалау сомасын есептен шығаруының бейнеленуі	Бухгалтерлік анықтама	5320	5430
10	Субъектінің есепті кезеңінде жіберілген залалды жабу үшін резервтік капиталды пайдалану	Бухгалтерлік анықтама	5310,5340	5430
	54 бөлімше. Бөлінбеген кіріс (жабылмаған залал)			
1	Есепті жылдың соңында алынған жиынтық кірістің сомасын шоттарда бейнелеу	Бухгалтерлік анықтама	5410	5430
2	Есепті жылдың залалын жабу үшін резервтік капитал есебінен жұмсалған қаржылар сомасын бейнелеу	Бухгалтерлік анықтама	5310,5340	5430
3	Негізгі құралдардың қызмет мерзімі бойы өтелімді есептеу тәсілін қолдану арқылы есептелген мөлшерде қайта бағалау сомаларын бөлінбеген табыс есебіне апару	Бухгалтерлік анықтама	5320	5430

1	2	3	4	5
4	Қызмет ету мерзімінде бөлінбеген кіріс есебіне апарылмаған, істен шыққан негізгі құралдардың қайта бағалау сомасының бейнеленуі	Бухгалтерлік анықтама	5320	5430
5	Ұзақ мерзімді инвестициялардың толық жұмсалуына байланысты қайта бағалау сомаларын есептен шығару	Бухгалтерлік анықтама	5320	5430
6	Сатып алынған меншікті акциялардың сатылым және номиналды құндарының айырмашылығын бейнелеу: — егер сатылым құны номиналды құннан төмен болса; — егер сатылым құны номиналды құннан жоғары болса	Бухгалтерлік анықтама	5210 5430	5430 5210
7	Есепті жылдың соңында жіберілген жиынтық залалдың сомасын шоттарда бейнелеу	Мекеменің жылдық қаржылық нәтижелері	5430	5410
8	Заң және құрылтай құжаттарына сәйкес, резервтік капитал есебіне қаржыны жіберуді бейнелеу	Бухгалтерлік анықтама	5430	5310,5340
9	Есепті жылдың бөлінбеген кірісін ұйымның қатысушыларына дивиденд және табыс сипатында жіберу	Жиналыс хаттамалары, есептер, бухгалтерлік анықтамалар	5430	3030,3390
10	Есепті жылдың бөлінбеген кірісі есебінен акционерлерге дивидендтер бойынша төленген соң, сомалардың қалғанын 5430 «Өткен жылдардағы пайда (залал)» шотына апару	Бухгалтерлік анықтама	5410	5430

1	2	3	4	5
11	Резервтік капиталдың қаржыларын алдыңғы жылдардың залалдарын жабуға жіберу	Бухгалтерлік анықтама	5310,5340	5430
12	Алдыңғы жылдардың бөлінбеген пайдасын қатысушыларға дивидендтер мен табыстарын төлеу үшін жіберу	Бухгалтерлік анықтама	5430	3030,3390
13	Есепті жылдың жабылмаған залалын алдыңғы жылдардың бөлінбеген пайдасы арқылы есептен шығару, ол болмаған жағдайда есепті жылдың жабылмаған залалын алдағы кезеңдерде есептеп шығарылуына қалдыру	Бухгалтерлік анықтама	5430	5410
14	Есепті жыл бойында субъектінің алған кірісінің жиынтық сомасын бейнелеу	Нұсқаудың ережелері	6010, 6210-6280	5410
15	Есепті жыл бойында субъектінің жаратқан шығыстарының жиынтық сомасын бейнелеу	Нұсқаудың ережелері	5410	6020-6030, 7010,7110, 7210,7310, 7410-7470, 7510,7710, 7610,7620
16	5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шоты қалдығының 5430 «Өткен жылдардағы пайда (залал)» шотына өткізілуі: — пайда жағдайында; — залал жағдайында	Бухгалтерлік анықтама	5410 5430	5430 5410
	6 бөлім. Кірістер			
	60 бөлімше. Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс			
1	Алушыларға (тапсырысшыларға) келісім бойынша сатылған (өткізілген) өнім, орындалған жұмыстар мен көрсетілген қызметтер үшін есептік құжаттарды ұсынудың бейнеленуі	Келісімдер, шот-фактуралар	1210,2110, 1220-1240, 3510	6010

1	2	3	4	5
2	Алынған тауарлардың сатылым құнының бейнеленуі	Келісімдер, шот-фактуралар	1210,2110, 1220-1240, 3510	6010
3	Тапсырысшыларға есепті құжаттары ұсынылып, келісім құны бойынша орындалған (біткен) құрылыс-құрастыру, жобаны қарастыру, ғылыми зерттеу, т.б. жұмыстардың бейнеленуі	Келісімдер, шот-фактуралар	1210,2110, 1220-1240, 3510	6010
4	Адам және жүк тасымалдау көлік мекемелерінің қызметтер құнының бейнеленуі	№2 анықтамалар, шот-фактуралар	1210,2110, 1220-1240, 3510	6010
5	Байланыс мекемелерінің қызметтерінен түскен табысты бейнелеу	Шот-фактуралар	1210,2110, 1220-1240, 3510	6010
6	Сақтандыру келісімдері бойынша жиналған жарналардың сақтандыру компаниясының есебінде бейнеленуі	Сақтандыру келісімдері, төлем құжаттары	1010,1040	6010
7	Инвестициялық қызметпен айналысқан субъектінің сол қызмет түрінен түскен табыстарды бейнелеу	Келісімдер, төлем құжаттары	1040	6010
8	Кірістердің жабатын есепті кезеңнің келуімен байланысты өткендегі алынған табыстарды шоттарда бейнелеу	Бухгалтерлік анықтамалар	3520	6010
9	Жылдың соңында 60 бөлімше «Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс» шотының жабылуы	Нұсқаудың талаптары	6010	5410
	Оның ішінен: сатылған өнімді қайтару және баға мен сатудан түсетін жеңілдіктер			
1	Келісім шарттарға сәйкес, алушыларға өнімді босату (тиеу) кезінде берілген сату жеңілдіктерін бейнелеу	Келісім шарттар	6030	1210,2110, 1220-1240

1	2	3	4	5
2	Келісім шарттарға сәйкес, алушыларға өнімді босату (тиеу) кезінде бағаны түсіруді бейнелеу	Келісім шарттар	6030	1210,2110, 1220-1240
3	Алушылар қайтарған тауарлар, негізгі құралдар және т.б. заттардың құнын бейнелеу: — егер олар әлі төленбеген болса — егер олар төленген болса	Келісім шарттары	6020 6020	1210,2110, 1220-1240 3320-3340, 3390
4	Қайтарылған тауарлар бойынша алушыларға сату жеңілдігін беру мен бағаны түсіруді бейнелеу: — егер тауардың құны төленбеген болса; — «қызыл сторно» әдісімен; — егер тауардың құны төленген болса	Келісім шарттар	1210,2110, 1220-1240 6030 3320-3340, 3390	6030 1210,2110, 1220-1240 6030
5	Бір мезгілде кері шегеріледі: — алушылар қайтарған тауарлардың өзіндік құны; — қайтарылған тауарлар бойынша ҚҚС	Келісім шарттар	7010 1210,2110 1220-1240	1320-1350 3130
6	Жылдың соңында 60 бөлімше 6020, 6030 шоттарының жабылуын бейнелеу	Нұсқау талаптары	5410	6020-6030
	61 бөлімше. Қаржыландырудан түскен кіріс			
1	Қаржылық инвестицияларды өткізуден түскен кірістер	Жиналыс хаттамалары, жүкқұжаттар, төлем құжаттары	1210,2110, 1220-1240, 1010,1040	6110
2	Ұзақ мерзімді инвестициялардың толық жұмсалуына байланысты қайта бағалау сомасын есептен шығару (қабылданған есепті саясатқа сәйкес)	Бухгалтерлік анықтамалар	5320	6110

1	2	3	4	5
3	Субъектінің сатып алынған бағалы қағаздары, берілген несиелері бойынша кірістер мен сыйақылар, сондай-ақ акциялары бойынша дивидендтерін бейнелеу	Жиналыс хаттамалары, құрылтайшы құжаттар, дивидендтер бойынша есептер	1270	6120
4	Өткен кезеңде түсіп, бірақ ағымдағы кезеңге жатқызылатын кіріс сомасын бейнелеу	Қаржылар бойынша қорытынды нәтижелер, бухгалтерлік анықтамалар	3520	6120
5	Жыл соңында 61 бөлімше шоттарын 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу	Нұсқау талаптары	6110-6160	5410
	62 бөлімше. Басқа да кірістер			
1	Сатып алынған бағалы қағаздар (облигациялар, акциялар т.б.) бойынша әрқашан табысты есептеу кезінде жасалатын әрекеттер: — егер сатылым құны номиналды құннан жоғары болса, олардың айырмашылығы есептен шығарылады; — егер сатылым құны номиналды құннан төмен болса, олардың айырмашылығы қоса есептеледі	Биржада акциялардың бағасын белгілеу мөлшері	6120 1130,1150	1130,1150 6120
2	Материалдық емес активтерді өткізуден түскен кірістер	Келісім, шотфактуралар, жүкқұжаттар	1210,2110, 1220-1240	6210
3	Негізгі құралдарды өткізуден түскен кірістер	Келісім, шотфактуралар, жүкқұжаттар	1210,2110, 1220-1240	6210
4	Негізгі құралдарды жоюдан алынған материалдық құндылықтардың бейнеленуі	Негізгі құралдарды жою актісі, жүкқұжаттар	1315	6210

1	2	3	4	5
5	Операцияны жүргізу (өнімді, жұмыстарды, қызметтерді өткізу немесе тауарлар, жұмыстар, қызметтерді сатып алу) күнінде валютаның курсы өзгеруімен байланысты пайда болған оң (положительная) бағамдық айырманы бейнелеу	Биржада акциялардың бағасын белгілеу мөлшері	1210,2110, 1220-1240, 1610, 3320-3340, 3310,3510	6250
6	Касса мен валюталық шоттағы қаржылар бойынша валютаның курсы өзгеруімен байланысты пайда болған оң (положительная) бағамдық айырманы бейнелеу	Биржада акциялардың бағасын белгілеу мөлшері	1020,1050	6250
7	Билік органдарынан түскен жәрдемақыларды бейнелеу	Билік органдарының шешімі, ақша құжаттары	1010,1040	6230
8	Қысқа мерзімді қаржылық салымдардың ағымдағы құнының өзгеруіне байланысты түскен кірісті бейнелеу	Биржада акциялардың бағасын белгілеу мөлшері	1110,1150	6280
9	Заңды және жеке тұлғалардан қайтарымсыз түрде түскен активтердің бейнеленуі	Тауар-материалдық құндылықтарды қабылдау актісі, ақша құжаттары	2411-2417, 2710,2730, 1010,1020, 1040,1050, 1310-1315, 1317, 1320-1350	6280
10	Субъектіге келтірілген зиян мөлшеріне лайық қызметкерлердің еңбекақысынан сомаларды ұстау	Кәсіпорын бойынша бұйрық, зиян туралы анықтамалар	3350	6280
11	Айыпты тұлғалардың мойнына алуы немесе сот мекемелері арқылы айыппұл, өсім және тұрақсыздық айыбын өндіруді бейнелеу	Келісім, айыпты анықтау есебі, сот материалдары	1010,1040, 1210,2110, 1220-1240,	6280

1	2	3	4	5
12	Өткен кезеңде түсіп, бірақ есепті кезеңде жатыстырылған негізгі емес қызметтерден келген кірістердің басқа түрлерін бейнелеу	Бухгалтерлік анықтамалар	3520	6280
13	Артық немесе керек емес материалдық құндылықтарды өткізуден (сатудан) түскен кірісті бейнелеу	Шот-фактуралар, жүкқұжаттар, төлем құжаттары	1010,1040, 1210,2110, 1220-1240,	6280
14	Айналымнан тыс активтерді ағымдағы жалға беруден түскен кірісті бейнелеу	Жал келісімі, төлем құжаттары	1010,1040, 1280	6280
15	Жыл соңында 62 бөлімше шоттарын 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу	Нұсқау талаптары	6210-6280	5410
	63 бөлімше. Қысқартылған қызметпен байланысты кірістер			
1	Есепті кезең бойында қызметтің тоқтатылған немесе жойылған түрінен түскен табыстар, сондай-ақ қызметі тоқтатылған немесе жойылған филиалды сатудан (жою) түскен кірістерді бейнелеу	Бухгалтерлік анықтама, қызметті тоқтатудан (жоюдан) түсетін табыстарды анықтау есептері	1220-1240, 1280	6310
2	Жыл соңында 63 бөлімше шоттарын 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу	Нұсқау талаптары	6310	5410
	64 бөлімше. Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке ескерілетін ұйымдар пайдасының үлесі			
1	Еншілес (бағынышты) ұйымның таза табыстарындағы субъектіге тиесілі үлес арқылы алынған кірістің сомасын бейнелеу	Үлестік қатысу келісімі, табыстарды анықтау есептері	1110,1150	6410,6420

1	2	3	4	5
2	Жыл соңында 64 бөлімше шоттарын 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу — кредиттік қалдық бойынша	Нұсқау талаптары	6410,6420	5410
	7 бөлім. Шығыстар			
	70 бөлімше. Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны			
1	Өткізілген (сатылған) тауарлар, жұмыстар мен қызметтердің өзіндік құнының бейнеленуі	Жасалған шығындар мен шығыстардың жиынтығы	7010	1320,8010
2	Алынған тауарларды өткізудің (сатудың) өзіндік құнының бейнеленуі	Жасалған шығындар мен шығыстардың жиынтығы	7010	1330
3	Орындалған құрылыс-құрастыру жұмыстары мен басқа жұмыстардың өзіндік құнының бейнеленуі	Жасалған шығындар мен шығыстардың жиынтығы	7010	8010
4	Жүк және жолаушыларды тасымалдау автокөлік мекемелерінің көрсеткен қызметінің өзіндік құнының бейнеленуі	Жасалған шығындар мен шығыстардың жиынтығы	7010	8010
5	Байланыс мекемелерінің көрсеткен қызметінің өзіндік құнының бейнеленуі	Жасалған шығындар мен шығыстардың жиынтығы	7010	8010
6	Сақтандыру ұйымдары көрсеткен қызметтерінің өзіндік құнын бейнелеу (сақтандыру өтелімі бойынша төленген сомалар; сақтандыру келісімінің мерзімінен бұрын тоқтатылуымен байланысты сақтандырушылардың төлеген сомалары)	Сақтандыру келісімдері және олардың мерзімдері	7010	1010,1040, 3390

1	2	3	4	5
7	Жыл соңында 70 бөлімше шотын 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабуы бейнелеу	Нұсқау талаптары	5410	7010
	71 бөлімше			
	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар			
1	Алдағы кезеңде негізгі құралдарды жөндеуде жасалатын шығыстарды өтеу үшін резерв (қор) жинау	Жиналыс хаттамалары, қорды жинау есептері	7110	3390
2	Өткізу процесінде пайдаланылатын негізгі құралдар бойынша тозуды есептеу (тоңазытқыш, қойма жайы, салмақ өлшегіш құралдар)	Негізгі құралдардың тозу жөніндегі есептері	7110	2421-2429
3	Өткізу процесінде пайдаланылатын материалдық емес активтер бойынша өтелімді есептеу (лицензия, сауда маркасы және т.б.)	Материалдық емес активтердің өтелімін есептеу	7110	2720-2740
4	Өнімді өткізу процесінде жұмсалған материалдардың есептен шығарылуы	Материалдық есептер, жүкқұжаттар	7110	1310-1315
5	Өнімді өткізумен (сату) айналысатын қызметкерлердің еңбекақысын есептеу	Еңбекақыны есептеу	7110	3350
6	Өнімді өткізуші қызметкерлердің әлеуметтік сақтандыруға, зейнетақыны қамтамасыз етуге төлемдерінің бейнеленуі	Төлемдердің есептелуі	7110	3390
7	Өткізуші және делдалдық мекемелерге төленетін комиссиялық алымдар	Төлемдердің есептелуі	7110	1040,3390

1	2	3	4	5
8	Ағымдағы жал бойынша шығыстарды бейнелеу (тоназытқыш, қойма жайы және т.б.)	Төлемдердің есептелуі	7110	3310,3390
9	Өнімдерді жарнамалау бойынша шығыстардың бейнеленуі	Төлемдердің есептелуі	7110	1010,1040
10	Қосалқы өндірістер қызметтерінің бейнеленуі	Төлемдердің есептелуі	7110	8030
11	Жыл соңында 81 бөлімше шотының шоттарын 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу	Нұсқау талаптары	5410	7110
	72 бөлімше. Әкімшілік шығыстар			
1	Әкімшілік және жалпы шаруашылыққа тағайындалған негізгі құралдардың (өндірістік процесіне қатыссыз) тозуын есептеу	Тозу есебін есептеу	7210	2421-2429
2	Жалпы шаруашылыққа тағайындалған материалдық емес активтердің өтелімін есептеу	Өтелім есебін есептеу	7210	2720-2740
3	Кәсіпорынды басқару мақсатында пайдаланылған материалдық құндылықтардың құнын бейнелеу	Материалдық есептер, жүкқұжаттар, есептен шығару актісі	7210	1310-1315, 1317
4	Лабораториялық талдауға, зерттеуге және т.б. пайдаланылған дайын өнімдер мен жартылай фабрикаттардың құнын бейнелеу	Материалдық есептер, жүкқұжаттар, есептен шығару актісі	7210	1320,1341
5	Қосымша цехтардың қызметінің (ғимараттарды жөндеу және т.б.) құнын бейнелеу	Мекеме бойынша бұйрық, материалдарды есептен шығару актісі, материалдық есептер	7210	8030

1	2	3	4	5
6	Басқару және жалпышаруашылық шығыстардың (соттық және төрелік алымдар және т.б.) есеп айырысу шотынан төленуі	Төлем тапсырмалары	7210	1040
7	Субъектіні басқару бойынша (электр қуаты, газ, су, байланыс және т.б.) жеткізушілердің шоттарын акцепттеу (келісім беру)	Шот-фактуралар, жүкқұжаттар	7210	3320-3340, 3310,3390
8	Зауытты басқарудағы қызметкерлердің еңбекақысы және демалыс ақыларын есептеуді бейнелеу	Тізімдер, жүктелімдер, еңбекақы есептеу есебі	7210	3350
9	Бюджеттен тыс қорларға төлемдерді есептеуді бейнелеу	Төлемдерді есептеу есебі	7210	3390
10	Лауазымды тұлғаларға қосымша төлемдерді есептеу	Басқарма шешімі, төлем есептеу есебі	7210	3350
11	Қызметтік іссапар шығынының бейнеленуі	Аванстық есеп, растаушы құжаттар	7210	3390
12	Өкілеттік шығыстардың бейнеленуі	Аванстық есеп, растаушы құжаттар	7210	1010,1040, 3390
13	Жалпызауыттық қоймалардағы материалдық құндылықтардың норма шегіндегі жетіспеушілігін есептен шығару	Түгендеу актісі	7210	1310-1315, 1320-1350
14	Ағымдағы жалдың шығыстарын бейнелеу	Жал келісімі, жалақыны есептеу есебі	7210	3320-3340, 3390
15	Төлеуге тиісті немесе төленген айыппұл, өсім мен тұрақсыздық айыптардың шоттарда бейнеленуі	Жарлықтар, шоттар, ордерлер, бұйрықтар	7210	1040,3320-3340,3310, 3390
16	Күмәнді талаптар бойынша резервтерді ұйымдастыру	Басқарма шешімі, қорды анықтау есебі	7210	1290

1	2	3	4	5
17	Зауыт басқару бойынша негізгі құралдарды жөндеу мақсатында алдағы шығыстарды өтеу үшін резерв (қор) ұйымдастыруды бейнелеу	Мекеме бойынша бұйрық, қордың есептері	7210	3390
18	Газеттер мен журналдарға жазылу үшін ертеде жасалған шығыстарды бейнелеу	Квитанциялар, төлем тапсырмалары, растаушы құжаттар	7210	1630,2940
19	Жыл соңында 72 бөлімше шоттарының 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабылуы	Нұсқау талаптары	5410	7210
	73 бөлімше. Қаржыландыруға арналған шығыстар			
1	Ұзақ мерзімді жалдық келісім бойынша есептелген сыйақы сомасын бейнелеу	Жал келісімі, жалақының есептеу есебі	7310	4150
2	Алынған қарыздар бойынша сыйақының бейнеленуі	Келісім, сыйақының есептеу есебі	7310	3380,4160
3	Шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақының бейнеленуі	Басқарма шешімі, сыйақының есептеу есебі	7310	3380,4160
4	Сатылған бағалы қағаздардың құнын есептен шығару	Басқарманың шешімі, есептен шығару актісі	7340	1110,1130,1150
5	Бағалы қағаздарды сатуға байланысты шығыстарды есептен шығару	Басқарманың шешімі, есептен шығару актісі	7340	1010,1040,3390
6	Жыл соңында 73 бөлімше шоттарының 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабылуы	Нұсқау талаптары	5410	7310
	74 бөлімше. Басқа да шығыстар			
1	Есептен шыққан (өткізілген) материалдық емес активтер бойынша қалдық сомаларын бейнелеу	Есептен шығару актісі, өткізу туралы келісімдер	7410	2710-2730

1	2	3	4	5
2	Есептен шыққан (өткізілген) негізгі құралдардың қалдық сомаларын бейнелеу	Есептен шығару актісі, өткізу туралы келісімдер	7410	2411-2417, 2510,2520
3	Негізгі құралдарды жоюмен байланысты шығыстарды: — еңбекақы бойынша; — жұмысшылардың еңбекақыларынан бөлінген қаржы бойынша; — көмекші өндірістердің қызметтері бойынша; — негізгі құралдарды жоюмен байланысты сырт ұйымдардың қызметтері бойынша	Еңбекақыны есептеу есебі, төлемдерден ұсталу есептері, келісім, жүкқұжаттар, шот-фактуралар	7410 7410 7410 7410	3350 3150,3390 8030 3320-3340, 3390
4	Ағымдағы жалға берілген материалдық емес активтер мен негізгі құралдар бойынша есептелген өтелім сомаларын бейнелеу	Жалдық келісім, жалақы есептеу есептері	7470	2421-2429 2720,2740,
5	Валюта курсының өзгеруімен байланысты пайда болған теріс (отрицательная) бағамдық айырманың бейнеленуі (валюталық шоттарда және кассада, сонымен қатар алушылар, дебиторлар мен берілген аванстар бойынша валюта курсының төмендеуі)	Бағамдық айырманы анықтау есептері, банкі құжаттары	7430	1020,1050, 1610,1280, 1210, 1220-1240, 3310,3390, 3320-3340, 33510
6	Ертеде жасалған қайта бағалау нәтижесінде қоса есептеу сомасының болмауы (жетіспеуі) жағдайына байланысты (5320 шоттың кредиті) негізгі құралдардың алғашқы құнының төмендеуін бейнелеу	Негізгі құралдарды қайта бағалау есептері	7470	2412-2417

1	2	3	4	5
7	Сол бір инвестицияның қайта бағалау нәтижесінде қоса есептеу сомасының болмауы (жетіспеуі) жағдайына байланысты ұзақ мерзімді инвестицияның құнының төмендеуін бейнелеу	Инвестицияларды қайта бағалау есептері	7470	1110,1150, 2010-2040
8	Басқа заңды тұлғаларға қайтарымсыз түрде берілген материалдық құндылықтардың құнын бейнелеу	Қабылдау-өткізу актісі, жүкқұжаттар	7470	1310-1315, 1317
9	Өндіріске керек емес және артық шетке сатылған материалдардың өзіндік құнын бейнелеу	Өткізу жөнінде акті, жүкқұжаттар, шоттар	7470	1310-1315, 1317
10	Қысқа мерзімді инвестициялардың ағымдағы құнының өзгеруімен байланысты болған залалды бейнелеу	Залалды анықтау есептері	7470	1110,1150
11	Бағалы қағаздардың (облигациялардың) сатып алу құнының номиналды құннан артып түсу сомасын бейнелеу	Артып түсу сомасын анықтау есептері	7470	1130,2020
12	Жыл соңында 74 бөлімше шоттарын 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу	Нұсқау талаптары	5410	7410-7470
	75 бөлімше. Қысқартылған қызметпен байланысты шығыстар			
1	Есепті кезең бойында қызметтің тоқтатылған немесе жойылған түрінен болған залал, сондай-ақ қызметі тоқтатылған немесе жойылған филиалды сатудан (жою) болған залалды бейнелеу	Бухгалтерлік анықтама, қызметті тоқтатудан (жоюдан) болатын залалды анықтау есептері	7510	3320-3340, 3390

1	2	3	4	5
2	Қысқартылған қызметтен түскен кірістердің салық сомаларын бейнелеу	Салықты есептеу есептері	7510	3110
3	Жыл соңында 75 бөлімше шоттарын 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу	Нұсқау талаптары	5410	7510
	76 бөлімше. Үлестік қатысу әдісімен ескерілетін ұйымдардың залалындағы үлесі			
2	Еншілес (бағынышты) ұйымның таза залалындағы субъектіге тиесілі үлес арқылы болған залалдың сомасын бейнелеу	Үлестік қатысу келісімі, залалды анықтау есептері	7610,7620	1110,1150
3	Жыл соңында 76 бөлімше шоттарын 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабу — дебеттік қалдық бойынша	Нұсқау талаптары	5410	7610,7620
	77 бөлімше. Корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстар			
1	Заңды тұлғалардың бюджетке төлеуге тиісті корпорациялық табыс салығының сомасы	Корпорациялық табыс салығының есептері	7710	3110
2	Ағымдағы кезеңде пайда болған немесе жойылған уақытша айырмашылықтар (бухгалтерлік және салықтық есептер талаптарының айырмашылығы себебі мен пайда болған) бойынша алдағы кезеңдерде төлеуге тиісті салық сомасы	Табыс салығы бойынша айырмашылықты анықтау есептері	7710	4310
3	Салықтық мөлшерлеменің жоғарылауына байланысты кейінге қалдырылған корпорациялық табыс салығына (4310 шот) өзгеріс енгізу	Бухгалтерлік анықтамалар, есептер	7710	4310

1	2	3	4	5
4	Салықтық мөлшерлеменің төмендеуіне байланысты кейінге қалдырылған корпорациялық табыс салығына (4310 шот) өзгеріс енгізу	Бухгалтерлік анықтамалар, есептер	4310	7710
5	Жыл соңында 77 бөлімше шоттарының 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабылуы	Нұсқау талаптары	5410	7710
	8 бөлім. Өндірістік есепке алу шоттары			
	80 бөлімше. Негізгі өндіріс			
1	Ағымдағы кезеңнің басында 1340 шоттан негізгі цехтардың аяқталмаған өндіріс шығындарын негізгі өндіріске алып өту	Бухгалтерлік анықтама, өндіріс бойынша есептер	8010	1340
2	Негізгі өндіріс цехтарында пайдаланған материалдық құндылықтардың құнының бейнеленуі	Материалдық есеп, жүкқұжаттар, шоттар, карточкалар	8011	1310-1315, 1317
3	Көмекші өндірістерде өндіріліп, негізгі өндіріс цехтарында технологиялық мақсатта пайдаланылған бу, су, суық, электр қуаты және т.б. құнын бейнелеу	Талаптар, жүкқұжаттар, есепті карточкалар	8011	8030
4	Негізгі өндіріс жұмысшыларының (негізгі және қосымша еңбекақы) еңбекақыларына жұмсалған шығыстарды бейнелеу	Тізімдер, жүктелімдер, еңбекақы есептеу есебі	8012	3350
5	Негізгі өндірістегі жұмысшылардың еңбекақыларынан бөлінген аударымдарды бейнелеу: — әлеуметтік салық бойынша; — бюджеттен тыс төлемдер бойынша	Төлемдер бойынша есептер	8013 8013	3150 3210

1	2	3	4	5
6	Жұмысшыларға демалыс ақы төлеу үшін резерв (қор) есептеу	Бухгалтерлік анықтамалар, есептер	8012, 8013	3350
7	Цехтарға өңдеу үшін берілген меншікті өндіріс жартылай фабрикаларының құнын есептен шығару	Материалдық есептер, жүкқұжаттар, есепті карточкалар	8011	1341
8	Технологиялық мақсатта пайдаланған газ, электр қуаты, су және т.б. үшін жеткізушілердің шоттарын акцепттеу	Келісімдер, шот-фактуралар, жүкқұжаттар	8011	3310
9	Маусымды саладағы кәсіпорындарда маусымды шығындар үшін резерв (қор) ұйымдастыру	Резерв ұйымдастыру жөніндегі есептер	8011-8014	3390
10	Негізгі өндірістің артықшылықтарын есепке енгізу	Түгендеу актісі	8010	6010
11	Ұйымдастырылған резерв (қор) есебінен маусымды саладағы кәсіпорындарда маусымды шығындарды есептен шығару (немесе бұрын ұйымдастырылған резервтің тиісті сомасын кері қайтаруға болады)	Бухгалтерлік анықтама	3390	8011-8014
12	Маусымаралық кезеңде маусымды саладағы кәсіпорын бойынша нақты шығындардың смета-нормаландырылған шығындардан артып түсуін алдағы кезеңдердің шығыстарына апару	Бухгалтерлік анықтама, шығындардың артып түсуін есептеу есебі	1630,2940	8011-8014
13	Бұрын «Алдағы кезеңдердің шығыстары» құрамында көрсетілген шығындарды жұмыстың маусым кезінде өндірістік шығындарына апару	Бухгалтерлік анықтама, шығындардың артып түсуін есептеу есебі	8011-8014	1630,2940

1	2	3	4	5
14	Негізгі өндірістегі өнімнің (жұмыстардың, қызметтердің) құнына үстеме шығыстарды қосу	Бухгалтерлік анықтама, шығыстар есебі	8014	8040
15	Негізгі өндіріс пен дайын өнімнің өзіндік құнын есептеу үшін негізгі өндірістің шығындарын жинақтап, қорыту	Бухгалтерлік анықтама, шығыстар есебі	8010	8011-8014
16	Меншікті өндірістің (жартылай фабрикаттық вариант бойынша) жартылай фабрикаттарын есепке енгізу	Өнімді қабылдау актісі, жүкқұжаттар	1341	8010
17	Дайын өнімді есепке енгізу	Өнімді қабылдау актісі, жүкқұжаттар	1320	8010
18	Өнім беруші және жұмыс малдарының жас тұяғын есепке енгізу (ауыл шаруашылық кәсіпорындары үшін)	Малды бағалап, салыстыру актісі, жүкқұжаттар	2930	8010
19	Сауда және жеткізуші кәсіпорындарда меншікті өндірістің тауарларын есепке енгізу	Тауарды қабылдау актісі, жүкқұжаттар	1350	8010
20	Токтатылған өндірістік тапсырыстардың операциялары бойынша шығындардың есептен шығарылуы	Мекеме бойынша бұйрық, шығындар есебі	7510	8010
21	Негізгі өндіріс цехтарының басқа мекемелерге қайтарымсыз түрде тетіктер, өнім және т.б. беруі	Мекеме бойынша бұйрық, қабылдау-өткізу актісі	7010	8010
22	Негізгі өндірістің анықталған жетіспеушілігін бейнелеу	Тексеру немесе түгендеу актісі	7010	8010
23	Өндірісте пайдалану мүмкіндігі бойынша материалдардың қалдықтарын есепке енгізу	Материалдық есептер, жүкқұжаттар, есептер	1315	8010

1	2	3	4	5
24	Ішкі пайдалану үшін арналатын меншікті өндірістің материалдарын есепке енгізу	Материалдық есептер, жүкқұжаттар, есептер	1310-1314, 1317	8010
25	Орындалған құрылыс-құрастыру және т.б. жұмыстарының өзіндік құнын есептен шығару	Материалдық есептер, объектінің дайындығы туралы акті	7010	8010
26	Жүк және жолаушыларды тасымалдау кәсіпорындарының көрсеткен қызметінің өзіндік құнын есептен шығару	Материалдық есептер, қызметті көрсету туралы құжат	7010	8010
27	Байланыс ұйымының көрсеткен қызметінің өзіндік құнын есептен шығару	Материалдық есептер, қызметті көрсету туралы құжат	7010	8010
28	Жыл соңында негізгі өндірістің қалдығын есептен шығару	Нұсқау талаптары	1340	8010
	802 бөлімше. Меншікті өндірістің жартылай фабрикаттары			
1	Айдың соңында меншікті өндірістің жартылай фабрикаттары бойынша аяқталмаған өндірістің қалдық құнын есептен шығару	Аяқталмаған өндірісті есептен шығару есебі	1341	8020
2	Айдың басындағы меншікті өндірістің жартылай фабрикаттары бойынша аяқталмаған өндірістің қалдық құнын келесі кезеңнің басына апару	Аяқталмаған өндірісті есептен шығару есебі	8020	1341
3	Меншікті өндірістің жартылай фабрикаттары бойынша өзіндік құнды калькуляция жасау үшін шығындарды жинақтап, қорыту	Бухгалтерлік анықтама, есептер	8020	911-914

1	2	3	4	5
4	Өз цехтарына өңдеу үшін берілген жартылай фабрикаттар құнын есептен шығару	Мекеме бойынша бұйрық, жүкқұжаттар	8031	1341
5	Меншікті өндірістің жартылай фабрикаттары бойынша өзіндік құнды есептеу үшін негізгі өндірістің шығындарын жинақтап қорыту	Бухгалтерлік анықтама, есептер	8010	8020
	803 бөлімше. Қосалқы өндірістер			
1	Ағымдағы кезеңнің басында 1342 шоттан шығындарды қосалқы өндірістер цехтарының аяқталмаған өндірісіне алып өту	Бухгалтерлік анықтама, есептер	8030	1342
2	Қосалқы өндірістерде цехтары бойынша жұмсалған материалдық құндылықтардың құнын бейнелеу	Материалдық есептер, материалдарды есептен шығару актісі	8031	1310-1315, 1317
3	Қосалқы цехтардың технологиялық мақсаттар үшін алған бу, су, сығылған ауа, электр қуаты және т.б. құнын бейнелеу	Материалдық есептер, жүкқұжаттар	8031	8030
4	Қосалқы цехтардың технологиялық мақсаттарға жұмсалған газ, бу, электр қуаты және т.б. үшін жеткізушілердің шоттарын акцепттеу	Шот-фактуралар, жүкқұжаттар	8031	3310
5	Қосалқы цехтар жұмысшыларының еңбекақыларына жаратылған шығыстарды бейнелеу	Жүктелімдер, тізімдер, еңбекақы бойынша есептер	8032	3350
6	Қосалқы цехтар жұмысшыларының еңбекақыларынан бөлінген қаржыларды бейнелеу: — әлеуметтік салық бойынша; — бюджеттен тыс төлемдер бойынша	Бухгалтерлік анықтама, төлемдер бойынша есептер	8033 8033	3150 3390

1	2	3	4	5
7	Қосалқы цехтар жұмысшыларына демалыс ақы төлеу үшін резерв (қор) есептеу	Бухгалтерлік анықтамалар, есептер	8032, 8033	3350
8	Қосалқы цехтардың үстеме шығыстарын есептен шығару	Бухгалтерлік анықтама, есептер	8034	8040
9	Қосалқы цехтардың жұмыстарын орындау мен қызметтерді көрсету үшін негізгі цехтардың дайын өнімінің бөлігін пайдалануы	Талаптар, жүкқұжаттар, материалдық есептер	8031	1320
10	Өз цехтарына өңдеу үшін берілген меншікті өндіріс жартылай фабрикаттарының құнын есептен шығару	Мекеме бойынша бұйрық, жүкқұжаттар, есепті карточкалар	8031	1341
11	Өндірілген өнім, орындалған жұмыстар және көрсетілген қызметтерді калькуляциялау үшін қосалқы өндірістердің шығыстарын жинақтап, қорыту	Бухгалтерлік анықтама, есептер	8030	8031-8034
12	Меншікті өндіру жартылай фабрикаттарын есепке енгізу	Жүкқұжаттар	1341	8030
13	Айдың соңында қосалқы цехтардың аяқталмаған өндіріс қалдығын есептеп шығару	Бухгалтерлік анықтама, есептер	1423	8030
14	Алушыларға жолдау бекетіне дейін өнімді жеткізіп беру үшін көлік цехы қызметінің құнын есептеп шығару	Тауар-көлік жүкқұжаттары	7110	8030
15	Қосалқы цехтар қызметтерінің құнын есептен шығару: — зауыт басқару бойынша негізгі құралдарды жөндеу бойынша; — көмекші цехтардың негізгі құралдарының жөнделуі бойынша (өзара қызметтер); — негізгі өндірістің негізгі құралдарының жөнделуі бойынша	Мекеме бойынша бұйрық, есептер	7210 8044 8044	8030 8030 8030

1	2	3	4	5
16	Зауыт басқару бойынша көлік қызметтерін есептен шығару	Мекеме бойынша бұйрық, есептер	7210	8030
17	Материалдарды дайындау және сатып алу кезіндегі көмекші цехтардың көрсеткен қызметтері мен жұмсалған шығындарын өзіндік құнға енгізу	Мекеме бойынша бұйрық, есептер	1310-1314, 1317	8030
18	Қосалқы цехтардың жарық және жылу беру жөніндегі қызметтерін есептеп шығару: — негізгі өндіріс цехтары бойынша; — көмекші өндіріс цехтары бойынша; — өнімді өткізу бөлімдері бойынша; — зауыт басқару бойынша	Мекеме бойынша бұйрық, есептер	8048 8048 7110 7210	8030 8030 8030 8030
19	Өсімдегі малдардың өзіндік құнына қосалқы цехтар шығындарын енгізу	Мекеме бойынша бұйрық, есептер	2930	8030
20	Өндірісте пайдалану мүмкіндігі бойынша материалдардың қалдықтарын есепке енгізу	Техникалық бақылау актісі, жүкқұжаттар, есептер	1315	8031
21	Меншікті мұқтаждар үшін арналған қосалқы цехтардың өнімін қоймаға материал ретінде есепке енгізу	Жүкқұжаттар	1310-1314, 1317	8031
22	Қосалқы цехтың өндірілген өнімін нақты өзіндік құны бойынша есепке енгізу	Жүкқұжаттар	1320	8030
23	Бұрын ұйымдастырылған резерв есебінен негізгі құралдарды жөндеу шығындарын есептен шығару	Мекеме бойынша бұйрық, материалдық есептер	3390	8030
24	Негізгі құралдарды жоюмен байланысты қосалқы цехтардың қызметтерін есептен шығару	Мекеме бойынша бұйрық, негізгі құралдарды есептен шығару актісі	7410	8030

1	2	3	4	5
	804 бөлімше. Үстеме шығыстар			
1	Негізгі және қосалқы цехтардың өндірісіне, құрал-жабдықтарына, цех жайларына және т.б. қызмет көрсету мақсатында материалдардың жұмсалуды	Жүкқұжаттар, материалдық есептер	8041	1310-1314, 1317
2	Негізгі және қосалқы өндірістердің цехтарына төмен бағалы және тез тозушы бұйымдардың жіберілуі	Жүкқұжаттар, тауар-көлік құжаттары	8048	1315,3310, 3390
3	Негізгі және қосалқы цехтардың өндірістеріне қызмет көрсетумен айналысатын қызметкерлердің еңбекақылары бойынша шығыстарды есептеу	Жүктелімдер, тізімдер, еңбекақы жөніндегі есептер	8042	3350
4	Негізгі және қосалқы өндірістерге қызмет көрсетумен айналысатын қызметкерлердің еңбекақыларына сәйкес әлеуметтік салықты есептеу	Төлемдерді анықтау есептері	8043	3150
5	Негізгі және қосалқы өндірістердің цехтарындағы машиналар мен құрал-жабдықтар бойынша қызмет көрсету және пайдаланумен айналысатын жұмысшылардың еңбекақылары бойынша шығыстарды есептеу	Жүктелімдер, тізімдер, еңбекақы жөніндегі есептер	8042	3350
6	Машиналар мен құрал-жабдықтар бойынша қызмет көрсету және пайдаланумен айналысатын жұмысшылардың еңбекақы сомаларына сәйкес әлеуметтік қамсыздандыруға қаржы бөлінуі	Төлемдерді анықтау есептері	8043	3390

1	2	3	4	5
7	Негізгі және қосалқы цехтардың негізгі құралдарын жөндеу бойынша қосалқы цехтардың қызметтерін бейнелеу	Мекеме бойынша бұйрық, материалдық есептер	8044	8032
8	Цехтардың негізгі құралдарын жөндеуде мердігерлердің қызметтерін бейнелеу	Шот-фактуралар, мердігерлік келісім	8044	3310
9	Негізгі құралдарды жөндеу үшін алдағы кезеңде резервтерді (қорларды) ұйымдастыру	Мекеме бойынша бұйрық, есептер	8044	3390
10	Негізгі және қосалқы өндірістердің негізгі құралдары бойынша тозуды есептеу	Негізгі құралдардың тозуды есептеу	8045	2411-2414
11	Өндіріске қызмет ету шығыстарына жататын материалдық емес активтер бойынша өтелімді (амортизацияны) есептеу	Материалдық емес активтер бойынша өтелімді есептеу есептері	8045	2720, 2740
12	Негізгі және қосалқы цехтардың негізгі құралдарын жөндеу бойынша еншілес (бағынышты) ұйымдардың және бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардың қызметтерін бейнелеу	Келісімдер, материалдық есептер, шоттар, жүкқұжаттар	8044	3320-3340
13	Цехтарға қызмет ету мақсатында (сынақ, тәжірибе өткізу және т.б.) меншікті өндірістің жартылай фабрикаттарын босатуды бейнелеу	Жүкқұжаттар, шоттар	8041	1341
14	Өндірістің мұқтаждарын қамтамасыз ету үшін (электр қуаты, су, газ және т.б.) мердігерлердің қызметі жөнінде шоттарын акцепттеу	Шот-фактуралар, келісімдер	8041	3310

1	2	3	4	5
15	Сырт ұйымдар тарапынан көрсетілген коммуналды қызметтердің құнын бейнелеу	Шот-фактуралар, келісімдер	8046	3310
16	Мерзімі жеткен уақытта, ағымдағы жал бойынша бұрын төленген жал ақының сомасын бейнелеу	Жал ақыны есептеу есептері, төлем құжаттары	8047	1260
17	Ағымдағы кезеңде негізгі және қосалқы өндірістердегі негізгі құралдардың ағымдағы жалы бойынша жал ақысын есептеуді бейнелеу	Жал ақыны есептеу есептері, төлем құжаттары	8047	3390
18	Кезекті кезеңнің келуіне байланысты алдағы кезеңдердің шығыстарының бір бөлігін үстеме шығыстарға апару	Жал ақыны есептеу есептері, төлем құжаттары	8048	1630, 2940
19	Өнімдер түрлерінің арасында үлестіру үшін үстеме шығыстарды жинақтап, қорыту	Кезең шығыстарының жиынтығы	8040	8041-8048
20	Әрбір цехтың шығарған өнімінің түрлері арасында және аяқталмаған өндірісі бойынша тарату мақсатында негізгі цехтардың үстеме шығыстарын негізгі өндіріске апару	Кезең шығыстарының жиынтығы	8014	8040
21	Қосалқы цехтардың үстеме шығыстарын тиісті цехтар шығындарына апару	Кезең шығыстарының жиынтығы	8034	8040

III. ТАРАУ. БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕПТІ ЖҮРГІЗУДІҢ ҚАЗІРГІ ӘДІСТЕРІ

Халықаралық қаржылық есептіліктің стандарттарына (ХҚЕС) көшу жағдайында бухгалтерлік есеп жүргізудің әдістемесі

Көрнекілікті есепке ала отырып, авторлар студенттердің назарына экономиканың (өнеркәсіп, құрылыс, ауыл шаруашылығы, сондай-ақ тасымалдау және қызметтің басқа түрлерінде) барлық салаларындағы өнім өндіру, жұмыс және қызмет көрсетудің технологиялық процестерін зерттеудің дұрыстығы мен жүйелілігін анықтайтын бірнеше сызбаларды ұсынады (№ 1 мен № 1а сызбалары).

Оған қоса, бөлшек саудадағы тауардың бағасын құру мен оны өткізу жолдарының икемділігі механизмін толық және көрнекі түрде көрсетеді (№ 2 сызба).

Сақтандыру компаниясының резервтік капиталды қалыптастыруы мен сақтандыру ісін жүргізудің өндірістік емес процесі жеке қаралады (№ 3 сызба).

Бұл оқу құралының тағы бір маңыздылығы, авторлардың контрпассивті шоттарды, атап айтқанда, № 6020 «Сатылған өнімді қайтару» шотын, сатылған тауарлар қайтарылған жағдайда қолдануын көрнекі дәрежеде көрсетеді. Шынын айтқанда, біздің өмірімізге тек қана нарықтық қатынастарға көшге байланысты келісім шарттарға сәйкес сатылған тауарларды қайтару, сату жеңілдіктері, бағаны түсіру сияқты ұғымдар ене бастады. Бұл жағдай сатып алушылардың өздерінің мұқтаждықтарына тауарларды таңдау мен сатып алуда құқықтарын қорғап, ал сатушының өткізетін тауар үшін жауапкершілік дәрежесін күшейте түседі (№ 4 сызба).

Бұл төрт сызбаның ерекшелігі, олар экономиканың барлық салаларындағы шаруашылық процестер айналымы циклының аяқталғандығын толық және бірізді түрде көрсетуден тұрады. Олардың басты құндылығы, әрбір студентке ешқандай абыржусыз экономиканың кез келген саласындағы шаруашылық қызметтің әрбір кезеңінде проводка жазудың дұрыстығын анықтауға мүмкіндік беретін механизмнен тұрады.

Өндіріс пен сауда, сондай-ақ сатылған тауарларды қайтару кезіндегі бухгалтерлік проводкаларды жазудың дұрыстығын тексеру № 1 кесте бойынша жүргізіледі.

№ 1 кесте

Бухгалтерлік проводкалар жазудың дұрыстығын тексеру механизмі

Сызба бойынша:		Проводка бойынша:		
Шоттардың корреспонденциясы		Дт	Кт	Σ
8010	→ ⁴ 1320	1320	— 8010	= мөлшері
1040	← ⁸ 1310	1040	— 1310	= мөлшері
7010	→ ^{5а} 5410	5410	— 7010	= мөлшері
5410	→ ^{6а} 6010	6010	— 5410	= мөлшері
6020	← ⁹ 1210	6020	— 1210	= мөлшері
1310	← ¹ 3310	1310	— 3310	= мөлшері

Жалпы тексеру:

Мысалдар келтіреміз:

1-мысал — банкідегі есеп айырысу шотынан кассаға персоналдың еңбекақысын төлеу үшін 200000 теңге алынды.

Байланысатын екі шотты дұрыс таңдап және оларды «қоржынға» салуға әрекет жасаймыз. 1) «Есеп айырысу шотынан» деген тіркемені басшылыққа ала отырып, № 1 кестенің жәрдемімен сол кестедегі оның мағынасын анықтаймыз. Ол бухгалтерлік есептің № 1040 активті шотына сәйкес келеді; 2) «Кассаға» деген тіркеме тағы да № 1010 активті шотқа сәйкес келеді. Оларды «қоржынға» (шоттарды жинақтау және сараптау орны) саламыз. Одан соң, бұл екі шоттың байланысын «станокта» (шоттарды дұрыс үйлестіру және орналастыру орны) өңдейміз (төмендегі суретке қараңыз).

А) үлгісі. № 1040 шоттан бастайық, ол активті, ал «Есеп айырысу шотынан» деген тіркеме есеп айырысу шотындағы ақшаның кемуін білдіреді, демек, ережелерге сәйкес бұл шот *кредитте* тұруы тиіс;

В) үлгісі. № 1010 шот та активті, ал «кассаға» деген тіркеме кассадағы қолма-қол ақшаның көбеюін білдіреді, демек, ережелерге сәйкес бұл шот *дебетте* тұруы тиіс. Проводканың қорытынды жазуын келтірейік:

«Қоржын»		«Станок»			
	Басы	Дт	— Кт	Σ	= 200000
	А үлгісі		— 1040	=	200000
	В үлгісі	1010	—	=	200000
	Қорытынды	1010	— 1040	=	200000
Шаруашылық операцияның типін анықтаймыз		А	— А		І

2-мысал — қызметкердің еңбекақысынан 1500 теңге мөлшерінде табыс салығы ұсталды (есептелінді).

Байланысатын екі шотты дұрыс таңдап және оларды «қоржынға» салуға әрекет жасаймыз. 1) «Қызметкердің еңбекақысынан» деген тіркемені басшылыққа ала отырып, № 1 кестенің жәрдемімен сол кестедегі оның мағынасын анықтаймыз. Ол бухгалтерлік есептің № 3350 пассивті шотына сәйкес келеді; 2) «Табыс салығы ұсталды (есептелінді)» деген тіркеме тағы да № 3120 пассивті шотқа сәйкес келеді. Оларды «қоржынға» саламыз. Одан соң, бұл екі шоттың байланысын «станокта» өңдейміз (төмендегі суретке қараңыз).

А) үлгісі. № 3350 шоттан бастайық, ол пассивті, ал «Қызметкердің еңбекақысынан» деген тіркеме еңбекақы бойынша қарыздың кемуін білдіреді, демек, ережелерге сәйкес бұл шот *дебетте* тұруы тиіс;

В) үлгісі. № 3120 шот та пассивті, ал «Табыс салығы ұсталды (есептелінді)» деген тіркеме табыс салығы мөлшерінің көбеюін білдіреді, демек, ережелерге сәйкес бұл шот *кредитте* тұруы тиіс. Проводканың қорытынды жазуын келтірейік:

«Қоржын»		«Станок»			
	Басы	Дт	— Кт	Σ	= 1500
	А үлгісі	3350	—	=	1500
	В үлгісі		— 3120	=	1500
	Қорытынды	3350	— 3120	=	1500
Шаруашылық операцияның типін анықтаймыз		П	— П		П

3-мысал — кәсіпорынға жеткізушілерден 1000000 теңгеге материалдар келіп түсті.

Байланысатын екі шотты дұрыс таңдап және оларды «қоржынға» салуға әрекет жасаймыз. 1) «Жеткізушілерден» деген тіркемені басшылыққа ала отырып, №1 кестенің жәрдемімен сол кестедегі оның мағынасын анықтаймыз. Ол бухгалтерлік есептің №3310 пассивті шотына сәйкес келеді; 2) «Материалдар келіп түсті» деген тіркеме №1310 активті шотқа сәйкес келеді. Оларды қоржынға саламыз. Одан соң, бұл екі шоттың байланысын «станокта» өңдейміз (төмендегі суретке қараңыз).

А) үлгісі. №3310 шоттан бастайық, ол пассивті, ал «Жеткізушілерден» деген тіркеме жеткізушілер бойынша қарыздың көбеюін білдіреді, демек, ережелерге сәйкес бұл шот *кредитте* тұруы тиіс;

В) үлгісі. №1310 шот активті, ал «Материалдар келіп түсті» деген тіркеме материалдық ресурстар мөлшерінің көбеюін білдіреді, демек, ережелерге сәйкес бұл шот *дебетте* тұруы тиіс. Проводканың қорытынды жазуын келтірейік:

«Қоржын»		«Станок»			
	Басы	Дт	— Кт	Σ	= 1000000
	А үлгісі		— 3310	=	1000000
	В үлгісі	1310	—	=	1000000
	Қорытынды	1310	— 3310	=	1000000
Шаруашылық операцияның типін анықтаймыз		А	— П		П

4-мысал — кәсіпорын кассасынан персоналға 600000 теңге мөлшерде еңбекақы берілді.

Байланысатын екі шотты дұрыс таңдап және оларды «қоржынға» салуға әрекет жасаймыз. 1) «Кәсіпорын кассасынан» деген тіркемені басшылыққа ала отырып, №1 кестенің жәрдемімен сол кестедегі оның мағынасын анықтаймыз. Ол бухгалтерлік есептің №1010 активті шотына сәйкес келеді; 2) «Еңбек ақы берілді» деген тіркеме №3350 пассивті шотқа сәйкес келеді. Оларды «қоржынға» саламыз. Одан соң, бұл екі шоттың байланысын «станокта» өңдейміз (төмендегі суретке қараңыз).

А) үлгісі. №1010 шоттан бастайық, ол активті, ал «кәсіпорын кассасынан» деген тіркеме кассадағы қолма-қол ақшаның кемуін білдіреді, демек, ережелерге сәйкес бұл шот *кредитте* тұруы тиіс;

В) үлгісі. №3350 шот пассивті, ал «еңбекақы берілді» деген тіркеме еңбекақы бойынша қарыздың кемуін білдіреді, демек, ережелерге сәйкес бұл шот *дебетте* тұруы тиіс. Проводканың қорытынды жауын келтірейік.

«Қоржын»		Дт		Кт	Σ
	Басы		—		= 600000
	А үлгісі		—	1010	= 600000
	В үлгісі	3350	—		= 600000
	Қорытынды	3350	—	1010	= 600000
Шаруашылық операцияның типін анықтаймыз		II	—	A	IV

Көрсетілген әдістер жәрдемімен студенттер №1-4 сызбаларда бейнеленген қызметтің кез келген кезеңіндегі шаруашылық операциялар (проводкалар) жазудың дұрыстығын анық тексере алады.

Сызбалардың пайдаланылуын ыңғайластыру мақсатында шаруашылық процесс және оның құрамдас элементтерінің айналымы қалың сызықпен сызылған. Ал, басқа бухгалтерлік шоттар арасындағы байланыстар жіңішке сызықпен бейнеленген.

Бұл жерде біз бухгалтерлік шоттардың барлығы №5430 «Өткен жылдардағы пайда (залал)» шотынан басқа (егер алдыңғы жылдар есебінен қосылып есептелетін қарыздар болмаса) өздерінің қисынды аяқталатындығын айтуымыз керек.

Мысалдар келтіреміз: шоттар бойынша есептелген салықтар мен қарыздар (№3110-3190, 3360, 3220, 3210, 3240) есеп айырысу шотынан төленеді, ал №1250 «Қызметкерлердің қысқа мерзімді қарыздары» шоты бойынша берілген ақшалар шығыстарға жабылады және т.б.

Нәтижелі №5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шоты шаруашылық субъекті қызметінің түпкі мақсаты — пайда алуын өзінің салыстырылуында қалыптастыратын бухгалтерлік шоттардың шығыс және кіріс көрсеткіштерінің бағыттары бар жұлдыз ретінде бейнеленеді.

Шаруашылық операциялар жасауға кірісуден алдын біз оларды кейіннен келетін № 1—4 сызбаларда теориялық түрде қараймыз. Әрбір көрсетілген процестегі шаруашылық құралдар айналымының сызбасын қарап болғаннан соң, оларға кейбір түсініктеме береміз:

а) № 1 кестеге сәйкес шаруашылық операциялардың жүрісі бойынша көрсеткіш оқтың бағыты мен оның бағытының проводка көрсеткіші оғының бағытымен бірдей болу шартын (яғни, тек қана **кредиттен дебетке** қарай) қолдана отырып, студенттер бухгалтерлік проводкаларды қатесіз жаза алады;

б) Уақытты үнемді пайдалану мақсатында біз тек қана қалың сызықпен сызылған шаруашылық операциялар бойынша нақты мысалдар келтіріп отырамыз;

в) Ал, қалған жіңішке сызықпен сызылып және майда шрифтпен бейнеленген шаруашылық операциялар жекелеген түрде түсінік ретінде қолданылады;

г) Шаруашылық операциялардың тәртібі өздерінің технологиялық немесе қисынды жүйелілігімен көрсетіледі.

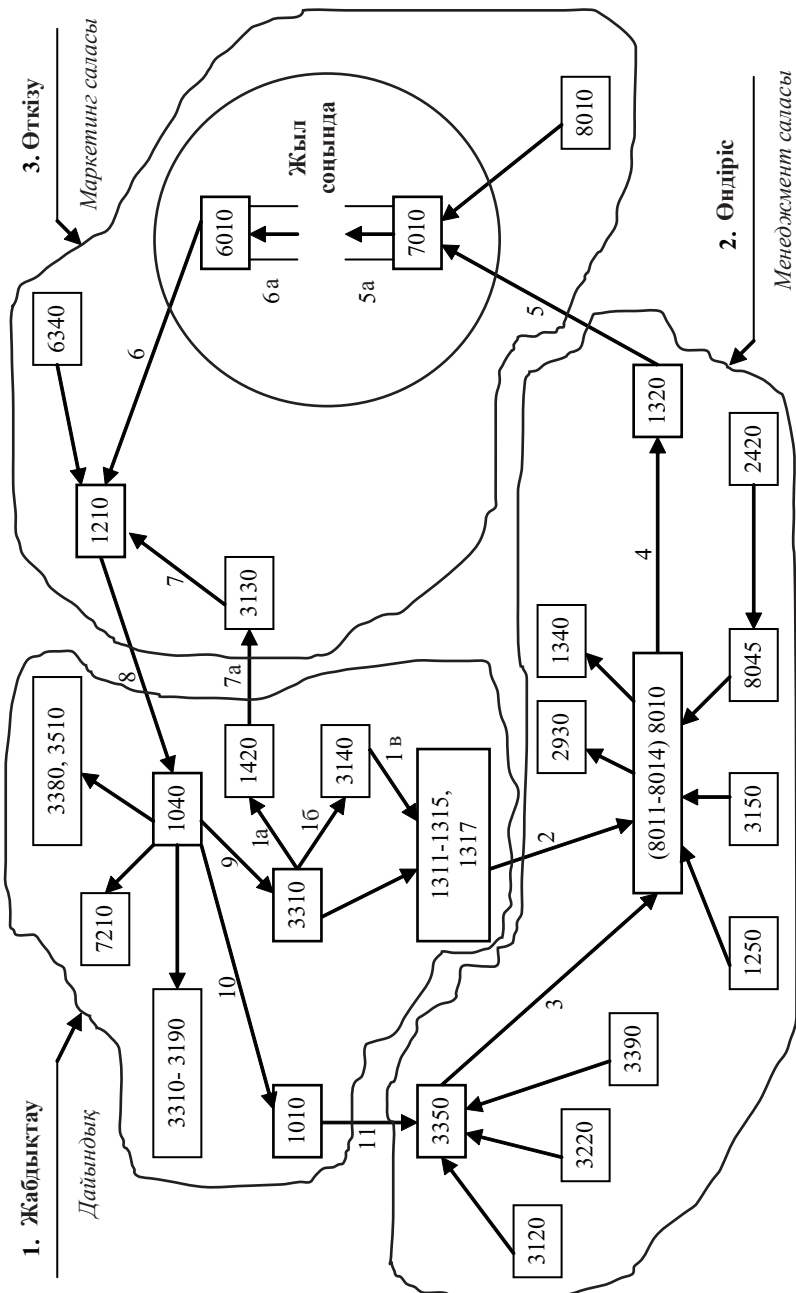
I бөлім. (Шаруашылық) өндірістік процесті қарайық.
Шаруашылық операциялардың тізімін келтіреміз:

№	Операциялардың мазмұны	Мөлшері	Шоттардың корреспонденциясы	
			Д-т	К-т
1	Жеткізушілерден материалдар келіп түсті	1000000	1310	3310
1a	Сатып алынған материалдар бойынша өтелуге тиіс ҚҚС	140000	1420	3310
1б	Келіп түскен материалдарға акциз есептелді	8000	3140	3310
1в	Есептелген акциз материалдың құнына апарылды	8000	1310	3140
2	Материалдардың қажетті мөлшері негізгі өндіріске шығыс етілді	800000	8011	1310
3	Қызметтегі персоналға еңбекақы есептелінді	100000	8012	3350
4	Негізгі өндірістен қоймаға дайын өнім келіп түсті	980000	1320	8010
5	Дайын өнім сатып алушыға жіберілді (өзіндік құн бойынша)	900000	7010	1320
6	Өткізілген өнімге табыс есептелінді	1100000	1210	6010
7	Өткізілген өнімге ҚҚС есептелінді	154000	1210	3130
7a	Өтелуге тиіс ҚҚС-ның мөлшері есепке жатыстырылды	140000	3130	1420
8	Есеп айырысу шотына сатып алушыдан (тапсырысшыдан) келіп түсті	1254000	1040	1210
9	Алынған материалдарға жеткізушілер тарапынан қойылған шоттары төленді	1148000	3310	1040
10	Банкідегі есеп айырысу шотынан кассаға қолма-қол ақша алынды	100000	1010	1040
11	Қызметтегі персоналдың еңбекақысы төленді	82000	3350	1010

Қысқаша талдау жасаймыз:

- 1) Қоймадағы материалдардың қалдығы (1000000 — 800000)
= 200000 теңге;
- 2) Есептелген акциз материалдың құнына апарылды = 8000 теңге;
- 3) Өтелуге тиіс ҚҚС есепке жатыстырылды = 140000 теңге;
- 4) Қоймадағы дайын өнімнің қалдығы (980000 — 900000)
= 80000 теңге;
- 5) Өткізілген өнімге есептелінген ҚҚС-ның мөлшері = 154000 теңге;
- 6) Салық инспекциясына төленуге тиіс ҚҚС-ның мөлшері
(154000 — 140000) = 14000 теңге;
- 7) Есеп айырысу шотындағы қалған ақшаның қалдығы
(1254000 — 1148000 — 100000) = 6000 теңге;
- 8) Қызметтегі персоналға берілген еңбекақының мөлшері
(100000 — 10000 — 8000)
№3350 №3220 №3120 = 82000 теңге;
- 9) Кассада қалған қолма-қол ақшаның қалдығы
(100000 — 82000) = 18000 теңге.

Шаруашылық (өндірістік) процеске қатысушы құралдар (қар жығар) айналымының құрылымы

«В» бабына сәйкес, технологиялық бірізділік бойынша (мөлшерлерін көрсетусіз) бұл шаруашылық операциялардың мазмұнын қысқаша түсіндіреміз:

№1 сызба бойынша

№	Шоттардың корреспонденциясы		Σ	Шаруашылық операциялардың мазмұны
	Дт	Кт		
1	2	3	4	5
<i>№8010 шот</i>				
1	8014	1250	Мөлшері	Негізгі өндірістегі үстеме (іссапар) шығыстары есептелді
2	8013	3150	Мөлшері	Негізгі өндірістегі әлеуметтік салық есептелді
3	8014	8045	Мөлшері	Амортизациялық қаржылар негізгі өндіріске апарылды
3a	8045	2421-2429	Мөлшері	Негізгі өндірістегі материалдық емес активтер мен негізгі құралдар бойынша амортизациялық қаржылар есептелінді
4	8010	8011-8014	Мөлшері	Негізгі өндірістегі шығындардың калькуляциялауы жүргізілді
5	2930	8010	Мөлшері	1. Құнарлы малдың төлі алынды (ауыл шаруашылығында) 2. Аяқталмаған құрылыстың мөлшері белгіленді (құрылыста)
6	1340	8010	Мөлшері	Жыл соңында негізгі өндіріс аяқталмаған өндіріс ретінде белгіленеді
<i>№7010 шот</i>				
1	7010	8010	Мөлшері	Негізгі өндірістің шығындары өзіндік құнға шығыс етіледі (көлік немесе қызметтің басқа түрлері көрсетілген кезде)
<i>№1210 шот</i>				
1	1210	3140	Мөлшері	Акцизді тауарды өткізуге акциз есептелінді

№1040 шот				
1	3101-3190	1040		Есеп айырысу шотынан салықтардың барлық түрлерінің төленуі
2	7210	1040	Мөлшері	Есеп айырысу шотынан әкімшілік шығыстардың (айыппұлдар, пошта-телеграф және басқа шаруашылық шығыстар) төленуі
3	6410, 6420, 7610, 7620	1040	Мөлшері	Есеп айырысу шотынан төтенше жағдайлар, тоқтатылған операциялар мен басқа ұйымдардағы үлесті қатысулар бойынша шығыстардың төленуі

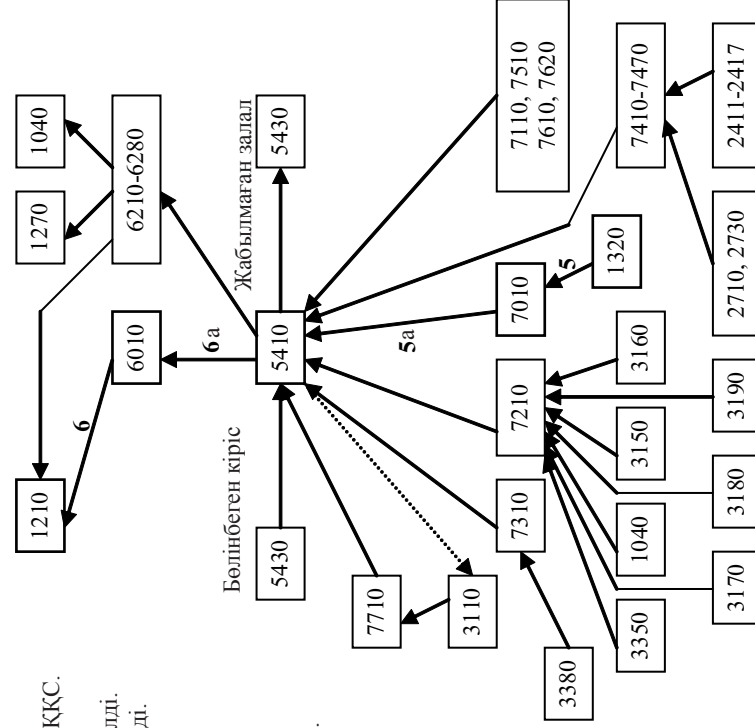
Құралдардың айналымын бейнелейтін операциялар:

- 1 — жеткізушілерден материалдар келіп түсті.
- 1a — сатып алынған ресурстар бойынша өтелуге тиіс ҚҚС.
- 1б — келіп түскен материалдарға акциз есептелінді.
- 1в — есептелген акциз материалдардың құнына енгізілді.
- 2 — қажетті материалдар негізгі өндіріске шығыс етілді.
- 3 — өндірістегі жұмысшыларға еңбекақы есептелінді.
- 4 — дайын өнім қоймаға келіп түсті.
- 5 — дайын өнім сатып алушыға жөнелтілді.
- 6 — өткізілген өнімге кіріс есептелді.
- 7 — өткізілген өнімге ҚҚС есептелді.
- 7a — өтелуге тиіс ҚҚС сомасы есепке жатыстырылды.
- 8 — есеп айырысу шотына алушылардан ақшалар келіп түсті.
- 9 — жеткізушілердің шоттары төленді.
- 10 — есеп айырысу шотынан кассаға қолма-қол ақша алынды.
- 11 — жұмысшыларға еңбекақы төленді.

Жыл соңында:

- 5a — өткізілген өнім өзіндік құнының мөлшері анықталды.
- 6a — өткізілген өнім үшін есептелген кірістің мөлшері анықталды.

№ 1a сызбасы

№1а сызбасы бойынша

№	Шоттардың корреспонденциясы		Σ	Шаруашылық операциялардың мазмұны
	Дт	Кт		
Табыстар				
<i>№1210 шот</i>				
1	1210	6210	Мөлшері	Материалдық емес активтердің есептен шығуынан түскен табыс
2	1210	6210		Негізгі құралдардың есептен шығуынан түскен табыс
<i>№1270 шот</i>				
1	1270	6110	Мөлшері	Инвестициялардың, қаржылай инвестициялардың пайдаланылуынан түскен табыс
2	1270	6120	Мөлшері	Дивидендтер мен сыйақылар бойынша есептелген табыс
<i>№1040 шот</i>				
1	1040	6250	Мөлшері	Бағамдық айырмадан түскен табыс
2	1040	6230	Мөлшері	Өкіметтің атқарушы органдарының субсидиялары
3	1040	6280	Мөлшері	Негізгі емес қызметтен түскен басқа кірістер
Шығыстар				
<i>№7210 шот</i>				
1	7210	1040	Мөлшері	Шаруашылық және әкімшілік шығыстардың төленуі
2	7210	3150	Мөлшері	Әкімшілік-басқару персоналдың еңбекақысынан әлеуметтік салық есептелді
3	7210	3160	Мөлшері	Жер салығы бойынша шығыстар есептелді
4	7210	3180	Мөлшері	Мүлік салығы бойынша шығыстар есептелді
5	7210	3170	Мөлшері	Көлік құралдарына салынатын салық бойынша шығыстар есептелді
6	7210	3190	Мөлшері	Салықтардың басқа түрлері бойынша шығыстар есептелді
7	7210	3350	Мөлшері	Әкімшілік-басқару персоналының еңбекақысы бойынша шығыстар есептелді

<i>№7310 шот</i>				
1	7310	3380	Мөлшері	Қаржыны пайдаланғаны үшін есептелген сыйақылар бойынша шығыстар есептелді
<i>№7410 шот</i>				
1	7410	2710, 2730	Мөлшері	Материалдық емес активтердің есептен шығуы бойынша шығыстар есептелді
<i>№7410 шот</i>				
1	7410	2410-2417	Мөлшері	Негізгі құралдардың есептен шығуы бойынша шығыстар есептелді
<i>№7710 шот</i>				
1	7710	3110	Мөлшері	Корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстар есептелді

Осыған ұқсас жолмен төтенше жағдайлар, тоқтатылған операциялар мен басқа ұйымдардағы үлесті қатысу бойынша шығыстар есептеледі.

Одан соң, шаруашылық қызметтің қаржылық нәтижелерін талдауға көшеміз.

Жыл соңында № 1а сызбасының жәрдемін пайдаланамыз. Ол үшін Бухгалтерлік есеп шоттары бас жоспарының нұсқауларына сәйкес № 6010 және № 7010 шоттарды № 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабамыз (№ 5а және № 6а шаруашылық операциялары).

Аталған екі шоттың нәтижелерін салыстырамыз: № 6010 шот бойынша табыс 1100000 теңгені құрады (№ 6 шаруашылық операция), ал № 7010 шот бойынша өзіндік құн шығындарының жиынтығы 900000 теңгеге тең болды (№ 5 шаруашылық операция). Нәтижесінде: кірістер шығыстардан 200000 теңгеге артық болды (1100000 — 900000), бұл жағдай **пайда** 200000 теңгеге тең болғанын білдіреді.

Ал, біз 200000 теңге жиынтық табыс алған соң, міндетті түрде корпорациялық табыс салығын есептеуге тиістіміз (біздің вариантта, ол өнеркәсіпте 30 %-ға тең болады). Бұл жағдайда корпорациялық табыс салығы (№ 3110 шот) тең болады:

$$200000 \times 30\% = 60000 \text{ теңге}$$

Оны біз төмендегі бухгалтерлік проводка бойынша есептейміз:

$$\text{Дт} \quad \text{Кт} \quad \Sigma \\ 7710 \quad - \quad 3110 \quad = \quad 60000$$

(Бұл жанама байланыс № 3110 және № 5410 шоттар арасында пунктирлі сызықпен көрсетілген).

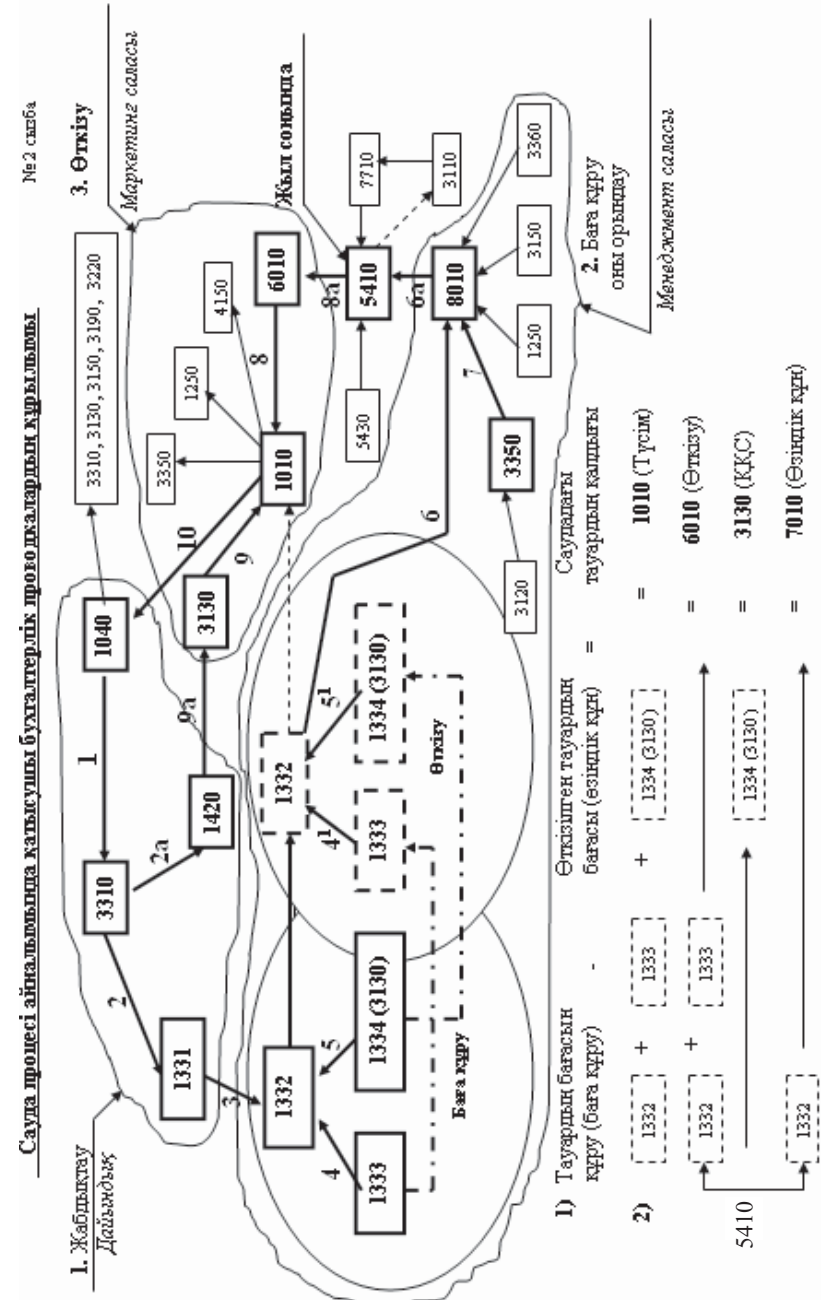
Ал, қалған есепті жылдың бөлінбеген табысы 200000 — 60000 = 140000 теңгеге тең және хронология бойынша алдыңғы жылдардың бөлінбеген табысына айналып, сонымен бірге № 5430 шотта жинақталып, бейнеленеді. (Бұл сызбаның сол жағында анық көрініп тұр).

Шығыстар кірістерден артық болған жағдайда кәсіпорын жиынтық залалға ұшырайды және корпорациялық табыс салығы есептелмейді. Көрсеткіш бағыты № 5410 шоттан № 5430 шотқа жіберілетіндігіне назар аударыңыз (ал, олар екеуі де пассивті), демек, кәсіпорын есепті жылда жабылмаған залалға ұшырайды, ал одан әрі табыс алу жағдайындағы тәртіпте қарала береді. (Бұл сызбаның оң жағында анық көрініп тұр).

Енді біз кірістер мен шығыстар бойынша жалпы талдау жасауымыз керек.

Сызбаның жоғарғы жағында № 6010 шоттан басқа материалдық емес активтер мен негізгі құралдардың есептен шығуынан, инвестициялардың пайдаланылуынан, бағалы қағаздар бойынша дивидендтерден, бағамдық айырмадан, өкіметтің атқарушы органдарының субсидиялары және құралдар мен ресурстарды қайтарымсыз түрде алудан түскен кірістерді көрсететін № 6210-6280 «Басқа да кірістер» шоттары орын алады.

Сызбаның төменгі жағында № 7010 шоттан басқа 7-ші бөлімнің басқа шоттары орын алады. Мысалы, № 7310 шот қаржылық ресурстарды пайдаланғаны үшін сыйақылар (№ 3380) есептеу бойынша шығыстарды бейнелейді; № 7210 шот енбекақы (№ 3350) есептеу, әкімшілік шығыстарды төлеу (№ 1040), әлеуметтік, жер, мүлік, көлік құралдарына және салықтардың басқа түрлерін төлеу (№ 3150, 3160, 3170, 3180, 3190) бойынша шығыстарды бейнелейді. №740 шотта материалдық емес активтер (№ 2710, 2730) мен негізгі құралдардың (2410-2417) есептен шығуын көрсетеді; № 7110, 7610, 7620 шоттар өнімді өткізу бойынша, төтенше жағдайлар мен тоқтатылған операциялар, сондай-ақ басқа ұйымдардағы үлесті қатысулардан болған шығыстардың есептелуін бейнелейді. Олар бойынша жоғарыда көрсетілген құралдар мен ресурстардың барлық түрлері шығыс етілуі мүмкін.

Бұл жерде өндірістегі өткізілген өнімнің өзіндік құны оған жұмсалатын материалдардың құнынан, оларды өңдейтін персоналдың еңбекақысынан, үстеме шығыстар және тікелей салықтардың кейбір түрлерінен қалыптасатындығына назар аударайық. Бұл менеджмент саласы болып табылады, өйткені ол адам факторымен байланысты. Ал, өнімді өткізу процесі маркетинг саласы болып табылады, өйткені ол нарықпен байланысады.

II бөлім. Енді біз сауда (коммерция) процесін қарауға көшеміз. № 2 сызба бойынша кейбір түсініктемелер берейік. Шаруашылық операциялар тізімін келтіреміз:

№	Операциялардың мазмұны	Мөлшері	Шоттардың корреспонденциясы	
			Д-т	К-т
1	Жеткізушілердің шоттары төленді	1254000	3310	1040
2	Жеткізушілерден сатып алынған тауарлар қоймаға келіп түсті	1100000	1331	3310
2a	Сатып алынған тауарлар бойынша ҚҚС	154000	1420	3310
3	Тауар саудаға шығарылды	800000	1332	1331
4	Тауарға үстеме баға қойылды (есептелінді)	200000	1332	1333
4 ¹	Тауарға қойылған үстеме баға өткізілді	150000	1332	1333
5	Өткізілетін тауарға ҚҚС есептелінді	140000	1332	1334
5 ¹	Өткізілген тауардың бағасындағы ҚҚС өткізілді	105000	1332	1334
6	Өткізілген тауардың өзіндік құны есептелді	600000	7010	1332
7	Персоналдың еңбекақысы есептелінді	40000	7010	3350
8	Тауардың өткізілуіне табыс есептелді	750000	1010	6010
9	Өткізілген тауарға ҚҚС есептелді	105000	1010	3130
9a	Сатып алынған тауарлар бойынша ҚҚС есепке жатыстырылды	154000	3130	1420
10	Қолма-қол ақша банкідегі есеп айырысу шотына өткізілді	855000	1040	1010

Қысқаша талдау жасаймыз: (еңбекақыны есептеусіз).

1) Қоймадағы тауардың қалдығы $(1100000 - 800000) = 300000$ теңге;

2) Саудадағы тауардың қалдығы $(1140000 - 855000) = 285000$ теңге;

3) Тауардың бағасындағы үстеменің қалдығы $(200000 - 150000) = 50000$ теңге;

4) Тауардың бағасындағы ҚҚС-ның қалдығы $(140000 - 105000) = 35000$ теңге;

5) Кассаға қолма-қол ақша түсті $(600000 + 150000 + 105000) = 855000$ теңге; № 1332 № 1333 № 1334

6) ҚҚС-ын төлеу бойынша. Сатып алынған тауарлар бойынша ҚҚС (№ 3110) 154000; өткізуге есептелінген ҚҚС (№ 3130) 105000; $154000 - 105000 = 49000$ теңге.

Бұл ҚҚС бойынша 49000 теңге артық төленуін білдіреді.

Бұл жағдай төмендегі себептен болып отыр:

а) қоймадағы тауарлардың қалдығы $(1100000 - 800000) = 300000$ теңге;

б) саудадағы тауарлардың қалдығы $285000 - (50000 + 35000) = 200000$ теңге. № 1332 № 1333 № 1334

«В» бабына сәйкес, біз технологиялық бірізділік бойынша бұл шаруашылық операциялардың мазмұнын қысқаша түсіндіреміз:

№	Шоттардың корреспонденциясы		Σ	Шаруашылық операцияның мазмұны
	Дт	Кт		
<i>№3350 шот</i>				
1	3350	3120	Мөлшері	Төлем көзі бойынша жеке тұлғалардан табыс салығы ұсталды (есептелді)
<i>№7010 шот</i>				
1	7010	1250	Мөлшері	Үстеме шығыстардың мөлшері саудадағы өзіндік құнға шығыс етіледі
2	7010	3150	Мөлшері	Әлеуметтік салықтың мөлшері саудадағы өзіндік құнға шығыс етіледі
3	7010	3360	Мөлшері	Жалгерлік міндеттемелердің мөлшері саудадағы өзіндік құнға шығыс етіледі
<i>№1010 шот</i>				
1	1250	1010	Мөлшері	Кассадан есепті сомалар берілді
2	3350	1010	Мөлшері	Кассадан еңбек ететін персоналдың еңбекақысы төленді

3	3360	1010	Мөлшері	Кассадан жалгерлік міндеттемелердің мөлшері төленді
<i>№1040 шот</i>				
1	3110, 3130	1040	Мөлшері	Есеп айырысу шотынан корпорациялық табыс салығы мен ҚҚС төленді
2	3150, 3120	1040	Мөлшері	Есеп айырысу шотынан әлеуметтік және жеке тұлғалардан табыс салығы төленді
3	3220	1040	Мөлшері	Есеп айырысу шотынан жинақтаушы зейнетақы қорына жарналар төленді

Енді шаруашылық операциялардың қаржылық нәтижелерін талдауға көшеміз.

Жыл соңында № 5410 шотқа сүйенеміз. Жоғарғы жақта орын алып тұрған № 6010 шот пен төменгі жақта орын алған № 7010 шоттарды № 5410 «Есептік жылдың пайдасы (залалы)» шотына жабамыз (№ 6а және № 8а шаруашылық операциялары). Екі шоттың нәтижелерін салыстырамыз: № 6010 шоттың есептелуі 750000 теңгеге тең болды (№ 8 шаруашылық операция), ал өзіндік құн бойынша шығындардың жиынтығы 640000 теңгені құрады (№ 6, 7 шаруашылық операциялар). Нәтижесінде кірістер 110000 теңгеге артып кетті. Бұл пайданың 110000 теңгені құрағанын білдіреді.

Ал, біз 110000 теңге жиынтық табыс алатын болсақ, демек, онда корпорациялық табыс салығын есептеуге тиістіміз (біздің үлгіде сауда және ол 30 %-ға тен). Бұл жағдайда корпорациялық табыс салығы (№ 3110 шот) тең болады:

$$110000 \times 30\% = 33000 \text{ теңге}$$

Оны біз төмендегі бухгалтерлік проводка бойынша есептейміз:

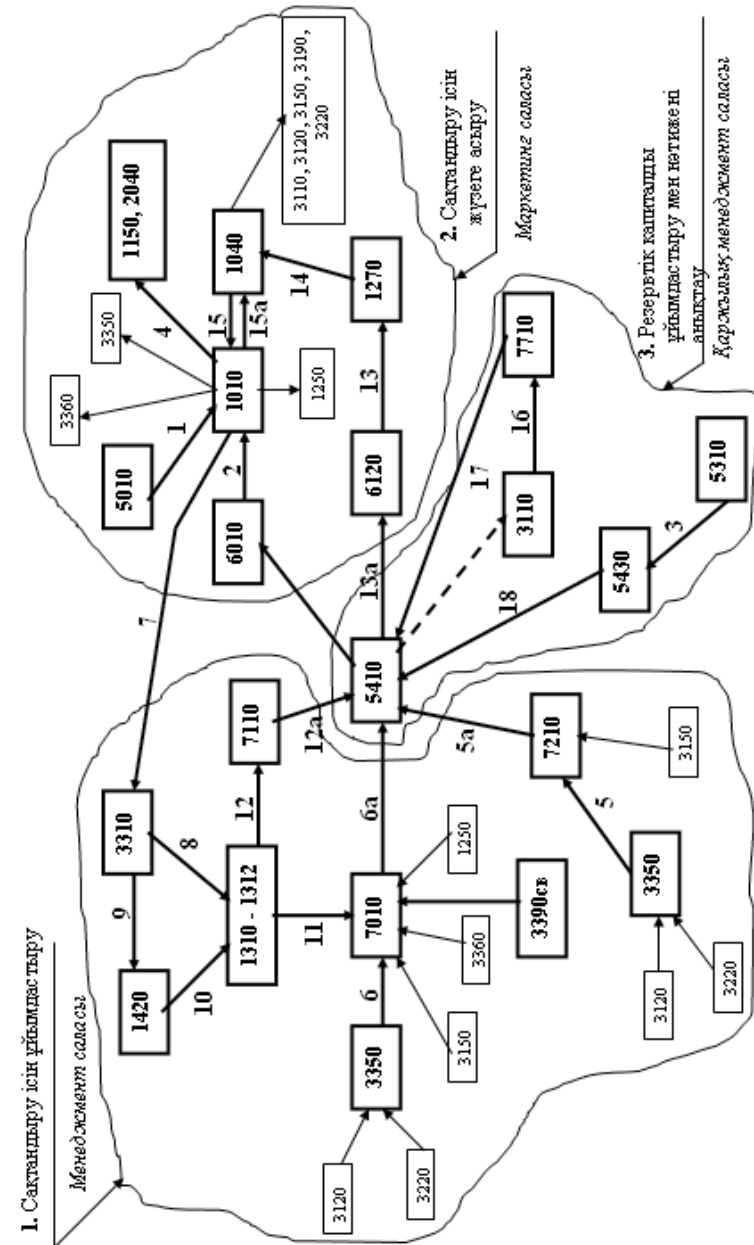
$$\begin{array}{r} \text{Дт} \quad \quad \text{Кт} \\ 7710 \quad \text{—} \quad 3110 \quad = \quad \Sigma \\ \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad \quad 33000 \end{array}$$

(Бұл жанама байланыс пунктирлі сызықпен №3110 және №5410 шоттар арасында көрсетілген). Бұл жерде біз саудадағы тауардың өзіндік құны өткізілген тауарлардың құнынан, сауданы жүргізетін персоналдың еңбекақысынан және т.б. қалыптасатындығына назар аударайық. Бұл менеджмент саласы болып табылады, өйткені ол адам факторымен байланысты. Ал, тауарды өткізу процесі маркетинг саласы болып табылады, өйткені ол өндіріс жағдайындағы дайын нарықпен байланысты.

Көрнекілік құрал мақсатында студенттерге саудадағы элементтер формулалары № 2 сызбада келтірілген.

№ 3 сызба

Сақтаншыру процесі айналымында қатысушы бухгалтерлік проводкалардың құрылымы

III бөлім. Сақтандыру ісі мен инвестициялық қызметті
 карауға көшеміз.

№ 3 сызба бойынша кейбір түсініктемелер, атап айтқанда,
 шаруашылық операцияларды келтіреміз:

№	Операциялардың мазмұны	Мөлшері	Шоттардың корреспонденциясы	
			Д-т	К-т
1	Бағалы қағаздар сатып алу үшін ақшалар салынды	800000	1010	5010
2	Сақтандыру жарналары келіп түсті	1200000	1010	6010
3	Құрылтайшылар құжаттарына сәйкес мөлшерде резервтік капиталға қаржылар өткізілді	800000	5430	5340
4	Сатып алу бағасы бойынша акциялар алынды	800000	1150	1010
5	Әкімшілік-басқару персоналының еңбекақысы есептелінді	180000	7210	3350
6	Брокерлердің еңбекақысы есептелінді	360000	7010	3350
7	Жеткізушілердің шоттары қолма-қол ақшамен төленді	23000	3310	1010
8	Жеткізушілерден материалдар келіп түсті	20000	1310	3310
9	Сатып алынған материалдар бойынша өтелуге тиіс ҚҚС	3000	1420	3310
10	ҚҚС-ның мөлшері материалдардың құнына апарылды	3000	1310	1420
11	Материалдардың құны сақтандыру қызметінің өзіндік құнына апарылды	5000	7010	1310
12	Материалдардың құны өткізу бойынша шығыстарға апарылды	18000	7110	1310
13	Акциялар бойынша тиесілі дивидендтер есептелді	80000	1270	6120
14	Дивидендтер сомасы банкідегі есеп айырысу шотына келіп түсті	80000	1040	1270
15	Есеп айырысу шотынан еңбекақы төлеу үшін қолма-қол ақша алынды	50000	1010	1040
16	Корпорациялық табыс салығы есептелінді	215100	7710	3110
17	Корпорациялық табыс салығының мөлшері №571 шотқа жабылады	215100	5410	7710
18	Есепті жылдың бөлінбеген табысы есептеліп, өткен жылдардағы пайдаға көшірілді	501900	5410	5430

Қысқаша талдау жасаймыз:

1) Сақтандыру ісі мен инвестициялық қызметте ҚҚС есептелмейді және өтелмейді, сондықтан сатып алынған материалдар бойынша ҚҚС сол материалдардың құнына апарылады;

2) Құнды қағаздарды шығару мен өткізу үшін резервтік капитал қалыптастыру қажет (біздің жағдайда ол 800000 теңгеге тең);

3) Сақтандыру ісі инвестициялық қызмет сияқты өндірістік процеске жатпайды және сондықтан оларды сақтандыру компаниясы үшін қосарландыру пайдалы болады;

4) Жыл соңында негізгі және негізгі емес қызметтерден түскен кірістердің мөлшерін анықтаймыз:

$$(1200000 + 80000) = 1280000 \text{ теңге (табыстар мөлшері)}$$

$$\text{№ 6010} \quad \text{№ 6120}$$

5) Сондай-ақ, қызметтердің аталған түрлері бойынша шығыстардың мөлшерін анықтаймыз:

$$(365000 + 18000 + 180000) = 563000 \text{ теңге (шығыстар мөлшері);}$$

$$\text{№ 7010} \quad \text{№ 7110} \quad \text{№ 7210}$$

$$6) \text{ Пайда } (1280000 - 563000) = 717000 \text{ теңгеге тең болады;}$$

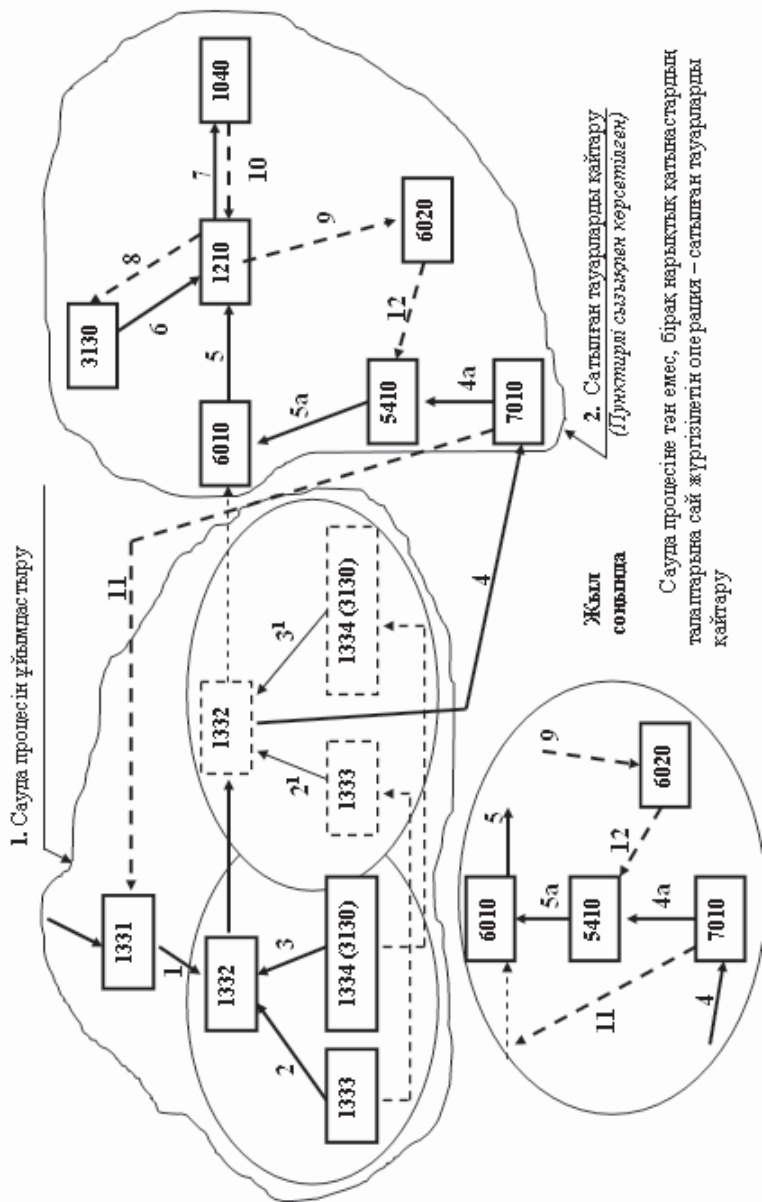
7) Корпорациялық табыс салығын есептейміз $(717000 \times 30\%) = 215100$ теңге;

8) Бөлінбеген табыс $717000 - 215100 = 501900$ теңгеге тең болады;

9) Құнды қағаздар шығару үшін есепті жылдың бөлінбеген табысы есебінен 800000 теңге мөлшерде капитал резервтелді.

Бұл сақтандыру компаниясы өзінің қызметінің бірінші жылы 717000 теңге мөлшерде жиынтық табыс ала отырып, кейінгі жылдарда жабылуға тиіс 298100 теңге *жабылмаған залал* мөлшерін білдіреді.

Сауданы тауарды қайтару процесіндегі бухгалтерлік провозкалардың құрылымы

«В» бабына сәйкес, технологиялық бірізділік бойынша көрсетілген шаруашылық операциялардың мазмұнын қысқаша түсіндіреміз:

№	Шоттардың корреспонденциясы		Σ	Шаруашылық операциялардың мазмұны
	Дт	Кт		
<i>№1010 шот</i>				
1	1250	1010	Мөлшері	Кассадан материалды жауапты тұлғаларға есепті сомалар берілді
2	3350	1010	Мөлшері	Кассадан қызмет ететін персоналдың еңбекақысы төленді
3	3360	1010	Мөлшері	Кассадан жалгерлік міндеттемелер бойынша қолма-қол ақша төленді
<i>№3350 шот</i>				
1	3350	3120	Мөлшері	Төлем көзі бойынша жеке тұлғалардан табыс салығы ұсталды (есептелді)
2	3350	3220	Мөлшері	Еңбекақыдан жинақтаушы зейнетақы қорына жарналар ұсталды
<i>№7210 шот</i>				
1	7210	3150	Мөлшері	Әкімшілік-басқару персоналының еңбекақысы есебінен әлеуметтік салық есептелінді
<i>№7010 шот</i>				
1	7010	1250	Мөлшері	Есепті сомалардың мөлшері өзіндік күнге апарылды
2	7010	3150	Мөлшері	Брокерлердің еңбекақысы есебінен әлеуметтік салық есептелінді
3	7010	3360	Мөлшері	Есептелген жалгерлік міндеттемелердің мөлшері сақтандыру ісінің өзіндік құнына апарылды
<i>№1040 шот</i>				
1	3110, 3150	1040	Мөлшері	Есеп айырысу шотынан корпорациялық табыс және әлеуметтік салықтар төленді
2	3120	1040	Мөлшері	Есеп айырысу шотынан жеке тұлғалардан табыс салығы төленді
3	3220	1040	Мөлшері	Есеп айырысу шотынан жинақтаушы зейнетақы қорына жарналар төленді

Егер зер салып № 3 сызбаға қарасак, онда сақтандыру ісі мен инвестициялық қызметтің өндіріс және саудадан біршама өзгеше ерекшелігін көруге болады.

а) Материалдық шығындар бұл жағдайда қызметтің өзіндік құнын қалыптастыруда негізгі рөл атқармайды;

б) Бұл жерде негізгі рөлді субъективті себептерге көбірек дәрежеде байланысты емес сақтандыру төлемдері (№ 3390 ст шоты) атқарады;

в) № 3 сызба бізге № 5410 шоттың ортасы болып және оны 3 аумаққа: 1) сақтандыру ісін ұйымдастыру (менеджмент саласы); 2) сақтандыру ісін жүзеге асыру (маркетинг саласы); 3) маңызы кем емес резервтік капиталды ұйымдастыру мен нәтижені анықтау (қаржылық менеджмент саласы) деп, ойша бөлуге мүмкін болатын жұлдызды көз алдымызға келтіреді. Және барлық сол 3 аумақ өзара тікелей байланыста емес. Олардың арасында айқын байланыстыратын сызық өткізуге болмайды. Бұл — сіздердің назарларыңызға ұсынылатын сақтандыру ісінің басты ерекшелігі.

IV бөлім. Сатылған тауарларды қайтару процесін қараймыз.

Бұл сауда процесіне тән емес, бірақ нарықтық қатынастарға сай жүргізілетін операция.

№ 4 сызбадан (№ 3350 шот бойынша еңбекақы есебінсіз) өткізілген тауардың өзіндік құнын қалыптастыру (№ 7010 шот) мен өткізуден түскен кірістердің есептелуі (№ 6010 шот) көрініп тұр.

Сауда процесіндегі бұрынғы мысалға ораламыз (оның мәліметтерін пайдаланамыз). Сатып алушы келісім шартының бабына сәйкес, оған өткізілген тауарлардың 285000 теңгелік бөлігін қайтарды делік (ҚҚС-ын қоса). Алдымен қайтарылған тауардың құнындағы ҚҚС-ның мөлшерін анықтаймыз, ол үшін:

1) басшылыққа қайтарылған тауардың толық бағасын аламыз: = 287500 теңге (№ 1210 шот);

2) өткізілген тауардың мөлшерін анықтаймыз: $285000 : 1,14 = 250000$ теңге (№ 1332 шот + № 1333 шот);

3) қайтарылған тауардың толық бағасынан алу ережесімен өткізілген тауардың мөлшеріне кемітеміз (285000 — 250000) және ол 35000 теңгеге тең болады.

Ал, қалған операцияларды төмендегі кестеде қараймыз.

№	Шаруашылық операциялардың мазмұны	Мөлшері	Шоттардың корреспонденциясы	
			Д-т	К-т
8	Өткізілген тауарлар бойынша есептелген ҚҚС-ның мөлшерін қайтару	35000	1210	3130
9	Сатылған тауарларды қайтару	250000	6020	1210
10	Қайтарылған тауарлар есебінен сатып алушыға ақша қайтару	285000	1210	1040
11	Тауарларды қоймаға қайтару	200000	7010	1331
12	Жыл соңында № 6020 шот № 5410 шотқа жабылады	250000	5410	6020

Өткізілген тауарларды қайтару процесінің қаржылық талдауын жасаймыз:

- 1) Қоймадағы тауарлардың қалдығы көбейді (200000 теңгеге);
- 2) Есеп айырысу шотындағы ақшаның қалдығы кемиді (285000 теңгеге);
- 3) ҚҚС бойынша артық төлемінің мөлшері көбейді (35000 теңгеге);
- 4) Бөлінбеген пайданың мөлшері кемиді (50000 теңгеге).

Өткізілген тауарларды қайтару жағдайын бейнелеудің көрнекілігі үшін бұл процесс пунктирлі сызықпен көрсетілген (№ 4 сызбаға қараңыз).

Өткізілген тауарларды қайтару нәтижесінде қалыптасатын пайда мөлшерінің талдауын жасаймыз. № 5410 шоттан № 6010 шотқа қарай № 5а шаруашылық операциясы бойынша кіріс (750000 теңге) жіберіледі, ал өзіндік құн бойынша № 7010 шоттан № 5410 шотқа қарай № 4а шаруашылық операциясы бойынша шығыс (640000 теңге) жіберіледі. Демек, пайда 110000 теңгені құрайды (өткізілген тауарлардың қайтарылуынсыз).

Сатылған тауарлардың қайтарылуы жағдайында № 9 шаруашылық операциясы бойынша № 6020 шот, оны 250000 теңгеге кеміте келіп, № 5410 шотқа қарай жөнеледі. Бір мезгілде № 11 шаруашылық операция бойынша № 7010 шоттағы шығыстар да 200000 теңгеге кемиді (тауарлардың қайтарылуы есебінен). Нәтижесінде пайда

№ 5410 шот тең болады (750000 — 640000) — (250000 — 200000)
= 60000 теңгеге № 6020 № 7010

Одан әрі шаруашылық операциялар бұрынғы қалыптасқан тәртіппен жүргізіле береді. Ал, сатылған тауарлардың қайтарылуы сауда процесінің тек қана бөлігі болатындықтан, бұл жерде «в» бабы болмайды, өйткені торапты түйіндерді кеңінен көрсетудің қажеттілігі жоқ.

Қазақстандық ұйымдардың ХҚЕС-на өтуімен байланысты 2006 жылдың 6 қаңтарынан бастап бухгалтерлік есеп шоттарының жұмыс жоспары күшіне ене бастағаны мәлім. Бұл шоттардың жұмыс жоспары қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарының талаптарын есепке алады (№ 2 қосымшаға қараңыз).

Енді шоттардың алдыңғы үлгі жоспарына қарағанда өзгешелігі, кәсіпорындар талдамалық шоттар ғана емес, сондай-ақ синтетикалық шоттарды аша алады.

ҚР Қаржы министрлігінің пікірінше, барлық ұйымдар үшін белгілі бір шоттар жоспары бола алмайды, өйткені мұндай жоспарды жасаушылар барлық компаниялардың жұмыс ерекшеліктерін біле алмайды. Басқа жағынан қарағанда, кәсіпорындардың көпшілігінде қажетті шоттардың қажетті жинағы бар деуге болады.

Сондықтан да олардың барлығы үшін міндетті талаптар қойылады. Шоттардың үлгі жоспары бір тәртіппен жасалғанын мынадан байқауға болады:

- активтер өтімділігінің кемуіне қарай орналасады;
- шоттар төрт мәнді саннан тұрады.

ҚР Қаржы министрінің «Қаржылық есептілік нысандарын бекіту туралы» жаңа бұйрығына сәйкес, «Кейбір акционерлік қоғамдар мен республикалық мемлекеттік кәсіпорындардың тиімді басқару мен бақылауды ұйымдастыру жөніндегі шаралар туралы» ҚР Үкіметінің 28.02.2001 ж. № 290 қаулысымен 1-қосымшада көрсетілген ұйымдар үшін қаржылық есептіліктің жылдық (тоқсандық) нысандары бекітілді.

Шоттардың жұмыс жоспары мынадай бөлімдерді қамтиды:

- 1 бөлім. «Қысқа мерзімді активтер»;
- 2 бөлім. «Ұзақ мерзімді активтер»;
- 3 бөлім. «Қысқа мерзімді міндеттемелер»;
- 4 бөлім. «Ұзақ мерзімді міндеттемелер»;
- 5 бөлім. «Капитал мен резервтер»;
- 6 бөлім. «Кірістер»;

7 бөлім. «Шығыстар»;

8 бөлім. «Өндірістік есепке алу шоттары».

Шоттардың жұмыс жоспарында баланстан тыс және контрактивті шоттардың жоқтығына назар аударайық. Одан басқа, кәсіпорындардың активтері мен міндеттемелері мерзімдік белгісімен, яғни қысқа және ұзақ мерзімді болып бөлінген.

Осы уақытқа дейін біздің қолдануымызда болмаған № 5420 «Есеп саясатының өзгеруі нәтижесінде пайданы (залады) түзету», № 6150 «Қаржылық аспаптардың әділ құнын өзгертуден түскен кірістер» және сол сияқты басқа шоттар енгізіліп отыр.

Одан басқа, шоттардың бұл жұмыс жоспары нарықтық экономика ережелерінің икемділігін, бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындардың қызметіндегі үлестік қатысу мәселелерін анық көрсетеді. Бұл шаруашылық субъектілердің жұмысын үйлестірудегі айқындылықты тәртіпке келтірудің кең мүмкіндіктеріне жол ашды. Бұл жағдайды № 7610 «Қауымдастырылған ұйымдардың залалындағы үлес» пен № 7620 «Бірлескен ұйымдардың залалындағы үлес» шоттары дәлелдейді.

Бұл ережелерді пайдалана отырып, № 7210 «Әкімшілік шығыстар» шотының қатарына № 7211 «Өнімнің, жұмыстың, қызметтің өзіндік құнына енгізілмейтін әкімшілік шығыстар» деген субшот енгізуді ұсынамыз. Бұл субшотта жеке және заңды тұлғаларға өтеусіз түрде ресурстар беру, малдың өлгені, сондай-ақ кәсіпкерлік қызметпен байланысты болмаған басқа шығыстарды бейнелеу мүмкін.

Ал, сауда ұйымдары үшін профессор В. К. Радостовецтың бұрынғы әдісі бойынша төмендегі № 1331 «Қоймадағы тауарлар», № 1332 «Саудадағы тауарлар», № 1333 «Тауарларға қойылған үстеме баға», № 1334 «Тауардың бағасындағы ҚҚС» субшоттарын ашу ұсынылады.

Бұл жерде шаруашылық операцияларды құру әдістемесінің концептуалды негізі өзгермегендігін айтып өтуіміз керек. Сондықтан, біздің бухгалтерлердің жұмысын ыңғайластыру үшін Типтік және Жұмыс жоспары шоттарының арасында істің шын мәні бойынша «өткел» болатын салыстырмалы және бухгалтерлік есеп шоттарының Типтік жоспарынан Жұмыс жоспарына көшу кестелері ұсынылады (№ 2 және № 3 қосымшаларға қараңыз).

Шоттардың жұмыс жоспарының басты артықшылығы, енді біздің бухгалтерлер халықаралық көлемде бухгалтерлік балансты еркін құрып және толық түсіне алатындығында болып табылады. Бұл Бүкіләлемдік сауда ұйымына (БСҰ) кіруге жақындасудың тағы бір қадамы.

Енді біз еліміздегі бухгалтерлік есеп жүргізудің қазіргі уақыттағы әдістемесіндегі кейбір проблемаларды ашып көрсеткіміз келеді. Мәселен, сол себептен осы уақытқа дейін бізде әлі бірыңғай нормалар мен стандарттар жоқ. Мысалы, бюджеттік мекемелер әлі де кеңестік дәірден қалған шоттардың бұрынғы жоспарын қолданып жүр. Ал, ҚР Қаржы министрлігі бухгалтерлік есеп және аудит департаментінің 1999 жылы 11 наурыздағы №23-3-1/42/689 хатына сәйкес, Қазақстан Республикасындағы барлық ұйымдар 1999 жылдың 1 қазанынан бастап бухгалтерлік есеп шоттарының бас жоспарына көшуге тиісті еді.

Бірақ, аталған нұсқау кейбір объективті және субъективті себептермен осы күнге дейін іске аспай келеді. Бұл жағдай бухгалтерлік есепті жүргізудің бір ізге келтірілуіне едәуір қолайсыздығын тигізіп отыр. Осы себептің салдарынан «Іс бухгалтерия» компьютерлік бағдарламасы өзінің бірыңғай пайдалануын таппай келеді. Жоспарды әміршіл экономиканың барлығын өз қолында ұстаушы тұтқа ретінде қарап келген бұрынғы еліктемелерден қайтуымыз керек. Енді біз оны құралдар мен қаржы-қаражатты пайдалану және шаруашылықты жүргізудің үнемділігі мөлшері, сондай-ақ мемлекет тарапынан болатын байқауда өздігінше дамуға тиісті нарықтық экономикаға ықпал ету мен реттеудің қолайлы құралы ретінде қарауымыз керек.

Біздің пікірімізше, шоттардың Жұмыс жоспары меншіктің түріне қарамастан экономиканың барлық салаларындағы бухгалтерлік есепті біріктіріп және аталған компьютерлік бағдарламаға оның бірыңғай көшуіне ықпал ететін байланыстырушы күш болуы қажет.

Қорытындысында біздің бухгалтерлер мен педагогтарды бухгалтерлік есеп шоттарының Типтік жоспарынан Жұмыс жоспарына көшу жолдары туралы саябырландырғымыз келеді.

Студенттер мен оқытушыларға алдағы уақытта бухгалтерлік есепті оқытудың көрсетілген әдістемесін қолдануды жалғастыру, ал одан соң ұсынылған салыстырмалы кестеге сәйкес, бірте-бірте шоттардың жұмыс жоспарына көшуді ұсынамыз.

Жоғарыда аталғандарды пайдалана отырып, біздер оқырмандарымыздың назарына бюджеттік жоспардан шоттардың Бас (Типтік) жоспарына және ХҚЕС шоттарына көшу кестесінің жаңа нұсқасын ұсынамыз (№ 4 қосымшаны қараңыз).

Одан басқа, оқу материалдарын халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына жақындату және де оқу құралынан меңгерген материалдарды баянды ету мақсатында студенттерді Типтік жо-

спар бойынша бұрын көрсетілген бухгалтерлік проводкалардың құрылымын шоттардың Жұмыс жоспары бойынша қайта қарап шығуға шақырамыз.

Сондай-ақ, бұрынғы ескі шоттар бойынша жазылған кітаптарды шығарып тастамай, керісінше, шоттардың Жұмыс жоспары, салыстырмалы кесте және ХҚЕС бойынша бухгалтерлік шоттарды жіктеудің №1 кестесін пайдалана отырып, осы оқу материалы мен бұрынғы оқу құралдарын өздігінше халықаралық стандарттар бойынша өңдеуге кеңес береміз. Мұндай әдістеме бухгалтерлік есепті халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына ырғақты түрде көшіруге мүмкіндік береді.

Бұл Қазақстан экономикасының бүкіләлемдік қауымдастыққа енуінің дұрыс бағытын тағы да дәлелдейді.

№ 1 кесте

ХҚЕС бойынша бухгалтерлік шоттарды жіктеу (2-ші тарауда келтірілген)

Балансқа қатысы бойынша жіктеу	Бөлімдердің нөмірлері	Кіші бөлімдердің (бөлімшелердің) нөмірлері	Бөлімдердің атауы	Ескерту
Активті	1	10, 11, 12, 13, 14, 15, 16	Қысқа мерзімді активтер	
Активті	2	20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29	Ұзақ мерзімді активтер	2320, 2420, 2620, 2720, 2740 шоттар
		II		
Пассивті	3	30, 31, 32, 33, 34, 35	Қысқа мерзімді міндеттемелер	
Пассивті	4	40, 41, 42, 43, 44,	Ұзақ мерзімді міндеттемелер	
Пассивті	5	50, 51, 52, 53, 54,	Капитал мен резервтер	
Пассивті	6	60, 61, 62, 63, 64	Кірістер	6020, 6030 шоттар
		кП		
Активті	7	70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77	Шығыстар	
Активті	8	80	Өндірістік есепке алу шоттары (калькуляциялық)	Үлестіруші-жинақтаушы шоттар

Ескерту: II — пассивті, кП — контрпассивті.

№ 1 қосымша

Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарына сәйкес қаржылық есептілікті жасайтын ұйымдар үшін бухгалтерлік есеп шоттарының жұмыс жоспарын әзірлеу жөніндегі нұсқаулыққа (негізге)

Бухгалтерлік есеп шоттарының жұмыс жоспарының синтетикалық шоттары топтарының тізбесі

1 бөлім. Қысқа мерзімді активтер

1000 Ақша қаражаттары

- 1010 Кассадағы теңгемен ақша қаражаты
- 1020 Кассадағы валютамен ақша қаражаты
- 1030 Жолдағы теңгемен ақша қаражаты
- 1040 Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаты
- 1050 Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаты
- 1060 Депозиттік банк шоттарындағы ақша қаражаты
- 1070 Арнайы шоттардағы ақша қаражаты
- 1100 Қысқа мерзімді қаржы инвестициялары**
- 1110 Қысқа мерзімді ұсынылған қарыздар
- 1120 Сауда үшін арналған қысқа мерзімді қаржы активтер
- 1130 Өтеу үшін ұсталатын қысқа мерзімді инвестициялар
- 1140 Сату үшін қолда бар қысқа мерзімді қаржы инвестициялары
- 1150 Өзге қысқа мерзімді қаржы инвестициялары
- 1200 Қысқа мерзімді дебиторлық берешек**
- 1210 Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі
- 1220 Еншілес ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі
- 1230 Қауымдастырылған және бірлескен ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі
- 1240 Филиалдар мен құрылымдық бөлімшелердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі
- 1250 Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі
- 1260 Жалдау бойынша қысқа мерзімді дебиторлық берешек
- 1270 Алуға тиіс қысқа мерзімді сыйақылар
- 1280 Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек
- 1290 Күмәнді талаптар бойынша резерв
- 1300 Корлар**
- 1310 Шикізат пен материалдар

- 1320 Дайын өнім
- 1330 Тауарлар
- 1340 Аяқталмаған өндіріс
- 1350 Өзге корлар
- 1360 Корларды есептен шығару бойынша резерв
- 1400 Ағымдағы салық активтері**
- 1410 Корпоративтік табыс салығы
- 1420 Қосылған құн салығы
- 1430 Өзге салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер
- 1500 Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер**
- 1510 Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер
- 1520 Сатуға арналған істен шығатын топтар
- 1600 Өзге қысқа мерзімді активтер**
- 1610 Берілген қысқа мерзімді аванстар
- 1620 Алдағы кезеңдердің шығыстары
- 1630 Өзге қысқа мерзімді активтер

2 бөлім. Ұзақ мерзімді активтер

2000 Ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар

- 2010 Ұзақ мерзімді берілген қарыздар
- 2020 Өтеуге дейін ұсталатын ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар
- 2030 Сатуға арналған қолда бар ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар
- 2040 Өзге ұзақ мерзімді қаржылық активтер
- 2100 Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек**
- 2110 Сатып алушылар мен тапсырысшылардың ұзақ мерзімді дебиторлық берешегі
- 2120 Еншілес ұйымдардың ұзақ мерзімді дебиторлық берешегі
- 2130 Қауымдастырылған және бірлескен ұйымдардың ұзақ мерзімді дебиторлық берешегі
- 2140 Филиалдар мен құрылымдық бөлімшелердің ұзақ мерзімді дебиторлық берешегі
- 2150 Қызметкерлердің ұзақ мерзімді дебиторлық берешегі
- 2160 Жалдау бойынша ұзақ мерзімді дебиторлық берешек
- 2170 Алуға арналған ұзақ мерзімді сыйақылар
- 2180 Өзге ұзақ мерзімді дебиторлық берешек
- 2200 Үлестік қатысу әдісімен есепке алынатын инвестициялар**
- 2210 Үлестік қатысу әдісімен есепке алынатын инвестициялар

- 2300 Жылжымайтын мүлікке инвестициялар**
- 2310 Жылжымайтын мүлікке инвестициялар
- 2320 Жылжымайтын мүлікке инвестициялардың амортизациясы және құнсыздануы
- 2400 Негізгі құралдар**
- 2400 Негізгі құралдар
- 2410 Негізгі құралдар
- 2420 Негізгі құралдардың амортизациясы және құнсыздануы
- 2500 Биологиялық активтер**
- 2510 Өсімдіктер
- 2520 Жануарлар
- 2600 Барлау және бағалау активтері**
- 2610 Барлау және бағалау активтері
- 2620 Барлау және бағалау активтерінің амортизациясы және құнсыздануы
- 2700 Материалдық емес активтер**
- 2710 Гудвилл
- 2720 Гудвиллдің құнсыздануы
- 2730 Өзге материалдық емес активтер
- 2740 Өзге материалдық емес активтер амортизациясы және құнсыздануы
- 2800 Кейінге қалдырылған салықтық активтер**
- 2810 Корпорациялық табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған салықтық активтер
- 2900 Өзге ұзақ мерзімді активтер**
- 2910 Берілген ұзақ мерзімді аванстар
- 2920 Алдағы кезеңдердің шығыстары
- 2930 Аяқталмаған құрылыс
- 2940 Өзге ұзақ мерзімді активтер
- 3 бөлім. Қысқа мерзімді міндеттемелер**
- 3000 Қысқа мерзімді қаржы міндеттемелері**
- 3010 Қысқа мерзімді банктік қарыз
- 3020 Қысқа мерзімді алынған қарыз
- 3030 Қатысушылардың дивидендтері және кірістері бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек
- 3040 Ұзақ мерзімді қаржы міндеттемелерінің ағымдағы бөлігі
- 3050 Өзге қысқа мерзімді қаржы міндеттемелері
- 3100 Салықтар бойынша міндеттемелер**
- 3110 Төлеуге тиісті корпорациялық табыс салығы

- 3120 Жеке табыс салығы
- 3130 Қосылған құн салығы
- 3140 Акциздер
- 3150 Әлеуметтік салық
- 3160 Жер салығы
- 3170 Көлік құралдары салығы
- 3180 Мүлік салығы
- 3190 Өзге салықтар
- 3200 Басқа да міндетті және ерікті төлемдер бойынша міндеттемелер**
- 3210 Әлеуметтік сақтандыру бойынша міндеттемелер
- 3220 Зейнетақы аударымдары бойынша міндеттемелер
- 3230 Басқа міндетті төлемдер бойынша өзге міндеттемелер
- 3240 Басқа ерікті төлемдер бойынша өзге міндеттемелер
- 3300 Қысқа мерзімді кредиторлық берешек**
- 3310 Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек
- 3320 Еншілес ұйымдарға берілетін қысқа мерзімді кредиторлық берешек
- 3330 Қауымдастырылған және бірлескен ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек
- 3340 Филиалдарға және құрылымдық бөлімшелерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек
- 3350 Енбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек
- 3360 Жалдау бойынша қысқа мерзімді берешек
- 3370 Ұзақ мерзімді кредиторлық берешектің ағымдағы бөлігі
- 3380 Төлеуге тиіс мерзімді сыйақылар
- 3390 Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек
- 3400 Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері**
- 3410 Қысқа мерзімді кепілдік міндеттемелер
- 3420 Заңды наразылықтар бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер
- 3430 Қызметкерлерге сыйақылар бойынша қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері
- 3440 Өзге қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері
- 3500 Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер**
- 3510 Алынған қысқа мерзімді аванстар
- 3520 Алдағы кезеңдердің кірістері
- 3530 Сатуға арналған істен шығатын топтың міндеттемелері
- 3540 Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер

4 бөлім. Ұзақ мерзімді міндеттемелер

4000 Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер

- 4010 Ұзақ мерзімді банктік қарыздар
- 4020 Ұзақ мерзімді алынған қарыздар
- 4030 Өзге ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер
- 4100 Ұзақ мерзімді кредиторлық берешек**
- 4110 Жеткізушілер мен мердігерлерге берілетін ұзақ мерзімді берешек
- 4120 Еншілес ұйымдарға берілетін ұзақ мерзімді кредиторлық берешек
- 4130 Қауымдастырылған және бірлескен ұйымдарға берілетін ұзақ мерзімді кредиторлық берешек
- 4140 Филиалдар мен құрылымдық бөлімшелерге берілетін ұзақ мерзімді кредиторлық берешек
- 4150 Жалдау бойынша ұзақ мерзімді берешек
- 4160 Төлеуге арналған ұзақ мерзімді сыйақылар
- 4170 Өзге ұзақ мерзімді кредиторлық берешек
- 4200 Ұзақ мерзімді бағалау міндеттемелері**
- 4210 Ұзақ мерзімді кепілгерлік міндеттемелер
- 4220 Заңды наразылықтар бойынша ұзақ мерзімді бағалау міндеттемелері
- 4230 Қызметкерлерге сыйақылар бойынша ұзақ мерзімді бағалау міндеттемелері
- 4240 Өзге ұзақ мерзімді бағалау міндеттемелері
- 4300 Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер**
- 4310 Корпорациялық табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер
- 4400 Өзге ұзақ мерзімді міндеттемелер**
- 4410 Алынған ұзақ мерзімді аванстар
- 4420 Алдағы кезендердің кірістері
- 4430 Өзге ұзақ мерзімді міндеттемелер

5 бөлім. Капитал мен резервтер

5000 Шығарылған капитал

- 5010 Жарияланған капитал
- 5020 Төленбеген капитал
- 5100 Эмиссиялық кіріс**
- 5110 Эмиссиялық кіріс

5200 Сатып алынған жеке меншік үлестік аспаптар

- 5210 Сатып алынған жеке меншік үлестік аспаптар

5300 Резервтер

- 5310 Құрылтай құжаттарында белгіленген резервтік капитал
- 5320 Қайта бағалауға арналған резерв
- 5330 Шетелдік валютаны қайта есептеуге арналған резерв
- 5340 Басқа да резервтер
- 5400 Бөлінбеген кіріс (жабылмаған залал)**
- 5410 Есепті жылдың пайдасы (залалы)
- 5420 Есеп саясатының өзгеруі нәтижесінде пайданы (залады) түзету
- 5430 Өткен жылдардағы пайда (пайда)

6 бөлім. Кірістер

6000 Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс

- 6010 Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс
- 6020 Сатылған өнімді қайтару
- 6030 Бағадан және сатудан түсетін жеңілдіктер
- 6100 Қаржыландырудан түскен кіріс**
- 6110 Сыйақылар бойынша кірістер
- 6120 Дивидендтер бойынша кірістер
- 6130 Қаржылық жалдау бойынша кірістер
- 6140 Инвестициялық жылжымайтын мүлік операцияларынан алынатын кіріс
- 6150 Қаржылық аспаптардың әділ құнын өзгертуден түскен кірістер
- 6160 Қаржыландырудан түсетін басқа да кірістер
- 6200 Басқа да кірістер**
- 6210 Активтердің шығуынан түскен кірістер
- 6220 Өтеусіз алынған активтерден алынатын кірістер
- 6230 Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер
- 6240 Құнсызданудан залалды қалпына келтіруден алынатын кірістер
- 6250 Бағамдық айырмадан түскен кірістер
- 6260 Операциялық жалдаудан түскен кірістер
- 6270 Биологиялық активтердің әділ құнын өзгертуден түскен кірістер
- 6280 Басқа да кірістер
- 6300 Қысқартылған қызметпен байланысты кірістер**
- 6310 Қысқартылған қызметпен байланысты кірістер

6400 Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке ескерілетін ұйымдар пайдасының үлесі

- 6410 Қауымдастырылған ұйымдардың пайда үлесі
6420 Бірлескен ұйымдардағы пайданың үлесі

7 бөлім. Шығыстар

7000 Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны

- 7010 Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны

7100 Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар

- 7110 Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар

7200 Әкімшілік шығыстар

- 7210 Әкімшілік шығыстар

7300 Қаржыландыруға арналған шығыстар

- 7310 Сыйақылар бойынша шығыстар
7320 Қаржылық жалдау бойынша пайыздарды төлеуге арналған шығыстар
7330 Қаржылық аспаптардың әділ құнын өзгертуден алынатын шығыстар

- 7340 Қаржыландыруға арналған басқа да шығыстар

7400 Басқа да шығыстар

- 7410 Активтердің шығуынан алынатын шығыстар
7420 Активтердің құнсыздануынан түсетін шығыстар
7430 Бағамдық айырма бойынша шығыстар
7440 Резервті құру және үмітсіз талаптарды есептен шығару бойынша шығыстар
7450 Операциялық жалдау бойынша шығыстар
7460 Биологиялық активтердің әділ құнын өзгертуден түсетін шығыстар
7470 Басқа да шығыстар
7500 Қысқартылған қызметпен байланысты шығыстар
7510 Қысқартылған қызметпен байланысты шығыстар
7600 Үлестік қатысу әдісімен ескерілетін ұйымдардың залалындағы үлес
7610 Қауымдастырылған ұйымдардың залалындағы үлес
7620 Бірлескен ұйымдардың залалындағы үлес
7700 Корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстар
7710 Корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстар

8 бөлім. Өндірістік есепке алу шоттары

- 8000 Өндірістік есепке алу шоттары
8010 Негізгі өндіріс
8020 Меншікті өндірістің жартылай фабрикаттары
8030 Қосалқы өндірістер
8040 Үстеме шығыстар

№ 2 қосымша

Типтік және Жұмыс жоспарлары шоттарының арасындағы салыстырмалы кесте

Р/с №	Ак-тив/ пассив	Шоттар (ХҚЕС)	Шоттың атауы	Талдама	Шоттар (ҚБЕС)
1	2	3	4	5	6
1 бөлім. Қысқа мерзімді активтер					
	<i>Актив</i>	<i>1000</i>	<i>Ақша қаражаттары</i>		
1	Актив	1010	Кассадағы теңгемен ақша қаражаты		451
2	Актив	1020	Кассадағы валютамен ақша қаражаты	— валюта түрлері бойынша	452
3	Актив	1030	Жолдағы теңгемен ақша қаражаты		411
4	Актив	1040	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаттары	— ағымдағы шоттар түрлері бойынша	441
5	Актив	1050	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаттары	— валюта түрлері бойынша	431
6	Актив	1060	Депозиттік банктік шоттардағы ақша қаражаты		441
7	Актив	1070	Арнайы шоттардағы ақша қаражаттары	— аккредитивтердің түрлері бойынша	421—423
	<i>Актив</i>	<i>1100</i>	<i>Қысқа мерзімді қаржылық инвестициялар</i>		
8	Актив	1110	Қысқа мерзімді ұсынылған қарыздар	— ұйымдар бойынша	403

1	2	3	4	5	6
9	Актив	1120	Сауда үшін арналған қысқа мерзімді қаржы активтері	— ұйымдар бойынша	
10	Актив	1130	Өтеуге дейін ұсталатын қысқа мерзімді инвестициялар	— акция түрлері бойынша	402, 302
11	Актив	1140	Сату үшін қолда бар қысқа мерзімді қаржы инвестициялары	— акция түрлері бойынша	402, 302
12	Актив	1150	Өзге қысқа мерзімді қаржы инвестициялары	— түрлері бойынша	401, 403
	Актив	1200	<u>Қысқа мерзімді дебиторлық берешек</u>		
13	Актив	1210	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	— сатып алушылар мен тапсырысшылар бойынша	301, 303
14	Актив	1220	Еншілес ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	— еншілес ұйымдар бойынша	321—323
15	Актив	1230	Қауымдастырылған және бірлескен ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	— ұйымдар бойынша	
16	Актив	1240	Филиалдар мен құрылымдық бөлімшелердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	— бөлімшелер бойынша	
17	Актив	1250	Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі		333
18	Актив	1251	— қызметкерлердің жалақы жөніндегі берешегі	— қызметкерлер бойынша	333/01
19	Актив	1252	— есеп беретін сомалар бойынша берешек	— қызметкерлер бойынша	333/02
20	Актив	1253	— берілген сомалар бойынша берешек	— қызметкерлер бойынша	333/03
21	Актив	1254	— қызметкерлердің жетіспеушіліктері бойынша берешегі	— қызметкерлер бойынша	333/04

1	2	3	4	5	6
22	Актив	1255	— қызметкерлердің өзге берешектері (ұрлау, бүлдіру, материалдық залал және т.б.)	— қызметкерлер бойынша	333/05
23	Актив	1260	Жалдау бойынша қысқа мерзімді дебиторлық берешек	— жалдау түрлері бойынша	342
24	Актив	1270	Алуға арналған қысқа мерзімді сыйақылар	— түрлері бойынша	332
25	Актив	1280	Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек	— түрлері бойынша	334
26	Актив	1290	Күмәнді талаптар бойынша резерв		311
	Актив	1300	<u>Қорлар</u>		
27	Актив	1310	Шикізат және материалдар	— сақтау орындары бойынша	201
28	Актив	1311	Сатып алынатын жартылай фабрикаттар және жиынтықтаушы бұйымдар	— сақтау орындары бойынша	202
29	Актив	1312	Отын	— сақтау орындары бойынша	203
30	Актив	1313	Ыдыс және ыдыстық материалдар	— сақтау орындары бойынша	204
31	Актив	1314	Қосалқы бөлшектер	— сақтау орындары бойынша	205
32	Актив	1315	Өзге материалдар	— сақтау орындары бойынша	206
33	Актив	1316	Ұқсатуға берілген материалдар	— сақтау орындары бойынша	207
34	Актив	1317	Құрылыс материалдары және басқалар	— сақтау орындары бойынша	208
35	Актив	1320	Дайын өнім	— сақтау орындары бойынша	221
36	Актив	1330	Тауарлар	— сақтау орындары бойынша	222, 223

1	2	3	4	5	6
37	Актив	1331	Қоймадағы тауарлар	— сақтау орындары бойынша	222-1
38	Актив	1332	Саудадағы тауарлар	— сақтау орындары бойынша	222-2
39	Актив	1333	Тауарларға қойылған үстеме баға	— сақтау орындары бойынша	222-3
40	Актив	1334	Тауардың бағасындағы ҚҚС	— сақтау орындары бойынша	222-4
41	Актив	1340	Аяқталмаған өндіріс	— сақтау орындары бойынша	211—213
42	Актив	1350	Өзге қорлар	— сақтау орындары бойынша	
43	Актив	1360	Қорларды есептен шығару бойынша резерв	— сақтау орындары бойынша	
	Актив	1400	<u>Ағымдағы салық активтері</u>		
44	Актив	1410	Корпорациялық табыс салығы		334/01
45	Актив	1420	ҚҚС		331
46	Актив	1430	Өзге салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер		334/02
	Актив	1500	<u>Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер</u>		
47	Актив	1510	Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер	— объектілер бойынша	
48	Актив	1520	Сатуға арналған істен шығатын топтар	— топтар бойынша	
	Актив	1600	<u>Өзге қысқа мерзімді активтер</u>		
49	Актив	1610	Берілген қысқа мерзімді аванстар	— жеткізушілер, мердігерлер бойынша	351—353

1	2	3	4	5	6
50	Актив	1620	Алдағы кезеңдердің шығыстары	— шығыстардың түрлері бойынша	343
51	Актив	1630	Өзге қысқа мерзімді активтер	— активтердің түрлері бойынша	342
2 бөлім. Ұзақ мерзімді активтер					
	Актив	2000	<u>Ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар</u>		
52	Актив	2010	Ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар	— кәсіпорындар бойынша	403
53	Актив	2020	Өтуге дейін ұсталатын ұзақ мерзімді инвестициялар	— акциялардың түрлері бойынша	402, 302
54	Актив	2030	Ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар	— акциялардың түрлері бойынша	402, 302
55	Актив	2040	Ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар	— түрлері бойынша	401, 403
	Актив	2100	<u>Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек</u>		
56	Актив	2110	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың ұзақ мерзімді дебиторлық берешегі	— сатып алушылар бойынша	301
57	Актив	2120	Еншілес ұйымдардың ұзақ мерзімді дебиторлық берешегі	— еншілес ұйымдар бойынша	321—323
58	Актив	2130	Қауымдастырылған және бірлескен ұйымдардың ұзақ мерзімді дебиторлық берешегі	— ұйымдар бойынша	
59	Актив	2140	Филиалдар мен құрылымдық бөлімшелердің ұзақ мерзімді дебиторлық берешегі	— бөлімшелер бойынша	

1	2	3	4	5	6
60	Актив	2150	Қызметкерлердің ұзақ мерзімді дебиторлық берешегі	— қызметкерлер бойынша	333
61	Актив	2151	— қызметкерлердің жалақы жөніндегі берешегі	— қызметкерлер бойынша	333/01
62	Актив	2152	— есеп беретін сомалар бойынша берешек	— қызметкерлер бойынша	333/02
63	Актив	2153	— берілген сомалар бойынша берешек	— қызметкерлер бойынша	333/03
64	Актив	2154	— қызметкерлердің жетіспеушіліктері бойынша берешегі	— қызметкерлер бойынша	333/04
65	Актив	2155	— қызметкерлердің өзге берешектері (ұрлау, бүлдіру, материалдық залал және т.б.)	— қызметкерлер бойынша	333/05
66	Актив	2160	Жалдау бойынша ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	— жалдау түрлері бойынша	342
67	Актив	2170	Алуға арналған ұзақ мерзімді сыйақылар	— түрлері бойынша	332
68	Актив	2180	Өзге ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	— түрлері бойынша	334
	Актив	2200	<u>Үлестік қатысу әдісімен есепке алынатын инвестициялар</u>		
69	Актив	2210	Үлестік қатысу әдісімен есепке алынатын инвестициялар	— ұйымдар бойынша	
	Актив	2300	<u>Жылжымайтын мүлікке инвестициялар</u>		
70	Актив	2310	Жылжымайтын мүлікке инвестициялар	— объектілер бойынша	144
71	Актив	2320	Жылжымайтын мүлікке инвестициялардың амортизациясы және құнсыздануы	— объектілер бойынша	
	Актив	2400	<u>Негізгі құралдар</u>		
72	Актив	2410	Негізгі құралдар		121—125

1	2	3	4	5	6
73	Актив	2411	Жер	— объектілер бойынша	121
74	Актив	2412	Ғимараттар	— объектілер бойынша	122
75	Актив	2413	Машиналар мен жабдықтар	— объектілер бойынша	123
76	Актив	2414	Көлік құралдары	— объектілер бойынша	124
77	Актив	2415	Компьютерлер, перифериялық қондырғылар және деректерді өңдеу жөніндегі жабдық	— объектілер бойынша	123
78	Актив	2416	Кеңсе жиһазы	— объектілер бойынша	125
79	Актив	2417	Өндірістік құрал-саймандар мен керек-жарақтар	— объектілер бойынша	125
80	Пассив	2420	Негізгі құралдардың амортизациясы және құнсыздануы		
81	Пассив	2421	Тозуы	— пайдалану орындары бойынша	131
82	Пассив	2422	Ғимараттардың құнсыздануы		—
83	Пассив	2423	Машиналар мен жабдықтардың тозуы	— пайдалану орындары бойынша	132
84	Пассив	2424	Машиналар мен жабдықтардың құнсыздануы		
85	Пассив	2425	Көлік құралдарының тозуы	— пайдалану орындары бойынша	133
86	Пассив	2426	Көлік құралдарының құнсыздануы		

1	2	3	4	5	6
87	Пассив	2427	Компьютерлер, перифериялық қондырғылардың тозуы	— пайдалану орындары бойынша	132
88	Пассив	2428	Кеңсе жиһазының тозуы	— пайдалану орындары бойынша	134
89	Пассив	2429	Өндірістік құрал-саймандар мен керек-жарақтардың тозуы	— пайдалану орындары бойынша	134
	Актив	2500	<u>Биологиялық активтер</u>		
90	Актив	2510	Өсімдіктер		125
91	Актив	2520	Жануарлар		125
	Актив	2600	<u>Барлау және бағалау активтері</u>		
92	Актив	2610	Барлау және бағалау активтері	— объектілер бойынша	
93	Пассив	2620	Барлау және бағалау активтерінің амортизациясы және құнсыздануы	— объектілер бойынша	
	Актив	2700	<u>Материалдық емес активтер</u>		
94	Актив	2710	Гудвилл	— түрлері бойынша	105
95	Пассив	2720	Гудвиллдің құнсыздануы	— түрлері бойынша	115
96	Актив	2730	Өзге материалдық емес активтер	— түрлері бойынша	101—106
97	Пассив	2740	Өзге материалдық емес активтердің амортизациясы және құнсыздануы	— түрлері бойынша	111—116
	Актив	2800	<u>Кейінге қалдырылған салықтық активтер</u>		
98	Актив	2810	Корпорациялық табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған салықтық активтер		334

1	2	3	4	5	6
	Актив	2900	<u>Өзге ұзақ мерзімді активтер</u>		
99	Актив	2910	Берілген ұзақ мерзімді аванстар	— келісім шарттар мен кәсіпорындар бойынша	351—353
100	Актив	2920	Алдағы кезеңдердің шығыстары	— шығыстардың түрлері бойынша	341—343
101	Актив	2930	Аяқталмаған құрылыс	— объектілер бойынша	126
102	Актив	2940	Өзге ұзақ мерзімді активтер	— активтердің түрлері бойынша	334
3 бөлім. Қысқа мерзімді міндеттемелер					
	Пассив	3000	<u>Қысқа мерзімді қаржы міндеттемелері</u>		
103	Пассив	3010	Қысқа мерзімді банктік қарыз	— заем шарттары бойынша	601
104	Пассив	3020	Қысқа мерзімді алынған қарыз	— заем шарттары бойынша	602
105	Пассив	3030	Қатысушылардың дивидендтері және кірістері бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек	— акциялардың түрлері және қатысушылар бойынша	621—623
106	Пассив	3040	Ұзақ мерзімді қаржы міндеттемелерінің ағымдағы бөлігі	— заем шарттары бойынша	
107	Пассив	3050	Өзге қысқа мерзімді қаржы міндеттемелері		

1	2	3	4	5	6
	Пассив	3100	<u>Салықтар бойынша міндеттемелер</u>		
108	Пассив	3110	Төлеуге тиісті корпорациялық табыс салығы		631
109	Пассив	3120	Жеке табыс салығы		639/01
110	Пассив	3130	ҚҚС		633
111	Пассив	3140	Акциздер		634
112	Пассив	3150	Әлеуметтік салық		635
113	Пассив	3160	Жер салығы		636
114	Пассив	3170	Көлік құралдары салығы		638
115	Пассив	3180	Мүлік салығы		637
116	Пассив	3190	Өзге салықтар	— салықтардың түрлері бойынша	639/02
	Пассив	3200	<u>Басқа да міндетті және ерікті төлемдер бойынша міндеттемелер</u>		
117	Пассив	3210	Әлеуметтік салық бойынша міндеттемелер		687
118	Пассив	3220	Зейнетақы аударымдары бойынша міндеттемелер		686
119	Пассив	3230	Басқа міндетті төлемдер бойынша міндеттемелер	— түрлері бойынша: алымдар, төлем-ақылар, баждар, кедендік төлемдер	639
120	Пассив	3240	Басқа ерікті төлемдер бойынша өзге міндеттемелер		687
	Пассив	3300	<u>Қысқа мерзімді кредиторлық берешек</u>		
121	Пассив	3310	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	— жеткізушілер бойынша	671

1	2	3	4	5	6
122	Пассив	3320	Еншілес ұйымдарға берілетін қысқа мерзімді кредиторлық берешек	— ұйымдар бойынша	641—643
123	Пассив	3330	Қауымдастырылған және бірлескен ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек	— ұйымдар бойынша	
124	Пассив	3340	Филиалдарға және құрылымдық бөлімшелерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	— филиалдар және құрылымдық бөлімшелер бойынша	
125	Пассив	3350	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	— қызметкерлер бойынша	681
126	Пассив	3360	Жалдау бойынша қысқа мерзімді берешек	— келісім шарттар бойынша	683
127	Пассив	3370	Ұзақ мерзімді кредиторлық берешектің ағымдағы бөлігі	— келісім шарттар бойынша	687
128	Пассив	3380	Төлеуге тиіс қысқа мерзімді сыйақылар	— сыйақылардың түрлері бойынша	684
129	Пассив	3390	Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	— түрлері бойынша	687
	Пассив	3400	<u>Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері</u>		
130	Пассив	3410	Қысқа мерзімді кепілдік міндеттемелер	— келісімдер бойынша	651
131	Пассив	3420	Заңды наразылықтар бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер	— келісімдер бойынша	652
132	Пассив	3430	Қызметкерлерге сыйақылар бойынша қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері	— келісімдер бойынша	681
133	Пассив	3440	Өзге қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері		687

1	2	3	4	5	6
	<i>Пассив</i>	3500	<u>Өзге қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері</u>		
134	Пассив	3510	Алынған қысқа мерзімді аванстар	— сатушылар бойынша	661—663
135	Пассив	3520	Алдағы кезеңдердегі кірістері	— кірістердің түрлері бойынша	611
136	Пассив	3530	Сатуға арналған істен шығатын топтың міндеттемелері		
137	Пассив	3540	Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер	— міндеттемелердің түрлері бойынша	687
4 бөлім. Ұзақ мерзімді міндеттемелер					
	<i>Пассив</i>	4000	<u>Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер</u>		
138	Пассив	4010	Ұзақ мерзімді банктік қарыздар	— келісімдер бойынша	601
139	Пассив	4020	Ұзақ мерзімді алынған қарыздар	— келісімдер бойынша	602
140	Пассив	4030	Өзге ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	— келісімдер бойынша	603
	<i>Пассив</i>	4100	<u>Ұзақ мерзімді кредиторлық берешек</u>		
141	Пассив	4110	Жеткізушілер мен мердігерлерге берілетін ұзақ мерзімді берешек	— жеткізушілер бойынша	671
142	Пассив	4120	Еншілес ұйымдарға берілетін ұзақ мерзімді кредиторлық берешек	— жеткізушілер бойынша	641—643
143	Пассив	4130	Қауымдастырылған және бірлескен ұйымдарға берілетін ұзақ мерзімді кредиторлық берешек	— ұйымдар бойынша	

1	2	3	4	5	6
144	Пассив	4140	Филиалдар мен құрылымдық бөлімшелерге берілетін ұзақ мерзімді кредиторлық берешек	— ұйымдар мен бөлімшелер бойынша	
145	Пассив	4150	Жалдау бойынша ұзақ мерзімді берешек	— келісімдер бойынша	683
146	Пассив	4160	Төлеуге арналған ұзақ мерзімді сыйақылар	— сыйақылардың түрлері бойынша	684
147	Пассив	4170	Өзге ұзақ мерзімді кредиторлық берешек	— түрлері бойынша	687
	<i>Пассив</i>	4200	<u>Ұзақ мерзімді бағалау міндеттемелері</u>		
148	Пассив	4210	Ұзақ мерзімді кепілгерлік міндеттемелер	— келісімдер бойынша	651
149	Пассив	4220	Заңды наразылықтар бойынша ұзақ мерзімді бағалау міндеттемелері	— келісімдер бойынша	652
150	Пассив	4230	Қызметкерлерге сыйақылар бойынша ұзақ мерзімді бағалау міндеттемелері	— келісімдер бойынша	681
151	Пассив	4240	Өзге ұзақ мерзімді бағалау міндеттемелері	— міндеттемелердің түрлері бойынша	687
	<i>Пассив</i>	4300	<u>Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер</u>		
152	Пассив	4310	Корпорациялық табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер		632
	<i>Пассив</i>	4400	<u>Өзге ұзақ мерзімді міндеттемелер</u>		
153	Пассив	4410	Алынған ұзақ мерзімді аванстар	— сатып алушылар бойынша	661—663

1	2	3	4	5	6
154	Пассив	4420	Алдағы кезеңдердің кірістері	— табыстардың түрлері бойынша	611
155	Пассив	4430	Өзге ұзақ мерзімді міндеттемелер	— міндеттемелердің түрлері бойынша	687
5 бөлім. Капитал мен резервтер					
	Пассив	5000	<u>Шығарылған капитал</u>		
156	Пассив	5010	Жарияланған капитал	— қатысушылар бойынша	503
157	Пассив	5020	Төленбеген капитал	— қатысушылар бойынша	511
	Пассив	5100	<u>Эмиссиялық кіріс</u>		
158	Пассив	5110	Эмиссиялық кіріс		
	Пассив	5200	<u>Сатып алынған және жеке меншік үлестік аспаптар</u>		
159	Пассив	5210	Сатып алынған және жеке меншік үлестік аспаптар		
	Пассив	5300	<u>Резервтер</u>		
160	Пассив	5310	Құрылтай құжаттарында белгіленген резервтік капитал	— резервтердің түрлері бойынша	552
161	Пассив	5320	Қайта бағалауға арналған резерв	— резервтердің түрлері бойынша	541—543
162	Пассив	5330	Шетелдік валютаны қайта есептеуге арналған резерв		
163	Пассив	5340	Басқа да резервтер		
	Пассив	5400	<u>Бөлінбеген кіріс (жабылмаған залал)</u>		
164	Пассив	5410	Есепті жылдың пайдасы (залалы)	— бөлу фактісі бойынша	561, 571
165	Пассив	5420	Есеп саясатының өзгеруі нәтижесінде пайданы (залалды) түзету	— қажет болған кезде	

1	2	3	4	5	6
166	Пассив	5430	Өткен жылдардағы пайда (залал)	— бөлу фактісі бойынша	562
6 бөлім. Кірістер					
	Пассив	6000	<u>Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс</u>		
167	Пассив	6010	Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс	— келісім шарттардың түрлері бойынша	701
168	Пассив	6020	Сатылған өнімді қайтару	— келісім шарттардың түрлері бойынша	711
169	Пассив	6030	Бағадан және сатудан түсетін жеңілдіктер	— жеңілдіктердің түрлері бойынша	712, 713
	Пассив	6100	<u>Қаржыландырудан түскен кіріс</u>		
170	Пассив	6110	Сыйақылар бойынша кірістер	— сыйақылардың түрлері бойынша	724
171	Пассив	6120	Дивидендтер бойынша кірістер	— бағалы қағаздардың түрлері бойынша	724
172	Пассив	6130	Қаржылық жалдау бойынша кірістер	— жалдаудың түрлері бойынша	—
173	Пассив	6140	Инвестициялық жылжымайтын мүлік операцияларынан түскен кірістер	— жалдау келісімдері бойынша	—
174	Пассив	6150	Қаржылық аспаптардың әділ құнын өзгертуден алынатын кірістер	— бағалы қағаздардың түрлері бойынша	—
175	Пассив	6160	Қаржыландырудан түсетін басқа да кірістер	— бағалы қағаздардың түрлері бойынша	727

1	2	3	4	5	6
	<i>Пассив</i>	6200	<u>Басқа да кірістер</u>		
176	Пассив	6210	Активтердің шығуынан түскен кірістер	— активтердің түрлері бойынша	721, 722, 723
177	Пассив	6220	Өтеусіз алынған активтерден алынатын кірістер	— активтердің түрлері бойынша	727
178	Пассив	6230	Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер	— субсидиялардың түрлері бойынша	726
179	Пассив	6240	Құнсызданудан залалды қалпына келтіруден алынатын кірістер		—
180	Пассив	6250	Бағамдық айырмадан түскен кірістер		725
181	Пассив	6260	Операциялық жалдаудан түскен кірістер		—
182	Пассив	6270	Биологиялық активтердің әділ құнын өзгертуден түскен кірістер		—
183	Пассив	6280	Басқа да кірістер	— кірістердің түрлері бойынша	727
	<i>Пассив</i>	6300	<u>Қысқартылатын қызметпен байланысты кірістер</u>		
184	Пассив	6310	Қысқартылатын қызметпен байланысты кірістер		863 (кредит)
	<i>Пассив</i>	6400	<u>Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке ескерілетін ұйымдар пайдасының үлесі</u>		
185	Пассив	6410	Қауымдастырылған ұйымдардың пайда үлесі		871 (кредит)
186	Пассив	6420	Бірлескен ұйымдардағы пайданың үлесі		871 (кредит)

1	2	3	4	5	6
7 Бөлім. Шығыстар					
	<i>Актив</i>	7000	<u>Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны</u>		
187	Актив	7010	Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	— өнім, қызметтердің түрлері бойынша	801
	<i>Актив</i>	7100	<u>Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар</u>		
188	Актив	7110	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	— шығыстардың түрлері бойынша	811
	<i>Актив</i>	7200	<u>Әкімшілік шығыстар</u>		
189	Актив	7210	Әкімшілік шығыстар	— шығыстардың түрлері бойынша	821
190	<i>Актив</i>	7211	<u>Өнімнің, қызметтердің өзіндік құнына енгізілмейтін әкімшілік шығыстар</u>	— шығыстардың түрлері бойынша	821
	<i>Актив</i>	7300	<u>Қаржыландыруға арналған шығыстар</u>		
191	Актив	7310	Сыйақылар бойынша шығыстар	— сыйақылардың түрлері бойынша	831
192	Актив	7320	Қаржылық жалдау бойынша пайыздарды төлеуге арналған шығыстар	— келісімдер бойынша	831
193	Актив	7330	Қаржылық аспаптардың әділ құнын өзгертуден алынатын шығыстар		—
194	Актив	7340	Қаржыландыруға арналған басқа да шығыстар	— шығыстардың түрлері бойынша	845

1	2	3	4	5	6
	Актив	7400	<u>Басқа да шығыстар</u>		
195	Актив	7410	Активтердің шығуынан алынатын шығыстар	— активтердің түрлері бойынша	841—843
196	Актив	7420	Активтердің құнсыздануынан түсетін шығыстар	— активтердің түрлері бойынша	—
197	Актив	7430	Бағамдық айырма бойынша шығыстар	— валюталардың түрлері бойынша	844
198	Актив	7440	Резервті құру және үмітсіз талаптарды есептен шығару бойынша шығыстар		821
199	Актив	7450	Операциялық жалдау бойынша шығыстар		845
200	Актив	7460	Биологиялық активтердің әділ құнын өзгертуден түсетін шығыстар		—
201	Актив	7470	Басқа да шығыстар	— шығыстардың түрлері бойынша	845
	Актив	7500	<u>Қысқартылған қызметпен байланысты шығыстар</u>		
202	Актив	7510	Қысқартылған қызметпен байланысты шығыстар	— шығыстардың түрлері бойынша	863
	Актив	7600	<u>Үлестік қатысу әдісімен ескерілетін ұйымдардың залалындағы үлес</u>		
203	Актив	7610	Қауымдастырылған ұйымдардың залалындағы үлес	— ұйымдар бойынша	871
204	Актив	7620	Бірлескен ұйымдардың залалындағы үлес	— ұйымдар бойынша	871
	Актив	7700	<u>Корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстар</u>		

1	2	3	4	5	6
205	Актив	7710	Корпорациялық табыс салығы бойынша шығыстар		851
8 бөлім. Өндірістік есепке алу шоттары					
	Актив	8000	<u>Өндірістік есепке алу шоттары</u>		
206	Актив	8010	<u>Негізгі өндіріс:</u>	— цехтар, учаскелер бойынша	900
207	Актив	8011	Материалдар		901
208	Актив	8012	Өндірістік жұмысшылардың еңбекақысы		902
209	Актив	8013	Еңбекақы қорынан аударымдар		903
210	Актив	8014	Үстеме шығыстар		904
211	Актив	8020	<u>Меншікті өндірістің жартылай фабрикаттары</u>	— түрлері бойынша	910
212	Актив	8021	Материалдар		911
213	Актив	8022	Өндірістік жұмысшылардың еңбекақысы		912
214	Актив	8023	Еңбекақы қорынан аударымдар		913
215	Актив	8024	Үстеме шығыстар		914
216	Актив	8030	<u>Қосалқы өндірістер</u>	— цехтар бойынша	920
217	Актив	8031	Материалдар		921
218	Актив	8032	Өндірістік жұмысшылардың еңбекақысы		922
219	Актив	8033	Еңбекақы қорынан аударымдар		923
220	Актив	8034	Үстеме шығыстар		924
221	Актив	8040	<u>Үстеме шығыстар</u>	— өндіріс түрлері бойынша	930
222	Актив	8041	Материалдар	— негізгілері	931
223	Актив	8042	Өндірістік жұмысшылардың еңбекақысы	— қосалқылары	932
224	Актив	8043	Еңбекақы қорынан аударымдар		933
225	Актив	8044	Негізгі құралдарды жөндеу		934

1	2	3	4	5	6
226	Актив	8045	Негізгі құралдар мен МеА тозуы		935
227	Актив	8046	Коммуналдық қызметтер		936
228	Актив	8047	Жалдау ақысы		937
229	Актив	8048	Өзге үстеме шығыстар		938

№ 3 қосымша

**Бухгалтерлік есеп шоттарының Типтік жоспарынан Жұмыс жоспарына
КӨШУ КЕСТЕСІ**

№ п/п	Акт / пас	ҚБЕС бойынша шоттың №	Типтік жоспар бойынша бөлімше және шот	Жұмыс жоспары бойынша оған тең бөлімше немесе шот	ХКЕС бойынша шоттың №	Ескерту
1 БӨЛІМ. АЙНАЛЫМНАН ТЫС АКТИВТЕР						
		10	Материалдық емес активтер	Материалдық емес активтер	2700	
1	А	101	Лицензиялық келісімдер	Материалдық емес активтер	2710	Ұсынылады
2	А	102	Бағдарламаларды қамтамасыз ету	Материалдық емес активтер	2711	Ұсынылады
3	А	103	Патенттер	Материалдық емес активтер	2712	Ұсынылады
4	А	104	Ұйымдастыру шығындары	Материалдық емес активтер	2713	Ұсынылады
5	А	105	Гудвилл (Кәсіпорынның іскер байланыстарының шартты құны)	Гудвилл	2710	
6	А	106	Басқа материалдық емес активтер	Өзге материалдық емес активтер	2730	
		II	Материалдық емес активтердің амортизациясы			
7	II	111	Материалдық емес активтердің амортизациясы — лицензиялық келісімдер	Материалдық емес активтердің құнсыздануы	2720	Ұсынылады

1	2	3	4	5	6	7
8	II	112	Материалдық емес активтердің амортизациясы — бағдарламаларды қамтамасыз ету	Материалдық емес активтердің құнсыздануы	2720	Ұсынылады
9	II	113	Материалдық емес активтердің амортизациясы — патенттер	Материалдық емес активтердің құнсыздануы	2720	Ұсынылады
10	II	114	Материалдық емес активтердің амортизациясы — ұйымдастыру шығындары	Материалдық емес активтердің құнсыздануы	2720	Ұсынылады
11	II	115	Материалдық емес активтердің амортизациясы — гудвилл	Гудвиллдің құнсыздануы	2720	Ұсынылады
12	II	116	Материалдық емес активтердің амортизациясы — басқа материалдық емес активтер	Өзге материалдық емес активтердің амортизациясы және құнсыздануы	2740	
		12	Негізгі құралдар	Негізгі құралдар	2410	
13	А	121	Жер	Жер	2411	
14	А	122	Үйлер мен ғимараттар	Ғимараттар	2412	
15	А	123	Машиналар мен жабдықтар, беріліс құрылғылар	Машиналар мен жабдықтар	2413	
				Компьютерлер, перифериялық қондырғылар және деректерді өңдеу жөніндегі жабдық	2415	
16	А	124	Көлік құралдары	Көлік құралдары	2414	
17	А	125	Басқа негізгі құралдар	Кеңсе жиһазы	2416	
				Өндірістік құрал-саймандар мен керек-жарақтар	2417	
				Биологиялық активтер	2500	

1	2	3	4	5	6	7
				Өсімдіктер	2510	
				Жануарлар	2520	
18	A	126	Аяқталмаған өндіріс	Аяқталмаған құрылыс	2930	
		13	Негізгі құралдардың тозуы	Негізгі құралдардың амортизациясы және құнсыздануы	2420	
19	П	131	Үйлер мен ғимараттардың тозуы	<i>Ғимараттардың тозуы</i>	2421	
				<i>Ғимараттардың құнсыздануы</i>	2422	
20	П	132	Машиналар мен жабдықтар, беріліс құрылғылардың тозуы	<i>Машиналар мен жабдықтардың тозуы</i>	2423	
				<i>Машиналар мен жабдықтардың құнсыздануы</i>	2424	
21	П	133	Көлік құралдарының тозуы	<i>Көлік құралдарының тозуы</i>	2425	
22	П	134	Басқа негізгі құралдардың тозуы	<i>Көлік құралдарының құнсыздануы</i>	2426	
				<i>Компьютерлер, перифериялық қондырғылардың тозуы</i>	2427	
				<i>Кеңсе жиһазының тозуы</i>	2428	
				<i>Өндірістік құрал-саймандар мен керек-жарақтардың тозуы</i>	2429	
		14	Инвестициялар	Қысқа мерзімді қаржы инвестициялары	1100	
23	A	141	Еншілес ұйымдарға инвестициялар	Қысқа мерзімді ұсынылған қарыздар	1110	

1	2	3	4	5	6	7
24	A	142	Бағынышты ұйымдарға инвестициялар	Қысқа мерзімді ұсынылған қарыздар	1110	
25	A	143	Бірлесіп бақыланатын заңды тұлғаларға инвестициялар	Қысқа мерзімді ұсынылған қарыздар	1110	
26	A	144	Жылжымайтын мүлікке инвестициялар	Өзге қысқа мерзімді қаржы инвестициялары	1150	
2 БӨЛІМ. ТАУАР-МАТЕРИАЛДЫҚ ҚОРЛАР						
		20	Материалдар	Қорлар	1300	
27	A	201	Шикізат пен материалдар	Шикізат пен материалдар	1310	
28	A	202	Сатып алынған шалафабрикаттар мен жинақтау бұйымдары, конструкциялар мен тетіктер	<i>Сатып алынатын жартылай фабрикаттар және жиынтықтаушы бұйымдар</i>	1311	
29	A	203	Отын	<i>Отын</i>	1312	
30	A	204	Ыдыс және ыдыс материалдары	<i>Ыдыс және ыдыстық материалдар</i>	1313	
31	A	205	Қосалқы бөлшектер	<i>Қосалқы бөлшектер</i>	1314	
32	A	206	Басқа материалдар	<i>Өзге материалдар</i>	1315	
33	A	207	Сыртқа өндеуге берілген материалдар	<i>Ұқсатуға берілген материалдар</i>	1316	
34	A	208	Құрылыс және басқа материалдар	<i>Құрылыс материалдары және басқалар</i>	1317	
		21	Аяқталмаған өндіріс			
35	A	211	Негізгі өндіріс	Аяқталмаған өндіріс	1340	
36	A	212	Меншікті өндірістің шалафабрикалары		1341	

1	2	3	4	5	6	7
37	A	213	Көмекші өндірістер		1342	
	A	22	Тауарлар			
38	A	221	Дайын өнім	Дайын өнім	1320	
39	A	222	Сатып алынған тауарлар	Тауарлар	1330	
				<i>Қоймадағы тауарлар</i>	1331	
				<i>Саудадағы тауарлар</i>	1332	
				<i>Тауарларға қойылған үстеме баға</i>	1333	
				<i>Тауардың бағасындағы ҚҚС</i>	1334	
40	A	223	Басқа тауарлар	Басқа тауарлар	1350	

3 БӨЛІМ. ДЕБИТОРЛЫҚ ҚАРЫЗ ЖӘНЕ БАСҚА АКТИВТЕР

		30	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қарызы	Қысқа мерзімді дебиторлық берешек	1200	
41	A	301	Алуға тиіс шоттар	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	1210	
				Сатып алушылар мен тапсырысшылардың ұзақ мерзімді берешегі	2110	
42	A	302	Алынған вексельдер	Өтеуге дейін ұсталатын ұзақ мерзімді инвестициялар	2020	
				Ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар	2030	
43	A	303	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың басқа қарыздары	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың ұзақ мерзімді дебиторлық берешегі	2110	

1	2	3	4	5	6	7
		31	Күмәнді борыштар бойынша резервтер	Күмәнді талаптар бойынша резерв	1290	
44	A	311	Күмәнді борыштар бойынша резервтер	Күмәнді талаптар бойынша резерв	1290	
		32	Еншілес (бағынышты) ұйымдардың дебиторлық қарызы	Еншілес ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	1220	
45	A	321	Еншілес ұйымдардың дебиторлық қарызы	Еншілес ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	1220	
46	A	322	Бағынышты ұйымдардың дебиторлық қарызы	Филиалдар мен құрылымдық бөлімшелердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	1240	
47	A	323	Бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалардың дебиторлық қарызы	Қауымдастырылған және бірлескен ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	1230	
		33	Басқа дебиторлық қарыздар	Басқа дебиторлық қарыздар		
48	A	331	Өтелуге тиіс косымша құнға салынатын салық	Қосылған құн салығы	1420	
49	A	332	Қаржыны пайдаланғаны үшін есептелген сыйақылар	Алуға арналған қысқа мерзімді сыйақылар	1270	
50	A	333	Қызметкерлердің және басқа адамдардың есепті қарыздары	Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық қарыздары	1250	

1	2	3	4	5	6	7
51	A	334	Басқалар, оның ішінде шағымдар бойынша қойылған алашақ қарыздар	Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек	1280	
				Өзге ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	2180	
		34	Алдағы кезеңдердің шығыстары			
52	A	341	Сақтандыру полисі	Алдағы кезеңдердің шығыстары	1620	
53	A	342	Жалгерлік төлемдері	Өзге қысқа мерзімді активтер	1630	
				Жалдау бойынша қысқа мерзімді дебиторлық берешек	1260	
54	A	343	Алдағы кезеңдердің басқа шығыстары	Өзге қысқа мерзімді активтер	1630	
		35	Берілген аванстар	Берілген аванстар		
55	A	351	Тауар-материалдық қорларды жеткізіп беруге берілген аванстар	Берілген қысқа мерзімді аванстар	1610	
56	A	352	Жұмысты орындауға және қызмет көрсетуге берілген аванстар	Берілген қысқа мерзімді аванстар	1610	
57	A	353	Басқа берілген аванстар	Берілген қысқа мерзімді аванстар	1610	

4 БӨЛІМ. ҚАРЖЫЛЫҚ ИНВЕСТИЦИЯЛАР МЕН АҚШАЛАР

1	2	3	4	5	6	7
		40	Қаржылық инвестициялар	Қаржылық инвестициялар		
58	A	401	Акциялар	Өзге қысқа мерзімді қаржы инвестициялары	1150	
59	A	402	Облигациялар	Өтеуге дейін ұсталатын қысқа мерзімді инвестициялар	1130	

1	2	3	4	5	6	7
				Сату үшін қолда бар қысқа мерзімді қаржы инвестициялары	1140	
60	A	403	Басқа қаржылай инвестициялар	Өзге қысқа мерзімді қаржы инвестициялары	1150	
		41	Жолдағы ақшалар			
61	A	411	Жолдағы ақшалар	Жолдағы ақшалар	1030	
		42	Банктердегі арнаулы шоттардағы ақшалар			
62	A	421	Аккредитивтердегі ақшалар	Арнайы шоттардағы ақша қаражаттары	1070	
63	A	422	Чек кітапшалардағы ақшалар	Арнайы шоттардағы ақша қаражаттары	1070	
64	A	423	Банктердегі арнаулы шоттардағы ақшалар	Арнайы шоттардағы ақша қаражаттары	1070	
65	A	424	Банктердегі басқа шоттардағы ақшалар	Арнайы шоттардағы ақша қаражаттары	1070	
		43	Валюталық шоттағы ақшалар			
66	A	431	Ел ішіндегі валюталық шоттағы ақшалар	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаттары	1050	
67	A	432	Шет елдердегі валюталық шоттағы ақшалар	Ағымдағы банктік шоттардағы валютамен ақша қаражаттары	1050	
		44	Есеп айырысу шотындағы ақшалар			
68	A	441	Есеп айырысу шотындағы ақшалар	Ағымдағы банктік шоттардағы теңгемен ақша қаражаттары	1040	

1	2	3	4	5	6	7
				Депозиттік банк шоттарындағы ақша қаражаттары	1060	
		45	Кассадағы қолма-қол ақша			
69	A	451	Кассадағы ұлттық валютадағы қолма-қол ақша	Кассадағы теңгемен ақша қаражаттары	1010	
70	A	452	Кассадағы шетелдік валютадағы қолма-қол ақша	Кассадағы валютамен ақша қаражаттары	1020	
5 БӨЛІМ. МЕНШІКТІ КАПИТАЛ						
		50	Жарғылық капитал	Шығарылған капитал	5000	
71	II	501	Жай акциялар	Жарияланған капитал	5010	
72	II	502	Артықшылықты акциялар	Жарияланған капитал	5010	
73	II	503	Салымдар мен пайлар	Жарияланған капитал	5010	
		51	Төленбеген капитал			
74	II	511	Төленбеген капитал	Төленбеген капитал	5020	
		52	Алынып тасталған капитал	Сатып алынған жеке меншік үлестік аспаптар	5200	
75	II	521	Алынып тасталған капитал	Сатып алынған жеке меншік үлестік аспаптар	5210	
		53	Төленген қосымша капитал			
76	II	531	Төленген қосымша капитал	Басқа да резервтер	5340	
		54	Төленбеген қосымша капитал			
77	II	541	Негізгі құралдарды қайта бағалаудан болған төленбеген қосымша капитал	Қайта бағалауға арналған резерв	5320	

1	2	3	4	5	6	7
78	II	542	Инвестицияларды қайта бағалаудан болған төленбеген қосымша капитал	Қайта бағалауға арналған резерв	5320	
79	II	543	Басқа активтерді қайта бағалаудан болған төленбеген қосымша капитал	Қайта бағалауға арналған резерв	5320	
		55	Резервтік капитал			
80	II	551	Заңдармен бекітілген резервтік капитал	Құрылтай құжаттарында белгіленген резервтік капитал	5310	
				Шетелдік валютаны қайта есептеуге арналған резерв	5330	
81	II	552	Басқа резервтік капитал	Басқа да резервтер	5340	
		56	Бөлінбеген табыс (жабылмаған залал)	Бөлінбеген кіріс (жабылмаған залал)	5400	
82	II	561	Есепті жылдың бөлінбеген табысы (жабылмаған залалы)			
83	II	562	Алдыңғы жылдардың бөлінбеген табысы (жабылмаған залалы)	Өткен жылдардағы пайда (залал)	5430	
		57	Жиынтық табыс (залал)			
84	II	571	Жиынтық табыс (залал)	Есептік жылдың пайдасы (залалы)	5410	Нәтижелі
6 БӨЛІМ. МІНДЕТТЕМЕЛЕР						
		60	Заемдар (несиелер)	Қысқа және ұзақ мерзімді міндеттемелер	3000, 4000	
85	II	601	Банктердің заемдары	Қысқа мерзімді банктік қарыз	3010	

1	2	3	4	5	6	7
				Ұзақ мерзімді банктік қарыз	4010	
86	П	602	Банктерден тыс мекемелерден алынған заемдар	Қысқа мерзімді алынған қарыз	3020	
				Ұзақ мерзімді алынған қарыз	4020	
87	П	603	Басқалар	Өзге қысқа мерзімді қаржы міндеттемелері	3050	
				Өзге ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	4030	
		61	Алдыңғы кезеңдердің табысы			
88	П	611	Алдыңғы кезеңдердің табысы	Алдағы кезеңдердің кірістері	3520	
		62	Дивидендтер бойынша есеп айырысу			
89	П	621	Жай акциялар бойынша есеп айырысу	Қатысушылардың дивидендтері және кірістері бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3030	
90	П	622	Артықшылықты акциялар бойынша есеп айырысу	Қатысушылардың дивидендтері және кірістері бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3030	
91	П	623	Қатысушылардың табыстары бойынша есептер	Қатысушылардың дивидендтері және кірістері бойынша қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3030	
		63	Бюджетпен есеп айырысу	Салықтар бойынша міндеттемелер	3100	

1	2	3	4	5	6	7
92	П	631	Төленуге тиіс ағымдағы корпоративтік табыс салығы	Төлеуге тиісті корпорациялық табыс салығы	3110	
93	П	632	Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы	Корпорациялық табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	4310	
94	П	633	Қосымша құнға салынатын салық	Қосылған құн салығы	3130	
95	П	634	Акциздер	Акциздер	3140	
96	П	635	Әлеуметтік салық	Әлеуметтік салық	3150	
97	П	636	Жер салығы	Жер салығы	3160	
98	П	637	Мүлік салығы	Мүлік салығы	3180	
99	П	638	Көлік құралдарына салық	Көлік құралдарына салық	3170	
100	П	639	Басқа салықтар мен алымдар және бюджетке міндетті төлемдер	Өзге салықтар	3190	
				Жеке табыс салығы	3120	
		64	Еншілес (бағынышты) ұйымдарға кредиторлық қарыз			
101	П	641	Еншілес ұйымдарға кредиторлық қарыз	Еншілес ұйымдарға берілетін қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3320	
102	П	642	Бағынышты ұйымдарға кредиторлық қарыз	Филиалдарға және құрылымдық бөлімшелерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3340	
103	П	643	Бірлесіп бақыланатын заңды тұлғаларға қарыз	Қауымдастырылған және бірлескен ұйымдарға қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3330	

1	2	3	4	5	6	7
		65	Кепілдік және шартты міндеттемелер	Қысқа және ұзақ мерзімді бағалау міндеттемелері	3400, 4200	
104	II	651	Кепілдік міндеттемелер	Қысқа мерзімді кепілдік міндеттемелер	3410	
				Ұзақ мерзімді кепілгерлік міндеттемелер	4210	
105	II	652	Шартты міндеттемелер	Заңды наразылықтар бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер	3420	
				Заңды наразылықтар бойынша ұзақ мерзімді бағалау міндеттемелері	4220	
		66	Алынған аванстар			
106	II	661	Тауар-материалдық қорларды жеткізіп беруге алынған аванстар	Алынған қысқа мерзімді аванстар	3510	
107	II	662	Жұмыстарды орындау және қызметтер көрсетуге алынған аванстар	Алынған қысқа мерзімді аванстар	3510	
108	II	663	Басқа алынған аванстар	Алынған қысқа мерзімді аванстар	3510	
		67	Жеткізушілер және мердігерлермен есеп айырысу			
109	II	671	Төлеуге тиісті шоттар	Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3310	

1	2	3	4	5	6	7
				Жеткізушілер мен мердігерлерге берілетін ұзақ мерзімді берешек	4110	
		68	Басқа кредиторлық қарыздар мен есептелген сомалар			
110	II	681	Қызметкерлермен еңбекақысы бойынша есеп айырысу	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	3350	
111	II	682	Лауазымды адамдарға қарыз	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	3350	
112	II	683	Жалгерлік міндеттемелері	Жалдау бойынша қысқа мерзімді берешек	3360	
				Жалдау бойынша ұзақ мерзімді берешек	4150	
113	II	684	Қаржыны пайдалағаны үшін төлеуге тиісті есептелген сыйақылар	Төлеуге тиіс қысқа мерзімді сыйақылар	3380	
				Төлеуге арналған ұзақ мерзімді сыйақылар	4160	
114	II	685	Қызметкерлердің демалысы бойынша есептелген қарыз	Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	3350	
115	II	686	Жинақтаушы зейнетақы қоры бойынша есеп айырысулар	Зейнетақы аударымдары бойынша міндеттемелер	3220	
116	II	687	Басқалар	Әлеуметтік сақтандыру бойынша міндеттемелер	3210	

1	2	3	4	5	6	7
				Басқа ерікті төлемдер бойынша өзге міндеттемелер	3240	
				Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер	3340, 3540	
7 БӨЛІМ. ТАБЫСТАР						
		70	Негізгі қызметтен түскен табыс	Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс	6000	
117	II	701	Дайын өнімді (тауарлар, атқарылған жұмыстар, өтелген қызметтер) өткізуден түскен табыс	Өнімдерді сатудан және қызмет көрсетуден алынатын кіріс	6010	
		71	Сатылған тауарларды қайтару және сату жеңілдігі, сондай-ақ бағаны түсіру			
118	кII	711	Сатылған тауарларды қайтару	Сатылған өнімді қайтару	6020	Контр-пассивті
119	кII	712	Сату жеңілдігі	Бағадан және сатудан түсетін жеңілдіктер	6030	Контр-пассивті
120	кII	713	Бағаны түсіру	Бағадан және сатудан түсетін жеңілдіктер	6030	Контр-пассивті
		72	Негізгі емес қызметтен түскен табыс	Басқа да кірістер	6200	
121	II	721	Материалдық емес активтердің есептен шығуынан түскен табыс	Активтердің шығуынан түскен кірістер	6210	
122	II	722	Негізгі құралдардың есептен шығуынан түскен табыс	Активтердің шығуынан түскен кірістер	6210	

1	2	3	4	5	6	7
123	II	723	Инвестициялардың, қаржылай инвестициялардың пайдаланылуынан түскен табыс	Сыйақылар бойынша кірістер	6110	
124	II	724	Акциялар бойынша дивидендтер және қаржыларды пайдаланғаны үшін есептелген сыйақы сипатында түскен табыс	Дивидендтер бойынша кірістер	6120	
125	II	725	Бағамдық айырмадан түскен табыс	Бағамдық айырмадан түскен кірістер	6250	
126	II	726	Өкіметтің атқарушы органдарының субсидиялары	Мемлекеттік субсидиялардан алынатын кірістер	6230	
127	II	727	Негізгі емес қызметтен түскен басқа табыстар	Басқа да кірістер	6280	
8 БӨЛІМ. ШЫҒЫСТАР						
		80	Өткізілген тауарлардың (жұмыстар, қызметтер) өзіндік құны	Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	7000	
128	A	801	Өткізілген дайын өнімнің (тауарлар, орындалған жұмыстар, атқарылған қызметтер) өзіндік құны	Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	7010	
		81	Дайын өнім, тауарларды (жұмыстар, қызметтер) өткізу бойынша шығыстар	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7100	

1	2	3	4	5	6	7
129	A	811	Дайын өнім, тауарларды (жұмыстар, қызметтер) өткізу бойынша шығыстар	Өнімдерді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар	7110	
		82	Жалпы және әкімшілік шығыстар	Әкімшілік шығыстар	7200	
130	A	821	Жалпы және әкімшілік шығыстар	Әкімшілік шығыстар	7210	
		83	Қаржыны пайдаланғаны үшін сыйақы сипатында есептелген шығыстар	Қаржыландыруға арналған шығыстар	7300	
131	A	831	Қаржыны пайдаланғаны үшін сыйақы сипатында есептелген шығыстар	Сыйақылар бойынша шығыстар	7310	
				Қаржылық жалдау бойынша пайыздарды төлеуге арналған шығыстар	7320	
		84	Негізгі емес қызмет бойынша шығыстар	Басқа да шығыстар	7400	
132	A	841	Материалдық емес активтердің есептен шығуы бойынша шығыстар	Активтердің шығуынан алынатын шығыстар	7410	
133	A	842	Негізгі құралдардың есептен шығуы бойынша шығыстар	Активтердің шығуынан алынатын шығыстар	7410	
				Активтердің құнсыздануынан түсетін шығыстар	7420	
134	A	843	Инвестициялардың, қаржылай инвестициялардың пайдаланылуымен байланысты шығыстар	Қаржыландыруға арналған басқа да шығыстар	7340	
135	A	844	Бағамдық айырма бойынша шығыстар	Бағамдық айырма бойынша шығыстар	7430	
136	A	845	Негізгі емес қызметі бойынша басқа шығыстар	Басқа да шығыстар	7470	
		85	Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	7700	

1	2	3	4	5	6	7
137	A	851	Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	7710	
		86	Төтенше жағдайлар мен тоқтатылған операциялардан түскен табыс (залал)			Болмайды
138	A	861	Зілзала апаттарынан болған өтелмейтін залал			Болмайды
139	кА	862	Зілзала апаттарынан түскен табыс (залал)			Болмайды
140	кА	863	Тоқтатылған операциялардан түскен табыс (залал)	Қысқартылатын қызметпен байланысты кірістер	6310	
141	кА	864	Төтенше жағдайлар мен тоқтатылған операциялардан түскен басқа табыс (залал)			Болмайды
		87	Басқа ұйымдардағы үлестік қатысудан түскен табыс (залал)			
142	кА	871	Басқа ұйымдардағы үлестік қатысудан түскен табыс (залал) (кредит)	Қауымдастырылған ұйымдардың пайда үлесі	6410	
				Бірлескен ұйымдардағы пайданың үлесі	6420	
		871	Басқа ұйымдардағы үлестік қатысудан түскен табыс (залал) (дебет)	Қауымдастырылған ұйымдардың залалындағы үлес	7610	
				Бірлескен ұйымдардың залалындағы үлес	7620	
9 БӨЛІМ. ӨНДІРІСТІК ЕСЕП ШОТТАРЫ						
		90	Негізгі өндіріс	Өндірістік есепке алу шоттары	8000	
143	A	900	Негізгі өндіріс	Негізгі өндіріс	8010	
144	A	901	Материалдар	<i>Материалдар</i>	<i>8011</i>	
145	A	902	Өндірістік жұмысшылардың еңбегіне ақы төлеу	<i>Өндірістік жұмысшылардың еңбекақысы</i>	<i>8012</i>	

146	A	903	Еңбекақыдан бөлінген қаржы	<i>Еңбекақы қорынан аударымдар</i>	8013	
147	A	904	Үстеме шығыстар	<i>Үстеме шығыстар</i>	8014	
		91	Меншікті өндірістің шалафабрикаттары			
148	A	910	Меншікті өндірістің шалафабрикаттары	Меншікті өндірістің шалафабрикаттары	8020	
149	A	911	Материалдар	<i>Материалдар</i>	8021	
150	A	912	Өндірістік жұмысшылардың еңбегіне ақы төлеу	<i>Өндірістік жұмысшылардың еңбекақысы</i>	8022	
151	A	913	Еңбекақыдан бөлінген қаржы	<i>Еңбекақы қорынан аударымдар</i>	8023	
152	A	914	Үстеме шығыстар	<i>Үстеме шығыстар</i>	8024	
		92	Көмекші өндіріс			
153	A	920	Көмекші өндіріс	Қосалқы өндірістер	8030	
154	A	921	Материалдар	<i>Материалдар</i>	8031	
155	A	922	Өндірістік жұмысшылардың еңбегіне ақы төлеу	<i>Өндірістік жұмысшылардың еңбекақысы</i>	8032	
156	A	923	Еңбекақыдан бөлінген қаржы	<i>Еңбекақы қорынан аударымдар</i>	8033	
157	A	924	Үстеме шығыстар	<i>Үстеме шығыстар</i>	8034	
		93	Үстеме шығыстар			
158	A	930	Үстеме шығыстар	Үстеме шығыстар	8040	
159	A	931	Материалдар	<i>Материалдар</i>	8041	
160	A	932	Өндірістік жұмысшылардың еңбегіне ақы төлеу	<i>Өндірістік жұмысшылардың еңбекақысы</i>	8042	
161	A	933	Еңбекақыдан бөлінген қаржы	<i>Еңбекақы қорынан аударымдар</i>	8043	
162	A	934	Негізгі құралдарды жөндеу	<i>Негізгі құралдарды жөндеу</i>	8044	
163	A	935	Негізгі құралдардың тозуы және материалдық емес активтердің амортизациясы	<i>Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің тозуы</i>	8045	
164	A	936	Коммуналдық қызметтер	<i>Коммуналдық қызметтер</i>	8046	
165	A	937	Жалгерлік төлемдері	<i>Жалдау ақысы</i>	8047	
166	A	938	Басқалар	<i>Өзге үстеме шығыстар</i>	8048	

Бас кітап

Айы	№ ___ ж/о бойынша 1210 шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен
A	1	2	3	4	5	6	7	8	9
жыл	3990000								

Айы	№ ___ ж/о бойынша 1040 шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен
A	1	2	3	4	5	6	7	8	9
жыл	2346120								

№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	Дебет бойынша жиынтық	Кредит бойынша жиынтық	Сальдо	
							Дебет бойынша	Кредит бойынша
10	11	12	13	14	15	16	17	18
							80000	—
					3990000	3628650	441350	—

№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ ___ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	Дебет бойынша жиынтық	Кредит бойынша жиынтық	Сальдо	
							Дебет бойынша	Кредит бойынша
10	11	12	13	14	15	16	17	18
							—	340000
					2346120	2346120	—	340000

Айы	№ __ ж/о бойынша 3350 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша 1040 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша 3150 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша 3210 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша 3160 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша 3180 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша 3170 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша 3230 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен
A	1	2	3	4	5	6	7	8	9
жыл	60000	3000	9180	1620	45000	7000	5000	3000	

Айы	№ __ ж/о бойынша 5010 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша 6010 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша 3130 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен
A	1	2	3	4	5	6	7	8	9
жыл	300000	950000	133000						

шоттың аталуы

							Кредит бойынша жиынтық	Сальдо	
№ __ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	Дебет бойынша жиынтық	Кредит бойынша		Дебет бойынша	Кредит бойынша
10	11	12	13	14	15	16	17	18	
							—	—	
					133800	133800	—	—	

шоттың аталуы

							Кредит бойынша жиынтық	Сальдо	
№ __ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша ___ шоттың кредитінен	Дебет бойынша жиынтық	Кредит бойынша		Дебет бойынша	Кредит бойынша
10	11	12	13	14	15	16	17	18	
							—	—	
					1383000	1381400	11600	—	

Бас кітап № 3310 шот Жеткізушілерге қысқа

Айы	№ __ ж/о бойынша 1040 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша 1040 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша 1010 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша __ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша __ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша __ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша __ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша __ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша __ шоттың кредитінен
А	1	2	3	4	5	6	7	8	9
жыл	912000	9120	513000						
	937280								

Бас кітап № 7010-к шот Өткізілген өнімнің және

Айы	№ __ ж/о бойынша 3360 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша 1332 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша 3350 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша 3150 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша 3210 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша 1250 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша 1250 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша 3170 шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша __ шоттың кредитінен
А	1	2	3	4	5	6	7	8	9
жыл	36000	678572	100000	15300	2700	4000	18600	6500	
						22600			

5-қосымша

мерзімді кредиторлық берешек

шоттың аталуы

№ __ ж/о бойынша __ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша __ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша __ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша __ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша __ шоттың кредитінен	Дебет бойынша жиынтық	Кредит бойынша жиынтық	Сальдо	
							Дебет бойынша	Кредит бойынша
10	11	12	13	14	15	16	17	18
							—	—
					1434120	1434120	—	—

5-қосымша

көрсетілген қызметтердің өзіндік құны

шоттың аталуы

№ __ ж/о бойынша __ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша __ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша __ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша __ шоттың кредитінен	№ __ ж/о бойынша __ шоттың кредитінен	Дебет бойынша жиынтық	Кредит бойынша жиынтық	Сальдо	
							Дебет бойынша	Кредит бойынша
10	11	12	13	14	15	16	17	18
							—	—
					861672	861672	—	—

№ 6 қосымша

Бюджеттік ұйымдар үшін шығыстар сметаларын орындаудың бухгалтерлік есеп шоттары ЖОСПАРЫ

Шоттың аталуы	Есеп айыры судың нөмірі	Шоттың аталуы	Субшоттың нөмірі
1	2	3	4
I бөлім. Активтер			
Активтер	01	Үйлер	010
		Ғимараттар	011
		Беріліс құрылғылар	012
		Машиналар мен жабдықтар	013
		Материалдық емес активтер	014
		Көлік құралдары	015
		Өндірістік құралдар (керек-жаракты қоса) мен шаруашылық құрал-саймандар	016
		Жұмысшы мен құнарлы мал	017
		Кітапханалық қор	018
		Басқа активтер	019
Активтердің тозуы	02	Активтердің тозуы	020
		Материалдық емес активтердің амортизациясы	021
II бөлім. Материалдық қорлар			
Бұйымдар мен өнім	03	Өндірістік (оқу) шеберханалардың бұйымдары	030
		Көмекші (оқу) ауыл шаруашылығының өнімі	031
Жабдықтар, құрылыс материалдары мен ғылыми зерттеулер үшін материалдар	04	Қондыруға тиіс жабдықтар	040

1	2	3	4
		Күрделі құрылыс үшін құрылыс материалдары	041
		Ғылыми зерттеулер үшін және зертханалық сынаудағы ұзақ мерзімді пайдалану материалдары	043
		Шаруашылық келісім шарттар негізіндегі ғылыми зерттеу жұмыстары үшін арнайы жабдықтар	044
Құнарлы малдың төлі мен бордақылаудағы малдар	05	Құнарлы малдың төлі мен бордақылаудағы малдар	050
Материалдар мен тағамдық азықтар	06	Оқу, ғылыми және басқа мақсаттар үшін материалдар	060
		Тағамдық азықтар	061
		Дәрі-дәрмек пен байлау құралдары	062
		Шаруашылық материалдар мен кеңсе заттары	063
		Отын, жанар-жағар материалдар	064
		Мал азығы мен жем-шөп	065
		Ыдыс	066
		Басқа материалдар	067
		Жолдағы материалдар	068
		Машиналар мен жабдықтарға қосалқы бөлшектер	069
III бөлім. Төмен бағалы және тез тозатын бұйымдар			
Төмен бағалы және тез тозатын бұйымдар	07	Қоймадағы төмен бағалы және тез тозатын бұйымдар	070
		Пайдаланудағы төмен бағалы және тез тозатын бұйымдар	071

1	2	3	4
		Қоймадағы көйлек-көншек, төсек орын және аяқ киім	072
		Пайдаланудағы көйлек-көншек, төсек орын және аяқ киім	073
IV бөлім. Өндіріс және басқа мақсаттарға шығындар			
Өндіріс және басқа мақсаттарға шығындар	08	Өндірістік (оқу) шеберханалардың шығындары	080
		Көмекші (оқу) ауыл шаруашылығының шығындары	081
		Келісімдер бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстарына шығындар	082
		Эксперименттік қондырғыларды жасау үшін шығындар	083
		Материалдарды дайындау мен өңдеу бойынша шығындар	084
V бөлім. Ақша қаражаттары			
Бюджет бойынша ашық лимиттер	09	Ведомстволық ұйымдар мен басқа іс-шараларға аудару үшін ұйымның шығыстарына ашық лимиттер	090
		Жолдағы ашық лимиттер	091
		Күрделі салымдарға ашық лимиттер	093
		Өзара қарыздарды жабу туралы лимиттер	094
		Басқа мақсатқа пайдаланғаны үшін қайтарылған (өндірілген) лимиттер	095
		Басқа бюджеттер есебінен ашық лимиттер	096

1	2	3	4
Жергілікті бюджеттер бойынша лимиттер	10	Ведомстволық ұйымдарға аудару және басқа іс-шаралар үшін ұйымның шығыстарына лимиттер	100
		Күрделі салымдарға лимиттер	103
		Күрделі салымдар бойынша мердігермен есеп айырысу үшін банктегі арнаулы шоттағы тапсырысшының қаржылары	109
Бюджеттен тыс және валюталық шоттар	11	«Тапсырмалар бойынша сомалар» бюджеттен тыс шот	110
		Арнаулы қаржылар бойынша бюджеттен тыс шот	111
		Басқа бюджеттен тыс қаржылар бойынша бюджеттен тыс шот	112
		Әлеуметтік сақтандыру қорының қаржылары есебінен зейнетақы мен жәрдемақы төлеу шоты	116
		Валюталық шот	118
Касса	12	Касса	120
Басқа ақша қаражаттары	13	Ақша құжаттары	132
		Қаржылай салымдар	134
VI бөлім. Қаржыландыру бойынша ведомстваралық есеп айырысулар			
Қаржыландыру бойынша ведомстваралық есеп айырысулар	14	Ұйымның шығыстары мен басқа іс-шараларға бюджеттен қаржыландыру бойынша есеп айырысулар	140
		Басқа бюджеттерден қаржыландыру бойынша есеп айырысулар	142

1	2	3	4
		Күрделі салымдарды бюджеттен қаржыландыру бойынша есеп айырысулар	143
		Ұйымның шығыстары мен өзара есепке жатқызу бойынша басқа іс-шараларға бюджеттен қаржыландыру бойынша есеп айырысулар	145

VII бөлім. Есеп айырысулар			
	15	Жеткізушілер және мердігерлермен есеп айырысулар	150
		Бюджеттік тақырып бойынша тәжірибе-конструкторлық зерттеулерге тапсырыстарды ішінара төлеу бойынша есеп айырысулар	152
		Бюджеттен тыс қаржылар бойынша орындалған жұмыстар мен атқарылған қызметтер үшін тапсырысшылармен есеп айырысулар	153
		Төленуге тиіс ғылыми-зерттеу жұмыстары бойынша тапсырысшылармен есеп айырысулар	154
		Ғылыми-зерттеу жұмыстары үшін аванстар бойынша тапсырысшылармен есеп айырысулар	155

1	2	3	4
		Келісім бойынша жұмыстарды орындау үшін бірге қатыстырылған орындаушылармен есеп айырысулар	156
		Алушылар және тапсырысшылармен есеп айырысулар	157
		Медициналық сақтандыру бойынша есеп айырысулар	159
Есепті тұлғалармен есеп айырысулар	16	Есепті тұлғалармен есеп айырысулар	160
Өртүрлі дебиторлар және кредиторлармен есеп айырысулар	17	Кем шығулар бойынша есеп айырысулар	170
		Әлеуметтік сақтандыру бойынша есеп айырысулар	171
		Төлемдердің әлеуметтік түрлері бойынша есеп айырысулар	172
		Бюджетке төлемдер бойынша есеп айырысулар	173
		Депозит сомалары бойынша есеп айырысулар	174
		Тапсырмалар бойынша шығыстарға алынған қаржылар бойынша есеп айырысулар	176
		Депоненттермен есеп айырысулар	177
		Басқа дебиторлар және кредиторлармен есеп айырысулар	178
		Жоспарлы төлемдер түрінде есеп айырысулар	179
Жұмысшылар, қызметкерлер және стипендиаттармен есеп айырысулар	18	Жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар	180
		Стипендиаттармен есеп айырысулар	181

1	2	3	4
		Несиеге сатылған тауарлар үшін жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар	182
		Банктерге салымдар жөнінен шоттарға ақша аудару бойынша жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар	183
		Сақтандыру келісімдері негізінде ақша аудару бойынша жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар	184
		Кәсіподақ мүшелік жарналар сомаларының ақша аударулары бойынша кәсіподақ мүшелерімен есеп айырысулар	185
		Банктің ссудалары бойынша жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар	186
		Орындау қағаздары мен басқа ұсталымдар бойынша есеп айырысулар	187
		Орындалған жұмыстар үшін басқа есеп айырысулар	189
Зейнетақы және әлеуметтік сақтандыру бойынша есеп айырысулар	19	Міндетті зейнетақы төлемдері бойынша есеп айырысулар	198
		Еңбекпен қамту қоры бойынша есеп айырысулар	199
VIII бөлім. Шығыстар			
Бюджет бойынша шығыстар	20	Ұйымды ұстау және басқа іс-шараларға бюджет бойынша шығыстар	200

1	2	3	4
		Басқа бюджеттер есебінен шығыстар	202
		Күрделі салымдарға бюджет бойынша шығыстар	203
		Әлеуметтік сақтандыру қорының қаржылары есебінен жәрдемақылар төлеуге шығыстар	206
		Бөлінетін шығыстар	210
		Арнаулы қаржылар бойынша шығыстар	211
		Күрделі салымдар мен жабдықтар сатып алуға арнаулы қаржылар бойынша шығыстар	212
		Басқа қаржылар бойынша шығыстар	213
		Басқа қорлар есебінен шығыстар	215
		Күрделі салымдарға басқа қорлар есебінен шығыстар	216
		Өндірістік қызмет қаржылары есебінен шығыстар	217
		Валюталық қаржылар есебінен шығыстар	220
IX бөлім. Қаржыландыру			
Қаржыландыру	23	Ұйымның шығыстары мен басқа іс-шараларды бюджеттен қаржыландыру	230
		Бюджеттен күрделі салымдарды қаржыландыру	231
		Басқа бюджеттердің есебінен қаржыландыру	232
		Өзара есепке жатқызу бойынша ұйымның шығыстары мен басқа іс-шараларды бюджеттен қаржыландыру	235

1	2	3	4
		Балалар мекемесін ұстау үшін ата-аналардың қаржылары	236
		Ұйымды ұстау үшін басқа қаржылар	238
X бөлім. Мақсатты тағайындау қорлары мен қаржылар			
Мақсатты тағайындау қорлары мен қаржылар	24	Материалды мадақтау қоры	240
		Өндірістік және әлеуметтік даму қоры	246
		Банктің несиелері	248
Активтердегі қорлар	25	Активтердегі қорлар	250
Төмен бағалы және тез тозатын бұйымдардағы қорлар	26	Төмен бағалы және тез тозатын бұйымдардағы қорлар	260
Қаржылай қаражаттардың қорлары	27	Қаржылай қаражаттардың қорлары	270
		Басқа қорлар	272
		Валюталық қаржылар қоры	273
		Бағалы қағаздардағы қор	274
XI бөлім. Өнімді өткізу			
Өнім, бұйымдар мен орындалған жұмыстарды өткізу	28	Өндірістік (оқу) шеберханалардың бұйымын өткізу	280
		Көмекші (оқу) ауыл шаруашылығының өнімін өткізу	281
		Келісімдер бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстарын өткізу	282

1	2	3	4
XII бөлім. Табыстар			
Табыстар	40	Арнаулы қаржылар бойынша табыстар	400
		Кәсіби-техникалық мектептердің өндірістік қызметінен түскен табыстар	402
Пайдалар мен залалдар	41	Пайдалар мен залалдар	410
Баланстан тыс шоттар			
Жалдағы активтер	01		
Жауапты сақтауға қабылданған тауар-материалдық құндылықтар	02		
Қатаң есептелетін бланкілер	04		
Төлеуге шамасы жоқ дебиторлардың шығынға жазылған борыштары	05		
Орталандырылған қамтамасыз ету бойынша төленген материалдық құндылықтар	06		
Қайтарылмаған материалдық құндылықтар бойынша оқушылар мен студенттердің борышы	07		
Ауыспалы спорттық жүлделер мен бәйгелер	08		
Жолдамалар	09		
Зейнетақы мен жәрдемақы туралы заңдылықты дұрыс қолданбау, сондай-ақ есеп кателері себебінен зейнетақы мен жәрдемақыны артық төлеп жіберу	10		
Әскери техниканың оқу бұйымдары	11		
Жинақтаушы зейнетақы қорына міндетті жарналар	12		

№ 7 қосымша

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің
Бухгалтерлік есеп және аудиттің әдістемесі
департаментінің 1999 жылдың 11 наурызындағы
№ 23-3-1/42/689 хатына

ЕСЕП ШОТТАРЫНЫҢ БЮДЖЕТТІК ЖОСПАРЫНАН
СОЛ ШОТТАРДЫҢ БАС ЖОСПАРЫНА КӨШУ КЕСТЕСІ

№ п/п	Бас жоспарлық шоттары	Бюджеттік жоспардың шоттары
1	<p>1 бөлім. Айналымнан тыс активтер №10 «Материалдық емес активтер» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 101 «Лицензиялық келісімдер» 102 «Бағдарламаларды қамтамасыз ету» 103 «Патенттер» 105 «Гудвилл» 106 «Басқа материалдық емес активтер»</p>	<p>99.01.1-іне субшоттардың сальдосы: 014 «Материалдық емес активтер» сәйкес келетін аналитикалық мәліметтердің тұрғысынан » » » »</p>
2	<p>№11 «Материалдық емес активтердің амортизациясы» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 111 «Материалдық емес активтердің амортизациясы — лицензиялық келісімдер» 112 «Материалдық емес активтердің амортизациясы — бағдарламаларды қамтамасыз ету» 113 «Материалдық емес активтердің амортизациясы — патенттер» 115 «Материалдық емес активтердің амортизациясы — гудвилл» 116 «Материалдық емес активтердің амортизациясы — басқа материалдық емес активтер»</p>	<p>021 «Материалдық емес активтердің тозуы» шотына сәйкес келетін аналитикалық мәліметтердің тұрғысынан » » » »</p>

1	2	3
3	<p>№12 «Негізгі құралдар» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 122 «Үйлер мен ғимараттар» 123 «Машиналар мен жабдықтар, беріліс құрылғылар» 124 «Көлік құралдары» 125 «Басқа негізгі құралдар»</p>	<p>010 «Үйлер» 011 «Ғимараттар» 012 «Беріліс құрылғылар» 013 «Машиналар мен жабдықтар» 015 «Көлік құралдары» 016 «Өндірістік құралдар (керек-жаракты қоса) мен шаруашылық құрал-саймандар» 017 «Жұмысшы мен құнарлы мал» 018 «Кітапханалық қор» 019 «Басқа активтер»</p>
	<p>126 «Аяқталмаған құрылыс»</p>	<p>040 «Қондыруға тиіс жабдықтар» 203 «Күрделі салымдарға бюджет бойынша шығыстар» 212 «Күрделі салымдар мен жабдықтар сатып алуға арнаулы қаржылар бойынша шығыстар» 216 «Күрделі салымдарға басқа қорлар есебінен шығыстар» аяқталмаған және аяқталған, бірақ әлі пайдалануға берілмеген құрылыс пен реконструкция объектілері</p>

1	2	3
4	<p>№ 13 «Негізгі құралдардың тозуы» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 131 «Үйлер мен ғимараттардың тозуы» 132 «Машиналар мен жабдықтардың, беріліс құрылғылардың тозуы» 133 «Көлк құралдарының тозуы» 134 «Басқа негізгі құралдардың тозуы»</p>	<p>020 «Износ активов» в разрезе аналитических данных 020 «Активтердің тозуы» шотына сәйкес келетін аналитикалық мәліметтердің тұрғысынан - « - - « - - « -</p>
5	<p>II бөлім. Тауар-материалдық қорлар №20 «Материалдар» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 201 «Шикізат пен материалдар» 202 «Сатып алынатын шалафабрикалар мен жинақтау бұйымдары, конструкциялар мен тетіктер» 203 «Отын» 204 «Ыдыс және ыдыс материалдары» 205 «Қосалқы бөлшектер» 206 «Басқа материалдар» 208 «Құрылыс және басқа материалдар»</p>	<p>043 «Ғылыми зерттеулер үшін және зертханалық сынаудағы ұзақ мерзімді пайдалану материалдары» 060 «Оқу, ғылыми және басқа мақсаттар үшін материалдар» 061 «Тағамдық азықтар» 062 «Дәрі-дәрмек пен байлау құралдары» 044 «Шаруашылық келісім шарттары негізіндегі ғылыми зерттеу жұмыстары үшін арнайы жабдықтар» 062 «Дәрі-дәрмек пен байлау құралдары» 064 «Отын, жанар-жағар материалдар» 066 «Ыдыс» 069 «Машиналар мен жабдықтарға қосалқы бөлшектер» 050 «Құнарлы малдың төлі мен бордақылаудағы малдар және эксперименттер мақсатында пайдаланылатын малдар және експерименттер мақсатында пайдаланылатын малдар» 065 «Мал азығы мен жем-шөп» 067 «Басқа материалдар» 068 «Жолдағы материалдар» 041 «Күрделі құрылыс үшін құрылыс материалдары» 063 «Шаруашылық материалдар мен кенсе заттары» құрылыс материалдары жөнінен</p>

1	2	3
6	<p>№ 21 «Аяқталмаған өндіріс» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 211 «Негізгі өндіріс» 212 «Меншікті өндірістің шалафабрикалары» 213 «Көмекші өндірістер» 214 «Басқалар»</p>	<p>080 «Өндірістік (оқу) шеберханалардың шығындары» 081 «Көмекші (оқу) ауыл шаруашылықтардың шығындары» 082 «Келісімдер бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстарына шығындар» 083 «Эксперименттік құрылғыларды жасау үшін шығындар» 084 «Материалдарды дайындау мен өңдеу бойынша шығындар» 211 «Арнаулы қаржылар бойынша шығыстар» көмекші шаруашылықтар бойынша шығындар жөнінен</p>
7	<p>№ 22 «Тауарлар» бөлімшесінің шотына сәйкес: 211 «Дайын өнім»</p>	<p>030 «Өндірістік (оқу) шеберханалардың бұйымдары» 031 «Көмекші (оқу) ауыл шаруашылықтардың өнімі» 050 «Құнарлы малдың төлі мен бордақылаудағы малдар» 151 «Сыртқы қарыздар есебінен міндеттемелер бойынша есеп айырысулар» 153 «Бюджеттен тыс қаржылар бойынша орындалған жұмыстар мен атқарылған қызметтер үшін тапсырысшылармен есеп айырысулар» 154 «Төленуге тиіс ғылыми-зерттеу жұмыстары бойынша тапсырысшылармен есеп айырысулар» 157 «Алушылар және тапсырысшылармен есеп айырысулар»</p>
8	<p>III бөлім. Дебиторлық қарыздар мен басқа активтер №30 «Алушылар мен тапсырысшылардың қарыздары» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 301 «Алуға тиіс шоттар»</p>	

1	2	3
9	<p>№ 33 «Басқа дебиторлық қарыздар» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 333 «Қызметкерлер мен басқа тұлғалардың қарызы» 334 «Басқалар»</p>	<p>160 «Есепті тұлғалармен есеп айырысулар» 170 «Кем шығулар бойынша есеп айырысулар» 150 «Жеткізушілер және мердігерлермен есеп айырысулар» 155 «Ғылыми-зерттеу жұмыстары үшін аванстар бойынша тапсырысшылармен есеп айырысулар» 156 «Келісім бойынша жұмыстарды орындау үшін қатыстырылған бірге орындаушылармен есеп айырысулар» 159 «Медициналық сақтандыру бойынша есеп айырысулар» 171 «Әлеуметтік сақтандыру бойынша есеп айырысулар» 172 «Төлемдердің әлеуметтік түрлері бойынша есеп айырысулар» 173 «Бюджетке төлемдер бойынша есеп айырысулар» 178 «Басқа дебиторлармен және кредиторлармен есеп айырысулар» 198 «Міндетті зейнетақы төлемдері бойынша есеп айырысулар» 199 «Еңбекпен қамту қоры бойынша есеп айырысулар» 204 «Сыртқы қарыздар есебінен қаржыландырылатын жобалар бойынша есеп айырысулар»</p>
10	<p>№ 35 «Берілген аванстар» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 351 «Тауар-материалдық қорларды жеткізіп беруге берілген аванстар» 352 «Жұмысты орындауға және қызмет көрсетуге берілген аванстар»</p>	<p>152 «Бюджеттік тақырып бойынша тәжірибе—конструкторлық зерттеулерге тапсырыстарды ішінара төлеу бойынша есеп айырысулар» 179 «Жоспарлы төлемдер түрінде есеп айырысулар»</p>

1	2	3
11	<p>IV бөлім. Ақша қаражаттары №40 «Қаржылық инвестициялар» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 401 «Акциялар» 402 «Облигациялар» 403 «Басқа қаржылай инвестициялар»</p>	<p>134 «Қаржылай салымдар» шотына сәйкес келетін аналитикалық мәліметтердің тұрғысынан - « - - « -</p>
12	<p>№ 42 «Банктердегі арнаулы шоттардағы ақшалар» бөлімшесіне сәйкес ақшалар: 423 «Банктердегі арнаулы шоттардағы ақшалар»</p>	<p>115 «Сыртқы қарыздар бойынша арнаулы шот»</p>
13	<p>№43 «Валюталық шоттағы ақшалар» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 431 «Ел ішіндегі валюталық шоттағы ақшалар» 432 «Шет елдердегі валюталық шоттағы ақшалар»</p>	<p>118 «Валюталық шот» сәйкес келетін аналитикалық мәліметтердің тұрғысынан - « -</p>
14	<p>№ 44 «Есеп айырысу шотындағы ақшалар» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 441 «Есеп айырысу шотындағы ақшалар»</p>	<p>110 «Тапсырмалар бойынша сомалар бюджеттен тыс шот» 111 «Арнаулы қаржылар бойынша бюджеттен тыс шот» 112 «Басқа бюджеттерден тыс қаржылар бойынша бюджеттен тыс шот»</p>
15	<p>№ 45 «Кассадағы қолма-қол ақша» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 451 «Кассадағы ұлттық валютадағы қолма-қол ақша» 452 «Кассадағы шетелдік валютадағы қолма-қол ақша»</p>	<p>120 «Касса» шотына сәйкес келетін аналитикалық мәліметтердің тұрғысынан - « -</p>

1	2	3
16	<p>V бөлім. Меншікті капитал №50 «Меншікті капитал» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 503 «Салымдар мен пайлар»</p>	<p>250 «Активтердегі қорлар» 230 «Ұйымның шығыстары мен басқа іс-шараларды бюджеттен қаржыландыру» (140 «Ұйымның шығыстары мен басқа іс-шараларды бюджеттен қаржыландыру бойынша есеп айырысулар») 231 «Бюджеттен күрделі салымдарды қаржыландыру» (143 «Бюджеттен күрделі салымдарды қаржыландыру бойынша есеп айырысулар») 240 «Материалды мадақтау қоры» 246 «Өндірістік және әлеуметтік даму қоры» 272 «Басқа қорлар» 273 «Валюталық қаржылар қоры» 200 «Ұйымды ұстау және басқа іс-шараларға бюджет бойынша шығыстар» 202 «Басқа бюджеттер есебінен шығыстар» 211 «Арнаулы қаржылар бойынша шығыстар» (көмекші шаруашылықтар бойынша шығыстардан басқа) 217 «Өндірістік қызмет қаржыларының есебінен шығыстар»</p>
17	<p>VI бөлім. Міндеттемелер №60 «Неселер» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 601 «Банктердің неселері»</p>	<p>248 «Банктің неселері»</p>

1	2	3
18	<p>№ 63 «Бюджетпен есеп айырысулар» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 634 «Басқалар»</p>	<p>159 «Медициналық сақтандыру бойынша есеп айырысулар» 171 «Әлеуметтік сақтандыру бойынша есеп айырысулар» 173 «Бюджетке төлемдер бойынша есеп айырысулар» 198 «Міндетті зейнетақы төлемдері бойынша есеп айырысулар» (10 % мөлшердегі жинақтаушы зейнетақы қорларға төлемдерден басқа) 199 «Еңбекпен қамту қоры бойынша есеп айырысулар»</p>
19	<p>№ 65 «Бюджеттен тыс төлемдер бойынша есеп айырысулар» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 651 «Мүлкітік және жеке сақтандыру бойынша есеп айырысулар» 653 «Әлеуметтік сақтандыру мен зейнетақымен қамтамасыз ету бойынша есеп айырысулар»</p>	<p>184 «Сақтандыру келісімдері негізінде ақша аудару бойынша жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар» 198 «Міндетті зейнетақы жарналары бойынша есеп айырысулар»</p>
20	<p>№ 66 «Алынған аванстар» бөлімшесінің шотына: 662 «Жұмыстарды орындау және қызметтер көрсетуге алынған аванстар»</p>	<p>155 «Ғылыми-зерттеу жұмыстары үшін аванстар бойынша есеп айырысу» 157 «Сатып алушылар және тапсырыс берушілермен есеп айырысу»</p>
21	<p>№ 67 «Жеткізушілер және мердігерлермен есеп айырысулар» бөлімшесінің шотына: 671 «Жеткізушілер және мердігерлермен есеп айырысулар»</p>	<p>150 «Жеткізушілер және мердігерлермен есеп айырысулар» 151 «Сыртқы қарыздар есебінен міндеттемелер бойынша есеп айырысулар» 156 «Келісім бойынша жұмыстарды орындау үшін қатыстырылған бірге орындаушылармен есеп айырысулар» 178 «Басқа дебиторлар және кредиторлармен есеп айырысулар» коммуналдық қызметтер, сатылған тауарлар (жұмыстар), қызметтер жөнінен</p>

1	22	3
<p>№ 68 «Басқа кредиторлық қарыздар мен есептеулер» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 681 «Персоналмен еңбекақы бойынша есеп айырысулар»</p>	<p>177 «Депониттермен есеп айырысулар» 180 «Жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар» 181 «Стипендиялармен есеп айырысулар» 183 «Банктерге салымдар жөнінен шоттарға ақша аудару бойынша жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар» 189 «Орындалған жұмыстар үшін басқа есеп айырысулар» 154 «Төленуге тиіс ғылыми-зерттеу жұмыстары бойынша тапсырысшылармен есеп айырысулар» 160 «Есепті тұлғалармен есеп айырысулар» 172 «Төлемдердің әлеуметтік түрлері бойынша есеп айырысулар» 174 «Депозит сомалары бойынша есеп айырысулар» 176 «Тапсырмалар бойынша шығыстарға алынған қаржылар бойынша есеп айырысулар» 178 «Басқа дебиторлар және кредиторлармен есеп айырысулар» 182 «Несиеге сатылған тауарлар үшін жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар» 183 «Банктерге салымдар жөнінен шоттарға ақша аудару бойынша жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар» 185 «Кәсіподақ мүшелік жарналар сомаларының ақша аударулары бойынша кәсіподақ мүшелерімен есеп айырысулар» 186 «Банктің ссудалары бойынша жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар» 187 «Орындау қағаздары мен басқа ұсталымдар бойынша есеп айырысулар» 239 «Сыртқы қарыздар есебінен жобаларды қаржыландыру»</p>	<p>177 «Депониттермен есеп айырысулар» 180 «Жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар» 181 «Стипендиялармен есеп айырысулар» 183 «Банктерге салымдар жөнінен шоттарға ақша аудару бойынша жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар» 189 «Орындалған жұмыстар үшін басқа есеп айырысулар» 154 «Төленуге тиіс ғылыми-зерттеу жұмыстары бойынша тапсырысшылармен есеп айырысулар» 160 «Есепті тұлғалармен есеп айырысулар» 172 «Төлемдердің әлеуметтік түрлері бойынша есеп айырысулар» 174 «Депозит сомалары бойынша есеп айырысулар» 176 «Тапсырмалар бойынша шығыстарға алынған қаржылар бойынша есеп айырысулар» 178 «Басқа дебиторлар және кредиторлармен есеп айырысулар» 182 «Несиеге сатылған тауарлар үшін жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар» 183 «Банктерге салымдар жөнінен шоттарға ақша аудару бойынша жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар» 185 «Кәсіподақ мүшелік жарналар сомаларының ақша аударулары бойынша кәсіподақ мүшелерімен есеп айырысулар» 186 «Банктің ссудалары бойынша жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар» 187 «Орындау қағаздары мен басқа ұсталымдар бойынша есеп айырысулар» 239 «Сыртқы қарыздар есебінен жобаларды қаржыландыру»</p>

№ 8 қосымша
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің
Бухгалтерлік есеп және аудиттің әдістемесі
департаментінің 1999 жылдың 11 наурызындағы
№ 23-3-1/42/689 хатына сәйкес

**ЕСЕП ШОТТАРЫНЫҢ БЮДЖЕТТІК ЖОСПАРЫНАН
СОЛ ШОТТАРДЫҢ БАС ЖОСПАРЫ ЖӘНЕ ХҚЕС
ШОТТАРЫНА КӨШУ КЕСТЕСІ**
(ұсынудың нұсқасы)

№ е/б	Бас жоспардың шоттары	ХҚЕС бойынша шоттар	Бюджеттік жоспардың шоттары
1	<p>I бөлім. Айналымнан тыс активтер № 10 «Материалдық емес активтер» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 101 «Лицензиялық келісімдер»</p> <p>102 «Бағдарламаларды қамтамасыз ету» 103 «Патенттер» 105 «Гудвилл» 106 «Басқа материалдық емес активтер»</p>	<p>2730</p> <p>2730</p> <p>2730</p> <p>2710</p> <p>2730</p>	<p>99.01.1-іне субшоттардың сальдосы: 014 «Материалдық емес активтер» шотына сәйкес келетін аналитикалық мәліметтердің тұрғысынан » » » »</p>
2	<p>№ 11 «Материалдық емес активтердің амортизациясы» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 111 «Материалдық емес активтердің амортизациясы — лицензиялық келісімдер» 112 «Материалдық емес активтердің амортизациясы — бағдарламаларды қамтамасыз ету» 113 «Материалдық емес активтердің амортизациясы — патенттер» 115 «Материалдық емес активтердің амортизациясы — гудвилл» 116 «Материалдық емес активтердің амортизациясы — басқа материалдық емес активтер»</p>	<p>2740</p> <p>2740</p> <p>2740</p> <p>2720</p> <p>2740</p>	<p>021 «Материалдық емес активтердің тозуы» шотына сәйкес келетін аналитикалық мәліметтердің тұрғысынан » » »</p>

1	2	3	4
3	№12 «Негізгі құралдар» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 122 «Үйлер мен ғимараттар» 123 «Машиналар мен жабдықтар, беріліс құрылғылар» 124 «Көлік құралдары» 125 «Басқа негізгі құралдар»	2412 2413 2414 2415- 2417	010 «Үйлер» 011 «Ғимараттар» 012 «Беріліс құрылғылар» 013 «Машиналар мен жабдықтар» 015 «Көлік құралдары» 016 «Өндірістік құралдар (керек-жарақты қоса) мен шаруашылық құрал-саймандар» 017 «Жұмысшы мен құнарлы мал» 018 «Кітапханалық қор» 019 «Басқа активтер»
	126 «Аяқталмаған құрылыс»	2930	040 «Қондыруға тиіс жабдықтар» 203 «Күрделі салымдарға бюджет бойынша шығыстар» 212 «Күрделі салымдар мен жабдықтар сатып алуға арнаулы қаржылар бойынша шығыстар» 216 «Күрделі салымдарға басқа қорлар есебінен шығыстар» аяқталмаған және аяқталған, бірақ әлі пайдалануға берілмеген құрылыс пен реконструкция объектілері
4	№13 «Негізгі құралдардың тозуы» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 131 «Үйлер мен ғимараттардың тозуы» 132 «Машиналар мен жабдықтардың, беріліс құрылғылардың тозуы» 133 «Көлік құралдарының тозуы» 134 «Басқа негізгі құралдардың тозуы»	2422 2423 2425 2427- 2429	020 «Активтердің тозуы» шотына сәйкес келетін аналитикалық мәліметтердің тұрғысынан - « - - « - - « -

1	2	3	4
5	I бөлім. Тауар-материалдық қорлар №20 «Материалдар» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 201 «Шикізат пен материалдар» 202 «Сатып алынатын шалафабрикаттар мен жинақтау бұйымдары, конструкциялар мен тетіктер» 203 «Отын» 204 «Ыдыс және ыдыс материалдары» 205 «Қосалқы бөлшектер» 206 «Басқа материалдар» 208 «Құрылыс және басқа материалдар»	1310 1311 1312 1313 1314 1315 1317	043 «Ғылыми зерттеулер үшін және зертханалық сынаудағы ұзақ мерзімді пайдалану материалдары» 060 «Оқу, ғылыми және басқа мақсаттар үшін материалдар» 061 «Тағамдық азықтар» 062 «Дәрі-дәрмек пен байлау құралдары» 044 «Шаруашылық келісім шарттар негізіндегі ғылыми зерттеу жұмыстары үшін арнайы жабдықтар» 062 «Дәрі-дәрмек пен байлау құралдары» 064 «Отын, жанар-жағар материалдар» 066 «Ыдыс» 069 «Машиналар мен жабдықтарға қосалқы бөлшектер» 050 «Құнарлы малдың төлі мен бордақылаудағы малдар» және эксперименттер мақсатында пайдаланылатын малдар 065 «Мал азығы мен жем-шөп» 067 «Басқа материалдар» 068 «Жолдағы материалдар» 041 «Күрделі құрылыс үшін құрылыс материалдары» 063 «Шаруашылық материалдар мен кеңсе заттары» құрылыс материалдары жөнінен

1	2	3	4
6	№ 21 «Аяқталмаған өндіріс» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 211 «Негізгі өндіріс» 212 «Меншікті өндірістің шалафабрикаттары» 213 «Көмекші өндірістер» 214 «Басқалар»	1340 1340 1340 1350	080 «Өндірістік (оқу) шеберханалардың шығындары» 081 «Көмекші (оқу) ауыл шаруашылықтардың шығындары» 082 «Келісімдер бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстарына шығындар» 083 «Эксперименттік құрылғыларды жасау үшін шығындар» 084 «Материалдарды дайындау мен өңдеу бойынша шығындар» 211 «Арнаулы қаржылар бойынша шығыстар» көмекші шаруашылықтар бойынша шығындар жөнінен
7	№ 22 «Тауарлар» бөлімшесінің шотына сәйкес: 211 «Дайын өнім»	1320	030 «Өндірістік (оқу) шеберханалардың бұйымдары» 031 «Көмекші (оқу) ауыл шаруашылықтардың өнімі» 050 «Құнарлы малдың төлі мен бордақылаудағы малдар»
8	III бөлім. Дебиторлық қарыздар мен басқа активтер № 30 «Алушылар мен тапсырысшылардың қарыздары» бөлімшесінің сәйкес шоттарына 301 «Алуға тиіс шоттар»	1210, 2110	151 «Сыртқы қарыздар есебінен міндеттемелер бойынша есеп айырысулар» 153 «Бюджеттен тыс қаржылар бойынша орындалған жұмыстар мен атқарылған қызметтер үшін тапсырысшылармен есеп айырысулар» 154 «Төленуге тиіс ғылыми-зерттеу жұмыстар бойынша тапсырысшылармен есеп айырысулар» 157 «Алушылар және тапсырысшылармен есеп айырысулар»

1	2	3	4
9	№ 33 «Басқа дебиторлық қарыздар» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 333 «Қызметкерлер мен басқа тұлғалардың қарызы» 334 «Басқалар»	1251- 1255 1280	160 «Есепті тұлғалармен есеп айырысулар» 170 «Кем шығулар бойынша есеп айырысулар» 150 «Жеткізушілер және мердігерлермен есеп айырысулар» 155 «Ғылыми-зерттеу жұмыстары үшін аванстар бойынша тапсырысшылармен есеп айырысулар» 156 «Келісім бойынша жұмыстарды орындау үшін қатыстырылған бірге орындаушылармен есеп айырысулар» 159 «Медициналық сақтандыру бойынша есеп айырысулар» 171 «Әлеуметтік сақтандыру бойынша есеп айырысулар» 172 «Төлемдердің әлеуметтік түрлері бойынша есеп айырысулар» 173 «Бюджетке төлемдер бойынша есеп айырысулар» 178 «Басқа дебиторлармен және кредиторлармен есеп айырысулар» 198 «Міндетті зейнетақы төлемдері бойынша есеп айырысулар» 199 «Еңбекпен қамту қоры бойынша есеп айырысулар» 204 «Сыртқы қарыздар есебінен қаржыландырылатын жобалар бойынша есеп айырысулар»

1	2	3	4
10	№35 «Берілген аванстар» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 351 «Тауар-материалдық қорларды жеткізіп беруге берілген аванстар» 352 «Жұмысты орындауға және қызмет көрсетуге берілген аванстар»	1610, 2910 1610, 2910	152 «Бюджеттік тақырып бойынша тәжірибе-конструкторлық зерттеулерге тапсырыстарды ішінара төлеу бойынша есеп айырысулар» 179 «Жоспарлы төлемдер түрінде есеп айырысулар»
11	IV бөлім. Ақша қаражаттары № 40 «Қаржылық инвестициялар» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 401 «Акциялар» 402 «Облигациялар» 403 «Басқа қаржылай инвестициялар»	1150 1130 1140	134 «Қаржылай салымдар» сәйкес келетін аналитикалық мәліметтердің тұрғысынан - « - - « -
12	№ 42 «Банктердегі арнаулы шоттардағы ақшалар» бөлімшесінің сәйкес ақшалары: 423 «Банктердегі арнаулы шоттардағы ақшалар»	1070	115 «Сыртқы қарыздар бойынша арнаулы шот»
13	№ 43 «Валюталық шоттағы ақшалар» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 431 «Ел ішіндегі валюталық шоттағы ақшалар» 432 «Шет елдердегі валюталық шоттағы ақшалар»	1050 1050	118 «Валюталық шот» сәйкес келетін аналитикалық мәліметтердің тұрғысынан - « -
14	№ 44 «Есеп айырысу шотындағы ақшалар» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 441 «Есеп айырысу шотындағы ақшалар»	1040	110 «Тапсырмалар бойынша сомалар бюджеттен тыс шот» 111 «Арнаулы қаржылар бойынша бюджеттен тыс шот» 112 «Басқа бюджеттерден тыс қаржылар бойынша бюджеттен тыс шот»

1	2	3	4
15	№ 45 «Кассадағы қолма-қол ақша» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 451 «Кассадағы ұлттық валютадағы қолма-қол ақша» 452 «Кассадағы шетелдік валютадағы қолма-қол ақша»	1010 1020	120 «Касса» шотына сәйкес келетін аналитикалық мәліметтердің тұрғысынан - « -
16	V бөлім. Меншікті капитал № 50 «Меншікті капитал» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 503 «Салымдар мен пайлар»	5010	250 «Активтердегі қорлар» 230 «Ұйымның шығыстары мен басқа іс-шараларды бюджеттен қаржыландыру» (140 «Ұйымның шығыстары мен басқа іс-шараларды бюджеттен қаржыландыру бойынша есеп айырысулар») 231 «Бюджеттен күрделі салымдарды қаржыландыру» (143 «Бюджеттен күрделі салымдарды қаржыландыру бойынша есеп айырысулар») 240 «Материалды мадақтау қоры» 246 «Өндірістік және әлеуметтік даму қоры» 272 «Басқа қорлар» 273 «Валюталық қаржылар қоры» 200 «Ұйымды ұстау және басқа іс-шараларға бюджет бойынша шығыстар» 202 «Басқа бюджеттер есебінен шығыстар» 211 «Арнаулы қаржылар бойынша шығыстар» (көмекші шаруашылықтар бойынша шығыстардан басқа) 217 «Өндірістік қызмет қаржыларының есебінен шығыстар»

1	2	3	4
17	VI бөлім. Міндеттемелер № 60 «Несиелер» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 601 «Банктердің несиелері»	3010,4010	248 «Банктің несиелері»
18	№ 63 «Бюджетпен есеп айырысулар» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 634 «Басқалар»	3190	159 «Медициналық сақтандыру бойынша есеп айырысулар» 171 «Әлеуметтік сақтандыру бойынша есеп айырысулар» 173 «Бюджетке төлемдер бойынша есеп айырысулар» 198 «Міндетті зейнетақы төлемдері бойынша есеп айырысулар» (10 % мөлшердегі жинақтаушы зейнетақы қорларға төлемдерден басқа) 199 «Еңбекпен қамту қоры бойынша есеп айырысулар»
19	№ 65 «Бюджеттен тыс төлемдер бойынша есеп айырысулар» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 651 «Мүліктік және жеке сақтандыру бойынша есеп айырысулар» 653 «Әлеуметтік сақтандыру мен зейнетақымен қамтамасыз ету бойынша есеп айырысулар»	3440 3440	184 «Сақтандыру келісімдері негізінде ақша аудару бойынша жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар» 198 «Міндетті зейнетақы жарналары бойынша есеп айырысулар»
20	№ 66 «Алынған аванстар» бөлімшесінің шотына: 662 «Жұмыстарды орындау және қызметтер көрсетуге алынған аванстар»	3510, 4410	155 «Ғылыми-зерттеу жұмыстары үшін аванстар бойынша есеп айырысу» 157 «Сатып алушылар және тапсырыс берушілермен есеп айырысу»

1	2	3	4
21	№67 «Жеткізушілер және мердігерлермен есеп айырысулар» бөлімшесінің шотына: 671 «Жеткізушілер және мердігерлермен есеп айырысулар»	3310, 4110	150 «Жеткізушілер және мердігерлермен есеп айырысулар» 151 «Сыртқы қарыздар есебінен міндеттемелер бойынша есеп айырысулар» 156 «Келісім бойынша жұмыстарды орындау үшін қатыстырылған бірге орындаушылармен есеп айырысулар» 178 «Басқа дебиторлар және кредиторлармен есеп айырысулар» коммуналдық қызметтер, сатылған тауарлар (жұмыстар), қызметтер жөнінен
22	№ 68 «Басқа кредиторлық қарыздар мен есептеулер» бөлімшесінің сәйкес шоттарына: 681 «Персоналмен еңбекақы бойынша есеп айырысулар»	3350	177 «Депоненттермен есеп айырысулар» 180 «Жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар» 181 «Стипендиаттармен есеп айырысулар» 183 «Банктерге салымдар жөнінен шоттарға ақша аудару бойынша жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар» 189 «Орындалған жұмыстар үшін басқа есеп айырысулар»

1	2	3	4
	№ 687 «Басқалар» шоты	3390	<p>154 «Төленуге тиіс ғылыми-зерттеу жұмыстары бойынша тапсырысшылармен есеп айырысулар»</p> <p>160 «Есепті тұлғалармен есеп айырысулар»</p> <p>172 «Төлемдердің әлеуметтік түрлері бойынша есеп айырысулар»</p> <p>174 «Депозит сомалары бойынша есеп айырысулар»</p> <p>176 «Тапсырмалар бойынша шығыстарға алынған қаржылар бойынша есеп айырысулар»</p> <p>178 «Басқа дебиторлар және кредиторлармен есеп айырысулар»</p> <p>182 «Несиеге сатылған тауарлар үшін жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар»</p> <p>183 «Банктерге салымдар жөнінен шоттарға ақша аудару бойынша жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар»</p> <p>185 «Кәсіподақ мүшелік жарналар сомаларының ақша аударулары бойынша кәсіподақ мүшелерімен есеп айырысулар»</p> <p>186 «Банктің ссудалары бойынша жұмысшылар және қызметкерлермен есеп айырысулар»</p> <p>187 «Орындау қағаздары мен басқа ұсталымдар бойынша есеп айырысулар»</p> <p>239 «Сыртқы қарыздар есебінен жобаларды қаржыландыру»</p>

Қысқартылған сөздердің тізімі

Ж.— жыл
б.— бет
АЖБқұрылыс — автожанармай құю бекеті құрылысы
ЖШС — жауапкершілігі шектеулі серіктестік
ТМД — Тәуелсіз мемлекеттер достастығы
ЖОО — жоғары оқу орны
ҚР — Қазақстан Республикасы
АҚ — акционерлік қоғам
А — актив
П — пассив
т.б.— тағы басқалар
ҚҚС — қосымша құн салығы
МСИ — мемлекеттік салық инспекциясы
СТТН — салық төлеушінің тіркеу нөмірі
Дт — дебет
Кт — кредит
Сб — сальдо бастапқы
Сс — сальдо соңғы
жт — жеке тұлға
қо — қоршаған ортаны қорғау
құр — құрылыс
ай — айыппұл
қай — қайырымдылық жәрдем
ҚҚЖ — құрылыс-құрастыру жұмыстары
ӘБП — әкімшілік-басқару персоналы
АЕК — айлық есептік көрсеткіш
ө — өсімдік шаруашылығы
м — мал шаруашылығы
өсіз — өнімсіз
ҚР ҰБ — Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі
МФО — Межфилиальные обороты
ЖЗҚ — жинақтаушы зейнетақы қоры
КДШ — көлік дайындау шығыстары

Пайдаланылған әдебиеттердің тізімі:

1. Скала В. Н., Скала В. И. Сборник бухгалтерских проводок в учете субъектов Республики Казахстан.— А., 2003 г.
2. Субъектілердің қаржы-шаруашылық қызметінің бухгалтерлік есеп шоттарының бас жоспары.— А., 1997 ж.
3. Бухгалтерлік есеп стандарттары бойынша әдістемелік көрсетулер.— А., 1997 ж.
4. Каренов Р. С. Терминология рыночной экономики и бизнеса.— А., 1995 г.
5. Салық кодексі.— А., 2001 ж.
6. Қазақстан Республикасының ұйымдарында бухгалтерлік есепті ұйымдастыру және жүргізудің әдістемелік негіздері мен нормативтік құжаттары.
7. Мырзалиев Б. С., Сыздық Қ. С. және басқалар. Ұжымдарда қаржы-шаруашылық қызметін үлгі (типтік) жоспары бойынша есеп жүргізу тәжірибесі.— Түркістан 2003 ж.
8. Мырзалиев Б. С., Сыздық Қ. С. және басқалар. Кәсіпорында есеп-қисап шоттарын жүргізудің үлгі (типтік) жоспары.— Түркістан 2003 ж.
9. Әбдіқадыров Т. Ә. Аудит және бухгалтерлік есеп.— А., 2000 ж.
10. Бухгалтер бюллетені. Мерзімді басылым 1998—2001 ж.ж.
11. Кәсіпорындардағы бухгалтерлік есеп. 1992 ж.
12. Қазақстан Республикасының азаматтық кодексі. 1995 ж.
13. Қазақстан Республикасының азаматтық процессуалдық кодексі 1999 ж.
14. Қазақстандағы салықтар. 1997—1999 ж.ж.
15. Акционерлік қоғам туралы ережелер. 1997 ж.
16. Қазақстан Республикасының «Банкроттық туралы» заңы. 1997 ж. 21 қаңтар. № 67—1.

МАЗМҰНЫ

Кіріспе.....	3
I ТАРАУ. Кәсіпорындар мен ұйымдарда бухгалтерлік есеп жүргізудің техникасы	
Әдістемелік көрсетулер.....	6
I бөлім. Құрылыс және өнеркәсіптегі бухгалтерлік есеп.....	8
II бөлім. Сауда және коммерциялық-делдалдық қызметтегі бухгалтерлік есеп.....	53
III бөлім. Ауыл шаруашылығындағы бухгалтерлік есеп.....	98
IV бөлім. Сақтандыру ісі мен инвестициялық қызметтегі бухгалтерлік есеп.....	167
V бөлім. Мемлекеттік (бюджеттік және қазыналық) ұйымдардағы бухгалтерлік есеп.....	208
II ТАРАУ. Бухгалтерлік есеп жүргізуді ұйымдастыру	
Әдістемелік көрсетулер.....	221
I бөлім. Синтетикалық есеп бойынша бухгалтерлік шоттардың корреспонденциялық байланыс нұсқалары.....	223
II бөлім. Синтетикалық шоттар бойынша негізгі бухгалтерлік жазбалардың тізімі.....	310
III ТАРАУ. Бухгалтерлік есепті жүргізудің қазіргі әдістері	
Халықаралық қаржылық есептеліктің стандарттарына (ХҚЕС) көшу жағдайында бухгалтерлік есеп жүргізудің әдістемесі.....	392
I бөлім. (Шаруашылық) өндірістік процесі.....	398
II бөлім. Сауда (коммерция) процесі.....	408
III бөлім. Сақтандыру ісі мен инвестициялық қызметі.....	412
IV бөлім. Сатылған тауарларды қайтару.....	416
№ 1 қосымша.....	422
№ 2 қосымша.....	429
№ 3 қосымша.....	448
№ 4 қосымша.....	469
№ 5 қосымша.....	471
№ 6 қосымша.....	474
№ 7 қосымша.....	484
№ 8 қосымша.....	493
Қысқартылған сөздердің тізімі.....	503
Пайдаланылған әдебиеттердің тізімі.....	504

*Рашид Сүлейменұлы Әбдішүкіров
Бораи Смаилұлы Мырзалиев*

БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП

Оқу құралы

II кітап

*«Нұр-пресс» ЖШС бас директоры
Н. Н. Жансеитов*

*Беттеуші А. А. Сяднева
Корректор Б. М. Джампеисова
Дизайн А. В. Милованов*

«Нұр-пресс» баспасы
050063 Алматы қ.,
Жетісу-3 мкр., 16 үй.
Тел./факс: (727) 226-03-29.
E-mail: zan-adebieti@rambler.ru

«Курсив» ЖШС баспаханасында басылған